

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

YIL 42 • SAYI 169 • EKİM 2014

BİLİŞİM

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Türkiye'de açık veri

ESB: Özel sektör eliyle sansür ne kadar mümkün?
Bilişim Vadisi, 2015'te tamam | AB "Dijital Gündemi"ne iki yeni yönetici

Bilişim 2014

**TBD 31. ULUSAL BİLİŞİM
KURULTAYI**

6-9 Kasım 2014

CITEX'2014

**ANKARA BİLİŞİM
FUARI**

congresium

www.bilisim.org.tr

www.citex2014.org.tr

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
Ortaokul Fen Bilimleri Dersi Öğretmenleri
Ulusal Bilim Fuarı
6-9 Kasım 2014 - Ankara

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Ortaokul Fen Bilimleri Dersi Öğretmenleri
Ulusal Bilim Fuarı
6-9 Kasım 2014 - Ankara

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

YIL 42 • SAYI 169 EKİM 2014

BİLİŞİM

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ

→ TBD YÖNETİM KURULU

Turhan Menteş, İ. İlker Tabak, Lütfi Varoğlu, Levent Berkman, Koray Özer, Erdem Erkul, Ersin Taşçı, İzzet Gökhan Özbilgin, Levent Karadağ, Melih Akyılmaz, Zeynep Keskin

→ TÜRKİYE BİLİŞİM DERGİSİ ADINA

Turhan Menteş Eser ve İmtiyaz Sahibi ve Sorumlusu, Müdür

→ YAYIN YÖNETMENİ

Koray Özer

→ YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Aslıhan Bozkurt

→ EDITÖRLER

Fatma Ağaç Haber, İ. İlker Tabak Genel, Selçuk Özdemir Eğitim, Talat Postacı KOBİ, Mesut Orta Kamu BİB, Erdem Erkul E-Devlet, İzzet Gökhan Özbilgin Güvenlik, Nihal Sandıkçı Müzik, Arzu Kılıç.

→ YAZI KURULU

Atilla Yardımcı, Coşkun Dolanbay, Levent Karadağ, Makbule Çubuk, Nezih Kuleyin, Serdar Gunizi, Veysi İşler, Serdar Biroğul, Ersin Taşçı, Ayfer Niğdelioğlu, Ebru Altunok.

→ GÖRSEL TASARIM

Mehmet Pektaş

BİLİŞİM DERGİSİ'NDE YAYINLANAN YAZILARDAN YAZARLARI SORUMLUDUR. YAYINLANAN YAZILAR KAYNAK GÖSTERİLMESİZİN BAŞKA BİR YERDE YAYINLANAMAZ.

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

Ceyhan Atuf Kansu Caddesi 1246. Sokak No:4/17 Balgat/ANKARA
Tel: +90 (312) 473 8215 (pbx) Faks: +90 (312) 473 8216
e-posta: tbd-merkez@tbd.org.tr

- 6** ... Yayın Yönetmeninden – Koray Özer
- 8** ... E-ticaret için Yargıtay’dan önemli karar
- 10** ... 62. Hükümet Programı’nda BT
- 14** ... Bilişim Vadisi’nin inşaatı, 2015’te tamamlanacak- Fatma Ağaç
- 20** ... Türkiye’de ilk defa 3 boyutlu yazıcıyla robot el üretildi
- 22** ... Türkiye “bilişim” toplumunun kalbi, Ankara’da atacak
- 24** ... Endüstriden Haberler – Geleceğin para birimi - Eylem Cülcüloğlu
- 28** ... Simge -KSLTM İlker Tabak

Türkiye’nin İnternet gündemi

- 30** ... Erişimin engellenmesinde yetki TİB’de
- 34** ... CHP, düzenlemenin iptali için Anayasa Mahkemesi’ne gitti
- 36** ...6552 Sayılı “Torba Kanun”la İnternet’e gelen yeni maddelerin hukuki değerlendirmesi
- 44** ... İnsan Hakları İzleme Örgütü’nden İnternet Yasası’na tepki
- 46** ... İnternet hukukunun ve ifade özgürlüğünün 11 Eylül’ü geldi geçti, duydunuz mu? - Gönenç Gürkaynak
- 50** ...Sınır Tanımayan Gazetecilerden “İnternet sansürü”ne kınama
- 52** ... Sansüre uygun kanun- Fikret İlkiz
- 56** ... “İnternet yönetişi”, İstanbul’da BTK ev sahipliğinde konuşuldu
- 62** ...“İnternet forumunu neden boykot ediyoruz?”
- 66** ...“İnternet tekelleştirilmeye çalışılıyor”
- 68** ... Erişim Sağlayıcılar Birliği Genel Sekreteri Doç. Dr. Kent: Devletin özel sektör eliyle sansür yapması ne kadar mümkün?- Aslıhan Bozkurt
- 78** ... Erişim Sağlayıcıları Birliği ne işe yarar? – Prof. Dr. Ersan Şen
- 84** ... TBD’den haberler -Kamu bilgi işlemciler, “Sayısal Gündem 2020” gündemiyle buluşuyor

Dosya: Açık verideki iş fırsatları

- 86** ... Türkiye de “açık” verinin farkında, bir şeyler yapacak ama nasıl?.. - Aslıhan Bozkurt
- 92** ... Kalkınma Bakanlığı Kalkınma Araştırmaları Merkezi Başkanı Emin Sadık Aydın: Türkiye’de veri paylaşımına ilişkin yasal ve idari engeller konusunda bir çalışma planlıyoruz
- 98** ... TÜBİTAK-BİLGEM YTE’den Müberra Sungur: Mevzuatta, kamu verisinin ücretli ya da ücretsiz olarak paylaşılmasına yönelik netlik oluşturulmalı
- 104** ... Açık veri- Açık erişim: Dünya ve Türkiye - İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Gültekin Gürdal
- 110** ... TAGES Yönetim Kurulu Başkanı Leyla Arsan: Açık veri, 21. yüzyıldaki düşünce biçimlerinin çok ötesine geçen bir düşünce biçimi oluşturdu
- 120** ... Ufkun Ötesi -Günler geçiyor- Nezih Kuleyin
- 122** ... AB’nin “Dijital Gündemi”ne iki yeni yönetici
- 124** ... Türkiye’de işçi ölümleri veritabanı oluşturuldu

Gündem: 5. Nesil teknoloji

- 126** ... 5G’ye olan ihtiyaç giderek artıyor!.. Fatma Ağaç
- 130** ... Avea CEO’su Akdemir: İleride oluşacak 5G çalışmalarına, Türkiye’den katılan firma olarak öncülük ediyoruz
- 138** ... Siber evrende güvenliğin sağlanması, milli çözümlerin geliştirilip kullanılmasıyla mümkün
- 146** ... Üç Soru Üç Cevap- Rubbit Türkiye Genel Müdür Yardımcısı Teker: Doğru zamanda, doğru müdahaleler yaparak kurum ve kişilerin on-line itibarını yönetiyoruz- Arzu Kılıç
- 152** ... Bir makale- Beldelerin büyükşehire katılımında bilgi sistemi entegrasyonu/geçiş süreci – Doç Dr. M. Kemal Öktem
- 156** ... Kitap tanıtımı- İnsanoğlunun bilim ve teknolojiyle imtihanı - Ayfer Niğdelioğlu
- 160** ... İnsan beyni, algıladığı ölçüde düşünür - Mehmet Altug Akgül
- 164** ... Türkiye, uluslararası e-spor şampiyonasının ev sahibi
- 166** ... İletişimde bilişimin rolü irdelendi
- 170** ... Bir araştırma-Örgütsel iletişimde dijital medyanın kullanımı: Görgül bir araştırma- Halit Çağdaş
- 182** ... Giyilebilir teknolojiler, moda haftalarını süslüyor- Fatma Ağaç

Merhaba

Sonbahar göz açıp kapayıncaya kadar geldi. Okullar açıldı, herkes tatillerden döndü. İşlerimize başladık, girişimler arttı. Sonbaharın güzel yanı etkinliklerin artması. TBD 'nin marka çalışma gruplarından Kamu BİB (Kamu Bilişim Merkezleri Yöneticileri Birliği) etkinliği bu yıl Soma faciası nedeniyle Ekim ayına ertelenmişti. Antalya'da yapılacak olan etkinlikte Sayısal Gündem 2020, Kamu Entegre Veri Merkezi, Kamuda Büyük Veri, Kamu Bilişim Projelerinin Uluslararası Platformda Tanıtımı ve Bilişimsizlik Maliyeti üzerine hazırlanan raporlar tartışılacak. Kamu BİB'in en önemli özelliği hâlâ bu tanıtımda bir çalışma grubunun dünyada var olmaması...

Bilişim Kurultayı ve CİTEX 2014 Ankara Bilişim Fuarı TBD'nin Kasım ayında yapacağı bir diğer iki etkinlik. Onlarca kişi aylardır Kurultay ve Fuarın verimli geçmesi için harıl harıl çalışıyor. www.bilisim.org.tr sayfasında etkinliğin programı var. Göz atmanızda büyük yarar olduğunu düşünüyorum.

Dergimizin dosya konusu "Açık Veri". Üç yıl önce birden "bulut bilişim" ve "büyük veri" terimleri patlamış sektör gazeteleri defalarca bu konular üzerine yazmıştı. Şimdi sıra "Açık Veri" de. Görünen o ki, internet her iki yılda bir ekonomiyi derinden etkileyecek iş ve hizmet kavramı üretilmesine neden oluyor.

Açık Veri, herhangi bir telif hakkı, patent ya da diğer kontrol mekanizmalarına tabi olmaksızın herkes tarafından ücretsiz ve özgürce kullanılan veri" anlamına geliyor.

İnternette erişilebilen, ulaşım, ekonomi, finans, gözlem, eğitim, bilim, kültür, istatistikler, coğrafya ve hava durumu gibi bilgiler açık veri olarak niteleniyor. Herkesin Açık Veri'yi verimli kullanabilmesi durumunda yıllık 300 milyar Avro'ya kadar tasarruf sağlanacağı düşünülüyor. Bunun dışında uzmanlar, Açık Veri'den yeterince yararlanılması durumunda verimlilik ve şeffaflığın artacağını ve ekonomik kalkınmanın ivmeleneceğini tahmin ediyor. Açık Veri kullanan iş modellerinin de yolda olduğu söyleniyor. ABD Başkanı Barack Obama'nın, 21 Ocak 2009'da halka açık devlet taahhüdünde bulunmasının temelinde de Açık Veri yatıyor. Peki bu Açık Veri gerçekten bu kadar önemli mi? İşe yarar mı? Uzmanlarına sorduk...

Biz sansür veya sansür tehditlerini yazmaktan bıktık ama konu maalesef gündemimizden düşmüyor. Torba yasa ile TİB'e (Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı) verilen erişimi engelleme hakkının sansür olup olmadığı konusunu taraflara sorduk. Yanıtlar elektronik sayfalarımızda. Dosya dışında gündem konularında 5G var. Güvenlik, kişisel gelişim, kitap, köşe yazıları ve haberlerle yine dolu bir sayı yaptığımızı düşünüyorum ve iyi okumalar diliyorum... Şen kalın...

Koray Özer

koray.ozertbd.org.tr

E-ticaret için Yargıtay'dan önemli karar

Yargıtay, orijinal olan ve hukuka uygun yollardan satışa sunulan markalara ait ürünlerin e-ticaret platformlarından da alınabileceğine karar verdi.

Orijinal ve hukuka uygun yollardan satışa sunulan ürünlerin e-ticaret platformlarında da satılabilmesi için Yargıtay, önemli bir karara imza attı. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, “üretici, distribütör firma ya da marka hakkı sahibi dışında bayii ya da diğer tüzel kişilikler aracılığıyla hukuka uygun yollardan satışa sunulan ve tabi ki orijinal olan ürünlerin e-ticaret platformlarında da satılabileceği” kararı aldı. Yargıtay, aynı zamanda e-ticaret platformlarında satışa sunulan bu ürünler için düzenlenen her indirim ve kampanyanın da doğrudan haksız rekabet oluşturmadığına hükmetti.

Sektörün gelişimi ve güven sorununun aşılması adına büyük önem taşıyan bu karar, üretici dışında bayii ya da tüzel kişilikler aracılığıyla hukuka uygun yollardan satışa sunulan ve orijinal olan ürünlerin e-ticaret platformlarında da satılabileceğini belirtiyor. Ayrıca Yargıtay bu ürünlerin normal satış fiyatı dışında indirimli ve kampanyalı olarak satışını da doğrudan haksız rekabet olarak değerlendirmiyor.

Yargıtay'ın kararını olumlu bulan n11.com Güven Koruma Merkezi Müdürü Emre Berk, “E-ticaret sektörü için bir ilk olan bu karar sektörün ve özellikle açık pazarın gelişimi için büyük önem taşıyor” dedi.

Berk, e-ticaret sektörünün Türkiye’de halen büyümekte olan bir sektör olduğunu Türkiye Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD) verilerine göre, e-ticaretin toplam perakendeye oranının yüzde 1,2 seviyelerinde olduğunu anımsattı.

Yargı kararının tüketici lehine olumlu bir rekabet ortamı yaratırken, satıcılar açısından da ticaret potansiyelinin gelişmesine yardımcı olacağını ifade eden Berk, şunları söyledi:

“Kararın Türkiye’nin e-ticaret hacmini artıracığına ve zaman içinde e-ticaretin toplam perakendeye oranını dünya örneklerinde olduğu gibi %10'lara ulaştıracağına inanıyorum. Burada en önemli kriter, satılan ürünlerin daha önce marka sahibi ya da yetkili ana distribütör tarafından piyasaya satış amacıyla sunulmuş olması ve satıcıların bu ürünleri hukuka uygun yollardan edinerek satıyor olması. Diğer bir önemli konu da ürünlerin kesinlikle orijinal olması ve satışa yasaklı olmamasıdır. Biz de bir platform olarak bünyemizdeki Marka Koruma Merkezi çatısı altında orijinal ürüne %100 destek vererek, tüketici ve marka haklarına verdiğimiz önemin altını çiziyoruz.”

62. Hükümet Programı'nda BT

“e-Dönüşüm Türkiye Projesi”nden yeniden söz edilen programda, kamunun e-dönüşümünü büyük ölçüde tamamlayacağı, bilgi toplumuna dönüşüm alanındaki yatırımlara ağırlık verileceği, BT'nin etkin kullanılacağı, kamuda “kâğıtsız ofis” döneminin başlayacağı açıklandı.

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Genel Kurulu'nda 1 Eylül 2014'te Başbakan Ahmet Davutoğlu'nun sunduğu 62. Hükümet Programı, 4 Eylül 2014'te güvenoyu aldı. 189 sayfalık 62. Hükümet Programı'nı sunan Başbakan Davutoğlu, “Rekabet gücümüzün artırılması, katma değeri yüksek ürünlerin üretimi için Ar-Ge yatırımlarına öncelik vereceğiz” dedi.

Hükümet programı, “Sunuş”, “İleri Demokrasi”, “İnsani Kalkınma”, “Yaşanabilir Mekânlar ve Çevre”, “Güçlü Ekonomi”, “Öncü Ülke” ve “Sonuç” olmak üzere 7 bölümden oluşuyor. İlk 10 ekonomi arasına girmek için yönetimde sürekli yenilenmeyi bir gereklilik olarak görüldüğü belirtilen Programda, “Kırtasiyeciliği azaltan mevzuat sade-leştirmeleri yaptık, bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygın bir şekilde kullanıma önem verdik” bilgisine yer verildi.

Katma değerli internet girişimlerinin ortaya çıkması ve gelişimi desteklenecek Programın “İleri Demokrasi” bölümündeki “Bilgi Toplumu” alt başlığını sunarken “Bilişim sektöründe ülkemizi Ar-Ge ve inovasyon üssü haline ge-tirecek, 3 milyon metrekare alan üzerine Kocaeli’nde kurulmuş Bili-şim Vadisi’nde altyapı ve üstyapı projeleri devam etmekte olup, 2015 yılında Ar-Ge firmalarına yer tahsisine başlanılacaktır” diyen Davutoğlu, konuşmasına şöyle devam etti: “Öncelikli Teknoloji Alanlarında Ticarileştirme Programı’nı uygulama-ya geçireceğiz. Bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik Ar-Ge, yenilik ve ihracat teşviklerinin, yüksek katma değerli internet girişimlerinin ortaya çıkmasını ve gelişimini de destekleyecek şekilde uygulanmasını sağlayacağız. Kamu-üniversite-sanayi iş birliğini gerçekleştirmek, kurumsal ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturmak için Kamu-Üniversi-te-Sanayi İş birliği Strateji Belgesi önümüzdeki dönemde yürür-lüğe konulacaktır.”

BT alanında; tek-nolojilerin etkin biçimde kullanılmasını ekonomik ve sosyal kalkınmanın ayrılmaz bir parçası olarak gördüklerini vurgulayan Davutoğlu, elektronik haberleşme sektöründeki düzenlemelerin et-kinliğini artırarak Türkiye'nin uluslararası bir veri iletim merkezi haline gelmesini sağlayacaklarını söyledi. 2015'te dördüncü nesil (4G) mobil elektronik haberleşme hizmetlerinin yetkilendirmesine yönelik çalışmaları yürüteceklerini bildiren Davutoğlu, BT alanında nitelikli insan kaynağının artırılması ve sayısal bölünmenin azaltılması için gerekli önlemlerin alınacağını belirterek "Ayrıca, teknolojiye gelişmeler ışığında mevcut mevzuatın güncellenmesi için gerekli çalışmaları yapacağız. e-Dönüşüm Türkiye Projesi ile kamu bilgi ve iletişim teknolo-jisi yatırımlarına öncelik verdik ve bu alandaki yatırımları hızlı bir şekilde artırdık. Hükümetlerimiz kamu hizmetlerinin elekt-ronik dönüşümünde devrim niteliğinde mesafeler kaydetti. Bu Hükümet döneminde kamunun e-Dönüşümünü (e-Devlet) büyük oranda tamamlayacağız. Önümüzdeki dönemde 2014-2018 dönemini kapsayan yeni Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planını hayata geçireceğiz. Bu Strateji ve Eylem Planı çerçevesinde bilgi toplumuna dönüşüm alanındaki yatırımlara daha da ağır-lık vereceğiz. Bilişim okuryazarlığının yaygınlaştırılması ve vatandaşlarımızın e-dönüşüme adapte olabilmeleri için teşvikte bulunacağız" diye konuştu.

Kamu alımlarının yeniliği, yerlileştirmeyi, teknoloji transferi-ni ve yenilikçi girişimciliği teşvik edecek şekilde düzenleme-si amacıyla da Kamu Alımları Yoluyla Teknoloji Geliştirme ve Yerli Üretim Programını hayata geçireceklerini açıklayan Başbakan Davutoğlu, "Öncelikli alanlardan enerji, bil-gi ve iletişim teknolojileri ile sağlık alanları altında Enerji Verimliliği, Mobil İletişim Teknolojileri, Tıbbi Tanı Kitleri, Aşı, Biyomalzeme, Biyomedikal Ekipman, İlaç, Mikro/Nano Elektromekanik Sistemler, Ekran Teknolojileri (OLED dâhil) konularında teknoloji yol haritası oluşturma süreçleri tamam-lanmıştır" bilgisi verdi.

Okul kitapları sayısal ortamda

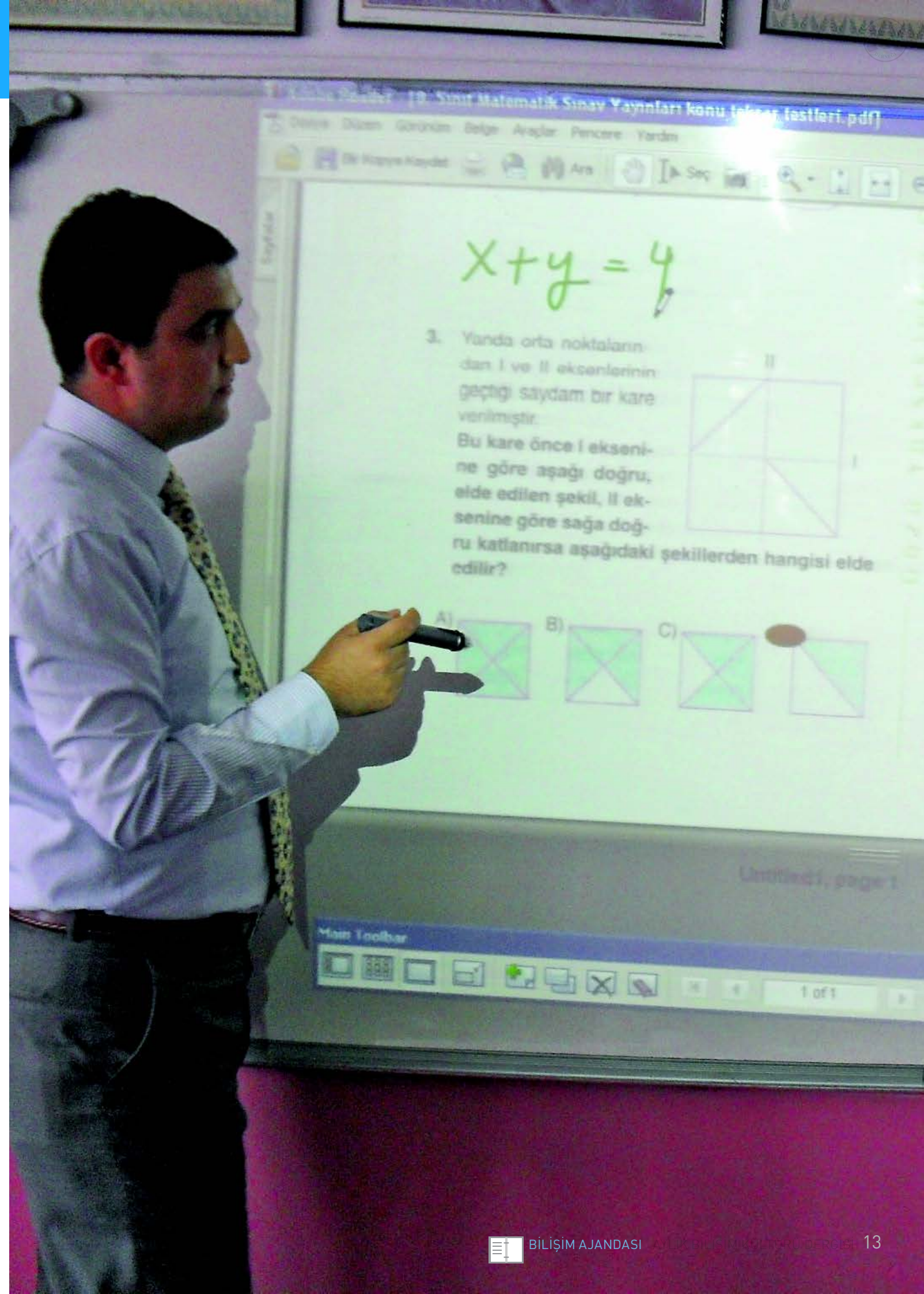
2015'te "en gelişmiş güvenlik" öğelerini için-de barındıran kimlik kartlarını üretip en kısa zamanda vatandaşlara dağıtılacağı bildirilen programda, ülke genelinde kısa sürede ortak bir standarda kavuşturulmuş coğrafi bilgi sistemi altlığının hazır hale getirileceği, kamuda "kâğıtsız ofis" döneminin başlayacağı belirtildi.

"İnsan kaynağımız, demokrasi, girişimcilik, bilim, özgün düşünce ve özgüven ile güçlendikçe yeni Türkiye'nin medeniyet inşası hızlanacaktır" değerlendirmesinin yapıldığı programda, eğitimin öncelikli olduğu kaydedilerek şu ifadelerle yer verildi:

"Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik en önemli adımlarımızdan olan FATİH Projesi kapsamında okullarımıza akıllı tahta, çok fonksiyonlu yazıcı ve doküman kamera sistemi, tablet bilgisayar dağıtmaya devam etmektedir. Mesleki eğitimin nitelik ve nicelik olarak geliştirilmesi, sektör ile ortak projelerin hayata geçirilmesi konusunda yıl içinde önemli adımlar atılacaktır. Üzerinde yoğun olarak çalıştığımız ve sonlandırmak üzere ol-duğumuz önemli yeniliklerden biri de tabletlerin dağıtımının tamamlanması sürecine paralel olarak okul kitaplarının sayısal ortama taşınması ve uygun içeriklerin hazırlanmasıdır. Bu sa-yede çocuklarımız ders kitaplarına tabletleri üzerinden ulaşma imkânına sahip olacaklardır."

Sağlıkta Dönüşüm Programı ile sağlık alanında pek çok yapısal düzenlemeler gerçekleştirdiğine değinilen programda, evde bakım ve tele-tıp gibi uygulamalarla sağlık hizmetlerinin kalitesinin artırılacağı ve maliyetinin düşürüleceği bildirildi.

Programda, kentsel dönüşüm projelerinde yenilik-çi ve katma değer yaratan sektörleri, yaratıcı endüstriler ile yük-sek teknolojili ve çevreye duyarlı üretimi destekleyen uygulama-lara ve vatandaşın da sürece katılımına öncelik verildiğine değinildi.

Bilişim Vadisi'nin inşaatı, 2015'te tamamlanacak

Türkiye'nin teknoloji geleceğini belirleyecek projelerden biri olan Bilişim Vadisi'nin web sitesi www.bilisimvadisico adresinden yayına başladı. Vadiye ilişkin gelişmelerin aktarıldığı siteden, iş fırsatları ve vadiye yer alacak teknoloji firmalarına dair bilgiler de izlenebilecek.

Fatma Ağaç

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kocaeli'nin Gebze İlçesi'ne bağlı Muallimköy'de 2.8 milyon metrekarelik alana kurulması planlanan Bilişim Vadisi'nin kentsel tasarımı ile 1. etap mimari, mühendislik, peyzaj ve altyapı projelerinin, hizmet alımı ihalesiyle gerçekleştirilmesi için anlaşma sağlandığını açıkladı.

Bilişim Vadisi'nin kurulmasıyla ilgili ilk çalışmalara 2010 yılında başlanmış ve 2012'de Gebze'de kurulması kararı verilmişti. Altyapı çalışmalarında bir aksaklık yaşanmazsa, 2015'ten itibaren alana kendi binasını yapmak isteyen firmalara yer tahsisı yapılması da planlanıyor.

Türkiye'nin dünya ülkeleri ile her alanda rekabet edebilirliğini maksimum hale getirmek için gereksinim duyduğu tüm sektörlerle yönelik inovasyon ve girişimciliği tetikleyecek olan Bilişim Vadisi Projesi, Türkiye'nin teknoloji geleceğini belirleyecek 2023 vizyon projelerinden de biri. 3 milyon metrekare üzerine kurulacak olan ve 150 bin

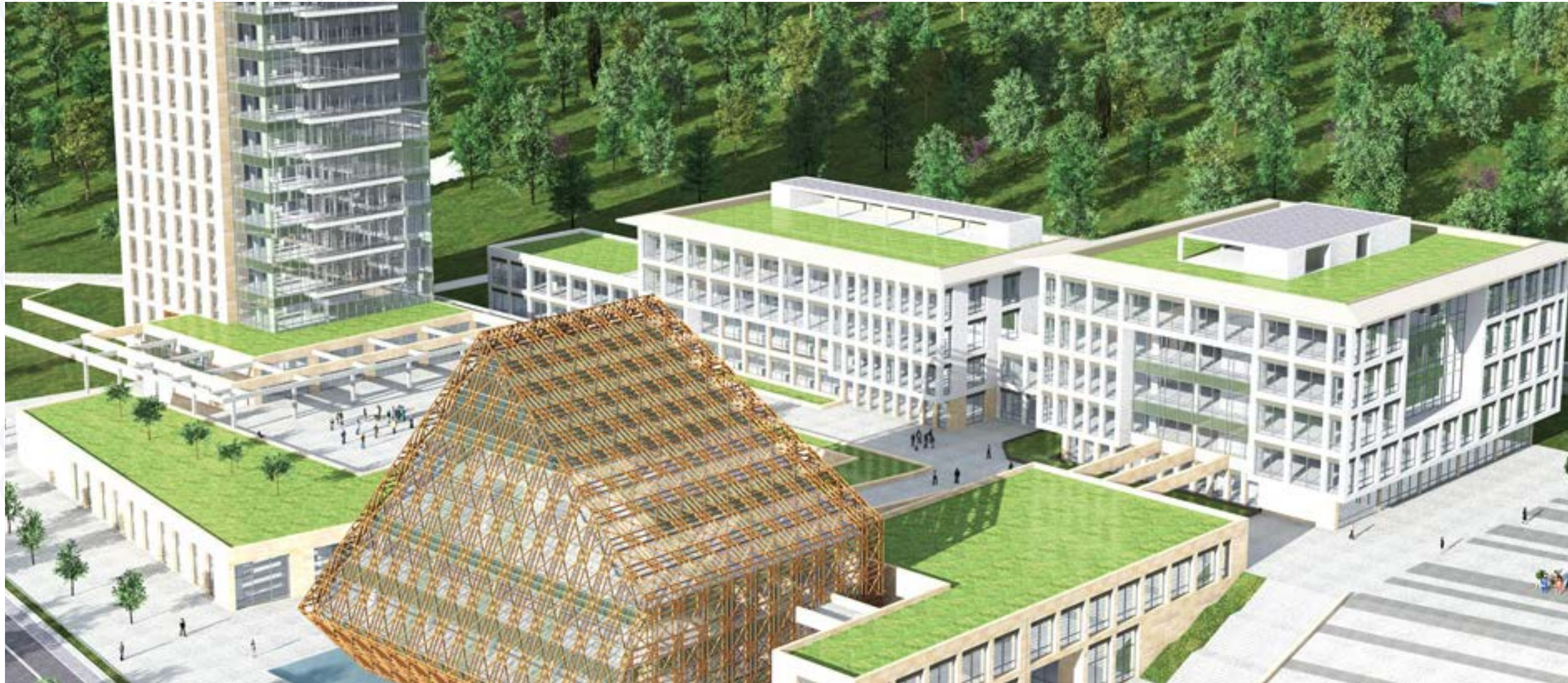
Ar-Ge personeline istihdam yaratması hedeflenen Bilişim Vadisi'nin internet sitesi İstanbul'da faaliyet gösteren bir bilişim firması tarafından hazırlandı. Logosu da belli olan web sitesi, 3 Eylül 2014'ten itibaren yayına girdi. "www.bilisimvadisico" web adresinden yayın yapan site, vadiye ilişkin gelişmelere yer veriyor. Siteden, iş fırsatları ve vadiye yer alacak teknoloji firmalarına dair bilgiler de izlenebilecek.

Bilişim Vadisi'ne; Facebook "Bilişim Vadisi", Twitter "@Bilisim_Vadisi", You Tube "Bilişim Vadisi" ve Vimeo "vimeo.com/bilisimvadisico" adıyla sosyal medya hesaplarından da ulaşılabilir.

Bilişim Vadisi'nin birinci etabı, 1A ve 1B olarak ikiye ayrıldı. 1A bölgesinde, 70 bin metrekare alanın inşaatı için ihale aşamasına gelindi. Önümüzdeki dönemde altyapı ve üstyapı projelerinin ihalesi ve 2015 yılı sonunda da inşaatın tamamlanması planlanıyor. 1A denilen bölge içinde, 15 bin metrekarelik idari bina ve çok amaçlı Ar-Ge ofisleri bulunacak. Bilişim Vadisi içinde yaşayacakların bütün ihtiyaçlarına cevap verecek okul, kreş, hastane, ibadethane, konaklama, banka, spor merkezleri, kültürel tesisler gibi sosyal donatı alanları da olacak. Vadi Ar-Ge çalışanları için aynı zamanda bir yaşam kompleksi niteliği taşıyacak.

Sıradan bir teknoloji geliştirme bölgesi olmayan Bilişim Vadisi'nin, Türkiye'yi, bilgi ve iletişim teknolojileri sektöründe dünyanın önde gelen cazibe merkezlerinden biri haline getirmesi planlanıyor. Geleceğin teknoloji markalarının belirlenmesini de sağlayacak olan Bilişim Vadisi'nde birinci etap tamamlandığında 12 bin Ar-Ge personeline istihdam sağlanacak. Proje tamamlandığında ise bu sayının 150 bine çıkması hedefleniyor.

Bilişim Vadisi'nde yer almaları

konusunda yerli ve yabancı büyük firmalarla toplantılar yapılıyor. Vadide, büyük markalara kampüs tarzında yerler tahsis edilecek ve bu firmalar kendi inşaatlarını yapacaklar. Proje içinde büyük firmaların hem Ar-Ge hem de üretim yapması da yine Türkiye’de bir ilk olacak. Firmalar ancak Ar-Ge yaptıkları sürece kira sözleşmelerini yenileyebilecek. Bilişim Vadisi’nde yer alacak yabancı firmalar Türkiye’deki insan kaynağından yararlanacak. Üniversitelerle görüşülerek, hangi bölümde, bilişim Ar-Ge’sinde çalışabilecek ne kadar yüksek lisanslı ve doktoralı bilim insanı olduğu tespit edilecek.

Bilişim Vadisi, bilişim ve iletişim teknolojileri alanındaki küresel ve yerel inovasyon ve teknoloji transfer merkezleri, üniversiteler, araştırma enstitüleri, uluslararası ve ulusal yatırımcılar ve fonlar, konunun muhatabı tüm sivil toplum örgütleri, özel sektör ve devletin tüm kamusal alanı ile iş birliği yapacak ve proje bazlı müşterek çalışmalar geliştirerek teknoloji tabanlı kalkınmaya önderlik edecek.

Yönetim Kurulu

Toplumdaki üretken ve yaratıcı tüm insanlar, özellikle zeki ve başarılı öğrenciler, üretken bilim insanları, girişimciler, yatırımcılar, araştırmacılar, danışman-mentörler, teknisyenler ve diğer profesyoneller ile birlikte kurulacak olan Bilişim Vadisi, altyapısı güçlü, yenilikçi ve teknoloji tabanlı kalkınma ve büyümenin benimsendiği yeni bir düşünce ve felsefenin Türkiye’deki en önemli temsilcisi olarak başlatıldı. Bilişim Vadisi’nin Yönetim Kurulu Başkanı Kocaeli Valisi Ercan Topaca, Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı İbrahim Karaosmanoğlu. Yönetim Kurulu Üyeleri Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü (GYTE) Rektörü Orhan Şahin, TÜBİTAK Genel Sekreteri Arif Koyuncu, Gebze Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Nail Çiller.

Bilişim sektörünün desteklediği bir üst

Türkiye’nin inovasyon ekonomisine geçişi ve 2023 vizyonu doğrultusunda bilimin teknolojiye, teknolojinin ürüne dönüştüğü küresel bir Bilişim Vadisi’nin yönetimi için, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’nın yazısı üzerine Muallimköy Teknoloji

Geliştirme Bölgesi Yönetici Şirketi’nin kuruluşu Ticaret Sicil Gazetesi’nde tescil edildi. Şirketin hizmet binası, GYTE ’nin tahsis ettiği Çevre Mühendisliği ve Kimya Mühendisliği binaları. Bilişim Vadisi adına da Muallimköy’de yaklaşık 3 milyon m²’lik bir alan tahsis edildi.

Bilişim Vadisi, üniversite–sanayi işbirliğinin tesis edildiği, inovasyon ve teknoloji transferinin yapıldığı, bir fikrin ticarileşebildiği, yüksek kalırcı inovatif fikirlerin ve çözümlerin üretildiği, teknoloji transfer ofisi ve kuluçka merkezleri ile girişimcilerin çıktığı ve yenilikçi ürünlerin üretildiği, dolayısıyla katma değeri yüksek bilişim sektörünün desteklediği ve aynı zamanda tüm ekonomik iş kollarının teknoloji ve yazılım tabanlı büyüdüğü bir üst olacak.

4 etapta tamamlanacak bir “bilişim kampüsü” olan Bilişim Vadisi, teknoloji tabanlı büyüme, inovasyon ve girişimcilik konularında Türkiye’nin merkezi olacak. Özellikle bölgenin coğrafi konumu ve stratejik ulaşım, sanayi, araştırma ve finans noktalarına yakınlığı ile inovasyonda Türkiye’nin yükselen değeri.

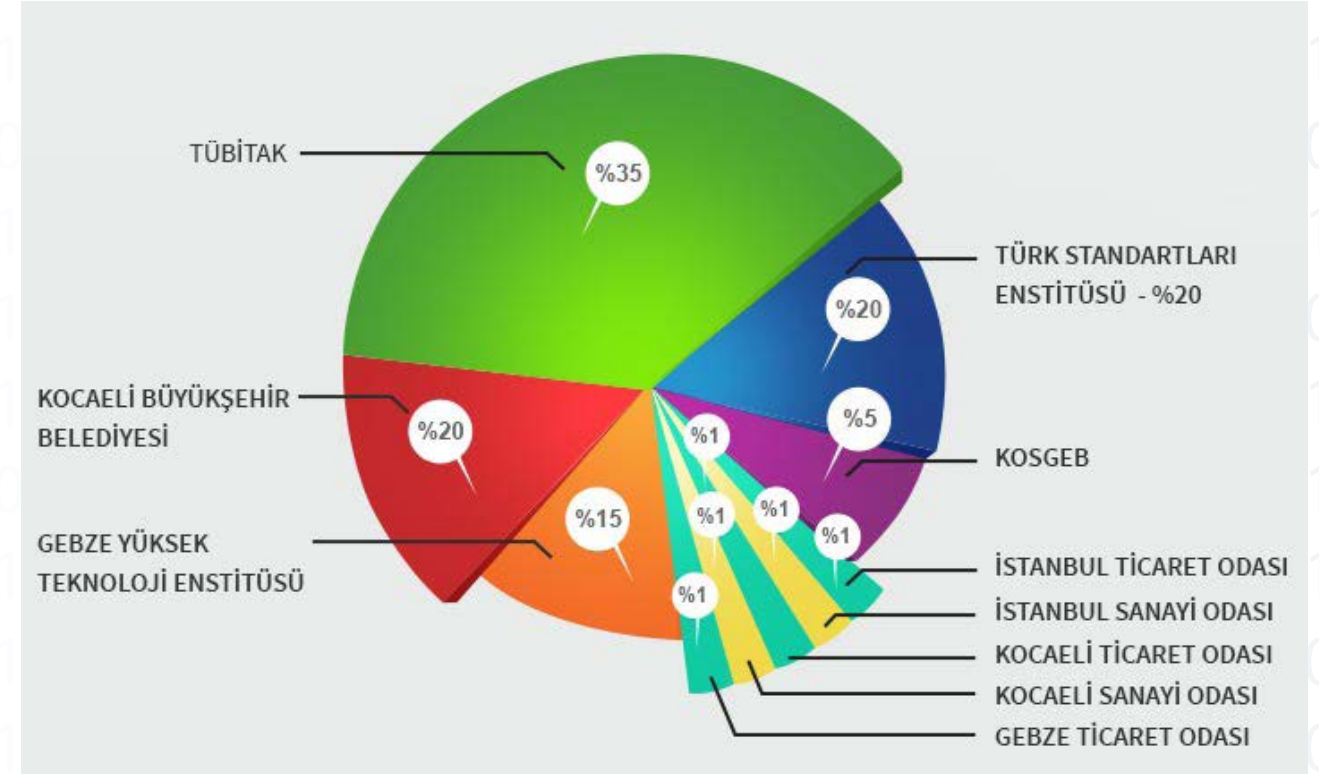
Bilişim Vadisi, inovasyon konusuna adaptasyonu sağlama, yeni girişimci kültürü oluşturma, teknoloji tabanlı yeni ürün geliştirme, geliştirilen bu ürünler için ürün ve marka yönetimi konularında tam donanımlı bir eğitim ve konferans vadisi olarak tasarlandı.

Bilişim Vadisi bünyesinde inovatif ve yaratıcı insanların bir araya geldiği, tecrübelerin paylaşıldığı ve deneyimlerin aktarıldığı eğitim ve sosyal diyalog mekanizmalarını kapsayan sosyal ve kültürel bir ortam sunuluyor.

Aynı zamanda, alanında uzman kişiler tarafından hazırlanan eğitim programları ile firmalara ve girişimcilere özel eğitimlerin düzenlendiği, üniversiteler ve araştırma merkezleri ile işbirliklerinin oluşturulduğu, öğrenmeyi 7/24 devam ettiren yapısı ile Bilişim Vadisi bir eğitim merkezi olacak.

TÜBİTAK BİLGEM (Bilişim ve Bilgi Güvenliği İleri Teknolojiler Araştırma Merkezi) önderliğinde Bilişim Vadisi bünyesinde Prototip ve Test Merkezi kurulması çalışmalarına başlandı.

Paydaşlar

Türkiye ve dünyanın önde gelen teknoloji firmaları yer alacak

Bilişim Vadisi’nde, sektör odaklı stratejilerin yanı sıra Koç ve Sabancı Üniversiteleri ile başlatılan “Üniversitelerin Bilişim Vadisi Yapısına Entegrasyonu” çalışmaları kapsamında, Vadi’de “Çok Üniversiteli Ortak Araştırma Projeleri” odaklı yeni iş modelleri geliştiriliyor. Bilişim Vadisi’nde alanında uzman ulusal ve uluslararası üniversitelerin ve sanayicilerin işbirliğinde Tematik İnovasyon Merkezlerinin kurulması planlanıyor. Bu sayede Bilişim Vadisi’nin teknolojinin ve yeniliğin üssü olması hedefleniyor.

Tematik İnovasyon Merkezi’nde Siber Güvenlik alanında uzman yabancı üniversitelerle de işbirliği yapılacak. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) ve Bilişim Vadisi bu merkezin ana aktörleri olacak.

Bilişim Vadisi’nde ayrıca, Yüksek güvenlikli Türkiye’nin ilk switch Ar-Ge ve üretim faaliyetleri için özel bir ofis kurulacak. Robot teknolojileri alanında Türkiye’nin önde gelen firmaları Bilişim Vadisi’nde 3 bin metrekare üzerine kendi Ar-Ge merkezini kuracak. Vadi, lojistik yazılımı

alanında faaliyet gösteren firmaları da bünyesinde bulunduracak.

Bilişim Vadisi’nin Samsung, IBM, Siemens, Oracle, Turkcell, Arçelik, Akbank, Abank ve Netaş gibi teknoloji devlerinin buluşma noktası olacağı da belirtiliyor. Bu arada Oracle firmasıyla Bilişim Vadisi’nin kuluçka merkezinde yer alması konusunda anlaşma sağlandığı açıklandı.

Yakın zamanda da Hewlett-Packard, Vakıfbank, Garanti Bankası, Kuveyt Türk, Halkbank ve Doğa Koleji ile Bilişim Vadisi’nde yer almaları konusunda toplantı yapılması planlanıyor.

Bunların yanında yüksek güvenlikli Türkiye’nin ilk ağ anahtarı Ar-Ge ve üretim faaliyetlerini Bilişim Vadisi bünyesinde yapmak isteyen PoligonTR firması faaliyetleri için 400 metrekare ofis alanı talep etti. Robot teknolojileri alanında hizmet veren Altınay Robotik de Bilişim Vadisi’nde 3 bin metrekarelik alan üzerinde Ar-Ge binası yapmak için başvurusu tamamladı. Lojistik yazılımı alanında çalışan Skyblue firması da bölgede faaliyet göstermek için gerekli başvuruları yaptı.

Bilişim Vadisi'nde üstün nitelikli insan gücüne ihtiyaç olacak

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın hazırladığı Bilim ve Teknoloji İnsan Kaynağı Stratejisi ve Eylem Planı (2011- 2016) uluslararası arenada bilim, teknoloji ve insan gücü açısından üstün rekabet gücüne sahip, çekim merkezi haline gelmiş Türkiye vizyonunu ortaya koydu. Strateji ve Eylem Planı'nın hedefleri ile doğrudan örtüşen bir kümelenme girişimi olan Bilişim Vadisi'nin üstün nitelikli insan gücünün rağbet edeceği bir çekim merkezi olacağı tahmin ediliyor. 2023 yılı hedefleri gözetilerek hazırlanan 10. Kalkınma Planı'na (2014-2018) bağlı Doğu Marmara Bölge Planı (2014-2023) ise tüm Doğu Marmara'yı "Yaşanabilir, Rekabetçi ve Öğrenen Bölge" şeklinde üç farklı öncelik ekseninde gelişmesi öngörülen alt-bölgeler şeklinde analiz etmişti. Gebze ve civarındaki ilçeleri içeren Gebze alt-bölgesi için birinci öncelik yaşanabilirlik olarak tespit edilmişti. Bu çerçevede Bilişim Vadisi yüksek yaşanabilirlik standartlarının yakalandığı bir ekosistem olarak tasarlandı.

10 bin metrekareye kuluçka merkezi

Ulusal ve uluslararası arenada tüm firmaların faydalanabileceği teknoloji laboratuvarının yakında faaliyete geçeceğine işaret ediliyor.

Bilişim Vadisi içinde 10 bin metrekare alana Türkiye'nin en büyük ve uçtan uca entegre ilk kuluçka merkezinin kurulacağı belirtiliyor.

Kuluçka merkezinde Türkiye'de ilk defa firmalarla birlikte 2 bin metrekarelik alanda Teknoloji Geliştirme Merkezi (TEKMER) ve bin metrekarelik alanda da ön kuluçka alanı bulunacak.

Bin metrekarelik alana da Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) desteğiyle TEKMER kurarak girişimcilere kuluçka desteğinin sağlanması hedefleniyor.

Firmalara vergi teşviki sağlanacak!

Bilişim Vadisi'ndeki firmalara vergi teşviki geliyor. Gelir ve kurumlar vergisinden muaf

tutulacak firmalara sigorta prim desteği de verilecek. Bilişim Vadisi'ndeki firmaların 2023'e kadar yaptıkları çalışmaları nedeniyle gelir ve kurumlar vergisinden muaf olacaklar.

Bilişim Vadisi'ndeki firmalara yüksek teşvikler verilecek. Bu bölgede çalışanlara yüzde 100 gelir vergisi indirimi uygulanacak. Çalışan personelin sigorta primlerinin yüzde 50'si devlet tarafından karşılanacak. Damga vergisinden muaf olacak firmaların tamamı 12 yıl süreyle yüzde 100 KDV muafiyetine tabi olacak.

Firmaların kullandığı su ve kanalizasyon sistemlerinden atık su vergisi alınmayacak. Firmalara, SAN-TEZ Destekleri, TÜBİTAK Ar-Ge Destekleri, TÜBİTAK Patent

Destekleri, KOSGEB Destekleri ve Ekonomi Bakanlığı Destekleri sağlanacak.

Türkiye Bilişim Vadisi, Avrupa Finalisti seçildi!

Hükümet tarafından Türkiye'nin Bilişim Vadisi olmasına karar verilen Yerleşke bünyesinde tamamlanan 10 bin metrekarelik kapalı alanlı Çevre Mühendisliği Binası kamu hizmet yapıları kategorisinde Avrupa Finalisti seçildi

1994 yılından itibaren Mimar Ahmet Vefik Alp tarafından Genel Yerleşim Planı ve 5 binası tasarlanan, 2 binası inşa edilerek hizmete verilen, 3 binasının yapımına başlanan GYTE Muallimköy Yerleşkesi yaklaşık 10 yıl evvel Çayirova'daki eski yerine dönmüş ve 50 milyon Dolar harcanan Muallimköy Yerleşkesi kendi haline terk edilmişti. İzmit Körfezi'nden TEM'e yükselen 3,800.000 m²'lik yerleşke arsasının hemen doğusunda İzmit Körfez Köprüsü ve İzmir Otoyolu Kavşağı yer alıyor Böylece bu kesim İstanbul-Ankara-İzmir akslarında Türkiye'nin kavşağı haline geliyor.

Türkiye’de ilk defa 3 boyutlu yazıcıyla robot el üretildi

Türk şirketi “5 Dakika”, “3D Print Dünyası” projesi kapsamında, Türkiye’de ilk defa 3 boyutlu yazıcıyla protez el üretti. Protez elin en önemli özelliği ise, benzerlerinden çok daha ucuz olarak, 100 dolardan başlayan ücretlerle mal edilebiliyor. “E-nabling The Future” hareketiyle dünyada son yıllarda hızla yayılan 3 boyutlu yazıcılarla protez üretimi ile ihtiyacı olanlara yardım etmeyi amaçlayan sivil toplum örgütünden etkilenen 3D Print Dünyası, kâr amacı gütmeyen, kişiye özel ölçü ve niteliklerde kullanılabilir robot eller sağlamayı amaçlıyor. Medikal müdahaleye gerek olmadan ve parmak, el, kol gibi uzuvlar için mümkün olan protezleri kullananlar ise hızlı bir adaptasyon süreci geçiriyor. Ancak üreticiler protezin doğru kullanılabilmesi için fizyoterapistlerin eşlik etmesini tavsiye ediyor.

Artık bisiklete binebiliyor, top tutabiliyor

Sağ el fonksiyonunun bir kısmını kaybeden ve Türkiye’de bu protezi kullanan 20 yaşındaki Mehmet Ali Toprak, geçirdiği kazadan 7 ay sonra robot eli kullanarak ihtiyaçlarını giderebilmeye başladı. Toprak, artık bisiklete binebiliyor, top ve bardak tutabiliyor.

5 Dakika bu protezler aracılığıyla, “Dünyadaki örneklerden esinlenerek kurguladığımız proje ile ülkemizin her köşesinde ihtiyaç sahiplerine ulaşabilmeyi hedefliyoruz. Böylesine bir projeye Türkiye’de uzuv problemlerinin büyük ölçüde ortadan kaldırılabilmesine, bu vatandaşlarımızın gündelik hayata kazandırılabilmesine inanıyoruz” açıklaması yaptı.

Hem gerçek hem sanal ortamda çalışan, 11 yıldır “Deneyim tasarımı” (Experience design) hizmeti veren 5 Dakika, ürün, süreç, hizmet, etkinlik ve mekânlar tasarlıyor. Tasarım kavramını, mikroda ve makroda; ölçekten, içerik ve biçimden bağımsız, rasyonel bir süreç olarak benimseyerek kendisini “tam servis çözüm ortağı” olarak tanımlayan 5 Dakika’nın en güncel projesi, 3D Print Dünyası. İki yılı aşkın bir süredir 3 boyutlu yazıcılarla çalışan 5 Dakika, 3D Printer / 3 boyutlu yazıcılarla ilgili pek çok parçayı denedi, çoğu uygulamayı kullandı, neredeyse her baskıyı gerçekleştirdi.

**5 Dakika’nın ürettiği robot eli deneyen
Toprak, bisiklet kullanıp bardak tutabiliyor...**

Türkiye “bilişim” toplumunun kalbi, Ankara’da atacak

Türkiye Bilişim Derneği (TBD) Yönetim Kurulu Başkanı Turhan Menteş, 31.Ulusal Bilişim Kurultayı ve Citex 2014 Ankara Bilişim Fuarı’nı kapsayan Bilişim 2014 etkinliğinin 6-9 Kasım 2014’te gerçekleşeceğini duyurdu. TBD 31.Ulusal Bilişim Kurultayı & Citex’2014 Ankara Bilişim Fuarı’nı kapsayan “Bilişim’2014” ilgili tüm ayrıntıları paylaşmak üzere; 24 Eylül 2014’te İstanbul The Marmara Otel’de tanıtım ve basın toplantısı yapıldı. Basın toplantısına TBD Başkanı Menteş, TBD İstanbul Şube Yönetim Kurulu Üyesi Ahmet Ayvalı GL Events Fuarcılık A.Ş. Genel Müdürü Arkan Uluçay, GL Events Fuarcılık A.Ş. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Koordinatörü Asuman Öcal katıldı. Basın toplantısında TBD Başkanı Menteş, “Sayısal Gündem 2020” ana temasıyla, ATO Uluslararası Kongre ve Sergi Sarayı’nda düzenlenecek etkinliğin Türkiye’nin sayısal gündemi açısından önemli

olduğunu vurguladı. Avrupa Birliği’nin, Ağustos 2010’da kabul ettiği 7 eylem alanını kapsayan “Sayısal Gündem 2020” programıyla belirlenen strateji ve hedeflerin Türkiye için de uygulanması gerektiğine dikkat çeken Menteş, “AB’nin yedi eylem alanını kapsayan “Avrupa sayısal pazarı”, tekleştiriliyor. Türkiye bu yapıda yer almak zorunda” dedi.

AB’nin “Sayısal Gündem 2020” programı ile, yeni bir ekonomik dönüşüm stratejisi ve 2020 yılı için hedeflerini ortaya koyduğunu anımsatan Menteş, belirlenen eylemlerin ilerlemesinin AB’de, yıllık skorlama yöntemi yoluyla izlendiğinin altını çizdi. Ülkemizin de benzer bir “Sayısal Gündem” ve Ajandası’nın olması ve Türkiye’nin Bilgi Teknolojileri skorbordunun oluşturulması gerektiğini değinen Menteş, bu kapsamda TBD çatısı altında uzmanlık grupları kurulduğunu belirterek şunları söyledi:

“Sayısal Gündem 2020 programı kapsamında ortaya konan strateji ve hedefler, Bilişim’2014 kapsamında Türkiye için düzenlenecek ve tartışılıp değerlendirilecek. Dijital Türkiye Platformu’nun başlattığı ‘Sayısal Gündem 2020’ ana teması içerisinde TBD çatısı altında 7 ana hedef için 40’ı aşkın ayrı uzmanlık grubu oluşturuldu. Gruplarda 600’ü aşkın uzman, 2020 yılına kadar gönüllü olarak çalışacak. Çalışma grupları, ‘Türkiye’nin Sayısal Gündemi’ni oluşturup nabzını tutacak ve ülkemizin geleceğini şekillendirecekler. Türkiye’nin çağdaş ve uygar bir bilişim toplumuna dönüşümü, 2020 sayısal gündemine yönelik strateji, politika ve izlemesi gereken yol haritası, Bilişim 2014 etkinliğine katılacak 300’ü aşkın yerli ve yabancı uzman, bürokrat, iş dünyası temsilcisi, akademisyen ve yetkililer tarafından tartışılacak. Uzmanlık Grubu’nun çalıştaylarını da kapsayacak olan Bilişim 2014 etkinliğinde, Türkiye’nin stratejik rekabet avantajı elde edebilmesi için bilgi ekonomisinin önemi ve Türkiye’nin sektörde büyük ivmeler kazanmasına yardımcı olacak politikaların ele alınacağı bir program hazırlandı.”

TBD tarafından 1976 yılından beri gerçekleştirilen “Bilişim etkinlikleri”, TBD ve GL events işbirliğiyle, bu yıl Ankara’da ilk kez yapılacak olan CITEX Ankara Bilişim Fuarı ile aynı çatı altında toplandı. Bilişim sektörünün tüm bileşenlerinin sinerjisiyle oluşturulacak ve 300’ü aşkın yerli ve yabancı konuşmacının katılması beklenen Bilişim’2014, 6-9 Kasım 2014 tarihleri arasında “Sayısal Gündem 2020” ana temasıyla, Ankara’da Congresium ATO Uluslararası Kongre ve Sergi Sarayı’nda düzenlenecek. “Bilişim 2014” etkinliği, “Sayısal Gündem 2020” programıyla ortaya konan strateji ve hedeflerin benzerinin bir an önce Türkiye için de belirlenmesi gerekliliği nedeniyle büyük önem taşıyor.

Türkiye ve bölgenin en büyük ve en önemli bilişim etkinliği olan Bilişim’2014, günlük 3.500’ü aşan nitelikli kurultay katılımcısı ve zengin içeriğiyle, kamu, özel sektör, akademik dünyadan önde gelen ulusal ve uluslararası konuşmacı ve ziyaretçileri ağırlayacak. Eşzamanlı düzenlenecek fuarda ise, bilişim sektörü firmaları, kurum ve kuruluşların ürün ve hizmetleri sergilenecek.

31.Ulusal Bilişim Kurultayı ve Citex 2014 Ankara Bilişim Fuarı’nı kapsayan Bilişim 2014 etkinliği, 6-9 Kasım’da gerçekleştirilecek. TBD Başkanı Menteş, Türkiye’nin geleceğine yön verilecek etkinlikte, AB’nin “Sayısal Gündem 2020” programıyla ortaya konan strateji ve hedeflerin, Türkiye için tartışılıp değerlendirileceğini vurguladı.

Geleceğin para birimi

Kimsenin sahibi olmadığı, hiç bir ülkenin kontrol edemediği Bitcoin, geleceğin para birimi olabilir mi?

Eylem CÜLCÜLOĞLU

eylem@bilisimdergisi.org

Para, milattan önce 7. Yüzyılda Lidya'lılar tarafından bulunmasından bu yana çok değişmedi. Belki paraların şekli değişti, belki kullanım alanları değişti ama paranın bir merkezi iktidar tarafından basılması ve kontrol edilmesi değişmedi. Ortaçağda da devletler para basıyordu, günümüzde de devletler para basıyor. Parayı merkezi iktidarlar kontrol ediyor ve tüm ekonomi bu sistem üzerinde dönüyor. Dünyanın büyük merkez bankaları kurları kontrol ediyor ve sadece kur dalgalanmalarıyla ekonomiler sarsılabiliyor.

5.1 milyar dolarlık Bitcoin piyasada

2008 yılında Satoshi Nakamota, Bitcoin protokolünü dünyaya duyurduğunda çok az kişi bu yeni elektronik paranın gerçek paraya bir gün alternatif olabileceğine inanıyordu. 2009 yılında Bitcoin bir açık kaynak projesi olarak kullanıma sunuldu ve geçtiğimiz 5 sene içinde Bitcoin akıl almaz bir hızla büyüdü. Günümüzde ABD'de Dell, Expedia, Newegg, TigerDirect gibi büyük firmalar bile Bitcoin kabul ediyor ve Bitcoin kullanımı her geçen gün artıyor. Şu an sirkülasyonda 13 milyon üzerinde Bitcoin bulunuyor ve bunun maddi değeri 5.1 milyar doları buluyor.

Bitcoin, kısaca merkezi kontrole sahip olmayan elektronik para ile menkul kıymet karışımı bir finans aracı olarak adlandırılabilir. Normalde devletler para basar ve piyasadaki para miktarını belirler. Bitcoin'in bir sahibi olmadığı için sirkülasyonda olan her Bitcoin'in üretilmesi gerekiyor. Buna Bitcoin madenciliği adı veriliyor. Bitcoin madencileri özel yazılımlar ve güçlü bilgisayarlar kullanarak zor matematik problemlerini çözüyorlar ve bunun karşılığında sirkülasyona Bitcoin kazandırmış oluyorlar. Böylece hem madenci kazanmış oluyor hem de sirkülasyonda ne kadar Bitcoin olacağını bir merkez belirlememiş oluyor. Bitcoin madenciliğinde ne kadar çok aktif madenci varsa çözülen matematik formüllerinin zorluğu da o kadar artıyor. Böylece aynı sürede ve aynı işlemci gücü ile üretilebilecek Bitcoin sayısı azalıyor. Bitcoin madenciliğine ilgi hızla arttığı için yakın zamanda Bitcoin üretmenin çok daha zorlaşacağı belirtiliyor. Bitcoin sistemi toplamda 21 milyon Bitcoin olacak şekilde tasarlanmış. Günümüzde 11 milyon Bitcoin üretilmiş durumda. 2140 yılında tüm Bitcoinlerin üretilmiş olacağı tahmin ediliyor.

Borsa gibi dalgalanıyor

Bitcoin elektronik para ile menkul kıymet karımı olarak adlandırılıyor çünkü Bitcoin aynı menkul kıymetler gibi alıp satılabilir ve fiyatlandırılıyor. Bitcoin'e olan talebin boyutuna göre fiyatlar azalıp veya artabiliyor. Bitcoin piyasaya ilk çıktığı zaman yaklaşık 6 sentten alınıp satılıyordu. Geçtiğimiz Kasım ayında ise Bitcoin 979 dolarlık rekor seviyeye ulaştı. Daha sonra kar satışlarıyla düşen Bitcoin, günümüzde 381 dolardan işlem görüyor.

Bitcoin'in en büyük özelliği tamamen anonim bir şekilde alınıp satılabilmesi. Birisi bir başkasına Bitcoin verdiği zaman bunun hiç bir şekilde bir kaydı tutulmuyor. Ayrıca kimin ne kadar Bitcoin'e sahip olduğunu bilmek de mümkün değil. Bitcoin altyapısı merkezi bir sisteme ve sunuculara sahip değil. Tüm işlemler P2P yapısında sistemde bulunan diğer bağlantı noktalarına dağıtılarak yapılıyor. Sistemin dağıtık bir yapıda olması herhangi bir regülasyona sahip olmaması ve kontrol edilememesi hükümetleri endişelendiriyor. Çünkü hükümetler ilk kez kendilerinin hiç bir kontrolü olmadığı bir para birimi ile karşı karşıyalar. Bu para birimini kimse kontrol edemiyor ve paranın musluğunu elinde tutamıyor. Bunun yanında Bitcoin'in para aklama, kumar ve terörizm için de kullanılabileceği endişeleri var.

İllegal kullanım riskleri

2012 yılında Bitcoin üzerinden yapılan tüm işlemlerin yüzde 4.5 ila 9'unun uyuşturucu ticaretinin oluşturduğu tahmin ediliyordu. Bu ticaretin neredeyse tamamına yakını ise Silk Road adlı bir anonim e-ticaret platformu üzerinden yapılıyordu. 2013 yılında ABD güvenlik güçleri Silk Road'u kapattı. Günümüzde hala Bitcoin'in yasal statüsü belirgin değil ve bu tarz illegal kullanımlar Bitcoin'in geleceğini tehdit ediyor.

Bitcoin'in yaratıcıları her ne kadar Bitcoin'de hırsızlık mümkün değil deseler de, Bitcoin hırsızlıkları oluyor. Bu hırsızlıklar genelde kullanıcı anahtarlarını saklayan Bitcoin değişim sitelerinde yaşanıyor. Bu sitelere erişim sağlayan hacker'lar kullanıcı anahtarlarını ele geçirip Bitcoin transferleri yapıyorlar. Bitcoin transferlerinin geri dönüşü mümkün olmadığı için de herhangi bir hırsızlık durumunda hiç bir şey yapılamıyor. Bu yüzden Bitcoin kullanırken şifre anahtarını iyi korumak ve bunu değişim sitelerinde depolamamak çok önemli.

Yeni dünya düzeni

Bitcoin'in merkezi olmayan ve kontrol edilemeyen yapısı dünya çapında aktivistlerin ilgisini çekiyor. İsveçli Korsan Partisinin (Pirate Party) kurucusu Rick Falkvinge: "Bitcoin bildiğimiz anlamdaki para piyasalarının tamamını değiştirebilir, bankacılık sisteminde devrim yaratabilir ve ayrıcalıklı olmayanlara ekonomik güç sağlayabilir" diyor. Falvinge'e göre Bitcoin yapısı tüm hayata ve yönetim şekillerine uygulanabilir. Bu gerçekleşirse tüm dünyadaki sistemler değişebilir. Falving bu düşüncesini şöyle açıklıyor: "Modern dünyada topluluklar devletlerin sınırları ile sınırlanmış durumdadır. Bu devletlerde hükümetler parayı ve ekonomiyi belirliyor. Hükümetler,

insanların bağımsız bireyler olmasını engelliyor. İnsanlar hükümetlerin çıkarları için çalışıyor ve sisteme hizmet eden birer köle oluyor." Falving'e göre paranın kontrolü devletlerin elinden çıkarsa, her şey kökten değişebilir. Falving, ayrıca paranın kontrolü büyük devletlerin elinden çıkarsa dünyada savaşların biteceğini ve petrol kavgalarının yaşanmayacağını savunuyor.

Bitcoin'in en büyük kullanım alanlarından birisi uluslararası para transferi. Dünya ekonomisi globalleştikçe uluslararası para transferlerinin hacmi de artıyor. Bankalar uluslararası para transferlerinde yüklü komisyonlar alıyorlar. Bitcoin'de ise herhangi bir komisyon söz konusu değil. Dünya Bankası'nın raporuna göre dünyada göçmenlerin kendi ülkelerine gönderdiği para miktarı 2013 yılında 414 milyar dolar olarak gerçekleşti. Bu rakamın 2016 yılında 540 milyar dolara çıkması öngörülüyor. Bitcoin kullanımının uluslararası para transferlerinde önümüzdeki yıllarda artması bekleniyor.

Taşların oturmasına daha zaman var

Çağımızın devrimci finans aracı Bitcoin'in geleceği parlak. Ama Bitcoin'in önünde bazı tehlikeler de yok değil. Bunun başında fiyatlandırmada olası düşüşler geliyor. Bundan bir sene önce Bitcoin 979 dolardı şimdi ise 381 dolara düştü. Önümüzdeki dönemde Bitcoin'in fiyatı ne olur kimse bilemiyor. Geleneksel para birimlerinde tahmin yapmak genel ekonomiyi ve merkez bankalarını inceleyerek daha kolay. Bitcoin'de ise tahmin yapmak çok daha zor. Büyük bir online servis sağlayıcı ya da perakende devi Bitcoin kabul etmeye başlarsa Bitcoin bir anda yükselebilir diğer yandan ülkelerde yapılacak yasal düzenlemelerle Bitcoin bir anda dibi de bulabilir. Bu yüzden riskleri minimize etmek için elinizdeki Bitcoin'i sürekli olarak gerçek paraya çevirmekte fayda var. Bundan birkaç sene sonra pazarın daha netleşmesi ve yükselme düşme eğrilerinin daha az ivmeli olacağı tahmin ediliyor. Bitcoin henüz çok yeni bir finans aracı ve taşların oturması için daha zaman var.

Türkiye'de ise henüz Bitcoin çok fazla bilinmiyor. Bitcoin kabul eden e-ticaret sitesi ülkemizde yok gibi. Amerika'da Bitpay.com gibi ödeme servisleri şirketleri, e-ticaret sitelerine Bitcoin kabul etme imkanı verirken ülkemizde böyle bir servis henüz bulunmuyor. Bunun yanında ülkemizde Bitcoin hakkında onlarca forum, blog ve internet sitesi bulunması ümit verici... Dünyada Bitcoin kullanımının artmasıyla ülkemizde de bu ödeme aracı yaygınlaşacak.

Bitcoin'in piyasaya çıktığı henüz sadece 5 sene oldu ve bu 5 sene içinde inanılmaz bir gelişim yaşandı. Önümüzdeki yıllara elektronik para damgasını vuracak. İş dünyasında önde yer almak istiyorsak bu trendi iyi gözlemlemeli ve şimdiden hazırlıklı olmamız gerek...

K S L T M

MÖ, MS, AA, TBMM, TC, TR, BM, NATO, ABD, AB, MEB, OECD, OPEC, İETT, EGO, ESHOT, ASKİ, İSKİ, ÖSYM, UNESCO, YÖK, ODTÜ, SSK, SGK, THY, GS, FB, BJK, KSK, KPSS gibi kısaltmalar sıklıkla karşılaştıklarımızdan bazılarıdır. Kullanıldığı yere göre anlatılmak istenen açık şekli tahmin edilebilen kısaltmalar olduğu gibi, zaman zaman farklı anlamlar yüklenen aynı kısaltmalar da bulunmaktadır.

Türkiye Bilişim Derneği'nin kısaltması olan TBD'nin aynı zamanda Türkiye Barmenler Derneği'nin de kısaltması olduğunu biliyor musunuz? Kısaltmalar ile yaşamımızı kolaylaştırmaya çalışırken anlam karmaşası yaşama olasılığı da bulunmaktadır.

Günümüzde bilgisayarlar, akıllı telefonlar gibi cihazların kullanımının yaygınlaşması sonucunda kısaltma kullanımında artış görülmektedir. İnternet alan adlarındaki "tr, en, us, fr" gibi ülke kısaltmaları, "com, gen, net, co, org" gibi alan adı türü kısaltmaları, "Rn, Fe, Li, Ca, Ni, Co, He" gibi elementlerin kısaltmaları, 3G, 4G, SMS gibi iletişim alanındaki kısaltmalar da okuma ve yazmayı hızlandırmaktadır.

Anlamını bilmediğimiz kısaltmalarla karşılaştığımızda okuma ve yazma hızlanmak yerine yavaşlamayacak mı? Kısaltmanın anlamını, açık yazılışını gösteren bir dizin ile

desteklenmeyen yazılar okuyanın bilgisi ile kısıtlanarak anlaşılmasına çalışılacaktır.

Bilişim alanındaki bazı kısaltmalar bu alanda çalışanlar tarafından kolaylıkla anlaşılabilir. BT, IT, RAM, ROM, SSD, CPU, GHz, MHz, KB, MB, GB, CD, DVD bunlardan bazılarıdır.

Her alanda, her meslekte kısaltmalardan kaçışın olmadığı görülmektedir. Bu durumda kuralına uygun biçimde kısaltma yapmak da kullanmak kadar önemlidir. En ünlü kısaltmalardan biri olan ve bugün çok sık kullanılan ALO sözcüğü, telefonu bulan A. Graham Bell'in sevgilisinin adının baş harflerinin kısaltmasıdır.

Dil Derneği, Türk Dil Kurumu gibi kurumların meslek örgütleriyle birlikte kısaltmalar sözlüğü yapmak üzere çalışma başlatmasının zamanı gelmiştir...

Simge

İ. İlker Tabak*
ilker.tabak@bilisim.com.tr

ALO Kısaltmasının Öyküsü

Günümüzün en etkili ve en yaygın iletişim aracı olan telefon, 1876 yılında Amerikalı mucit, Alexander Graham Bell tarafından icat edildi. Tarihi kayıtlara göre, icat edilen cihazla ilk konuşma, 1876 yılının 14 Şubat günü gerçekleştirildi ve bugün telefonun bulunuş günü olarak kabul edildi.

A.G. Bell, telefonu icad edince, ilk hattı sevgilisinin evine çeken Bell, atölyesinde telefonu çalınca, arayanın Alessandra Lolita Oswald'o'dan başkası olamayacağını biliyordu. Graham Bell, telefonu açar açmaz "Alessandra Lolita Oswaldo" diyordu. Bell, zamanla sevgilisine adını kısaltarak hitap etmeye başladı ve telefonu her açışında onu "Ale Lol Os" diye karşıladı.

Çalışmaları uzadıkça, Graham Bell, sevgilisinin adını daha da kısalttı ve ona iki heceli bir ad buldu. Bu kısa ad "ALO" idi. Alessandra Lolita Oswaldo, geliştirip tüm kente yaymaya çalıştığı telefondan başka bir şey düşünmeyen sevgilisini terk etti. Ancak Bell, yaşlanmış olmasına rağmen sevgilisinin kendisini bir gün arayacağı umuduyla telefonun başından ayrılmadı.

Kentte çekilen telefon hatlarının sayısı da giderek artmaya başladı. Graham Bell'i artık başka kişiler de arıyordu. Fakat o, telefonun her çalışında, kendisini sevgilisinin aradığını sanarak telefonunu ALO diyerek açıyor ve herkese artık ALO diyordu. O günlerde hemen herkes, telefonu açtıklarında Alexander Graham Bell'in anısına saygı olarak ALO demeye başladı. Bugün tümümüzün kullandığı ALO sözcüğü işte o günlerden kaldı.

(<http://www.internethaber.com/alonun-hikayesini-biliyor-muydunuz-503941h.htm>).

(*) Bs. Müh., Bilişim Ltd. Paz. ve Satış Md.
Türkiye Bilişim Derneği Yönetim Kurulu II. Başkanı

Erişimin engellenmesinde yetki TİB’de

“Torba yasa” ile internete erişimi doğrudan engelleme konusunda TİB’e geniş yetki verildi. TİB, “milli güvenlik” ve “kamu düzeninin korunması” gerekçesiyle mahkeme kararı olmaksızın 4 saat içinde internette erişimi engelleyebilecek.

3 Mayıs 2014’te Manisa’nın Soma ilçesinde meydana gelen ve Türkiye tarihinin en çok can kaybına sebep olan madencilik faciasından sonra hazırlanan “Torba yasa”da, İnternet erişime ilişkin yeni düzenlemeler de yer aldı. Yasa ile düzenleyici bir kurum olan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’na (BTK) bağlı faaliyet gösteren Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’na (TİB), İnternet sitelerine mahkeme kararı olmadan yasaklama ve tüm trafik bilgilerini takip yetkisi verildi.

İş Kanunu ve bazı kanunlarda değişiklikler içeren 6552 sayılı “İş Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması İle Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun”, 3 Haziran 2014’te Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Plan ve Bütçe Komisyonu’nda görüşülmeye başlandı. 10 Temmuz’da komisyondan geçen “Torba yasa”, 15 Temmuz’da Genel Kurula geldi. 10 Ağustos Cumhurbaşkanlığı seçimi ve 13 Ağustos’ta TBMM’nin 1 Ekim’e kadar tatil kararıyla birlikte “Torba yasa” görüşmeleri yeni yasama yılına bırakıldı. Ancak hükümetin Genel Kurulu olağanüstü toplantıya çağırmasının ardından yasa tasarısı görüşmeleri yeniden başladı. Soma’daki faciadan sonra öncelikle madencilere, esnaftan öğretmene, taşeron işçiden emekliye kadar yaklaşık 20 milyon kişiyi ilgilendiren ve 45 farklı kanunda köklü değişiklik içeren “Torba yasa” tasarısı, Meclis’ten sabaha karşı geçti. 148

maddeden oluşan “Torba yasa”, 10 Eylül 2014’te, 231 kabul, 17 ret oyuyla Genel Kurul’da kabul edildi. Yasa, 11 Eylül 2014 tarihli Resmî Gazetenin 29116 sayılı (Mükerrer) nüshasında yayımlanarak yürürlüğe girdi.

“Torba yasa” görüşmeleri sırasında son anda (8 Eylül) verilen önergelerle, İnternet erişimine ilişkin iki düzenleme yapıldı. Yasaya eklenen bir maddeyle, 4 Mayıs 2007’de TBMM’de kabul edilen 5651 sayılı “İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun”da değişikliğe gidildi. Yasada 126. ve 127. maddeler olarak yer alan değişikliklerle, tüm internet trafik bilgilerinin, TİB’de toplanması ve TİB Başkanı’nın talimatıyla internete resen (başvuruya gerek kalmadan) erişim engelleme yapılacak hallere, “milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi” durumları eklendi.

Yasaya konulan ilk değişiklik düzenlemesinde, TİB Başkanlığı’na “millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi” gibi gerekçelerle, web sitelerine erişimi dört saat içinde engelleme yetkisi verildi. İnternet erişimini gereğinde engelleme kararının azami süre 24 saatten 4 saate indiren değişiklikle artık TİB Başkanı, mahkeme kararı olmadan internet sitelerini 4 saat içinde kapatabilecek. Engelleme kararının 24 saat içerisinde bir sulh ceza hâkiminin onayına sunulması, hâkimin de kararını 48 saat içerisinde açıklaması gerekiyor. İkinci düzenleme

ile ise TİB, internet kullanıcılarına ait çevirim içi tarama geçmişi, ziyaret edilen web siteleri ve kullanıcıların yazıştıkları eposta adresleri gibi üstverileri (meta data) merkezi olarak muhafaza etmekle görevli oldu.

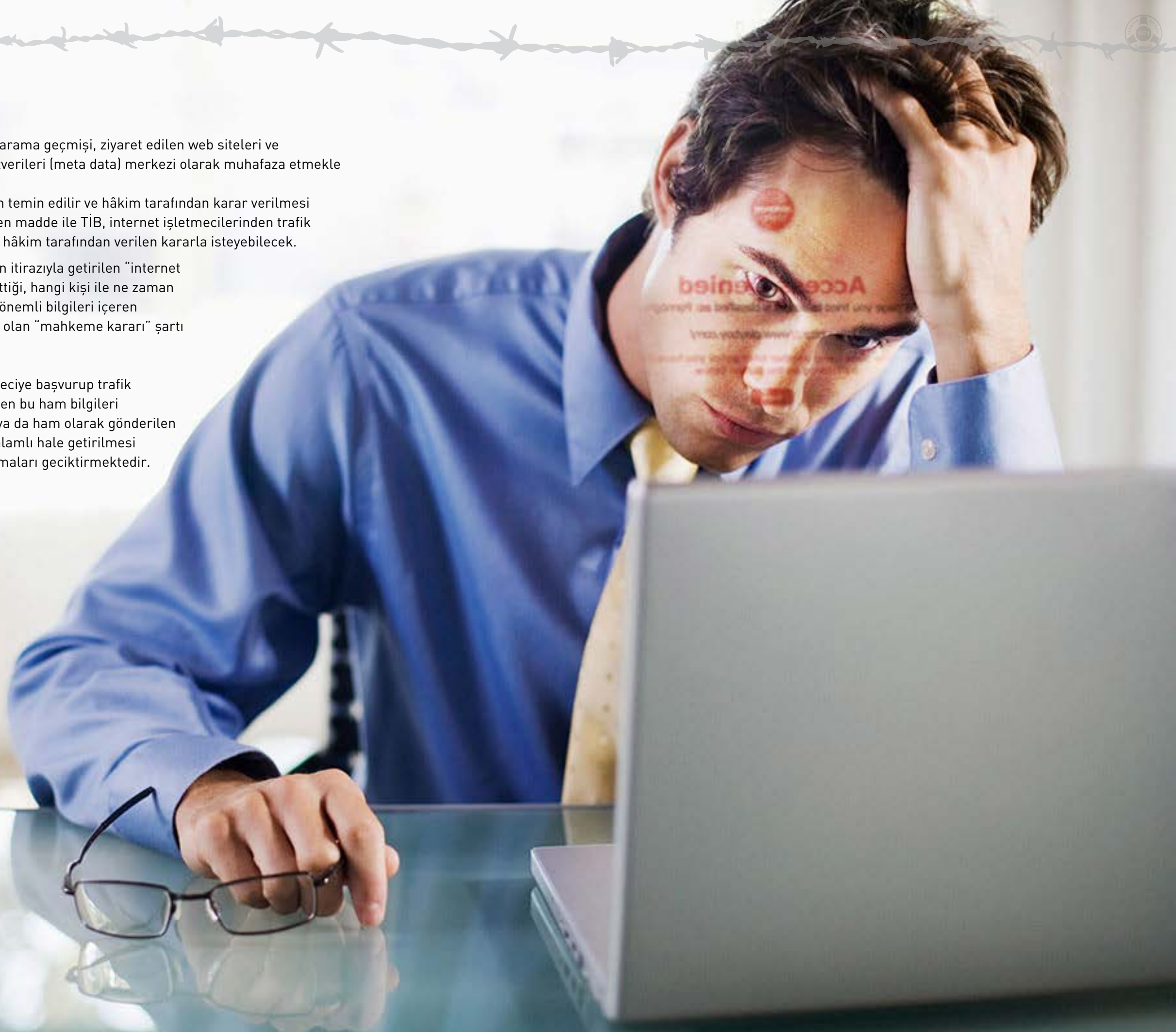
“Trafik bilgisi, TİB tarafından ilgili işletmecilerden temin edilir ve hâkim tarafından karar verilmesi halinde ilgili mercilere verilir” şeklinde değiştirilen madde ile TİB, internet işletmecilerinden trafik bilgilerini mahkeme kararı gerekmeksizin tek bir hâkim tarafından verilen kararlarla isteyebilecek.

Bu maddeyle, 11. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’ün itirazıyla getirilen “internet üzerinde hangi kullanıcının hangi adresi ziyaret ettiği, hangi kişi ile ne zaman ve ne kadar süre ile iletişim kurduğu yönündeki” önemli bilgileri içeren internet trafiğine ilişkin verilere erişimin önkoşul olan “mahkeme kararı” şartı kaldırılmış oldu.

Gerekçede, “Mahkeme kararı üzerine ilgili işletmeciye başvurup trafik bilgisinin talep edilmesi ve işletmecinin talep edilen bu ham bilgileri kullanılabilir ve anlamlı hale getirip göndermesi ya da ham olarak gönderilen bilgilerin Başkanlık tarafından kullanılabilir ve anlamlı hale getirilmesi zaman almakta, böylece soruşturma ve kovuşturmaları geciktirmektedir.

Terör saldırısı tehdidi gibi acil durumlarda talebe zamanlıca cevap verilmesi imkânı bulunmamaktadır” denildi.

Tasarının görüşmeleri sırasında milletvekillerinin soru ve eleştirilerini yanıtlayan Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Lütfü Elvan, yer sağlayıcılarının trafik bilgilerini bir yıldan az iki yıldan fazla olmamak üzere saklamaları yönündeki düzenleme de sürelerin AB direktifleri dikkate alınarak yapıldığını belirterek, aynı sürenin tasarıya da taşındığını söyledi. Elvan, yargının devre dışı bırakılması gibi bir durumun söz konusu olmadığını sistemin tamamen yargıya bağlı olarak yürütülecek olan bir sistem olduğunu kaydetti.

CHP, düzenlemenin iptali için Anayasa Mahkemesi'ne gitti

“Torba kanun” a son anda eklenen İnternette ilgili iki düzenlemenin “internet özgürlüğüne müdahale” olduğuna işaret eden CHP, bu maddeleri Anayasa ve Türkiye’nin tarafı olduğu sözleşmelere aykırı bularak AYM’den iptalini istedi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Genel Kurulu’nda görüşülüp 10 Eylül 2014 kabul edilen ve kamuoyunda “Torba Kanun” tasarısı olarak bilinen 6552 sayılı “İş Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması İle Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun” a son anda eklenen 5651 sayılı

kanun değişiklikleri tartışma yarattı. Soma maden faciasından sonra madencilerden esnaf, öğretmen, taşeron işçi ve emekliye kadar yaklaşık 20 milyon kişiyi ilgilendiren düzenlemeleri içeren “Torba kanun” görüşmelerinin 8 Eylül 2014 tarihli oturumda, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele

Edilmesi Hakkında Kanun değişiklikleri eklendi. Yapılan son değişiklikle, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’na (TİB), “millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi” gerekçesiyle, web sitelerine erişimi dört saat içinde engelleme yetkisi ile, “internet kullanıcılarına ait” çevirim içi tarama geçmişi, ziyaret edilen web siteleri ve kullanıcıların yazıştıkları eposta adresleri gibi üstverileri (meta data) merkezi olarak muhafaza etme görevi verildi. TİB’e internette resen(başvuruya gerek kalmadan) erişim engelleme ve trafik bilgisini depolama yetkisi verilmesinin iptali istendi.

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), “Torba yasa”da bulunan 4 maddenin iptali için 15 Eylül’de Anayasa Mahkemesi’ne (AYM) başvurdu. Başvuruyu yapan CHP Grup Başkanvekili Akif Hamzaçebi, “İnternete ile ilgili olan 2 düzenleme ise internet özgürlüğüne müdahale olarak isimlendirdiğimiz bu maddeleri anayasaya ve Türkiye’nin tarafı olduğu sözleşmelere aykırı bularak iptal talebinde bulunduk” dedi.

AYM’ye başvuruyu yaptıktan sonra konuşan Hamzaçebi, şunları söyledi:

“Türkiye aslında sorunlu bir ülkedir. Gezi olaylarından sonra sosyal medya üzerinden yapılan organizasyon ile beni sokaklarda, meydanlarda devirecekler korkusu ile bir düzenleme yapıldı. İnternete idari kararlar ile müdahalenin yolu açıldı. İnternet özgürlüğüne ilişkin Birleşmiş Milletler kararının hazırlayıcıları arasında Türkiye var. Ama yeni Türkiye’de internet özgürlüğüne TİB eliyle müdahalenin yolunu kurumsallaştırmaktadır.

Bu düzenlemeleri biz anayasaya, özgürlüğe, hukuk devletine bir saldırı olarak değerlendirdiğimiz için başvurumuzu yaptık. Anayasaya aykırı değerlendirdiğimiz kalan 7 maddeyi 60 günün sonunu beklemeden yine uygun bir zamanda Anayasa Mahkemesi’ne getireceğiz.”

Bu arada CHP, 19 Şubat 2014’te yürürlüğe giren 6518 sayılı “Torba Kanun” a eklenen 5651 sayılı Kanunun 8. maddesi kapsamı dışında erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasını sağlamak amacıyla Erişim Sağlayıcıları Birliği’nin (ESB) kurulmasını öngören yasanın iptali için de 17 Nisan 2014’te Anayasa Mahkemesi’ne başvurmuştu.

6552 Sayılı “Torba Kanun”la İnternet’e gelen yeni maddelerin hukuki değerlendirmesi (*)

TBMM’de kabul edilen 6552 sayılı torba kanunla 5651 sayılı Kanun’da yapılan değişiklikleri Ankara Barosu Genel Sekreteri Avukat Gökhan Candoğan inceledi. Bu maddeler ve Avukat Candoğan’ın yorumları şöyle:

- MADDE 126- 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan **“ikibin Yeni Türk Lirasından onbin Yeni Türk Lirasına” ibaresi “iki bin Türk lirasından elli bin Türk lirasına”** şeklinde ve dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(4) Trafik bilgisi Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı tarafından ilgili işletmecilerden temin edilir ve hâkim tarafından karar verilmesi hâlinde ilgili mercilere verilir.”

- MADDE 127- 5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “yirmi dört saat” ibaresi “dört saat” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(16) Millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi nedenlerinden bir veya bir kaçına bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, erişimin engellenmesi Başkanın talimatı üzerine Başkanlık tarafından yapılır. Erişim sağlayıcıları Başkanlıktan gelen erişimin engellenmesi taleplerini en geç dört saat içinde yerine getirir. Başkan tarafından verilen erişimin engellenmesi kararı, Başkanlık tarafından, yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırk sekiz saat içinde açıklar.”

Hukukçuların bu maddelerle ilgili değerlendirmeleri şu şekilde :

A. 5651 sayılı Kanun’un 3. Maddesinde yapılan değişiklikler

- Yapılan değişiklikte, içerik, yer ve erişim sağlayıcılarına getirilen “Bilgilendirme yükümlülüğü”nün ihlali durumunda idari para cezası miktarı “iki bin Türk Lirasından Ellibin Türk Lirasına..” olarak öngörülmüştür. Yani, **cezanın üst sınırı 10.000 TL’den 50.000 TL’ye yükseltilmiştir.** Ceza gerektiren bir durumun varlığı halinde, ölçülülük ilkesine aykırı olarak çok geniş bir aralıkta para cezası verme hakkının tanınması, hukuka aykırı olarak değerlendirilebilir.
- Aynı maddenin 4. Fıkrasına getirilen değişiklik ise, trafik bilgisinin TİB tarafından herhangi bir soruşturma veya kovuşturmanın varlığı şartı aranmaksızın elde edilmesini ve mahkemelerce istendiğinde verilmesini öngörüyor. Hükmün önceki düzenlemesine göre TİB yalnızca, suç soruşturması veya kovuşturması kapsamında, mahkemelerce talep edildiğinde trafik bilgisi alabiliyordu.
- Değişiklik gerekçesinde; Mahkeme kararı üzerine trafik bilgilerinin alınmasının zaman kaybına neden olduğu, aynı zamanda işletmeciye ilave bir mali yük getirdiği belirtilerek, trafik bilgilerinin

TİB’de bulundurulması ile işletmecilerin ek mali yükten kurtulacağı, soruşturmaların da hız kazanacağı, ifadesi mevcuttur.

- Trafik bilgisinin Kanun’da “Taraflara ilişkin IP adresi, verilen hizmetin başlama ve bitiş zamanı, yararlanılan hizmetin türü, aktarılan veri miktarı ve varsa abone kimlik bilgileri” olarak tanımlanmıştır.
- Bu noktada, Anayasa ve uluslararası hukuk ile güvence altına alınmış özel yaşamın gizliliğine çok ciddi bir müdahale ile karşı karşıyayız. Zira kişisel verilerin yalnızca saklanması dahi, AİHM içtihadına göre özel yaşamın gizliliğine bir müdahale niteliğinde biliyoruz. Her hangi bir kriter, adli zorunluluk vs. olmadan TİB’in bütün trafik verilerini alabilmesi ve saklayabilmesi öngörülüyor. Bu uygulamada özel yaşamın gizliliğine yönelik müdahalenin yasallık, ölçülülük ve demokratik toplumda gereklilik şartlarını karşılamadığı ise açık.
- Bu bağlamda, 5651 sayılı Kanun’un 5. fıkrasıyla yer sağlayıcılara getirilmiş olan “trafik bilgilerini bir yıldan az ve iki yıldan fazla olmamak kaydıyla saklama” ve 4. Maddesi ile içerik sağlayıcılara getirilmiş olan Başkanlıkça talep edilen bilgilerin talep edilen şekilde verilmesi ve Başkanlıkça bildirilen tedbirlerin alınması şeklindeki yükümlülüğe ilişkin daha önce getirmiş olduğumuz eleştiriler geçerli; hatta fazlasıyla. Zira, teklif edilen değişiklik çok daha ağır bir müdahaleyi öngörüyor ve tüm trafik verilerinin TİB’e iletilmesini içeriyor.
- Ana muhalefet partisi tarafından Anayasa Mahkemesi’ne yapılan başvuru dilekçesinde de dile getirildiği üzere; trafik bilgilerinin TİB’e geçişinde, bilgi alışverişinden muhatabın (kullanıcının) hiç haberi olmayacak, bu kişi veri akışına karşı hukuksal yollara da başvuramayacaktır. Dolayısıyla Anayasa’nın 36. Maddesi ile güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün ve AİHS 13. maddesinin de ihlali söz konusudur. Üstelik, verilerin işlenmesinde kişinin rızası da bulunmadığı

için Anayasa’nın özel yaşamın gizliliğini garanti altına alan 20. Maddesinde yer alan **“kişisel verilerin ... ancak kişinin açık rızası ile işlenebileceği” hükmünün ihlali söz konusu.**

- Bu noktada, Avrupa Adalet Divanı’nın C293/12 ve C594/12 sayılı birleştirilmiş başvurular üzerine vermiş bulunduğu 8 Nisan 2014 tarihli kararıyla, iptali talep edilen düzenlemelerle paralellik arzeden hükümler içeren 2006/24/EC sayılı ve 15.3.2006 tarihli, Verilerin Saklanması ile AB Direktifi’ni hukuka aykırı bulmuş olması gündeme getirilmeli. Söz konusu Direktif hükümlerinin Divan tarafından özel yaşamın gizliliği hakkına ve ifade özgürlüğüne aykırı bulunmasının en önemli gerekçelerinden ikisi; Direktif’te yetkili kamu otoritelerinin verilere erişimiyle ilgili kişisel coğrafi, konusal vb, her hangi bir sınırlama getirilmemiş olması ve bu otoritelerin verilere erişiminin öncelikli yargı denetiminden çıkarılması olarak gösterilmekte.
- Adalet Divanı tarafından iptal edilen Direktif de trafik verilerinin saklanması ile ilgili olup, AAD şu değerlendirmeyi yapmıştır: “düzenlemede “trafik bilgisi” olarak ifade edilen veriler, her ne kadar iletişimin doğrudan içeriğine ilişkin olmasa da, iletişimin kaynağını, varış yerini, tarihini, zamanını, süresini, türünü, iletişim aracını, kullanıcının adını, adresini, iletişim kurulan kişinin IP adresi vb. gibi bilgilerini tespit etmeye ve izlemeye yarar. Bu nedenle, trafik verisinin saklanması, içeriği göstermese dahi, kişilerin hangi iletişim araçlarını kullanacakları, ne yöntemlerle/ araçlarla haberleşecekleri ve düşüncelerini açıklayacakları hususları üzerindeki etkisi nedeniyle, ifade özgürlüğüne de bir müdahale niteliğindedir.” İfade Özgürlüğü açısından bu bilgilerin her an erişime açık bir şekilde saklanması, muhalif görüşlerin özel alanda dahi ifade edilmesini engelleyecek boyutta bir otosansür uygulamasına ve korku toplumuna yol açabilecek nitelikte. Bu nedenle, Anayasa’nın 26. Maddesi ile güvence altına alınan “düşünce ve kanaat hürriyeti” nin ve haberleşmenin gizliliğinin esas olduğu’nu belirten “Haberleşme Hürriyeti” başlıklı 22. Maddesi’nin de iptali talep edilen düzenlemeyle ihlal edildiği şeklinde değerlendirme yapılmalı.
- **Birleşmiş Milletler Düşünce ve İfade Özgürlüğünün Geliştirilmesi ve Korunması Özel Raportörü Frank La Rue’nün İnsan Hakları Konseyi 16/4 sayılı kararına istinaden hazırladığı 17 Nisan 2013 tarihli ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulu A/HRC/23/40 nolu raporunda,** iletişimin devletler tarafından izlenmesi olgusunu düşünce ve ifade özgürlüğü açısından değerlendirilmiş. Raporda, dava konusu karar ile öngörülen durumun eşî düzenlemelerin insan hakları hukuku açısından uygunsuzluğu aşağıdaki şekilde ifade edilmiş:

*“Birçok ülkede, haberleşme servis sağlayıcıları, yargısal denetim olanaklarını zayıflatacak ve doğrudan izlemeyi olanaklı kılacak şekilde altyapılarını uyarlamaya zorlanmaktadır. Örneğin, Kolombiya Adalet Bakanlığı ile Bilgi Teknolojileri İletişim Bakanlığı, yayımladıkları bir genelge ile telekomünikasyon servis sağlayıcılara, haberleşmeye adli polisin savcı emrine gerek duymadan doğrudan erişimini olanaklı kılacak altyapıyı kurma yükümlülüğü getirmişlerdir. Aynı şekilde, Uganda’nın Haberleşmenin İzlenmesine İlişkin Düzenlemeler içeren kanunu da bir izleme merkezinin kurulmasını ve servis sağlayıcıların da haberleşme bilgilerinin bu merkeze iletilmesiyle yükümlü olacaklarını öngörmektedir. Hindistan hükümeti de, bütün haberleşme verilerinin Hükümete yönlendirilmesini sağlayacak ve kolluk kuvvetlerinin servis sağlayıcıdan herhangi bir talepte bulunmasına gerek bırakmayacak bir “Merkezleştirilmiş İzleme Sistemi” kurulmasını teklif etmektedir. **Bu tür düzenlemeler, izlemeyi yargısal denetim ile iznin dışına çıkaracak, devletin şeffaflık ve hesap verebilirliğini ortadan kaldıracak nitelikte gizli dinlemelere yol açacak niteliktedir.” (Rapor, prg 57)***

- Sonuç olarak, kanun değişikliği ile getirilmek istenen düzenleme, Anayasa'nın özel yaşamın gizliliğini güvence altına alan 20., hak arama özgürlüğünü güvence altına alan 36., haberleşme hürriyetini güvence altına alan 22., düşünce ve kanaat hürriyetini güvence altına alan 26. ve temel hak ve özgürlüklerin yalnızca yasa ile ve ölçülülük ilkesi çerçevesinde sınırlandırılabilceğini öngören 13. maddelerine aykırıdır.
- Kanunun gerekçesinde ise; "Mevcut durumda internet trafiğine ait bilgiler ancak bir soruşturma ya da kovuşturma olması durumunda mahkeme kararı ile işletmeciden temin edilebilmektedir. Hâlbuki çoğu zaman bir soruşturmaya başlanabilmesi için bu bilgiler gerekmektedir" denilmekte. Oysa bu söylem, suçludan delile değil, delilden suçluya gidilmesi gerekliliğini öngören temel ceza hukuku ilkeleriyle, masumiyet karinesiyle bağdaşmıyor.

- 5651 Sayılı Kanun'un 8. Maddesinde yapılmak istenen değişiklikler:

- 5651 sayılı Kanun'un 8. Maddesine;

"(16) Milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi nedenlerinden bir veya bir kaçına bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, erişimin engellenmesi Başkanın talimatı üzerine Başkanlık tarafından yapılır. Erişim sağlayıcıları Başkanlıktan gelen erişimin engellenmesi taleplerini en geç dört saat içinde yerine getirir.

Başkan tarafından verilen erişimin engellenmesi kararı, Başkanlık tarafından, yirmi dört saat içinde sulh ceza hakiminin onayına sunulur. Hakim kararını kırk sekiz saat içinde açıklar"

hükümünün eklenmesi. Ayrıca, 24 saatlik uygulama süresinin dört

saate indirilmesi. (8 inci maddenin (5) nolu fıkrasında yer alan 24 saatlik uygulama süresinin 4 saate indirilmesi, Şubat 2014'de yapılan değişiklikle özel hayatın gizliliğini ihlal sebebiyle verilen erişim engelleme kararlarının 4 saat içinde yerine getirilmesi kuralına paralel bir hüküm gibi görünmektedir.)

- 5651 sayılı Kanun'da 2014 yılı başında gerçekleştirilen değişikliklerle TİB Başkanı'nın emriyle erişim engelleme kararının verilmesi, "Özel Hayatın Gizliliği Nedeniyle İçeriğe Erişimin Engellenmesi" başlıklı 9/A maddesi çerçevesinde ilk defa düzenlenmiştir. Değişiklikle eklenen 9/A maddesi ile, özel hayatın gizliliğinin ihlali nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişinin doğrudan TİB'e, erişimin engellenmesi talebiyle başvurabileceği, TİB'in de başvuruda şekil yönünden eksiklik bulunmayan hallerde, otomatik olarak erişim engelleme kararı vereceği ve bu kararı dört saat içinde yerine getirilmek üzere Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne göndereceği bir usul öngörülmüştür.
- Özel hayatın gizliliği çerçevesinde doğrudan TİB tarafından erişim engellemesi yapılabilmesine imkân veren düzenleme, **işbu değişiklikle**, Kanun'un 8 inci maddesinde yer alan,

^3. İntihara yönlendirme (madde 84),

^3. Çocukların cinsel istismarı (madde 103, birinci fıkra),

^3. Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (madde 190), 4) Sağlık için tehlikeli madde temini (madde 194),

^3. Müstehcenlik (madde 226),

^3. Fuhuş (madde 227),

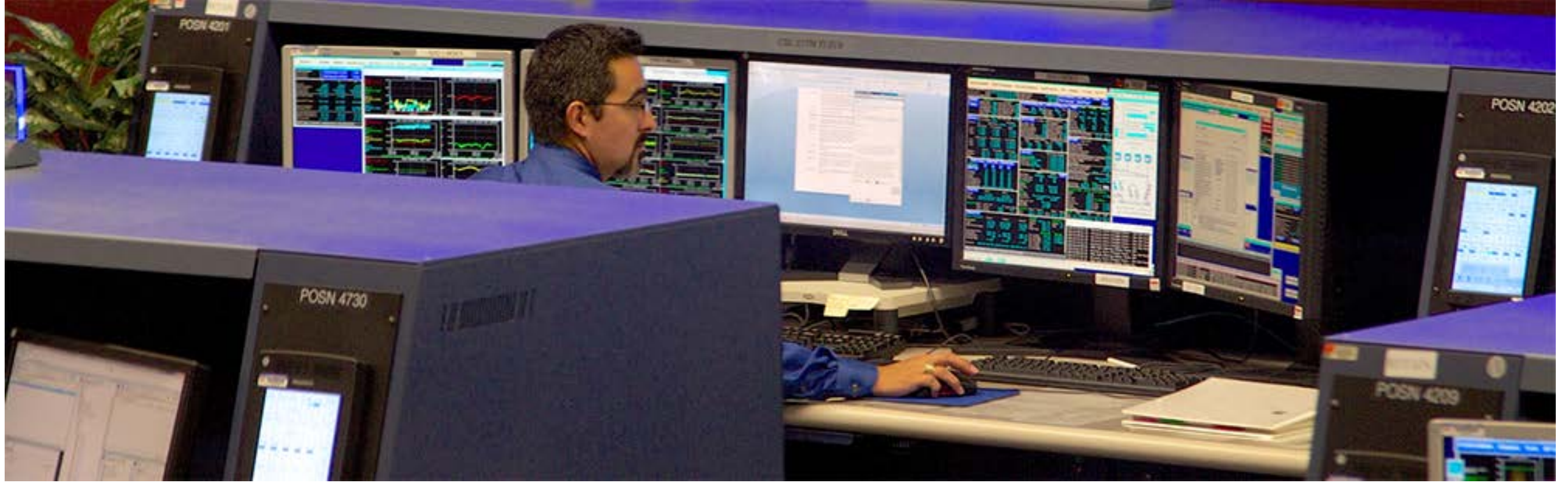
^3. Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (madde 228), suçları.

^3. b) 25/7/1951 tarihli ve 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer alan suçlar.

hakkında, "Milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi nedenlerinden bir veya bir kaçına bağlı olarak" tanınmaktadır. Yani; TİB'in doğrudan erişim engelleme kararı alabileceği haller özel hayatın gizliliğinden, yukarıda sayılan suçları da kapsayacak şekilde, genişletilmektedir. (Maddenin (4) nolu fıkrasında, çocukların cinsel istismarı, müstehcenlik ve kumar suçları halinde TİB'in resen erişim engelleme kararı alabilmesi yetkisi mevcuttur) Dolayısıyla, TİB'in bu değişikliğe dayalı olarak, sayılan suçlar dışındaki bir suç iddiasına dayanarak erişim engelleme kararı alma hak ve yetkisi yoktur. Zira, 8 inci madde sadece katalog suçlarla ilgili erişim engellemeyi düzenleyen, özel bir maddedir.

Katalog suçlar olarak tanımlanan 8 inci maddede sayılı sekiz suçun hangi şekilde ve hallerde "milli güvenlikle" ilgilendirilebileceği belirsiz görünmektedir. Buna karşın, Şubat 2014'de yapılan "özel hayatın gizliliği" düzenlemesinde yer alan "gecikmesinde sakınca bulunan hallerde TİB tarafından erişim engelleme kararı alınabilmesi"ne karşılık olarak, yeni düzenlemede,"Milli güvenlik ve kamu

düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi nedenlerinden bir veya bir kaçına bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde” erişim engelleme kararı alınabilmesi şartı vardır.

Öte yandan; gerek Şubat 2014, gerekse de yeni düzenlemeleri, demokratik bir hukuk devleti açısından, kabul edilemez bir yaklaşımın ürünüdür. İşbu düzenlemelerle TİB’e tanınan yetki, fazlasıyla yargı kurumlarına (Mahkeme ve savcılar) tanınmış yetkililerdir. Savcı, anılan katalog suçlarla ilgili yürüttüğü bir soruşturma sırasında veya suç ihbarı üzerine, derhal erişim engelleme kararı alma ve uygulama hak ve yetkisine sahiptir. Suç oluşturan fiillerle ilgili hukuki değerlendirme yeterliliği daha fazla olan yargı organları yerine, TİB’e, giderek genişleyen yetkiler tanınması, ciddi sıkıntılar doğuracaktır.

Anayasa Mahkemesi İkinci Bölümü’nün Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı tarafından twitter.com adresine erişimin engellenmesine ilişkin olarak yapılan başvurular sonucunda verdiği 2.4.2014 tarihli kararda,

“Somut olayda, erişimin engellenmesinin URL bazında değil de tüm bir siteye yönelik erişimin engellenmesi şeklinde uygulandığı görülmektedir. 5651 sayılı Kanun’da yer alan düzenlemeler dikkate alındığında TİB’in kararına dayanak gösterdiği mahkeme kararlarını aşan ve milyonlarca kullanıcısı bulunan bir sosyal medya ağı olan twitter.com sitesine erişimin tamamen engellenmesini öngören işlemin kanuni dayanağının bulunmadığı ve bu sosyal paylaşım sitesine erişimin kanuni dayanağı olmaksızın ve sınırları belirsiz bir yasaklama kararı ile engellenmesinin demokratik toplumların en temel değerlerinden biri olan ifade özgürlüğüne ağır bir müdahale oluşturduğu açıktır.”

denilmiştir. Anayasa Mahkemesi kararı gerekçesinde de ifade edildiği üzere, TİB, kendisine tanınan yetkiyi “sınırsız ve ifade özgürlüğünü engelleyici olabilecek” şekilde kullanabilecektir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin 18.12.2012 tarihli Ahmet Yıldırım, Türkiye kararında (Başvuru No. 3111/10), **“Yasaklamanın kapsamını düzenleyen katı bir hukuki çerçeve ve olası kötüye kullanımları önleyecek bir yargısal denetim güvencesi oluşturulmaksızın internet erişiminin kısıtlanmasının ifade özgürlüğünün ihlalini oluşturacağı”** belirtilmiştir. AİHM, aynı davada söz konusu edilen Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’nın erişim engelleme uygulamasının keyfi olduğu ve yargısal denetimin de ifade özgürlüğünün ihlalini engellemekte yetersiz kaldığı sonucuna varmıştır.

Sonuç olarak; hükümete darbe yapıldığı tezi ile alelacele yürürlüğe sokulan üç-dört düzenlemeden birisi olan 5651 sayılı Kanun’da Şubat 2014’de yapılan değişiklikler temelinde, bunları tamamlayan/ genişleten bir düzenleme söz konusu olduğu düşünülmektedir. Temel hak ve özgürlükler açısından bakıldığında, düzenlemelerin ve altında yatan mantığın kabulü mümkün değildir. İşletmeciler tarafından bakıldığında ise, trafik bilgilerinin TİB’e iletilmesi ile işletmecilerin bu bilgileri saklama yükümlülüğünden kurtulmasının getireceği maliyet azalması tezi (gerekçede ileri sürüldüğü gibi) olumlu gibi görünmekle beraber, hukuken kabul edilebilir bütünlüklü ve denetim mekanizmaları tanımlanmış bir sistem getirilmedikten sonra işletmecilerin mevcut sorunlardan kurtulmaları da olası görülmemektedir.

(*) 16 Eylül 2014 Turk-internet.com haber sitesinde yayınlanan yazı.

İnsan Hakları İzleme Örgütü'nden İnternet Yasası'na tepki

Dünya çapında insan haklarını savunan, bu konuda araştırmalar yapıp yayınlayan uluslararası sivil toplum kuruluşu İnsan Hakları İzleme Örgütü, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden (TBMM) geçen "Torba" yasayla getirilen düzenlemede, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na "millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi" gerekçesiyle, web sitelerine erişimi dört saat içinde engelleme yetkisi verilmesine tepki gösterdi.

İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch-HRW) 15 Eylül 2014'te yaptığı açıklamada, Türk makamlarına web sitelerine erişimi engellemek ve kullanıcıların internetteki faaliyetlerine ilişkin verileri toplamak için çok geniş yetkiler veren yeni yasa değişikliklerinden geri dönülmesi gerektiğine dikkat çekti.

HRW Türkiye kıdemli araştırmacısı Emma Sinclair-Webb, "Başbakan Davutoğlu'nun yeni hükümeti, 2014 İnternet Yönetişim Forumu'na ev sahipliği yaptıktan sonra, çevrimiçi (on-line) ifade özgürlüğünü ve internet kullanıcılarının özel yaşamlarının gizliliği hakkını kısıtlayan daha da fazla düzenlemeyi yürürlüğe soktu" dedi.

İnsan Hakları İzleme Örgütü Türkiye kıdemli araştırmacısı Emma Sinclair-Webb

Yeni düzenlemelerin internet sansürünü derinleştirdiği, izleme ve gözleme faaliyetlerini artırdığı ve özel yaşamın gizliliğini ihlal ettiğine işaret eden HRW Türkiye araştırmacısı Sinclair-Webb, yasa değişikliklerinden geri dönülmesi gerektiğini belirtti.

Yeni düzenlemelerin Türkiye'de halen var olan internet sansürünü derinleştirdiği, internet kullanıcılarına yönelik izleme ve gözleme faaliyetlerini artırdığı ve özel yaşamın gizliliği hakkını ihlal ettiğini savunan Sinclair-Webb "Bu düzenlemeler Anayasa'da korunan ve uluslararası hukuk tarafından güvence altına alınan temel hakları ihlal ediyorlar ve dolayısıyla iptal edilmeleri gerekiyor" açıklamasında bulundu.

İnsan Hakları İzleme Örgütü'ne göre, TİB'e web sitelerine erişimi engellemesi için verilen geniş yetkiler, ifade özgürlüğü ve çevrimiçi bilgiye erişim haklarının keyfi kararlarla ihlal edilmesine olanak tanıyan alanı devasa boyutlarda genişletiyor. Ayrıca, hükümetin internet kullanıcılarının üstverilerine ve tarama geçmişlerine kontrolsüz olarak erişme olanağına kavuşması, hem özel yaşamın gizliliği hakkını ihlal ediyor, hem de, bunun yanı sıra, ifade ve örgütlenme özgürlüğü ve sağlık hakkı gibi birçok başka insan hakkının

kullanımını da zedeleyebilecek nitelikte. Hâlihazırda bu veriler internet hizmet sağlayıcıları tarafından muhafaza ediliyor ve ancak mahkeme kararı ile açıklanabiliyorlar.

"Üstverilerin TİB tarafından muhafaza edilmesi çok derin bir endişe kaynağı, çünkü bu sayede söz konusu kurum insanların internet kullanımını doğrudan gözleme ve izleme olanağı kazanıyor" diyen Sinclair-Webb, açıklamasını şöyle sürdürdü: "Türk hükümeti politikacıların özel yaşamlarının gizliliğini kamuoyu önünde alenen savunuyor, ama sıradan insanların özel yaşamlarının gizliliğine inanmıyor. Atılan bu son adım, Türkiye'nin Twitter ve YouTube'a erişimi hukuksuz olarak engellediği bir yılda, internet özgürlüğü ve özel yaşamın gizliliğine vurulan en son darbe. Türkiye, hak ihlallerinin hesabını bölgesel ve uluslararası düzeyde vermeyi, onları tazmin ve telafi etmek zorunda kalmayı beklemeden, bu düzenlemelerden hemen geri dönmelidir."

İnternet hukukunun ve ifade özgürlüğünün 11 Eylül'ü geldi geçti, duydunuz mu? (*)

Gönenç Gürkaynak
gonenc.gurkaynak@delig.com

2014 yılı başında İnternet mezvuatı ile ilgili dramatik ve köklü değişiklikler gerçekleşti. Arkasından, Türkiye iki seçim süreci geçirdi ve yerel seçimler öncesinde kişilerin haberleşmelerinde de kendilerini ifade etmelerinde de ana arter olan bazı uluslar arası İnternet sitelerine erişim engellendi. Ardından, Anayasa Mahkemesi bu kısıtlayıcı idari işlemlerin temel bir Anayasal hak olan ifade özgürlüğünü temelden sarstığını ve hakkın özünü ortadan kaldırdığını belirtti. Söz konusu İnternet sitelerine erişim yeniden sağlanabildi. Derken, dünyanın önde gelen İnternet aktörlerini buluşturan İnternet Governance Forum 2014 toplantısı Eylül ayının ilk günlerinde İstanbul'da yapıldı. İnternet ortamında temel hak ve hürriyetlere saygılı kamusal işlemlerin ne kadar yüksek hassasiyetle tesis edilmesi gerektiği vurgulandı. İyi ev sahipleriydik. Herkes dinlerken başını salladı. Tebessümler içinde İnternet dünyasının yabancı misafirlerini uğurladık. Hemen ardından, 5651 Sayılı Kanun'un uygulanma perspektifleriyle ilgili endişelerimizi daha da kuvvetlendirecek yeni değişiklikler, yine bir torba yasa içerisinde, 11 Eylül 2014 tarihinde yürürlüğe girdi. Böylece evvelce Sayın Abdullah Gül'ün hassasiyet göstererek mevzuata eklenmesini istediği ve idarenin keyfi uygulamalarla haberleşme özgürlüğünü de

ifade özgürlüğünü de özünde ortadan kaldıracak uygulamalara girişememesini temin edeceğini düşündüğü bazı tedbirler de ortadan kalkmış oldu. İstanbul'da yapılan IGF 2014 toplantısının ana mesajı şuydu: "İnternet'in yönetilmesi ve İnternet aktörlerinin sorumluluklarının düzenlenmesi kısıtlama odaklı biçimde ve 'çok paydaşlı yönetim' ilkesinden uzakta ortaya çıkartılarak doğrudan hükümetlerin iradesine bırakıldıkça, ifade özgürlüğünü, haberleşme ve iletişim hakkını ve kişisel verilerin gizliliğini zedeleyen ciddi sonuçlar doğar". 11 Eylül 2014 itibariyle, hâlâ ters yönde yol almaktayız.

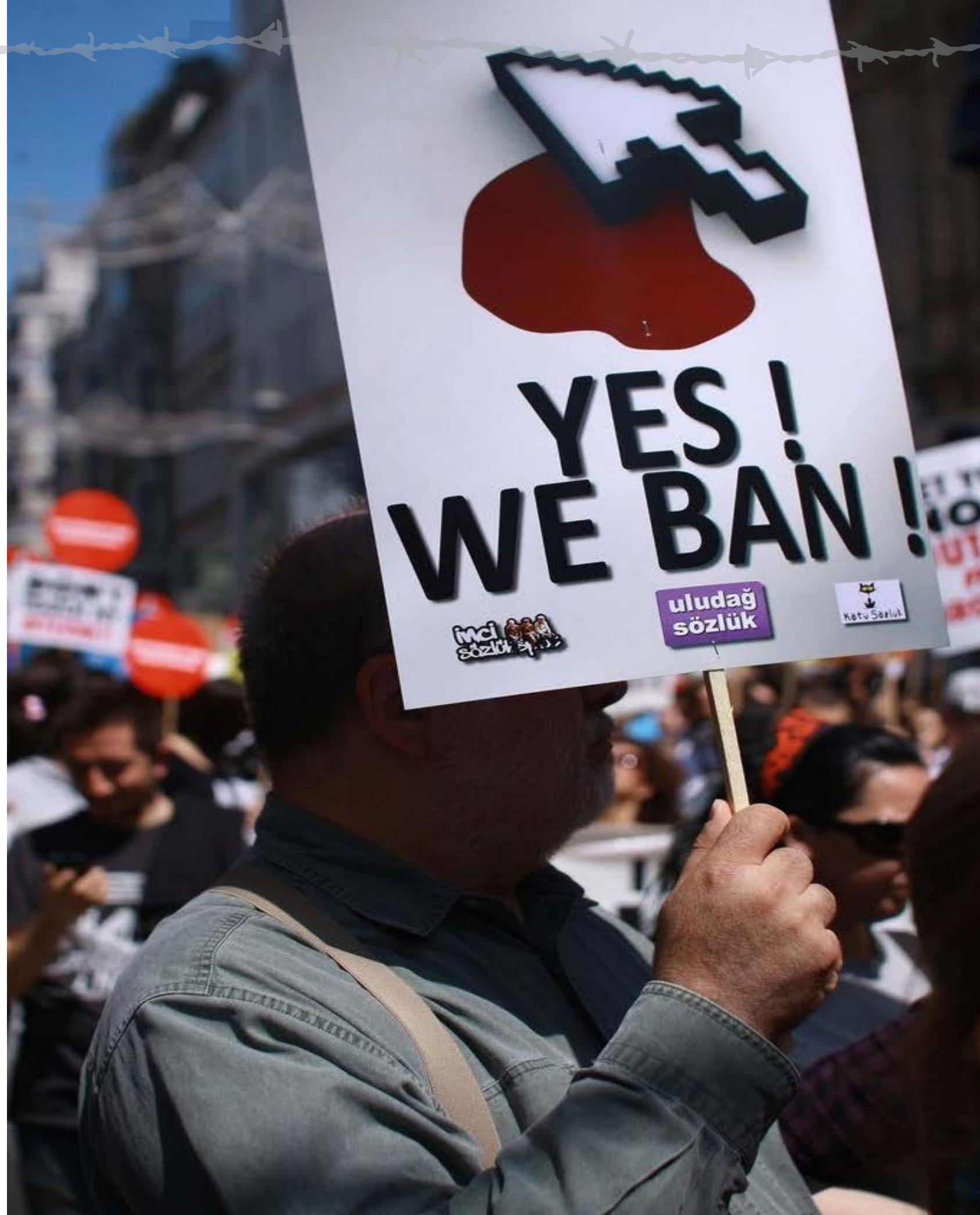
Henüz yürürlüğe giren değişiklikle, 5651 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde veya madde gerekçelerinde neden böyle bir düzenleme getirildiğine dair açıklamaya yer verilmeksizin, TİB'in tüm trafik bilgilerini herhangi bir soruşturmaya ve/veya mahkeme kararına dahi gerek kalmaksızın toplayabileceği bir düzenleme getirilmiştir. Ancak toplanan trafik verilerinin bütünlüğünün ve doğruluğunun ne şekilde sağlanacağı düzenlenmemiştir. Dijital delillerin bütünlüğünün ve doğruluğunun aracı görevi görececek herhangi bir kuruma emanet edilmesi delil güvenliği ve güvenilirliğine gölge düşürebilecek ve değişikliğe uğramış olabilecek verilerin adli makamlar tarafından hukuka uygun

delil olarak kabul edilmesi sonucunu doğurabilecektir.

Trafik bilgileri Türk hukukunda “kişisel veri” olarak nitelendirilmektedir ve kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı anayasal korumaya tabidir. Söz konusu değişiklik ile Anayasa ile korunan bir temel hakka müdahale söz konusudur. Bu müdahale Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında öngörülen demokratik toplumda gerekli olma, hakkın özüne dokunmama ve ölçülülük ile son çare olarak kendini gösterme şartlarını karşılamamaktadır.

Dikkat çekici diğer düzenleme ise, milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi nedenlerinden bir veya bir kaçına bağlı olarak TİB tarafından erişime engelleme kararı verilebilecek olmasıdır. “Kamu düzeni”, “suç işlenmesinin önlenmesi” ve “milli güvenlik” ifadelerinin kolaylıkla her somut duruma uygun genişletilebilir ve belirsiz kavramlar olarak kullanılabileceği riski yüksektir.

Bu düzenleme Anayasa Mahkemesi’nin yakın dönemde vermiş olduğu iki karara aykırıdır, ama Sayın Cumhurbaşkanı tarafından da onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Anayasa Mahkemesi kendisine intikal eden son somut olaylarda TİB eliyle erişime engelleme kararlarının ölçüsüz ve ifade özgürlüğünü kısıtlayıcı nitelikte olduğunu ortaya koyarken, “yetkinin kanuni dayanağının kanunilik ilkesinin asgari şartı olan kanunun anlaşılır, açık ve net olması zorunluluğunu karşılamaması nedeniyle kapsam ve sınırlarının belirsiz olduğunun” altını çizmiştir.

5651 Sayılı Kanun’da 2014 yılı başında yapılan değişikliklerin yasalaşma sürecinde, dönemin Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül yapılacak değişiklikler ile ilgili çeşitli endişelerini daha uzlaştırıcı bir zemin aramak adına dile getirmiş; özellikle “trafik bilgileri” ve “TİB’e tanınan yetkinin sınırları” ile ilgili hükümler “yumuşatılmış” ve müteakiben, Şubat 2014’te, konu ilgili bakan tarafından “trafik bilgileri zaten mahkeme kararı ile talep edilebilecek” ifadesi ile yasa koyucu ve kamuoyu nezdinde savunulmuştu. 11 Eylül 2014 tarihinde, yeni Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan ise bu değişikliklerin “yumuşatılmamış” haline dönülmesini uygun görmüştür.

Anayasa Mahkemesi “...sınırlayıcı tedbir, zorlayıcı bir sosyal ihtiyacın karşılanması ya da gidilebilecek en son çare niteliğinde değilse, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir tedbir olarak değerlendirilmemektedir.” demektedir.

Trafik verilerine ve erişime engellemeye dair yapılan bu değişiklikler ise ne son çaredir, ne de Türkiye Cumhuriyeti’nin en yüksek mertebeli mahkemesinin bağlayıcı kararlarına uygundur.

Durum bu olduğu için halktan çok ses çıkar, bu kadar açık biçimde yasama organı tasarrufuyla yargı erkinin çizdiği çerçevenin dışına çıkılmasına en azından akademik bir tepki verilir diye beklemiştim. 11 gün geçti, ses seda yok. Yazayım dedim. Belki gözden kaçmıştır.

(*) Bu yazı, <http://t24.com.tr/haber> sitesinde 22 Eylül 2014’te yayınlandı.

Sınır Tanımayan Gazeteciler'den “İnternet sansürü”ne kınama

**REPORTERS
SANS FRONTIERES**
POUR LA LIBERTE DE LA PRESSE

TBMM'den Torba yasaya son dakika değişikliğiyle geçen TİB'in yetkilerinin arttırılmasına RSF, “güçler ayrılığı” ilkesi ve “haberleşme özgürlüğünün ihlali” eleştirisinde bulundu.

Paris merkezli Uluslararası Sınır Tanımayan Gazeteciler (Reporters sans frontières-RSF) örgütü, 11 Eylül 2014'te yaptığı yazılı açıklamada, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) Torba Kanunu'nda son dakika değişikliğiyle “İnternet sansürü”nün derinleştirmesini kınadı. Bunun güçler ayrılığı ilkesi ve haberleşme özgürlüğünün ihlali olduğuna dikkat çeken RSF, 11 Eylül 2014'te yaptığı yazılı açıklamada Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın (TİB) yetkilerinin artırılmasını eleştirdi. RSF, site kapatmalarının “oldukça geniş ve belirsiz kapsamı” olan “milli güvenlik” adına da yapılabilmesinin endişe uyandırdığını vurguladı.

RSF Doğu Avrupa ve Orta Asya Büro temsilcisi Johann Bihr, “Bir sitenin idari tedbir olarak 48 saat süreyle de olsa erişime kapatılması güçler ayrılığı ilkesinin ve haberleşme özgürlüğünün ihlali” dedi.

Bihr, “Yetkililer, yasaklamanın yollarını artırarak, ağ içindeki kaynakların Türkiye yurttaşlarını bilgilendirmede temel bir rol oynadığı bir

dönemde, İnterneti denetim altında tutma iradelerini teyit etmiş oluyorlar. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'dan yasa değişikliğini onamamaya çağırıyoruz” diye ekledi

Şubat 2014'te yapılan değişiklik, “özel yaşamı ihlal eden” veya “ayrımcı ve aşağılayıcı” yayından zaten TİB'e siteleri “tedbir amaçlı erişime kapatma” yetkisi getirildiğini anımsatan RSF, yeni düzenlemeyle yargı kararı olmadan erişim yasağı getirmenin gerekçelerinin artırıldığını bildirdi.

Örgüt, TİB'e İnternet kullanıcılarına ait trafik bilgilerini, soruşturma konusu olup olmamalarından bağımsız olarak, temin etme yetkisi verildiğini belirtti. TİB, hâkim karar vermesi halinde bu bilgileri ilgili mercilere verecek.

RSF, kanun değişikliğinin kabul görmesi ve Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından imzalanması durumunda bu tür site kapatmaları “milli güvenlik” adına da yapılabileceğini kaydetti. Örgüt, “Bu tabir, oldukça geniş ve belirsiz kapsamı nedeniyle endişe uyandırıyor” tepkisinde bulundu.

Sansüre uygun kanun (*)

Fikret İlkiz
fikret.ilkiz@gmail.com

10 Eylül 2014
kabul tarihli
6552 sayılı “İş
Kanunu İle Bazı Kanun
Ve Kanun Hükmünde
Kararnamelerde Değişiklik
Yapılması İle Bazı Alacakların
Yeniden Yapılandırılmasına
Dair Kanun” Meclis’te kabul
edildi. 11 Eylül 2014 tarihli
Resmî Gazetenin 29116
sayılı (Mükerrer) nüshasında
yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Bu Kanunun 126 ve 127 inci
maddeleri (yani Tasarının 129
ve 130 uncu maddeleri) 5651
sayılı İnternet Ortamında Yapılan
Yayınların Düzenlenmesi ve Bu
Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla
Mücadele Edilmesi Hakkında
Kanun değişiklikleri ile ilgilidir
ve TBMM’de 8 Eylül 2014 tarihli
oturumda görüşüldü. Kuruluş
ırasında “antidemokratik” olarak
nitelendirilen Erişim Sağlayıcıları
Birliği daha yeni kurulmuş olduğu
halde yedi ay önce 6.2.2014 kabul
tarihli 6518 sayılı ve 26.02.2014

kabul tarihli 6527 sayılı Kanunla değiştirilmiş
olan 5651 sayılı Kanunun 3 üncü ve 8. maddeleri
yeniden ve esaslı biçimde değişti.

08.09.2014 tarihli Meclis oturumunda reddedilen
önergelerden sonra tek bir önerge kabul edildi. O
da Mustafa Elitaş ve arkadaşlarının önergesidir ve
şöyledir:

“**MADDE 129-** 4.5.2007 tarihli ve 5651
sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların
Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen
Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında 3 üncü
maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “**iki
bin Yeni Türk Lirasından on bin Yeni Türk
Lirasına**” ibaresi “**iki bin Türk Lirasından elli
bin Türk Lirasına**” şeklinde ve dördüncü fıkrası
aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(4) Trafik bilgisi Telekomünikasyon İletişim
Başkanlığı tarafından ilgili işletmecilerden
temin edilir ve hâkim tarafından karar verilmesi
hâlinde ilgili mercilere verilir.”

Plan Ve Bütçe Komisyonu bu değişiklik önergesini
takdire bıraktı. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme
Bakanı Lütfi Elvan ise bu önergeye katıldığını ifade
etti...

Bu maddenin gerekçesi aynen şöyledir: “**Mevcut
durumda** internet trafiğine ait bilgiler ancak
bir soruşturma ya da kovuşturma olması
durumunda **mahkeme kararı ile işletmeciden
temin edilebilmektedir**. Hâlbuki çoğu zaman
bir soruşturmaya başlanabilmesi için bu bilgiler
gerekmemektedir. Ayrıca trafik bilgilerinin farklı
işletmecilerden farklı biçim ve düzenlerde
gönderilmesi, bu bilgileri talep eden ilgili
mercilerde kullanım zorluğu doğurmaktadır.

Mahkeme kararı üzerine ilgili işletmeciye başvurup
trafik bilgisinin talep edilmesi ve işletmecinin
talep edilen bu ham bilgileri kullanılabilir ve
anamlı hale getirip göndermesi ya da ham
olarak gönderilen bilgilerin Başkanlık tarafından
kullanılabilir ve anamlı hale getirilmesi **zaman
almakta**, böylece **soruşturma ve kovuşturmaları
geciktirmektedir**. Terör saldırısı tehdidi gibi acil
durumlarda talebe zamanlıca cevap verilmesi
imkânı bulunmamaktadır. Diğer taraftan,
işletmecilerin talep edilen bu ham bilgileri
kullanılabilir ve anamlı hale getirmesi işlemleri
ciddi bir mali külfet oluşturmaktadır. Bu nedenle,
fıkra ile işletmecilerin ek mali külfet altına
girmesinin önlenmesi de sağlanmış olmaktadır.

Bu nedenlerle, temin edilecek genel internet
trafiğine ilişkin bilgilerin hâkim kararı üzerine ilgili
mercilere verilmesi öngörülmektedir.”

Önerge oylanmış ve kabul edilmiş, kabul edilen önerge doğrultusunda madde oylanmış ve kabul edilmiştir. (6552 sayılı Kanun Madde 126)

Ardından Tasarının 130'uncu maddesi ile ilgili 4 ayrı önerge gündeme gelmiştir. Önergeler oylanmış ve kabul edilmemiştir. Ardından Tasarısının 130 uncu maddesinde Mustafa Elitaş ve arkadaşları tarafından aşağıdaki değişiklik önerilmiştir:

“MADDE 130- 5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan **“yirmi dört saat”** ibaresi **“dört saat”** şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(16) Milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi nedenlerinden bir veya bir kaçına bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, **erişimin engellenmesi Başkanın talimatı üzerine Başkanlık tarafından yapılır. Erişim sağlayıcıları Başkanlıktan gelen erişimin engellenmesi taleplerini en geç dört saat içinde yerine getirir.** Başkan tarafından verilen erişimin engellenmesi kararı, Başkanlık tarafından, yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırk sekiz saat içinde açıklar”.

Plan Ve Bütçe Komisyonu Başkanı önergeyi takdire bırakmış, Millî Eğitim Bakanı Nabi Avcı önergeye katılmıştır.

Madde gerekçesi: “Milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması ile suç işlenmesinin önlenmesi nedenlerinden biri veya bir kaçına bağlı olarak internet ortamında vuku bulacak ihlallere yönelik **çok kısa sürede koruyucu idari tedbir alınabilmesi hedeflenmiştir.** Bu değişiklikle *“milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması”* ile *“suç işlenmesinin önlenmesi”*

hususlarında, *“gecikmesinde sakınca bulunan hal”* kapsamında erişimin engellenmesi öngörülmüş ve böylece Anayasadaki düzenlemelere uygunluk sağlanmıştır. Bu kapsamda verilecek idari tedbir kararlarının, yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulması ve hâkimin, kararını kırk sekiz saat içinde açıklaması öngörülmektedir.

Önerge oylanmış kabul edilmiş, önerge doğrultusunda madde oylanmış ve değişiklik kabul edilmiştir (6552 sayılı Kanun Madde 127).

Açıkça Hükümete/Yürütmeye bağımlı TİB hâkimiyetine geçen tüm trafik bilgilerinin, herkesin kişisel verilerinin elde edilmesi, internette erişimin

4 saat içinde engellenmesi milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması kavramlarıyla açıklanacak ve internet ortamındaki sınırlandırmalar “kanuni” ama hukuka aykırı olacaktır.

Kişisel Verilerin Gizliliğinin Korunması Hakkındaki Tasarı'nın kanunlaşması gün geçtikçe zorlaşmaktadır.

Sansürün adı; artık kanuni sansürdür. 5651 sayılı Kanunda değişiklik yapan İş Kanunu hakkındaki(!) 6552 sayılı bu “kanuni” değişiklik de sansüre uygundur!

(*) Bu yazı 15 Eylül 2014'te www.egedesonsoz.com sitesinde yayınlandı.

“İnternet yönetişimi”, İstanbul’da BTK ev sahipliğinde konuşuldu

Mahremiyetin korunması, internete erişebilirliğin artması ve internette çocukların korunması gibi konuların tartışıldığı 9. İnternet Yönetişimi Forumu’na, 150 ülkeden 3 binden fazla kişi katıldı. Binden fazla kişi de İnternet ortamında bağlanarak soru sorup görüşlerini aktardı. Forumda “İnternet Evrensel Beyannamesi”nin bir an önce hazırlanması çağrısı yapıldı.

Birleşmiş Milletler (BM) Dünya Bilgi Toplumu Zirvesi’nde (World Summit on the Information Society-WSIS) alınan kararlarla oluşturulan ve BM Genel Kurulu’nun verdiği yetkiyle 2006 yılından itibaren her yıl farklı bir ülkede düzenlenen İnternet Yönetişimi Forumu’nun (İnternet Governance Forum -IGF) dokuzuncusu, 2- 5 Eylül 2014 tarihlerinde Türkiye’nin ev sahipliğinde İstanbul Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı’nda gerçekleştirildi. Ana teması, İstanbul’un kıtaları buluşturan eşsiz konumundan ilham alınarak “Çokpaydaşlı Güçlendirilmiş İnternet Yönetişimi İçin Kıtaları Birleştirmek” şeklinde belirlenen IGF’in hazırlık ve koordinasyon çalışmaları Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı’nın öncülüğünde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından yürütüldü.

İnternet yönetişimiyle ilgili kamu politikaları hakkında diyalog sağlayan açık, her kesimi dahil eden ve şeffaf bir forum olma özelliği taşıyan IGF, internetin sunduğu imkânların artırılması ve siber güvenlik, gözetim ve ağ tarafsızlığı gibi ortaya çıkan risk ve sorunların üstesinden gelmenin yolları konusunda ortak bir anlayış geliştirmeyi amaçlıyor. Bu doğrultuda; ulusal ve uluslararası kamu, iş dünyası ve sivil toplum kuruluşları (STK) temsilcileri, internet yönetişimde sınırlar ötesinde karşılaşılan zorlukları tartışmak amacıyla İstanbul’da dokuzuncu kez bir araya geldi.

4 gün boyunca; alt tema olarak seçilen “Erişim Sağlama Politikaları, İçerik Oluşturma, Yaygınlaştırma ve Kullanım, Büyüme ve Kalkınma aracı olarak İnternet, IGF ve İnternet Ekosisteminin Geleceği, Dijital Güvenilirliği Arttırma, İnternet ve İnsan Hakları, Önemli İnternet Kaynakları ve Ortaya Çıkan Sorunlar” başlıkları, aynı anda 12 salonda eş zamanlı düzenlenen yaklaşık 120 oturum çalıştayda ele alındı.IGF toplantısında ayrıca ağ tarafsızlığı ve IANA (İnternet Assigned Numbers Authority) yönetiminin değişimi de iki ana oturumda konuşuldu. En iyi uygulamalar

forumlarında ise yerel içeriğin oluşturulması, istenmeyen iletişimin düzenlenmesi ve azaltılması, çok paydaşlı katılım mekanizmaları, çevrimiçi çocukların korunması ve Bilgisayar Acil Durum Müdahale Ekipleri (CERTs) konularına yer verildi. Forumu yaklaşık 150 ülkeden bakanlar, hükümet yetkilileri ve İnternet dünyasının etkili isimlerinin de aralarında olduğu 3400’den fazla kişi katıldı. İnternet ortamında çevrimiçi bağlantılar kurularak uzaktan katılım imkânının da sağlandığı IGF çalıştaylarına, yaklaşık 1200 kişi bulundukları ülkelerden bağlanarak soru sordu ve görüşlerini aktardı. Toplantının açılışı akşamında Anadolu Ateşi Halk Dansları Gösterisi, tüm dünyadan katılımcıların büyük beğenisiyle izlendi. IGF’in açılışından bir gün önce 1 Eylül’de ev sahibi ülke sıfatıyla Türkiye tarafından “Üst Düzey Liderler Toplantısı” düzenlendi. BTK Başkanı Dr. Tayfun Acarer, Litvanya Büyükelçisi İnternet Yönetimi Çok Paydaşlı Savunucular Kurumu Başkanı Janis Karklins, BM Ekonomik ve Sosyal Konseyi (DESA) Genel Sekreter Yardımcısı Thomas Gass’ın katıldığı basın toplantısında farklı ülkelerden başbakan yardımcısı, bakanlar, bakan yardımcısı, büyükelçi ve üst düzey yöneticiler konuşmacı olarak yer aldı. İnternetin her geçen gün hayatımızı daha da kuşattığına dikkat çeken BTK Başkanı Acarer, IGF’in sadece hükümetlere ait olmadığı çok paydaşlı bir çalışma ortamı oluşturulduğunu vurguladı. Acarer, “Kişilik haklarının ve özel hayatın ihlali için bütün dünyanın iş birliği önemli. IGF’in güzelliği, özgürce tartışılacak bir ortam getiriyor. Günümüzde teknolojik, ekonomik ve sosyal gelişmeler; İnternetin çok yönlü ele alınmasını da gerektiriyor” derken Gass, açık ve özgür internetin önemine dikkat çekip sanal dünyadaki saldırıları en aza indirmek için herkesin birlikte çalışması gerektiğinin altını çizdi. Karklins ise, İnternette suç işlenmeye devam edileceğini bu nedenle her yerde Medya Okur Yazarlığı derslerinin müfredata konulması gerektiğine inandığını bildirdi.

Bakan Elvan: İnternet Evrensel Beyannamesi hazırlanmalı

2 Eylül 2014'te düzenlenen IGF açılış töreninde, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Lütfi Elvan ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı Dr. Tayfun Acarer konuşma yaptı. BM Politika Koordinasyonu ve Kurumlararası İlişkiler Genel Müdür Yardımcısı Thomas Gass da BM Genel Sekreter Yardımcısı Wu Hongbo'nun mesajını okudu.

Türkiye'de son yıllarda bilişim alanında önemli gelişmeler yaşandığına dikkat çeken Bakan Elvan, İnternetin günümüz dünyasında taşıdığı önemin, hem olumlu hem de olumsuz amaçlarla kullanımı için de geçerli olduğunu vurguladı. İnternetin evrensel gücünün yapılacak evrensel işbirliğiyle; ya insanlığın gelişimine hizmet verecek şekilde artacağını ya da suç şebekelerinin rahatça hareket ettikleri bir ortam olacağına işaret eden Elvan, "Bu noktada, 'İnternet Evrensel Beyannamesi'nin çok paydaşlı olarak ve zaman geçirilmeden hazırlanmasının gerektiğini düşünüyorum" dedi. Dünyada yılda yaklaşık 600 milyon kişinin siber suç kurbanı olduğunu anımsatan Elvan konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Siber suçların, dünya ekonomisine verdiği zarar trilyon dolarlar mertebesinde ölçülüyor. Son yıllarda mobil genişbant erişim imkânı ve akıllı cihaz kullanımı arttıkça, bu ağlara yapılan siber saldırılar da artıyor. Bu konuda sıkı bir iş birliği yapmamızın zorunlu olduğunu düşünüyorum. Siber güvenlik konusunda; 'küresel ölçekte iş birliği' yapılması ve uyarı sistemlerinin kurulması gerekli."

Acarer: Yeni sayısal uçurum; BT ekosistemine ulaşım, ulaşamamaya göre değerlendiriliyor

Forum'un açılış konuşmasını yapan BTK Başkanı Dr. Acarer, günümüzde bilişim ve internetin, yaşantımızın her alanına yoğun bir şekilde nüfuz ettiğine dikkat çekti. İnsanlar, makineler, şirketler ve devletlerin daha ulaşılabilir olduklarını ifade eden Acarer, "Günümüzde mobil genişbant erişim sayesinde, dünyada sayısal uçurum azaldı. İnsanlar, makineler, şirketler, devletler daha ulaşılabilir oldular. 2013'de düzenlenen Dünya Ekonomik Forumu'nda dile getirildiği gibi, sayısal uçurumun niteliği de değişti. Artık yeni sayısal uçurum; temel haberleşme hizmetlerine değil,

tüm ICT ekosistemine ulaşım, ulaşamamaya göre değerlendiriliyor" açıklamasında bulundu. Konuşmasında data ve içeriğin önemine de vurgu yapan Acarer sözlerini şöyle sürdürdü: "Üzerinde durmak istediğim bir konu da; datanın günümüzün petrolü, fiber hatlarında petrol boru hatları haline gelmesi; hatta bunlardan daha değerli olması. Bu nedenle günümüzde "içerik zenginliği" son derece önemli bir konu haline geldi. Günümüzün en değerli varlıklarından biri haline gelen bilgiyi; İnternet sayesinde istediğimiz her yerde ve her anda ulaşım imkânımız var. Bunun çok iyi değerlendirilmesi gerekiyor. Çünkü yine yapılan bir araştırmaya göre AB'de önümüzdeki 5 yıl içinde sabit ve mobil işletmelerin kârları 300 milyar Avro'dan, 240 milyar Avro'ya düşecek. İşletmelerin kârlarındaki bu düşüşü kompanse etmenin en gerçekçi yolu ise; verdikleri internet hizmetinin içeriğini geliştirmek olarak tanımlanıyor. Bu nedenle, içerik geliştirme ve zenginleştirmeyi çok önemsiyorum."

İyi bir çalışma yapılmazsa ileride yeni ve ileri nesil mobil sistemler ve internet için frekans bulmakta zorlanabileceğimizin altını çizen Acarer, "Kasım 2015' düzenlenecek Dünya Radyokomünikasyon Konferansı bu açıdan oldukça önemli. Bu konferans tüm ülkeleri yakından ilgilendiriyor" değerlendirmesini yaptı.

BM Genel Sekreter Yardımcısı Hongbo: İnternet açık ve güvenli olmalı

BM Politika Koordinasyonu ve Kurumlararası İlişkiler Genel Müdür Yardımcısı Thomas Gass açılış töreninde, BM Genel Sekreter Yardımcısı Wu Hongbo'nun mesajını okudu. Mesajda, BM'nin herkesin erişebileceği, açık, güvenli ve güvenilir internetin inşa edilmesi için çalıştığı belirtildi. Hongbo'nun mesajında özetle şu değerlendirmeler yer aldı:

"Bu yılki IGF'in teması olan 'Çok Paydaşlı Güçlendirilmiş İnternet Yönetimi İçin Kıtaları Birleştirmek' başlığı, açık, sağlam ve güvenilir

bir interneti teşvik etmek için toplanan IGF'in müşterek misyonunu yansıtıyor. Türkiye, Avrupa ile Asya arasında bir köprü olarak tanımlandığından, bu tema altında, yapılacak müzakereler için çok uygun bir ülkedir. Biz bu haftayı, en iyi çalışmalarını, uygulamaları ve kapasite inşasındaki aktiviteleri paylaşmak vasıtasıyla bütün kıtaları bağlamak için kullanabiliriz ve kullanmalıyız. Daha çok insan internete girdikçe bu küresel vatandaşları barış ve güvenliğe özendiren, gelişmeyi mümkün kılan ve insan haklarına saygı gösteren, güvenilir bir sanal ortam bulmalarını garanti altına almamız gerekmektedir. İnternet Yönetişimi, bu nedenle çevrimiçi insan haklarını koruyan ilkelere dayandırılmalı ve herkesin birlikte çalışabildiği küresel olarak bağlanan güvenli internete erişimi sağlamalıdır."

IGF kapsamında ayrıca konuları Türkiye tarafından önerilerek kabul edilen 5 oturum düzenlendi. Söz konusu oturumlarda; devlet, özel sektör, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve basın ve yayın kuruluşlarını temsil eden yerli yabancı önemli isimler konuşmacı olarak yer aldı. IGF kapsamında düzenlenen Türkiye oturumlarında muhtelif ülkelere 18 yabancı konuşmacı, Türkiye'den ise pek çok kesimden 15 konuşmacı yer aldı. BTK Başkanı Dr. Acarer, kapanış oturumunda yaptığı konuşmada zaman geçirilmeden "İnternet Evrensel Beyannamesi"nin hazırlanması çağrısında bulundu.

Gelecek yıl onuncusu düzenlenecek olan IGF, Brezilya ev sahipliği yapacak.

“İnternet forumunu neden boykot ediyoruz?”

IGF Internet Governance Forum

Bilgi Üniversitesi'nden Prof. Dr. Akdeniz ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Altıparmak, erişimi engellenen İnternet siteleri, TİB'in konumu ve yetkileri, AYM'nin Twitter kararı ve sansür uygulaması ile İnternet gözetimi nedeniyle, İnternet Yönetişim Forumu 2014'ü boykot ettiklerini açıkladılar.

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Kerem Altıparmak ve İstanbul Bilgi Üniversitesi'nden Prof. Dr. Yaman Akdeniz, 2-5 Eylül tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirilen Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'nın ev sahibi olduğu ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun koordinasyonunu üstlendiği İnternet Yönetişim Forumu 2014'ü (İnternet Governance Forum- IGF 2014) boykot ettiklerini açıkladı.

Yayıncılar Birliği'nin 2014 yılı Düşünce ve İfade Özgürlüğü Ödülü'nü Haziran ayında alan Akdeniz ve Altıparmak, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) tarafından yürürlüğe sokulan Twitter erişim engelleme kararı üzerine Anayasa

Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunmuşlar ve sonuçta erişim yasağı Anayasa Mahkemesi tarafından kaldırılmıştı. Daha sonra Akdeniz ve Altıparmak YouTube erişim yasağı için de aynı şekilde bireysel başvuruda bulundular ve bu yasa da Anayasa Mahkemesi tarafından kaldırıldı.

48 bin İnternet sitesi engelli

Bianet'in haberine göre; Prof. Dr. Akdeniz ile Yrd. Doç. Dr. Altıparmak'ın boykot gerekçeleri şöyle:

* Türkiye, Mayıs 2007 ila Temmuz 2014 tarihleri arasında, çocukları zararlı içerikten korumak amacıyla İnternet sitelerine erişimin engellenmesine olanak tanıyan 5651 sayılı tartışmalı İnternet Yasası kapsamında 48.000 İnternet sitesine erişimi engellendi.

* Yasa ile getirilen hükümler başından itibaren sadece çocuklar için zararlı görülen içeriklerle sınırlı kalmadı, daha çok erişkinlerin bilgiye ulaşma hakkına getirilen kısıtlar olarak yapılandırıldı. 5651 sayılı yasada Şubat 2014'te yapılan değişikliklerle birlikte, zaten sorunlu olan bu yapı, kişisel hakların ve özel hayatın ihlal edildiğine yönelik iddiaları da kapsayacak şekilde genişletildi. Yasadaki değişikliklerle ayrıca, erişim engelleme kararlarının bildirildiği andan itibaren dört saat içinde merkezi olarak uygulanmasını sağlamak amacıyla tüm İnternet Servis Sağlayıcılarının Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne üye olmaları şart koşuldu.

TİB personeli koruma altında

* Bütün İnternet Servis Sağlayıcılarının (İSS) yanı sıra, yer sağlayıcıların da, bir ila iki yıl boyunca trafik verilerini saklamasına yönelik şartlar getirildi. Ayrıca, yeni hükümler uyarınca İSS'lerin proxy siteleri gibi alternatif erişim yollarına erişimi engellemek için gerekli tüm tedbirleri almaları gerekiyor, ki buna diğer engellemeyi aşmaya yönelik diğer hizmetler ve muhtemelen VPN hizmetleri de dahildir. Ayrıca, 5651 sayılı yasanın

değiştirilmiş yeni hali ile, Telekomünikasyon ve İletişim Başkanlığı (TİB) personeli, görevlerini yerine getirirken işledikleri suçlardan dolayı cezai soruşturma açılmasına karşı koruma altına alındı.

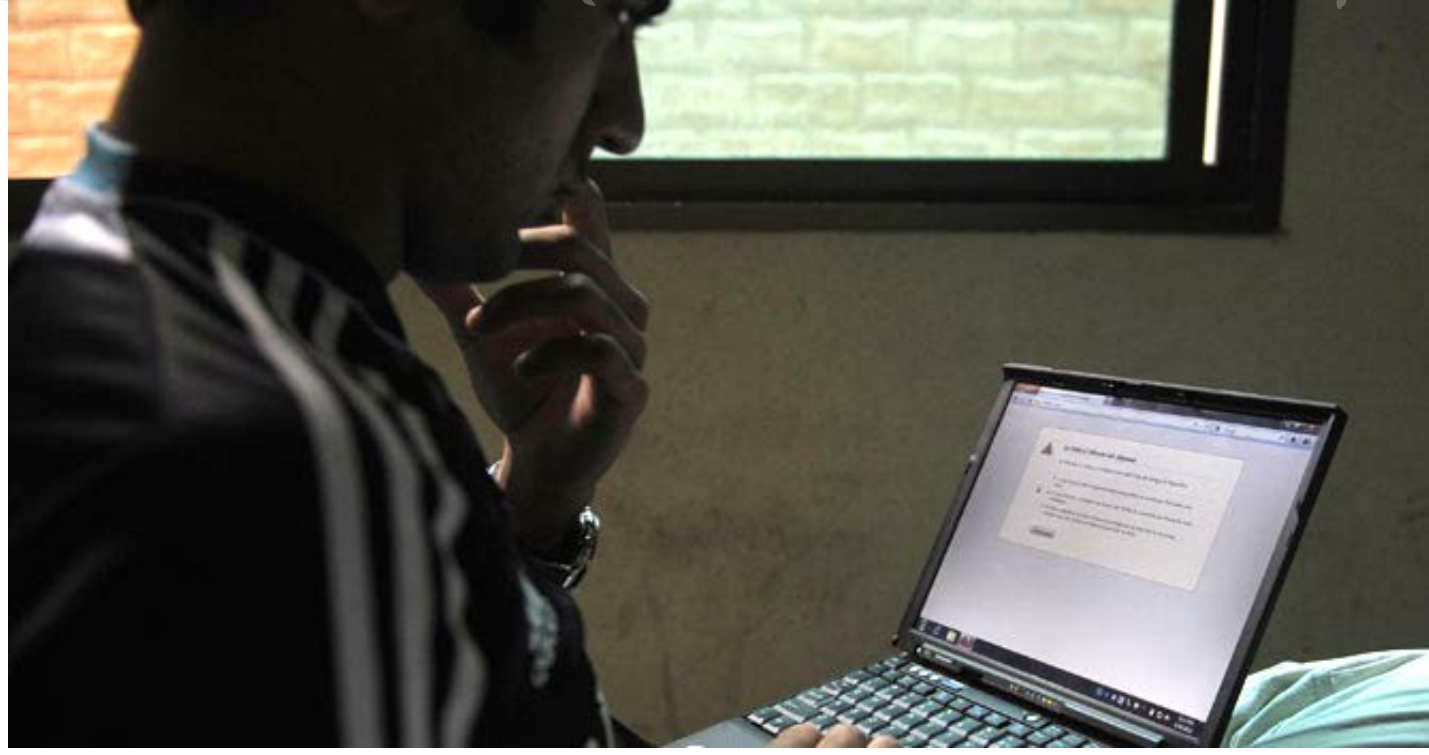
* Yasada yapılan tartışmalı değişiklikler sonrasında, Mart 2014'te, Twitter ve YouTube'a erişim TİB tarafından, Anayasa Mahkemesinin de kısa süre önce verdiği kararlarda doğrulandığı üzere, keyfi ve hukuka aykırı bir şekilde engellendi. Her iki erişim engelleme kararında da hükümet, 17 Aralık 2013 tarihinde ortaya çıkan yolsuzluk iddialarının 30 Mart 2014 yerel seçimlerinden önce yayılmasını engellemeyi amaçladı. Ayrıca, erişimin engellendiği süre boyunca yetkililer, belli başlı İnternet Servis Sağlayıcılarına, Google DNS ve Open DNS sunucularını, DNS zehirlenmesi yoluyla engellemeleri için talimat verdi ve DNS sistemlerinin ayarlarıyla oynamak suretiyle

iletişimi gözetlemeyi ve kullanıcıların erişim engellerini aşmalarının önüne geçmeyi amaçladı.

AYM'nin Twitter kararı ve Twitter'ın sansür uygulaması

* Anayasa Mahkemesi, Twitter'ın TİB tarafından engellenmesinin tüm kullanıcıların ifade özgürlüğüne yönelik ağır bir müdahale niteliğinde olduğunu belirtti. Bunun dışında, Anayasa Mahkemesi 14'e karşı 2 oy çokluğuyla aldığı kararında, YouTube yasağının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve başvurucuların Anayasa'da korunan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine hükmetti.

* Ancak, söz konusu kuvvetli kararlara rağmen Twitter, Ülke Bazlı İçerik Engelleme Politikasını Türkiye için uygulamaya karar verdi ve bazı Twitter hesaplarına ve münferit tweet'lere erişimi engellemeye başladı. Haziran 2014'te çıkan bir habere göre, Twitter'ın 14 Nisan 2014 tarihinde Ankara'yı ziyaretinden itibaren 51 mahkeme kararından 44'üne uyduğu ifade edildi. ABD merkezli bu sosyal medya platformu, Türkiye yetkililerinin siyasi içeriklere Türkiye'den sansür uygulamasına yardımcı olmaya devam ediyor.

Kürt sorunuyla ilgili sitelere sansür

* Facebook da benzer şekilde 2013 yılında kendi sosyal medya platformunda yer alan, Yüksekova Haber, Ötekilerin Postası, Yeni Özgür Politika, Kürdi Müzik dahil olmak üzere Kürt hareketiyle ilgili başka grupların da yayın yaptığı çeşitli alternatif haber kaynaklarının sayfalarını yasakladı ve Barış ve Demokrasi Partisi ile ilgili bazı sayfaları yayından kaldırdığı için eleştirildi.

* Yukarıda anılan Anayasa Mahkemesi kararlarına rağmen, halihazırda Scribd, Last.fm, Metacafe, ve Soundcloud gibi popüler platformlara Türkiye'den erişim engellidir. Bunun dışında, Wordpress, DailyMotion, Vimeo ve Google+ sitelerine erişim,

geçen yıl içerisinde çıkan mahkeme kararları veya idari kararlarla geçici olarak engellendi. Yine, Fırat Haber, Azadiya Welat, Dengemed ve Keditör de dahil olmak üzere, Kürt sorunuyla ilgili haber yapan çok sayıda alternatif haber sitesine Türkiye'den erişim süresiz olarak engellendi. Kürt siyasal hareketi ile ilişkili veya sol görüşlü yayınlarından dolayı toplamda yaklaşık 200 İnternet sitesinin yasaklandığı tahmin ediliyor. Bir sitenin tamamının engellenmesi suretiyle gelecekteki yayınlarının yasaklanması, demokratik bir toplumda 'gerekli' müdahale anlayışının çok ötesine geçerek sansür anlamına geliyor.

Tweetlere soruşturma ve ceza

* Geçen yıl içerisinde pek çok kullanıcı sosyal medyadaki faaliyetlerinden dolayı, genellikle terör, dine hakaret veya devleti ve devlet yetkililerini eleştirmek gibi suçlamalarla, ertelenmiş hapis ve para cezasına çarptırıldı. Eylül 2013'te, İstanbul 19. Sulh Ceza Mahkemesinde yapılan yeniden yargılamada, piyanist ve besteci Fazıl Say, yayınladığı bir dizi tweet'te dini değerlere hakaret ettiği gerekçesiyle 10 ay hapis cezasına çarptırıldı, cezası ertelenerek denetim süresi uygulanmasına karar verildi.

* Haziran 2013 Gezi Parkı eylemlerinin ardından yapılan polis müdahalesinde onlarca insan sosyal medyadaki yayınlarından dolayı gözaltına alındı. Türk Ceza Kanunu'nun 214. ve 217. maddeleri kapsamında, suç işlemeye tahrik ve kanunlara uymamaya tahrikten ve yine 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun çeşitli hükümlerine dayanarak cezai soruşturma ve kovuşturmalar başlatıldı. Ne var ki, bu tarz cezai soruşturma ve kovuşturmalar "demokrasiye hizmet etmemekte ve hatta onu zedeleyerek" tüm sosyal medya kullanıcılarını ciddi şekilde caydırıyor. Oysa AİHM'in norm haline getirdiği standartlara göre, "hükümetin işgal ettiği üstün mevki, özellikle muhaliflerinin veya medyanın haksız saldırılarına ve eleştirilerine cevap vermek için başka araçları kullanabileceği durumlarda ceza davasına başvurmada kendisini sınırlı görmesini gerektirir." Gezi eylemlerinden bu yana

hükümet yetkilileri kendilerine bu şekilde hiçbir sınırlama getirmedir.

İnternet gözetimi

* Siyasi görüşleri susturmak için İnternet sitelerinin ve içeriklerinin yaygın olarak engellenmesi, ceza soruşturması ve kovuşturma başlatılmasının yanı sıra, Türkiye yetkilileri, her türlü iletişimi kanuna aykırı bir şekilde izlemek için derin paket analiz sistemlerinin (DPI) kullanıldığı denetim altyapıları kuruyor.

* Bu nedenlerle, biz, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'nın ev sahibi olduğu ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun koordinasyonunu üstlendiği IGF 2014 buluşmasını boykot ettiğimizi ve bu vesileyle IGF'e katılmayacağımızı kamuoyuna duyuruyoruz.

“İnternet tekelleştirilmeye çalışılıyor”

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti (TGC), Alternatif Bilişim Derneği, Sınır Tanımayan Gazeteciler (Reporters sans frontières-RSF), İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch -HRW), Uluslararası Af Örgütü (Af Örgütü) Türkiye'nin ev sahipliği yaptığı 9. İnternet Yönetişimi Forumu'nda (İnternet Governance Forum-IGF 2014), Türkiye'de internet özgürlüğü kısıtlamaları ve çevrimiçi alandaki ifade özgürlüğüne dair tartışılmayan konuları ele almak için 4 Eylül 2014'te konferans düzenlendi.

Önderoğlu: IGF'te sadece düzenlemeler tartışılıyor

Toplantının moderasyonunu yapan RSF Türkiye temsilcisi ve BİA Medya Gözlem Raportörü Erol Önderoğlu, “IGF’de tek sorun düzenlemelermiş gibi tartışma yürütülüyor, bu çok üzüntü verici” diyerek beş hak örgütü olarak bu nedenle bir araya geldiklerini söyledi. Önderoğlu, Türkiye internet konusunda AB uyum çerçevesinde çıkardığı

yasalarla AB standartlarını yakalayamadığını kaydetti.

TGC Genel Sekreteri Sibel Güneş, internet haber sitelerinin Basın Kanun’a dahil edilmesi yönündeki yasa çalışmasındaki sorunlara değinip on-line gazeteciliğin yazılı gazeteciliğe bağlanmasıyla ilgili konuştu.

Hükümetin internet sitelerine yönelik bir düzenleme üzerine çalıştığını anımsatan Güneş, hazırladıkları raporu Adalet Komisyonu’nda sunduklarını, bazı değişiklikler yapılmakla birlikte taslağın hâlâ ciddi sorunlar barındırdığını belirtti. Sorunun “Haber sitesi” kavramındaki eşitsizlikte yattığına işaret eden Güneş, “Sadece beyanname verilerek bu statüye hak kazanılmasını biz yanlış buluyoruz. Bu durumda beyanda bulunan bir internet sitesinde çalışanlar gazeteci olarak sayılırken, beyanda bulunmayanlar gazeteci olarak sayılmayacak. Biz gazeteciliğin mesleğin yapılaş biçimine göre belirlenmesi gerektiğini düşünüyoruz” dedi.

Güneş, taslağın bu haliyle Türkiye’deki tüm gazetecilik meslek örgütlerinin katılımıyla düzenlenen Türkiye Gazetecilik Sorumluluk ve Hak Bildirisi’ne aykırı ve Anayasa’nın eşitlik ilkesini ihlal ettiğini vurgulayarak “İnternetin düzenlenmesine ilişkin 5651 sayılı kanuna dair de itirazlarımız var. Bu kanunun TİB’e verdiği sınırsız yetki ifade özgürlüğü önünde engel oluşturuyor. Ayrıca internet haber sitelerinin de bu kanuna tabi olması durumu var ki bizce internet haber siteleri sadece Basın Kanunu’na tabi olmalı” diye konuştu.

Wong: Denetim ve gözetim altın çağında

HRW internet uzmanı Cynthia Wong, son birkaç yılın internet ve sosyal medyanın insanların seslerini duyurmada ne kadar önemli olduğunu ortaya koyduğunu, ancak bugün herkesin kullandığı bu dijital teknolojinin kişileri hükümetlerin gözetimine karşı daha korunmasız hale getirdiğini aktardı.

Wong, “Bugün hükümetler benim son bir ayda nereye gittiğimi, ne yaptığımı bıraktığım dijital izlerden takip edebiliyorlar. Artık denetim ve gözetim altın çağını yaşıyor” dedi. Türkiye’nin uluslararası standartların tam tersi yönde ilerlemeye devam ettiğini iddia eden Wong, MİT yasasıyla kişisel verilerin toplanması, MİT’e dair haber yapanlara getirilen ağır cezalar, ancak bunun yanı sıra MİT çalışanlarının korunmasını buna örnek olarak gösterdi.

“İnternette devletin denetim için kullandığı bir araç olmaya devam ediyor. Özellikle internette seslerini duyurmak isteyenlere soruşturma açılıyor” diyen Wong, “Bunun bir de şirketler boyutu var. Hükümetler telekomünikasyon ve sosyal medya şirketlerinden kullanıcıların verilerini paylaşmalarını istiyor, bunun için baskı yapıyor. Bu şirketlerin hassas olmaları gerekiyor. Bizimse şirketlere ‘Ne yapıyorsunuz?’ diyebilmemiz lazım” diye konuştu. Konferansta konuşan HRW’un Türkiye raportörü Emma Sinclair Webb, Türkiye’de Twitter’daki paylaşımları sebebiyle kullanıcılara yönelik başlatılan soruşturmalardan söz etti. Sosyal medya sitelerinin de yasaklandığını söyleyen Webb, sosyal medyadaki kısıtlayıcılığın gittikçe arttığını belirtip “İnsanlar belki internetteki aktiviteleri sebebiyle hapse düşmüyor ancak cezaların arttığını ve ağırlaştığını söyleyebiliriz” ifadesini kullandı. Yasaklamalara karşı insanların daha fazla tweet

attığını kaydeden Webb, sosyal medya üzerinden paylaşılan bilgilerden dolayı davaların açıldığını ve cezalar uygulandığını ancak buna rağmen internet kullanımının önüne geçilemediğini vurguladı. Uluslararası Af Örgütü Türkiye Araştırmacısı Andrew Gardner ise hükümetin sosyal medyaya yönelik hoşgörüsüzlüğünün bir kültür olduğunu ifade etti. Af Örgütü’nden Gardner örgüt olarak Türkiye’nin IGF’e ev sahipliği yapmasını ironik bulduklarını bildirip “Ama bu aynı zamanda bir fırsat da. Bu ihlallere ışık tutulması, açısından çok önemli” dedi.

RSF Doğu Avrupa ve Orta Asya Büro temsilcisi Johann Bihr, IGF’te teknik konulara değinilip internet gözetimi ve ifade özgürlüğü ihlallerinin tartışılmadığına dikkat çekti. IGF’de özellikle teknik konulardan söz edildiği ancak çocukların korunması gibi sebeplerle getirilen kısıtlamaların aslında çevrimiçi sansür olarak yansıdığını gördüklerini bildiren Bihr, “Twitter ve YouTube’un yasaklanmasıyla da Türkiye aralarında Çin ve Rusya gibi ülkelerin olduğu kulübe dahil oldu. Ancak bu ülkelere gözetim ve denetim hizmetini ABD ve İngiltere gibi ülkeler satıyor” uyarısında bulundu.

Dirini: İnternet tekelleştirilmeye çalışılıyor

Son olarak konuşan Alternatif Bilişim Derneği İliden Dirini ise Türkiye’de kullanılan gözetim teknolojilerini anlattı. Dirini, konuşmasında “Sansür, gözetim ve mahremiyetin iç içe edildiğini dönemden geçiyoruz. Gezi’de sosyal medya başlattığı sürecin ardından 30 bin olan engelli site sayısı 50 bine ulaştı. İnterneti de tek sesli hale getirme çabası var ki bu internetin doğasına uygun değil” değerlendirmesinde bulundu.

Türkiye’de derin veri analizi yapıldığına ilişkin şüphelerinin de devam ettiğini söyleyen Dirini, sözlerini şöyle tamamladı: “Kişisel hakların korunmasıyla ilgili hâlâ bir adım atılmadı. 5651 sayılı kanundaki değişikliklerle Erişim Sağlayıcıları Birliği kuruldu. Bu şekilde erişim sağlayan, sonucu hizmeti ve alan adı veren şirketlerin hepsi tek çatıda toplandı. Bu işi yapan tüm firmalar ‘Biat edin yoksa hizmetleriniz sonlandırırız’ dendi. İnternet tekelleştirilmeye çalışılıyor.”

Türkiye’nin ev sahipliği yaptığı İnternet Yönetişimi Forumu’nda hak ihlallerine değinilmediğine dikkat çeken TGC, Alternatif Bilişim Derneği, RSF, HRW ve Af Örgütü, Forum’da tartışılmayanları gündeme getirdi.

Erişim Sağlayıcılar Birliği Genel Sekreteri Doç. Dr. Kent: **Devletin özel sektör eliyle sansür yapması ne kadar mümkün?**

“Sansür birliği” olduklarına ilişkin eleştirileri, “yanlış ve önyargılı” bulan Kent, “özel hukuk tüzel kişiliğine haiz” bir kurum olduklarının altını çizdi. Kent, mahkemelerin verdiği erişimin engellenmesi kararında muhatap bulunamamasının ESB’nin kuruluş gerekçesi olduğunu vurguladı.

Aslıhan Bozkurt

İnternet yayınlarının bireyi mağdur etmesi nedeniyle artan şikâyetler üzerine, 19 Şubat 2014’te yürürlüğe giren 6518 sayılı Kanunun 90. maddesi ile 5651 sayılı Kanuna eklenen 6/A maddesi, 5651 sayılı Kanunun 8. maddesi kapsamı dışında erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasını sağlamak amacıyla Erişim Sağlayıcıları Birliği’nin (ESB) kurulması öngörüldü. Birliğin 19 Mayıs 2014’te faaliyete geçmesiyle birlikte İnternet ortamında yapılan yayın içerikleri nedeniyle kişilik haklarının ihlal edilmesi ve özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesine ilişkin mahkemelerce verilen erişim engelleme kararlarının uygulanması konusunda yeni bir dönem başlamış oldu. Buna göre, 5651 sayılı Kanun hükümlerine göre faaliyet gösterecek Birlik, Sulh Ceza Mahkemelerinin gönderdiği gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlarla ilgili İnternet ortamında yapılan kişilik haklarının ihlaline ilişkin erişimin engellenmesi kararlarını uygulayacak. Ayrıca, İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğini iddia eden kişiler, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’na (TİB) doğrudan başvurarak içeriğe erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanmasını isteyebilecek ve Başkanlık kendisine gelen talepleri uygulanmak üzere Birliğe bildirecek.

BİLİŞİM Dergisi olarak bu sayımızdayeni internet kanunu ile mahkemelerin aldığı erişimin engellenmesi kararlarını uygulamak amacıyla kurulan Erişim Sağlayıcıları Birliği’ne yer vermek üzere Birlik Genel Sekreteri Doç. Dr. Bülent Kent ile hizmet verdikleri ASO Kule’de bir söyleşi gerçekleştirdik. Birliğin “özel hukuk tüzel kişiliğine haiz” bir kurumu olduğunu vurgulayan ESB Genel Sekreteri Kent, Türkiye’de idare mahkemesi kararlarının uygulanmadığında herhangi bir yaptırım olmamasının önemli bir sorun yarattığının altını çizdi. Kent, söyleşimiz sırasında

birçok sorumuza, birliğin kuruluşuna ilişkin “yargı süreci”nin tamamlanmaması ve yargıyı etkilememek adına yanıt vermekten kaçındı. Bilindiği gibi Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), kanunlara itiraz için kullanılan 60 günlük süre 19 Nisan’da dolan 5651 sayılı kanunda yapılan değişiklikler konusunda 17 Nisan 2014’te Anayasa Mahkemesi’ne başvurmuştu. Başvurunun temel maddeleri “erişim engelleme ve TİB” ile ilgili hak aykırılıkları ile “Erişim Sağlayıcılar Birliği” konusundaki endişeler olmuştur.

Başka devletlerin de bu konuda geniş, çeşitli ve kapsamlı düzenlemeler yaptıklarını bildiren Kent, tüm ISS ile internet erişim hizmeti veren işletmecilerin katılımıyla koordinasyonu sağlayan bir kuruluş olarak oluşturulan ESB’nin, 5651 sayılı kanunun 8. maddesi kapsamı dışındaki erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasını sağlamayı amaçladığını söyledi.

Kendilerine 48 erişim sağlayıcının faal durumda olduğunu bildirildiğini belirten Kent, bunlardan şimdilik sadece 3’ünün birliğe üye olmadığını kaydetti.

“Sansür birliği” eleştirilerini “yanlış ve önyargılı bir yorum” olarak değerlendiren Kent, “Öncelikle tüm yönetim kurulumuzun özel işletmeciler olduğunu hatırlatmalıyım. Devletin özel sektörle böyle bir sansür çalışması yapması ne kadar mümkün olur bilemiyorum” açıklamasında bulundu. Birliğin sadece mahkeme kararını erişim sağlayıcısına ulaştırmakla yükümlü olduğunu anlatan Kent, “Şunu da vurgulamak isterim ki, bizim internet trafiğini saklama görev ve yetkimiz yok. Ne öyle bir kanun var, ne de fiiliyatta öyle bir durum söz konusu. Zaten 200 metrekairelik ofisimizde bunu yapacak altyapımız da yok” diye konuştu. Kent, mahkemeden bir URL için kapatma kararı çıktıysa vatandaşın kendilerine başvurabileceğine değinip her gün 30- 40 tane kapatma kararı geldiğini söyledi.

-Öncelikle, Bülent Kent kimdir? Bize kendinizi kısaca tanıtır mısınız? Bilişim sektörü ve İnternet ile ilginiz nedir?

-1972 Afyon, Dinar doğumluyum. İlk, orta ve liseyi Aydın, Sultanhisar’da tamamladım. İstanbul Hukuk Fakültesi’nden 1996’da mezun oldum. Daha sonra Postdam Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde yüksek lisans, Berlin Özgür Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde doktora eğitimini yaptım. 1997’de eğitim için gittiğim Almanya’dan 2005’te döndüm ve Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde İdare Hukuku Öğretim Üyesi olarak göreve başladım. 2011’de Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi’ne geçtim. Yüksek lisans “Telekom Hukuku” dersleri veriyorum. 18 Haziran 2014’te de Erişim Sağlayıcıları Birliği’ne Genel Sekreteri olarak atandım.

- Erişim Sağlayıcıları Birliği’nin (ESB) kurulmasını öngören ilgili yasal düzenleme ve söz konusu düzenlemenin gerekçesi ve EBS’nin amacı nedir?

-Erişim Sağlayıcıları Birliği’nin kurulmasını öngören yasal düzenleme; 5651 sayılı Kanunda değişiklik yapan 6 Şubat 2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanun olup, söz konusu kanunun 90.maddesi ile 5651 sayılı kanunun 6.maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 6/A maddesidir. (5651-6/ Amd:Bu Kanunun 8 inci maddesi kapsamı dışındaki erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasını sağlamak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliği kurulmuştur.) Söz konusu yasal düzenlemenin gerekçesi, “İçeriğe erişimin engellenmesi kararlarının infazı ile bu kararların uygulanmasını sağlayacak muhatapların belirsizliği gibi sorunlar, Erişim Sağlayıcıları Birliği gibi sivil bir inisiyatifin kurulması ile çözülmek istenmesidir” şeklinde açıklanabilir. Mahkemelerin verdiği erişimin engellenmesi

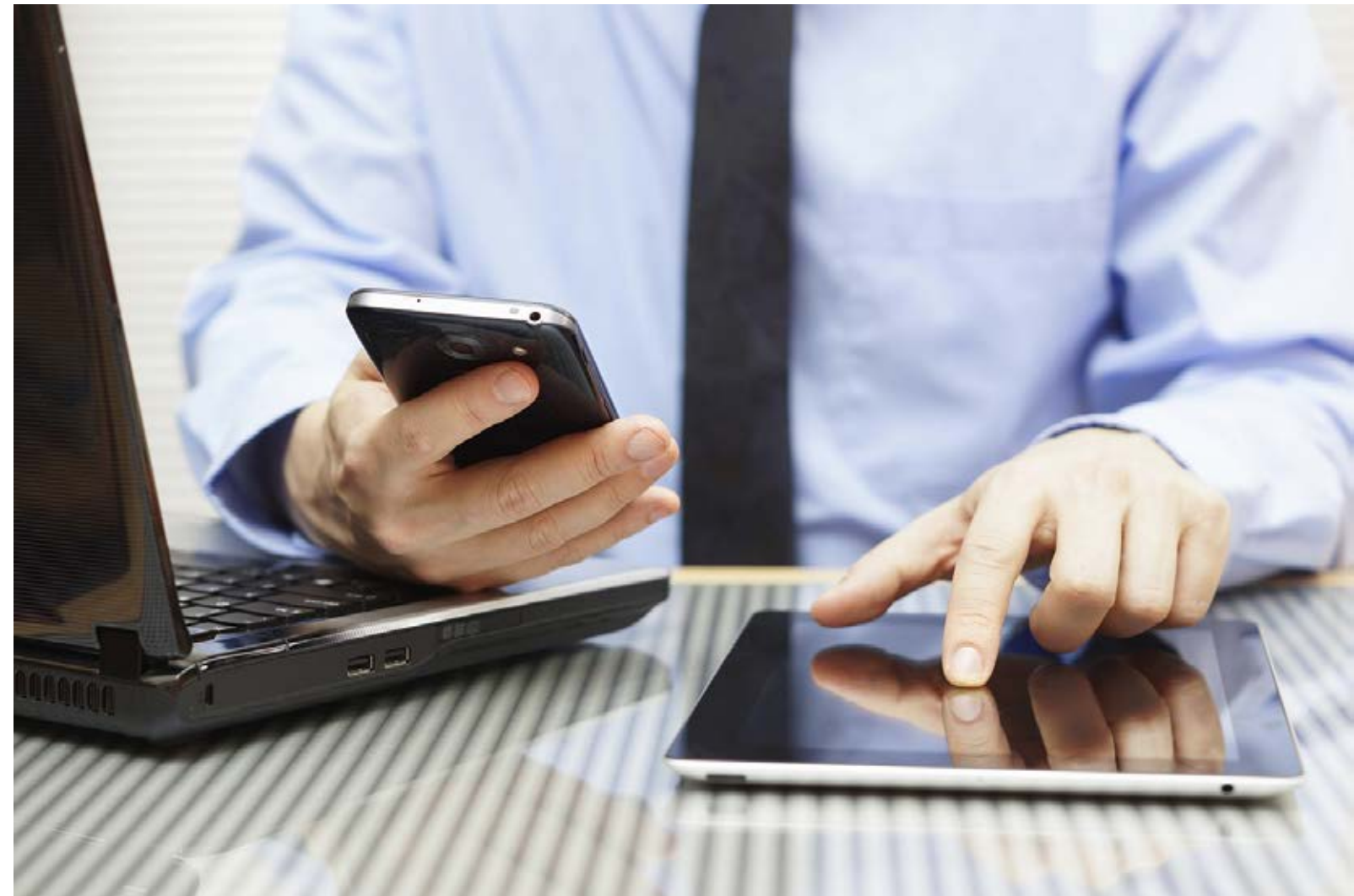
kararında muhatap bulunamaması ESB’nin kurulmasına neden oldu. Mahkemelerce 5651 sayılı kanunun 9. ve 9/A maddesi uyarınca kişilik haklarının ihlali ve özel hayatın gizliliğinin ihlaline dair verilen erişimin engellenmesi kararlarını uygulayacak olan erişim sağlayıcıların sayısı çok fazla. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’nın (TİB) bu konuda yasa ve/veya yönetmelikle bu kararları uygulama yetkisi bulunmaması sebebiyle lehe mahkeme kararı alan kişilerin, söz konusu kararların infazı için her bir erişim sağlayıcıya tebligat yapmak durumunda kalacak olmaları, bunun ise uygulamada gecikmelere sebep olacağından uygulamanın tek elden sağlanması hedeflendi.

Bu konu tamamen Yasama organın takdirinde bulunuyor. Ancak dünyadaki örneklerine baktığımızda diğer devletlerin de bu konularda

geniş, çeşitli ve kapsamlı düzenlemeler yaptıklarını biliyoruz.

ESB, 5651 sayılı kanunun 8. maddesi kapsamı dışındaki erişimin engellenmesi (yayından çıkarma, kaldırma vb. durumlar hariç olmak üzere) kararlarının uygulanmasını sağlamayı amaçlıyor. Birlik, 5 Kasım 2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu kapsamında yetkilendirilen tüm internet servis sağlayıcıları (ISS) ile internet erişim hizmeti veren diğer işletmecilerin katılımıyla koordinasyonu sağlayan bir kuruluş olarak oluşturuldu. Ülkemizde internet erişimini sağlayan şirketin üyesi olduğu Birlik olarak biz, mahkemenin aldığı kapatma kararlarını, üyelerimize bildiriyoruz.

-İlk Genel Kurulda kimler (Hangi firmalar) yönetim kuruluna girdi?

-ESB'nin Yönetim Kurulu şu 11 isimden oluşuyor: Ahmet Bülter (Türk Telekomünikasyon A.Ş.), Ahmet Emre Kolay (Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV A.Ş.), Ali Emir Eren (MTCTR MRMOREX TT International) Fazıl Esen (Doğın TV Platform İşletmecisi A.Ş.) Gökhan Yüksektepe (Superonline İletişim Hizmetleri A.Ş.) Mehmet Sevim (Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.), Muhterem İlhan (Vodafone Telekomünikasyon A.Ş.) M. Olgu Dinçoğlu (TTNet A.Ş.) Tolga Cem Seyfeli (Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.), Tolga Kılıç (Avea) ve Yaşar Tekdemir (Vodafone Telekomünikasyon A.Ş.).

-Birliğin organları, faaliyet alanlarına ilişkin bilgi verir misiniz?

- Genel, Yönetim, Denetim kurulları ile Genel Sekreterlik, Birliğin zorunlu organları olarak belirtildi. Tüzüğüme göre ESB'nin faaliyet alanları şöyle sıralanıyor:
- 5651 sayılı kanunun 8. maddesi kapsamı dışındaki hükümlerden ve diğer özel kanunlardan kaynaklanan erişimin engellenmesi kararlarının Birlik üyeleri arasında koordinasyonu ve uygulanmasını sağlamak;
- Erişimin engellenmesi ve erişimin engellenmesinin kaldırılması kararlarının üyelere zamanında gönderilmesine yönelik gerekli her türlü donanım ve yazılımı sağlamak ve işletmek,
- Erişimin engellenmesi ve erişimin engellenmesinin kaldırılması kararlarının merkezi olarak tutulacağı bir veri tabanı altyapısını işletmek,
- Mevzuata uygun olmadığını düşündüğü kararlara itiraz etmek,
- Birliğin kamuoyu tarafından tanınmasını sağlamak ve bu konuda kamuoyunu bilinçlendirmek,
- Üyelerden alınacak ücretleri belirlemek ve tahsil etmek,
- Üyeler arasında iletişim ve dayanışmayı sağlamak,
- Üyelerin ve sektörde faaliyet gösteren kişilerin

bilgi ve yeterliliklerini geliştirmek üzere konferans, panel, kurs, seminer ve benzeri eğitim faaliyetlerinde bulunmak, kitap ve süreli yayınlar hazırlamak veya hazırlatmak,

-Birliğin amaçları doğrultusunda ilgili diğer faaliyetlerde bulunmak,

-Birlik faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla menkul ve gayrimenkuller iktisap edebilir, kiralayabilir, satın alabilir veya satabilir.

ESB ayrıca mahkeme ve kurumların erişimin engellenmesi kararlarını erişim sağlayıcılara iletme çalışmalarını sürdürüyor. Bu mahkeme ve kurumları ise şöyle sıralayabilirim: 5651 sayılı kanunun 9 ve 9/A maddelerinde yer alan kişilik haklarının ihlali ve özel hayatın gizliliğine ilişkin mahkemelerin yanı sıra 5651 sayılı kanun kapsamı dışındaki mahkemeler (Asliye Hukuk, Asliye Ticaret, Fikri ve Sinaî Haklar Mahkemeleri ile İcra Müdürlükleri, vb.) ve idarî mercilerce (Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, Sermaye Piyasası Kurumu ile Tütün ve Alkol Piyasası Denetleme Kurumu, vb.) .

-Üye ve üyelikten çıkma/çıkarılma sürecine ilişkin bilgi verir misiniz?

-5651 sayılı kanunun 6/A maddesinin (5) no'lu bendinde; "Birlik, 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu kapsamında yetkilendirilen tüm internet servis sağlayıcıları ile internet erişim hizmeti veren diğer işletmecilerin katılmasıyla oluşan ve koordinasyonu sağlayan bir kuruluştur" hükmünü yer alıyor.

5651 sayılı kanunun 6/A maddesinin (10) no'lu bendinde de; "Birliğe üye olmayan internet servis sağlayıcıları faaliyette bulunamaz" hükmü var. Bu iki hükümgereğince Birliğe üye olmayan internet servis sağlayıcıları faaliyette bulunamayacakları düzenlenmiş ancak üyelikten çıkma/çıkarılma hususları düzenlenmemiştir. Ancak Birlik tüzüğünün 7. maddesinde "Üyeliğin sona ermesi ve ilişkilerin tasfiyesi" şöyle belirleniyor: "Üyelik, tüzel kişiliğin sona ermesi veya BTK tarafından verilen yetki belgesinin iptal edilmesi durumunda, tüzel kişiliğin sona ermesi veya yetki belgesinin iptal edildiği tarihte kendiliğinden sona erer. Üyeliğin sona ermesi halinde açıklaması da yapılarak yönetim kurulu kararıyla üyelik kaydı defterden silinir. Üyeliği herhangi bir nedenle sona

eren üyenin, Birliğe ödemiş olduğu aidatlar kısmen veya tamamen iade edilmez." 5651 sayılı kanunun 6/A maddesinin (9) no'lu bendinde ise; "Birliğin gelirleri, üyeleri tarafından ödenecek ücretlerden oluşur. Alınacak ücretler, Birliğin giderlerini karşılayacak miktarda belirlenir. Bir üyenin ödeyeceği ücret, üyelerin tamamının net satış tutarı toplamı içindeki o üyenin net satış oranında belirlenir.

Üyelerin ödeme dönemleri, yeni katılan üyelerin ne zamandan itibaren ödemeye başlayacağı ve ödemelere ilişkin diğer hususlar Birlik Tüzüğünde belirlenir. Süresinde ödenmeyen ücretler Birlikçe kanuni faizi ile birlikte tahsil edilir" hükmünü bulunuyor. Yıllık üye ücretinin nasıl hesaplanacağı söz konusu bu maddede düzenleniyor. Üye olmayanlar için herhangi bir ceza uygulanmazken 5651 sayılı kanunun 6/A maddesinin 5. ve 10. bentleri gereğince Birliğe üye olmayan internet servis sağlayıcıların faaliyette bulunamayacaklarına dikkat çekmek isteriz.

- Erişim sağlayıcılar tanımına giren kaç firma var?

-BTK tarafından verilen bilgilere göre 2013'te 312 adet yetkilendirilmiş firma vardı. Ancak Birliğimize bildirilen 48 erişim sağlayıcı işletme faal bulunuyor. Bunlardan şimdilik sadece 3'ü Birliğe üye olmadı.

-Tüzükte, "Birlik ihtiyaç duyması halinde yurtiçinde veya yurtdışında şube ve temsilcilik açabilir" deniliyor. Böyle bir ihtiyaç doğdu mu? Ne zaman ve nerede şube ve temsilcilik açacaksınız?

- Bizim tüzüğümüzde "Temsilcilik" açılmasına dair bir madde yer almıyor. Sadece tüzüğün 1. Maddesi'nin 2. Fıkrası'nda "Birlik, ülke içinde gerekli teşkilatı kurabilir" düzenlemesi bulunuyor.

Şimdilik şube açılması gibi bir durum yok. İleriki yıllarda ihtiyaç duyulduğunda şubeler açılabilir.

- Kuruluş amacına uygun olarak ESB, nasıl ve ne zaman Ar-Ge faaliyetlerinde bulunacak?

- Birlik tüzüğü'nün 8/2 maddesi uyarınca teknik alt birim ve uzmanlık grupları kurabilmesi öngörülmüyor. Bu amaçla ESB Genel Sekreteryasının kurulması ile de bu konudaki AR-GE çalışmalarına başlandı. Çalışmalarımız hızlı bir biçimde de bu konuda yol alarak devam ediyor.

- Birliğin kuruluşu 19 Mayıs 2014'te tamamlandı. Birliğin kurulmasından itibaren 15 gün içerisinde Birliğin ilk Genel Kurulu yapıldı, organları seçildi. Yönetim Kurulu seçimden itibaren 60 gün içerisinde ilk yıl gider bütçesini hazırlaması gerekiyordu. Bütçe hazırlandı mı? Bu yıl için ne kadarlık bir bütçe çıkarıldı?

- Bütçe bizden önce hazırlanmış o nedenle bütçe konusunda bilgi vermem doğru olmaz. Yönetim Kurulu'nun şirketlerin ciroları oranında verdikleri pay ile belirlenen bütçe, birliğin ihtiyaçlarını giderecek büyüklükte belirleniyor.

- Erişim Sağlayıcılar Birliği, firmalar tarafından bir anlamda meslek kuruluşu gibi görülüyor. Ama internet özgürlükçüleri hem bu fikirde değiller hem de böyle bir kuruluştan rahatsız. Çünkü birliğin, trafiğin merkezileştirilmesi ve giderek kişisel bilgilerin bir profillemeye için kullanılabilir hale gelmesi tehlikesi taşıdığı ileri sürülüyor. Bu endişeler konusunda neler söylemek istersiniz?

- Birliğin temel görevi kişilik haklarının ihlali ile özel hayatın gizliliğinin korunmasını sağlamaya çalışmak. Bu nedenle endişelerin yersiz olduğunu düşünüyoruz.

-Bilişim sektöründe, ESB'nin şimdilik

“sansür birliği” görünümünde olduğu kanısı hâkim. Bu kanıyı ortadan kaldıracak bir değerlendirmeniz var mı?

- “Sansür birliği” gibi eleştiriler yapıldığını duyuyoruz ancak, bizim öyle bir görevimiz olmadığını belirtmek isterim. Bu eleştiri, bize karşı yapılan yanlış ve önyargılı bir yorum. Öncelikle tüm yönetim kurulumuzun özel işletmeciler olduğunu hatırlatmalıyım. Devletin özel sektörle böyle bir sansür çalışması yapması ne kadar mümkün olur bilemiyorum.

Ayrıca engelleme kararlarını biliyorsunuz mahkemeler alıyor, idare almıyor. Ve, Türkiye’de internet özgürlüğünü sınırlandıran tüm yasal düzenlemelerin Anayasa Mahkemesi’ne götürüldüğünü biliyoruz.

Ancak hâlâ, elimizde bir şalter olduğu ve siteleri kapatacağımızı sananlar var. Oysa biz sadece mahkeme kararını erişim sağlayıcısına ulaştırmakla yükümlüyüz. Onun dışında erişimin engellenip engellenmediğini bilmemiz mümkün değil. Bunu bilecek ve uygulayacak ne görevimiz ne de teknik altyapımız yok. Şunu da vurgulamak isterim ki, bizim internet trafiğini saklama görev ve yetkimiz yok. Ne öyle bir kanun var, ne de fiiliyatta öyle bir durum söz konusu. Zaten 200 metrekareselik ofisimizde bunu yapacak altyapımız da yok.

- Erişimin engellenmesi kararını kimler verebilir? Erişimi engellenen siteler, hangi durumda ve ne yaparsa yeniden erişime açılabilir?

-Erişimin engellenmesi kararlarını; mahkemeler ve idarî merciler verebilir. C19/2 :Erişime engellenen siteler aşağıdaki durumlarda yeniden erişime açılabilir;

a) Erişimin engellenmesi kararının bir üst mahkemece CMK uyarınca itirazen kaldırılması durumunda,

b) Bireysel Başvuru olarak TİB tarafından

uygulanmak üzere Birliğe gönderilen başvurularda yasal süresi içerisinde başvuru tarafından mahkemesinden/hâkimliğinden erişimin engellenmesi kararı Birliğe ulaştırılmazsa Birlik tarafından engelleme kararı kaldırılır,

c)5651 sayılı yasanın 9/7 ve 9/A/7 maddeleri (Erişimin engellenmesine konu içeriğin yayından çıkarılmış olması durumunda hâkim kararı kendiliğinden hükümsüz kalır) uyarınca engelleme kendiliğinden hükümsüz kalmaktadır.

-ESB, 5651 sayılı Kanun’un 8.maddesi gereğince verilen bir kararı uyguladı mı?

-ESB’nin görevi;5651 sayılı kanunun 8. maddesi kapsamı dışındaki erişimin engellenmesine ilişkin kararların uygulanmasını koordine etmek. Katalog suçlar olarak adlandırılan 8. Madde kapsamındaki suçlara ilişkin erişimin engellenmesi kararları ise TİB yetkisinde.

Mahkemeye bildirilen bir URL için kapatma kararı çıktıysa, benzer URL’ler için yeniden mahkeme kararı gerekmiyor. O zaman vatandaşın bize başvurması yetiyor. Her gün 30- 40 tane kapatma kararı geldiğini söyleyebilirim.

-Bir kişi, İnternette kişilik hakları ihlal edildiği ve küçük düşürüldüğü için ESB’ye başvurabilir mi?

-İnternette bazen kişiler hakkında küçük düşürücü yayınlar yapıldığı kişilik haklarının ihlal edildiğini görüyoruz. Kişi, böyle bir durumda mahkemeye başvurmalı. Mahkeme kararı olmadan kapatma işlemi söz konusu olmaz. Kişiler bize doğrudan başvuramıyor. Biz mahkeme kararı olmadan hiçbir şey yapamayız.

İnternet sayfasını gösteren URL adresini alıp mahkemeye gidecek.Kanun gereği, mahkemelerin 24 saat içinde karar alması gerekiyor. Alınan kararı biz erişim sağlayıcılara gönderiyoruz, onlar da 4 saat içinde kapatma kararını uyguluyor.

-Erişimin engellenmesi hakkında mahkeme kararı olmaksızın doğrudan ESB'ye başvurabilir mi?

-Bu yöndeki başvurular hâlihazırdaki mevzuat bakımından şu an için mümkün değil.

- Mahkemeler tarafından verilmiş olan tekzip ve düzeltme kararlarının uygulanması ESB'nin görev alanına girer mi?

-Mahkemeler tarafından verilmiş tekzip ve düzeltme kararlarının uygulanması, ESB'nin görev alanına girmiyor. Bu kabil kararlar ile ilgili olarak ilgisine ESB'nin görev alanında olmadığı şeklinde bilgi sunuluyor.

-“Facebook”, “twitter”, “youtube” gibi sosyal paylaşım sitelerinde yer alan kişilik haklarını ihlal eden haberlerin/yayınların mahkemeye başvurmadan kaldırılmasında izlenecek bir yol var mıdır?

- Bu tip sitelerdeki yayınlar nedeni ile hak ihlaline uğrayan kişiler, ilgili yer sağlayıcı ile irtibata geçerek ihlale dair yayının mahkeme kararı olmadan kaldırılmasını/çıkarılmasını talep edebiliyorlar.

“facebook.com” internet sitesinde kullanıcıların şikâyetlerini bildirmelerini sağlamak üzere “<https://www.facebook.com/help>” linki kullanılmakta olup, bu linkte yer verilen menüden ilgi yazıya konu şikâyete ilişkin adımlar takip edilerek, söz konusu ticari şirket nezdinde şikâyetin çözümü sağlanabiliyor. Açık kaynaklar üzerinden yapılan araştırmada, “facebook.com” internet sitesini işleten ticari şirketin elektronik posta adresinin “domain@fb.com” şeklinde olduğu tespit edilmiştir.

“twitter.com” internet sitesinde kullanıcıların şikâyetlerini bildirmelerini sağlamak üzere <https://support.twitter.com/linki> kullanılmakta olup, bu linkte yer verilen menüden ilgili yazıya konu şikâyete ilişkin adımlar takip edilerek söz konusu ticari şirket nezdinde şikâyetin çözümü sağlanabiliyor. Açık kaynaklar üzerinden yapılan araştırmada ise “twitter.com” internet sitesini işleten ticari şirketin elektronik posta adresinin twi18nlp@twitter.com şeklinde olduğu tespit edilmiştir.

Buraya yapılacak başvurular neticesinde, ilgili içerikler yetkililer tarafından değerlendiriliyor. Konu ile ilgili Birliğimiz web sitesi www.esb.org.tr adresinden de ayrıca bilgi edinilebilir.

Erişim Sağlayıcıları Birliği ne işe yarar? (*)

Kişilik hakları ihlal edilerek mağduriyet yaşayan bireyi, internet siteleri karşısında zayıf konumda bırakmamak, başvuruların incelenmesi ve özellikle de verilen kararların infazlarının yerine getirilmesinin süratle yerine getirilmesi konusunda tüm tedbirleri almak gerekir. Geçici çözüm olarak ise, yasak olmayan hızlı posta veya elden tebligat usulü izlenerek, bireyin aile ve meslek hayatı açısından çok önemli olan kişilik haklarında etkin koruma sağlanabilir.

Prof. Dr. Ersan Şen
ersansen@hotmail.com

Bilindiği üzere, kişilik hakları ile özel hayatın gizliliği ve korunması hakkının en çok ihlal edildiği alanlardan bir tanesi internet yayıncılığı olmuştur. İnternet yayınlarının bireyi mağdur etmesi nedeniyle artan şikâyetler karşısında, kanun koyucu tarafından 19.02.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6518 sayılı ve bu Kanunda birkaç değişiklik yapıp 01.03.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6527 sayılı Kanun kabul edilmiştir.

6518 sayılı Kanunun 90. maddesi ile 5651 sayılı Kanuna eklenen 6/A maddesi, 5651 sayılı Kanunun 8. maddesi kapsamı dışında erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasını sağlamak amacıyla Erişim Sağlayıcıları Birliği'nin kurulmasını öngörmüştür. Bu Birliğin kurulmasında maksat, 5651 sayılı Kanunun "İçeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi" başlıklı 9. maddesi kapsamında verilip de, kişilik haklarını ihlal ettiği tespit edilen internet yayınlarının bir an önce durdurulup, bireye karşı devam eden hukuka aykırılığın etkisini engellemektir.

Çünkü 5651 sayılı Kanunun ilk şekli, bireyin kişilik haklarının korunması konusunda zayıf kalmıştır. Mahkeme kararları, yetki olmadığından bahisle Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı tarafından yerine getirilememiş, mahkemelerin de kararların infazını takip edememesi, bu konuda tüm takibin mağdurlara ve avukatlarına bırakılması, internet yayınlarından olumsuz etkilenen kişilik haklarının korunması noktasında kanun koyucuyu yeni düzenleme yapmaya sevk etmiştir.

Belirtmeliyiz ki, 5651 sayılı Kanunun "Erişimin engellenmesi ve kararın yerine getirilmesi" başlıklı 8. maddesinde sayılan suçların, internet ortamında yapılan yayınlarla işlendiği hususunda yeterli şüphe sebebinin bulunduğu hususunun tespitine dayalı erişimin engellenmesi kararları ile "Özel hayatın gizliliği nedeniyle içeriğe erişimin engellenmesi" başlıklı 9/A maddesi kapsamında verilen kararların infazları, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) tarafından yerine getirilmektedir. Dolayısıyla, bu iki maddeye dayalı kararların infazlarında bir sorun ve gecikme yaşanmadığı görülmektedir. Sorun, Kişilik haklarının korunması amacıyla 5651 sayılı Kanunun 9. maddesi kapsamında verilen kararların infazından kaynaklanmaktadır.

Meselenin, basın hürriyeti ve internet yayınlarının sansürü kapsamında ele alınması mümkün değildir. Hukuk düzeninde kurallar, kişi hak ve hürriyetlerinin korunması amacına hizmet ederler. Kuralların yokluğu, yetersizliği ve uygulanmaması halleri, elbette "hukuk devleti" ilkesi açısından kabulü mümkün olmayan bir durumdur. Erişim Sağlayıcıları Birliği de bu amaçla, yani 5651 sayılı Kanun çerçevesinde kişilik haklarının korunması için mahkemelerce verilen içeriğin yayından çıkarılması, içeriğe veya siteye erişimin engellenmesi kararlarının bir an önce yerine getirilip, hukuka aykırılığın ortadan kaldırılması amacıyla kurulmuştur.

Ancak uygulamada, kanun koyucunun amaçladığı

sonuca ulaşılmadığı, kişilik haklarını ihlal eden yayınların durdurulmasına ilişkin kararların infazında daha fazla gecikmeler yaşandığı görülmektedir. Örneğin, 29 Nisan 2014 tarihinde verilen bir kararın Erişim Sağlayıcıları Birliği (EBS) tarafından infazının yapılamadığı, bu karara yapılan itiraz üzerine verilen 04.06.2014 tarihli itirazın reddi kararının infazının da henüz yerine getirilemediği, bireyin kişilik haklarını ihlal eden yayının devam ettiği görülmektedir.

Oysa 5651 sayılı Kanunun 9. maddesinin 5. fıkrasına göre, “Hâkimin bu madde kapsamında verdiği erişimin engellenmesi kararları doğrudan Birliğe gönderilir”. 5651 sayılı Kanunun 9. maddesinin 8. fıkrasına göre, “Birlik tarafından erişim sağlayıcıya gönderilen içeriğe erişimin engellenmesi kararının gereği derhal, en geç dört saat içinde erişim sağlayıcı tarafından yerine getirilir”. 9. maddenin 9. ve 10. fıkralarına göre ise, “Bu madde kapsamında hâkimin verdiği erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin yayının veya aynı mahiyetteki yayınların başka internet adreslerinde de yayınlanması durumunda ilgili kişi tarafından Birliğe müracaat edilmesi halinde mevcut karar bu adresler için de uygulanır.

Sulh ceza hâkiminin kararını bu maddede belirtilen şartlara uygun olarak ve süresinde yerine getirmeyen sorumlu kişi, beş yüz günden üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır”. Görüleceği üzere kanun koyucu, kişilik haklarının korunması amacıyla verilen hâkim kararının derhal yerine getirilmesini öngörmüş, hatta aynı mahiyette yayınların başka internet adreslerinde yayınlanması durumunda bu yayınların da durdurulması için, ilgili kişinin, yani mağdurun Erişim Sağlayıcıları Birliği’ne yapacağı başvuruyu yeterli görmüştür.

Erişim Sağlayıcıları Birliği, infaz edilmesi amacıyla mahkeme veya hâkim kararını erişim sağlayıcıya gönderecek, erişim sağlayıcı da kararın gereğini dört saat içinde yerine getirecektir. Kendisine

gönderilen içeriğe erişimin engellenmesi kararını süresinde yerine getirmeyen erişim sağlayıcının ceza sorumluluğu gündeme gelecektir.

Belirtmeliyiz ki, internet yayınından dolayı kişilik hakkını ihlal edildiği iddiası ile bu yayının durdurulması için sulh ceza hâkimine yapılan başvurunun en geç 24 saat içinde karara bağlanması gerekir. Bu karara karşı, ilgilinin CMK m.267 ila 271’de düzenlenen itiraz kanun yoluna başvurma hakkı bulunmaktadır. İtiraz başvurusu, prensip olarak kararın infazını durdurmaz. “İtirazın kararın yerine getirilmesinde etkisi” başlıklı CMK m.269’a göre, “İtiraz, kararın yerine getirilmesinin geri bırakılması sonucunu doğurmaz. Ancak, kararına itiraz edilen makam veya kararı inceleyecek merci, geri bırakılmasına karar verebilir”.

Uygulamada, 5651 sayılı Kanunun 9. maddesi uyarınca verilen kararların infazının süresinde yerine getirilmediği ve 6518 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten beklenen hukuki yararın gerçekleşmediği görülmektedir. Erişim Sağlayıcıları Birliği’nin, kişilik haklarını ihlal eden yayınlara erişimin durdurulması kararlarının APS, faks veya internet üzerinden gönderilmesini kabul etmediğini, ceza yargılamasında “elden takip” yasak olmadığı halde, gerek yargı makamlarından ve gerekse Erişim Sağlayıcıları Birliği’nden kaynaklanan sebeple bu yöntemin de izlenemediği, hızlı bir şekilde yerine getirilmesi gereken kararların infazında adi posta yolunun izlendiği, buna dayanak olarak da ceza yargılamalarında geçerli tebligat usulünün gösterildiği anlaşılmaktadır.

“Kararlar açıklanması ve tebliği” başlıklı CMK m.33 ila 38/A incelendiğinde, ceza yargılamasında kararların ne şekilde tefhim veya tebliğ edileceğine dair genel tespitlerin yapıldığı görülmektedir. “Tebliğat ve yazışma usulü” başlıklı CMK m.36’ya göre, “Mahkeme başkanı veya hakim, her türlü tebligatı, tüm gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri veya kamu kurum ve kuruluşları

ile ilgili yazışmaları yapar. İnfaz edilecek kararlar, cumhuriyet başsavcılığına verilir”.

“Tebliğat usulleri” başlıklı CMK m.37’ye göre, Tebligat, bu Kanunda belirtilen özel hükümler saklı kalmak koşuluyla, ilgili kanunda belirtilen hükümlere göre yapılır. Uluslararası antlaşmalar, yazılı belgelerin doğrudan doğruya postayla veya diğer iletişim araçlarıyla gönderilmesini kabul ettiğinde; yurt dışına yapılan tebligat, iadeli taahhütlü posta veya diğer iletişim araçları ile gerçekleştirilir”.

“Elektronik işlemler” başlıklı CMK m.38/A’da ise, her türlü ceza muhakemesi tasarrufunda Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi’nin (UYAP) kullanılacağı, karar ve tasarrufların bu sisteme işlenip, kaydedilip saklanacağı, bu sistemde güvenli elektronik imza usulünün tatbik edilebileceği, güvenli elektronik imza ile imzalanan her türlü belge ve kararın, diğer kişi kurum ve kuruluşlara elektronik ortamda

gönderilebileceği, dolayısıyla bu yöntemle tebligatın yapılabileceği, UYAP üzerinden yapılacak tebligatlar konusunda CMK m.37/1’e uygun olacak şekilde özel bir yöntemin m.38/A ile belirlendiği anlaşılmaktadır.

Kanaatimizce, kişilik haklarının korunması anlamında tebligatın hızlandırılması, amacı kişi hak ve hürriyetlerinin korunması olan 5651 sayılı Kanunun 9. maddesinin gereğinin yerine getirilmesi için APS, yargı makamının göndereceği teyitli faks, Anayasa m.13 uyarınca herhangi bir yasağı bulunmayan elden tebligat ve özellikle Erişim Sağlayıcıları Birliği’nin UYAP sistemi ile bütünleştirilmesi (entegre edilmesi) suretiyle elektronik tebligat usulünün kullanılması çok isabetli olacak, bu konuda yaşanan karmaşanın ve yetersizliğin de önüne geçecektir.

Aksi halde, maalesef mevcut durumda sulh ceza hâkimlikleri tarafından verilen içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi kararlarının gereğinin hızlı bir şekilde yerine getirilemediği, ihlale uğrayan kişilik haklarının korunamadığı, hâkim tarafından verilen erişimin engellenmesi kararlarının doğrudan Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne gönderilmesi öngörüldüğü halde, şu an uygulanan adi posta sistemi nedeniyle kararların merkezi Ankara'da bulunan Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne ulaştırılamadığı, postanın takip edilemediği, mağdurların ve avukatlarının bu takibi yapamadıkları, Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne ulaşamadıkları, yargı kararının verilmesinden sonra aradan geçen uzun süreye rağmen dönmeyen tebligat alındıları sebebiyle adliyede ciddi sıkıntıların yaşandığı, 6518 sayılı Kanunla kişilik haklarının korunması konusunda yaşanan sorunların son bulacağına inananların ümitsizliğe kapıldığı, yargı makamlarının tebligat bürokrasisi ve 5651 sayılı Kanunun 9. maddesinden kaynaklanan "ivedilik" meselesi ile zaman kaybetmek istemediği, bu işin takibinin kendilerin ait olmadığını ifade ettikleri, ancak tebligat gönderisinin postada takibinin veya tebligatın elden yapılması konularında mağdurun veya avukatın da yetkilendirilmediği, bu tür bir usulün ceza yargılamasında olmadığını söyledikleri, tüm bu sebeplerle de internet yayınları vasıtasıyla kişilik hakları her gün ve her dakika ihlal edilmeye devam edilen insanların mağduriyetlerinin artarak devam ettiği anlaşılmaktadır.

Özetle; sulh ceza hâkimliklerinin iş yoğunluğu bilinmektedir. 5651 sayılı Kanundan kaynaklanan hukuka aykırı içeriğin yayından çıkarılması veya erişimin engellenmesi taleplerinin önceden belirlenen hâkimliklere yapılması ile ortaya çıkan başvuru ve dosya sayısı ile bunlara kararların tebliği ve infazında yaşanan sorunlar eklendiğinde, sulh ceza hâkimliğinin yoğunluğunu görmezden gelmek yanlış olacaktır. Ancak tüm bu nedenlerin sonucunu, internet yayınlarından mağdur olduğunu ileri süren ve başvurusu kabul edilen mağdur bireye yüklememek, kişilik hakları ihlal edilerek mağduriyet yaşayan bireyi internet siteleri karşısında zayıf konumda bırakmamak, başvuruların incelenmesi ve özellikle de verilen kararların infazlarının yerine getirilmesinin süratle yerine getirilmesi konusunda tüm tedbirleri almak gerekir. Tebligatın hızlı posta veya elden yapılması konusunda sorunların yaşanacağı düşünülmekte ise, bir an önce konu ile ilgili Erişim Sağlayıcıları Birliği'nin UYAP sistemi ile bütünleşmesinin sağlanması, bu yolla da 5651 sayılı Kanunun 9. maddesinin 8. fıkrasının gereğinin yerine getirilmesi isabetli olacaktır. Geçici çözüm olarak ise, bizce yasak olmayan hızlı posta veya elden tebligat usulü izlenerek, bireyin aile ve meslek hayatı açısından çok önemli olan kişilik haklarında etkin koruma sağlanabilecektir.

[*] 28 Haziran 2014 (Haber7.com)

Kamu bilgi işlemciler, “Sayısal Gündem 2020” gündemiyle buluşuyor

TBD’nin organize ettiği “Kamu Bilişim Platformu”, “Sayısal Gündem 2020” ana temasıyla 13-15 Ekim’de toplanıyor. Etkinlikte “Kamu Entegre Veri merkezi”; “Kamuda Büyük Veri”; “Kamu Bilişim Projelerinin Uluslararası Platformda Tanıtımı” ve “Bilişimsizliğin Maliyeti” konusunda hazırlanan raporlar, ilgili tüm kesimlerle paylaşılıp yayına hazır hale getirilecek.

Türkiye Bilişim Derneği’nin (TBD) her yıl düzenlediği geleneksel etkinliklerinden biri Kamu Bilişim Merkezleri Yöneticileri Birliği (Kamu-BİB), Kamu Bilişim Platformu etkinliği, IDC Türkiye işbirliğiyle 13-15 Ekim 2014 tarihleri arasında Susesi Luxury Resort Hotel Antalya’da gerçekleşiyor. Dünyada başka örneği bulunmayan, tüm kamu bilgi işlemcilerinin doğal üyesi oldukları TBD Kamu-BİB (Kamu Bilişim Merkezleri Yöneticileri Birliği), bir yıl boyunca yüzlerce kişinin gönüllü katkısı ve katılımıyla ortaya çıkardığı raporlarına son biçimini vermek üzere tüm bilişimcileri, 16. Kamu Bilişim Platformu etkinliğinde bir araya getiriyor. 1997 yılında çalışma grubu olarak kurulan TBD Kamu-BİB (Türkiye Bilişim Derneği Kamu Bilişim Merkezleri Yöneticileri Birliği), öncelikle bilişim teknolojilerinin etkili ve yaygın kullanımını, kamu kurumlarının hizmetlerini etkin ve verimli sunabilmesini, ulusal bilişim politikalarının oluşturulmasına katkı sağlamayı, bilgi işlem birimleri arasında bilgi paylaşımının artırılmasını, mesleki dayanışmanın geliştirilmesini, sorunlara ortak çözümler oluşturulması konularında farkındalık yaratma ve sinerji oluşturmaya hedefliyor. Ülke sorunlarına çözüm üreten bilişimcilerin birikimlerini paylaştığı, ortak akıl platformu olan TBD Kamu-BİB, bu yıl “Sayısal Gündem 2020: Akıllı

Devlet Dönüşümü” ana temasıyla düzenleniyor. “Sayısal Gündem 2020”, Avrupa Birliği’nin (AB), Ağustos 2010’da kabul ettiği 7 eylem alanını içeriyor. Amacımız “Sayısal Gündem 2020” kapsamında ortaya konulan strateji ve hedeflerin benzerlerini Türkiye için belirlemek. TBD, Dijital Türkiye Platformu tarafından ülkemiz gündemine getirilen “Sayısal Gündem 2020” konusunda kırkı aşkın uzmanlık grubu oluşturdu. Uzmanlık gruplarında konunun uzmanları yaklaşık bir yıldır yoğun bir çalışma yürütüyor. Etkinlik BİM yöneticileri, sektör ve uzmanları bir araya gelerek hazırladıkları çalışma gruplarının raporları, panel ve firma sunumlarıyla zengin bir içerikle gerçekleştiriliyor. Prof. Dr. Gonca Telli, “Avrupa Dijital Gündemi ve Türkiye” konusunu gündeme getirirken CIO Paneli’nde “Kamunun sosyal medyayı kullanma rehberi” ele alınacak. Ayrıca TÜBİTAK-BİLGEM YTE’den Mustafa Afyonluoğlu, “Kamu Entegre Veri Merkezi”; Arzu Altın, “Kamu Bilişim Projelerinin Uluslararası Platformda Tanıtımı”; “Kamuda Büyük Veri” sunumlarının yapılacağı etkinlikte sürekli çalışma Grubu “Kamu-BİB Bilişimsizliğin Maliyeti”ni açıklayacak. TBD Kamu-BİB 16. toplantısını Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) destekliyor. Etkinlik aynı zamanda, Türkiye Dijital Platformu’nun işbirliğiyle yapılıyor.

16.TBD KAMU BİLİŞİM MERKEZLERİ
YÖNETİCİLERİ BİRLİĞİ TOPLANTISI
SAYISAL GÜNDEM 2020: AKILLI DEVLET DÖNÜŞÜMÜ
" IDC TÜRKİYE İŞ BİRLİĞİ "

13 - 15 Ekim 2014, Susesi Luxury Resort, Antalya

www.kamu-bib.org.tr

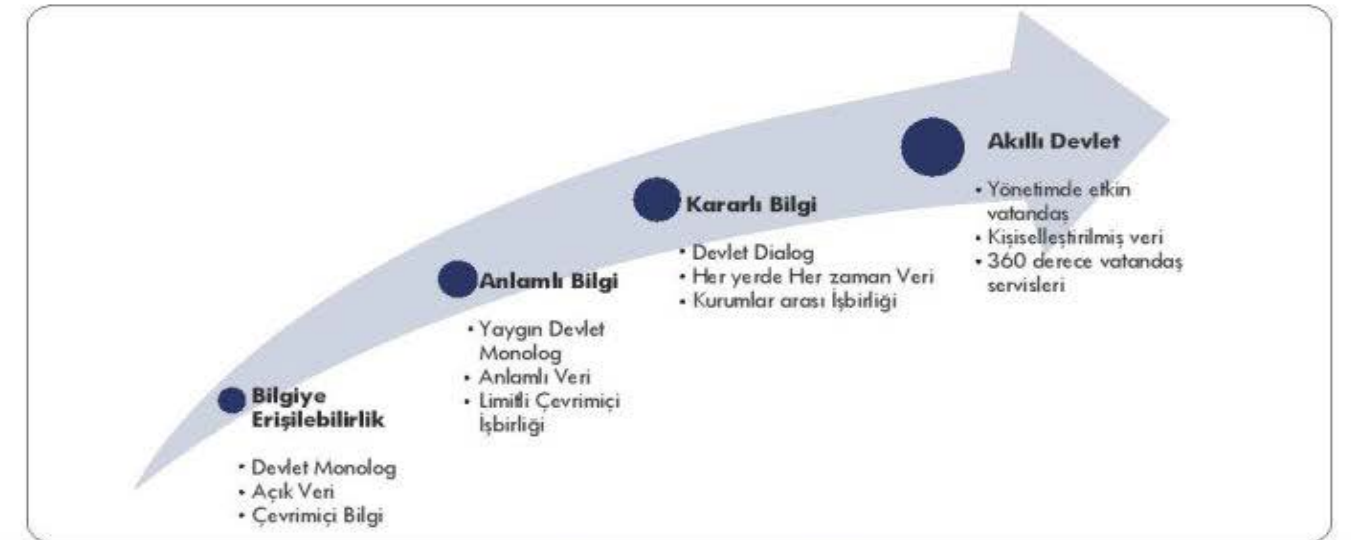
Konular

Kamu Entegre Veri Merkezi

Kamuda Büyük Veri

Bilişimsizlik Maliyeti ve Kamu Örneği

E-devlet Başarı Hikayeleri ve Uluslararası Platformda Tanıtımı

Destekleyen Kuruluşlar

T.C.
ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK
ve HABERLEŞME
BAKANLIĞI

BTK
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ
VE İLETİŞİM KURUMU

Dijital Türkiye

TBD KAMU-BİB'16
KAMU BİLİŞİM MERKEZLERİ YÖNETİCİLERİ BİRLİĞİ

13 - 15 EKİM 2014 SUSEŞİ DE LUXE RESORT HOTEL - ANTALYA

"SAYISAL GÜNDEM 2020"

Sunum ve Standlarınızla yer almak için;

Nevin Çizmeciogulları, Ülke Müdürü, IDC Türkiye, ncizmeciogullari@idc.com, +905336665587

Pelin Özden, Ofis Müdürü, pozden@idc.com, +905392488652

www.idc-cema.com / <https://idc-insights-community.com>

Türkiye de “açık” verinin farkında, bir şeyler yapacak ama nasıl?..

Dünya ölçeğinde zengin bir ekosistem oluşturup yeni iş modelleri geliştirilmesini sağlayan “açık veri” konusunda kamu, özel sektör ve üniversitelerde yeni yeni bir farkındalık ve bilinçlenme söz konusu. Bazı yasal düzenleme ve girişimler var ancak somut uygulamalar pek yok. Kamudaki verinin paylaşımından söz ediliyor ama bunun nasıl, hangi standart, politika, strateji ve eylem planı ile yapılacağı net değil. Kurumsal sahiplenme, liderlik, yasal düzenleme ve teknolojik altyapı bu kadar belirsizken açık verinin yeni iş fırsat ve modelleri sunması Türkiye’de şimdilik bir hayal.

Aslıhan Bozkurt

Tüm dünyada yaşanan siyasal, ekonomik ve teknolojik gelişmeler, vatandaşların devletten beklentilerini değiştirip arttırdı. Artık vatandaşlar, hizmetlerin hem daha kaliteli, hem de hızlı ve herkes tarafından ulaşılabilir olarak sunulmasını talep ediyor. Bu gelişim süreci, bir yandan kamu yönetiminde paradigmatik bir değişime gitmeyi, yönetimin daha katılımcı, daha saydam, daha hesap verebilir bir yapıya kavuşturulmasını zorunlu kılarken bir yandan da ağ üzerinde birçok veriye birçok kesimin ulaşabilmesini; “açık veri”, “açık erişim” ve “açık kaynaklar” kavramlarını günlük hayatımızın önemli konuları haline getirdi. Amerika Birleşik Devletleri, “Açık veri”nin önemini yaklaşık altı yıl önce “keşfetti”. ABD Başkanı Barack Obama, 21 Ocak 2009’da halka açık devlet taahhüdünde bulundu.

Mevcut “Büyük veri”nin engellerin kaldırılıp altyapı iyileştirilerek herkese açılması durumunda Avrupa’da yılda 150-300 milyar Avro tasarruf sağlayacağı bildiriliyor. Özellikle kamu sektöründeki açık verinin birçok yeniliği ateşlediği, verimlilik ve etkinliği artırdığı ve ekonomik kalkınmayı teşvik ettiğine dikkat çekiliyor.

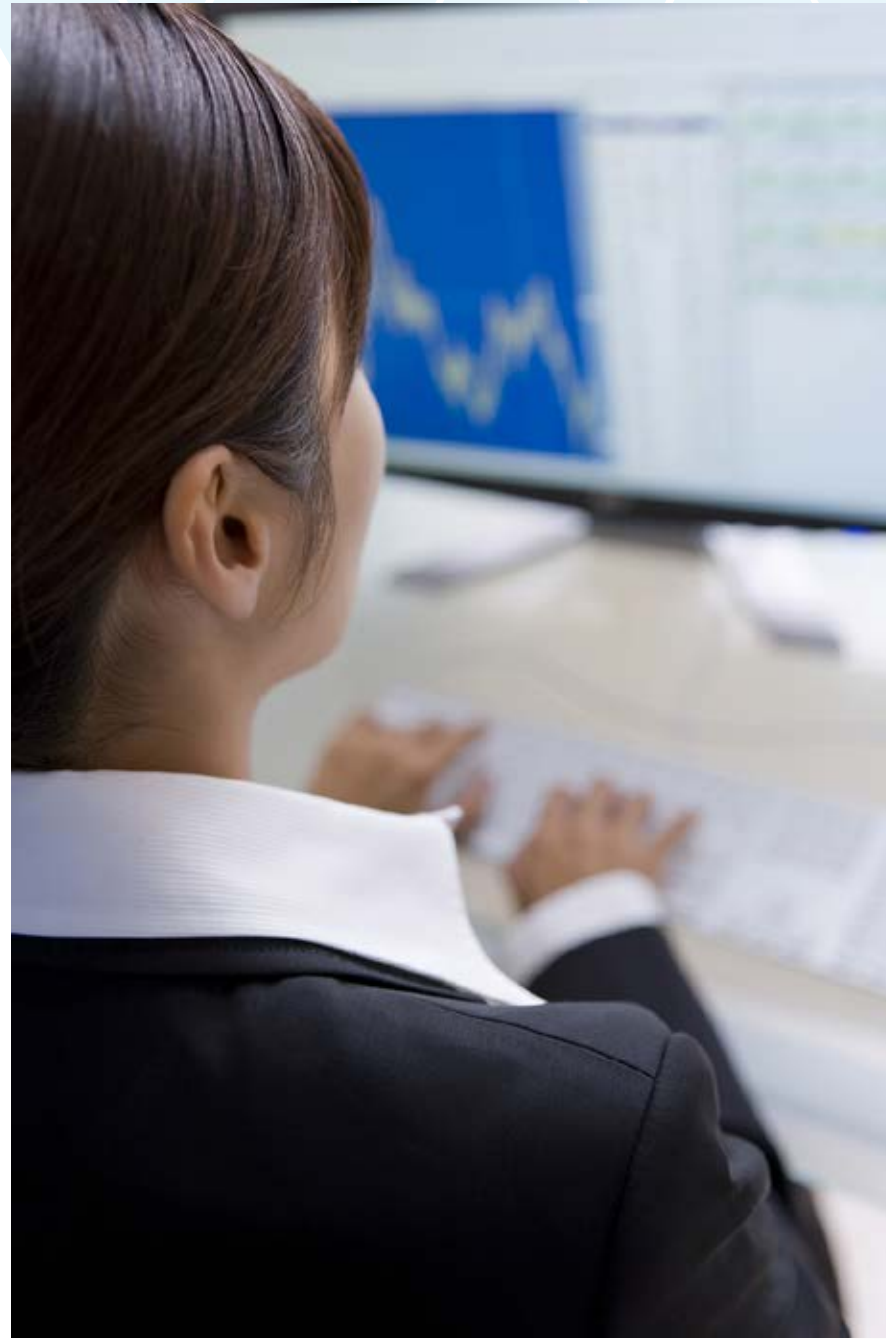
Son yıllarda hem kamu, hem özel sektör hem de akademisyenler, hizmet, çalışma ve araştırmalarında İnternet üzerinden erişilebilen verilerden daha fazla yararlanıyorlar. İnternette erişilebilen, ulaşım, ekonomi, finans, gözlem, eğitim, bilim, kültür, istatistikler, yer/mekân (coğrafya), hava durumu ve çevre ile ilgili genel veriler kullanılarak kamu, özel ve çeşitli sivil toplum kuruluşları ile merkezi ve yerel yönetimler birçok hizmeti sunarken üniversitelerde de bilimsel araştırmalar yapılıyor. Açık verinin aslında sadece kamu yönetiminin şeffaflık düzeyini artırması olmadığı, kamunun yanı sıra iş dünyası,

kamuoyu ve tüketicileri de kapsayan bir dönüşümü işaret ettiği kabul ediliyor. Günümüzde kamuya açık kaynakların oluşturduğu boyut, iş dünyasına ürün ve hizmetlerini çeşitlendirip geliştirmesinde yeni fırsatlar sunuyor. İş dünyası kamunun elindeki açık veriyle, elektronik ortamda birbiriyle temas halinde olan toplulukların ilgi ve yeteneklerini gözeterek farklı uygulamaları hayata geçirebiliyor. Uzmanlar açık veriyle dünya ölçeğinde ilgili zengin bir ekosistemin doğduğuna inanıyorlar. Yeni kurulan Deudil, i3 Education Services, Parkopedia ve Spotlight gibi işletmelerin geliştirdikleri yeni iş modellerinin açık veri paradigması üzerine inşa edildiği ifade ediliyor. Türkiye’de ise özellikle mali sistem ve telekom sektörünün müşteri bilgilerini etkin bir biçimde kullanarak farklı pazarlama taktikleri uyguladıkları, müşteri bilgisinin yönetildiği CRM yazılımların arttığı biliniyor. Önümüzdeki yıllarda verinin bilgiye dönüşümünün hızlanacağı, kamu, özel sektör ve üniversitelerin açık veriden yararlanarak rekabetçi yanlarını öne çıkaracak hizmet ve ürünlere ağırlık vermeleri bekleniyor.

Türkiye Bilişim Derneği’nin (TBD) aylık yayını olan BİLİŞİM Dergisi olarak bu sayımızın “Dosya” sayfalarında “Açık veri ve iş fırsatları”na yer veriyoruz. “Dosya” sayfalarımıza Kalkınma Bakanlığı, TÜBİTAK-BİLGEM Yazılım Teknolojileri Araştırma Enstitüsü (YTE), Türkiye’de ilk açık veri projesi geliştirip başlatan TAGES A.Ş. yöneticileri sorularımızı yanıtlarak katıldı. 3. Ulusal Açık Erişim Çalıştayı düzenleme kurulunda da yer alıp konuyla ilgili birçok çalışmada bulunan İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanı Gültekin Gürdal ise, “Açık veri- Açık erişim: Dünya ve Türkiye” yazısıyla sayfalarımıza katkı sundu.

2006’dan beri konu ile ilgilendiklerini bildiren Kalkınma Bakanlığı Kalkınma Araştırmaları Merkezi Başkanı Emin

Sadık Aydın, Türkiye’de kamu verisinin paylaşılmasını doğrudan düzenleyen hukuki ve idari bir düzenleme bulunmadığına dikkat çekti. Türkiye’de veri paylaşımına ilişkin yasal ve idari engeller konusunda bir çalışma planladıklarını söyleyen Aydın, veri setlerinin paylaşıldığı bir portalı hizmete açmayı, özel sektör, STK ve üniversitelerin destekleyeceği bir ekosistem kurmayı hedeflediklerini açıkladı.

TÜBİTAK-BİLGEM YTE Sosyal ve İstatistiki Araştırma Projeleri Birimi Proje Yöneticisi Müberra Sungur, mevzuatta, kamu

verisinin ücretli ya da ücretsiz olarak paylaşılmasına yönelik netlik oluşturulmasını isterken açık veri uygulamalarında vatandaş odaklılıktan öte, vatandaş tarafından yönlendirilen bir yaklaşım benimsenmesini önerdi.

TAGES, Endüstri ve Bilgi Teknolojileri Araştırma Geliştirme Uygulama A.Ş.Yönetim Kurulu Başkanı Leyla Arsan ise, kamu ve özel sektörde, “açık veri” konusunda bir farkındalık olmadığı, herhangi bir politika ya da strateji oluşturulmadığına işaret edip öncelikle bir “Açık Veri Enstitüsü” kurulması gerektiğine dikkat çekti.

Herkesin ücretsiz ve özgürce kullandığı veri

Kâr amacı gütmeyen ve 2004’te kurulan, Açık Bilgi Vakfı (Open Knowledge Foundation- OKF) tarafından “Açık veri”; “Herhangi bir telif hakkı, patent ya da diğer kontrol mekanizmalarına tabi olmaksızın herkes tarafından ücretsiz ve özgürce kullanılan veri” olarak tanımlanıyor. OKF’ye göre “Açık devlet verisi” ise, “Devlet ya da devlet kontrolündeki birimlerin ürettiği, herkes tarafından kullanılabilir ve dağıtılabilir olan veriler”den oluşuyor.

Açık veri türleri ise, Şirketlerle ilgili veriler; Suç ve adalet istatistikleri; Gözlem, Eğitim, Sağlık, Ulaşım ve altyapı, Finans ve sözleşme; Yer/mekân verileri ve Küresel kalkınma; Bilim ve araştırma ile Toplumsal hareketlilik ve kalkınma verileri şeklinde sıralanıyor. Ulusal anlamda liderlik, kurumsallık, yasal düzenlemeler, teknolojik altyapı ile arz/talebin önem taşıdığı açık veri konusunda birçok ülkede bu kapsamdaki faaliyetleri koordine etmek üzere hükümete bağlı merkezler kurulurken yasal düzenlemeler yapılıyor.

Türkiye’de ise, özellikle e-dönüşüm konusunda politika, strateji ve eylem oluşturmaya çalışan kamu kurumları “açık veri”nin farkında. Özellikle Kalkınma Bakanlığı, Başbakanlık ve TÜBİTAK ile bazı üniversite ve enstitülerin, konuya ilişkin bazı araştırma ve çalışmalar yapıp farkındalık yaratıp bir bilinç ve proje oluşturma çaba ve girişimleri olduğunu görüyoruz. Yaklaşık son sekiz yıldır bu konu önemli strateji ve eylem planlarında yer alıyor. Ancak henüz bu konuda ulusal bir politika ve strateji oluşturulduğunu söylemek mümkün değil.

Birçok ülke, veriyi özel sektör ve üniversitelere açarak hizmet ve ürünlere ilişkin yeni iş fırsat ve modelleri geliştirirken Türkiye’de devlet bir yandan elindeki veriyi açık bir şekilde paylaşmayı sakıncalı bulurken bir yandan da veriyi vatandaş, sanayi ve iş dünyasına bir ücretle satmayı düşünüyor.

2014-18 dönemini kapsayan 10. Kalkınma Planı’nın 410. Maddesinde “Katma değerli yeni hizmetlerin üretimi amacıyla ticari değeri olan veriler başta olmak üzere kamu sektörü bilgisinin paylaşımı ve yeniden kullanımı sağlanacaktır” ifadesi yer alıyor. Ayrıca Kalkınma Bakanlığı’nca hazırlanan yeni Bilgi Toplumu Stratejisi’nde (BTS) “kamu verisinin kamuyla paylaşılması” gerektiği belirtiliyor. Kalkınma Planı ve BTS’de “kamu verisi”nin paylaşımında söz ediliyor ama bunun nasıl, hangi standart, sorumlu kurum, politika, strateji ve eylem planı ile yapılacağı belli değil.

Bu arada, 4736 sayılı kanunun açık veri konusunda bürokratik engel olduğuna işaret ediliyor. “Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”un ilgili maddesi şöyle:

“Kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği yapılması gereken ticari indirimler hariç, her hangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanamaz.”

“Türkiye Ulusal Veri Merkezi” kurulmalı

Önümüzdeki yıllarda verinin bilgiye dönüşümünün hızlanacağı, kamu, özel sektör ve üniversitelerin açık veriden yararlanacakları yöntemlere daha fazla yönelecekleri biliniyor. Bu noktada ulusal ve uluslararası stratejilerin belirlenmesi ve politikaların uygulanmasında kimlerin nasıl bir görev ve sorumluluk üstlenmesi gerektiği önem taşıyor. Ayrıca açık verinin Türkiye’de kamu ve firmalar tarafından yeni iş fırsatları olarak görülüp hizmet ve uygulamalarda kullanılabilmesinin önündeki engelleri kaldıracak yasal düzenlemelerin yapılması gerekiyor. Bilgiye erişimin önündeki engellerin kaldırılması, üretilen bilginin niteliğini yükseltirken yüksek katma değerli ürün ve hizmetler, toplumun hızla gelişip kalkınmasına olanak sağlıyor. Bunun için gelişmiş toplumlar kamu kaynaklarıyla toplanan birçok veriye herkesin ücretsiz olarak erişebilmesi için yasal düzenlemeler yapıp bu konuda önemli teşvikler uyguluyorlar.

Henüz kurumsal sahiplenme ve liderlik üstlenecek bir kurumun olmadığı, yasal düzenleme ve teknolojik altyapı açısından belirsizlerin bulunduğu Türkiye’de, kamu-özel sektör ve üniversitelerin açık veriyi yeni iş fırsatı olarak görmesi ve farklı uygulama ve modelleri sunması pek mümkün gibi görünmüyor. Bu nedenle Türkiye’de açık veri kullanılan uygulama ve projeler, şimdilik çok fazla yok. Türkiye’nin de bir an önce “Veri Güdümlü Ekonomi”ye geçiş politikalarını düzenlemesi; kamu, özel sektör ve akademi ile veri kullanımı, yaygınlaştırılması ve ticareti ile ilgili yasa

ve mevzuatları oluşturması gerektiğine dikkat çekiyor. Ayrıca veri ile ilgili kamu-özel işbirliği platformu oluşturulması, bunun Avrupa’daki benzer platformla uyum çalışmaları yapıp kendi stratejisi belirlemesi öneriliyor.

Türkiye’nin bir “Ulusal Veri Merkezi” ve “Açık veri” portalı kurması, veri yönetim politika ve stratejisi ile açık veriye kolay erişimi sağlayacak “erişim rehberi” oluşturması gerektiğinin altı çiziliyor.

Bu arada 20 Eylül 2011’de New York’ta düzenlenen bir etkinlikle, ABD, Brezilya, İngiltere, Endonezya, Meksika, Norveç, Filipinler ve Güney Afrika Cumhuriyeti’nin kurucu üye olduğu Açık Yönetim Ortaklığı (Open Government Partnership-OGP) oluşturuldu. Türkiye adına hazırlanan Ulusal Eylem Planı, <http://www.opengovpartnership.org/countries/turkey> OGP portalında yayımlandı.

Bu kapsamda Başbakanlığın da kamu, özel sektör, vatandaş ve STK’lar nezdinde OGP hakkında farkındalığı artırması, OGP’nin en önemli parçalarından birisi olan “açık veri” alanında bir an önce çalışmalara başlaması, diğer ülkelerde izlenen yol haritasına benzer bir yol haritası ve sorumlu kurum belirlenmesi, gerekli standartları oluşturup ilgili portalleri hayata geçirmesi bekleniyor.

Öte yandan Ülkemizde üretilen bilimsel yayınlar ile araştırma verilerinin, kurumsal dijital arşivler aracılığı ile erişime açılması ve bunun için gerekli politika, strateji, mevzuat ve açık erişim alt yapısını tartışmak amacıyla Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının (YÖK) ev sahipliğinde 3. Ulusal Açık Erişim Çalıştayı, 20-21 Ekim 2014 tarihlerinde gerçekleştirilecektir. Yurt içinden ve yurt dışından uzmanların ve davetli konuşmacıların katılacağı toplantıda, açık erişim konusu farklı bakış açıları ile ele alınacak, bu konudaki sorunlar ve yeni gelişmeler tartışılacaktır.

Açık veri ile ilgili tartışmalar

20 Mart 2013’te Başbakanlık ve TÜBİTAK-BİLGEM-YTE işbirliğiyle düzenlenen “Kamu Yönetiminde Gelişen Trendler: Açık Devlet ve Açık Veri” konulu panelde açık veri kavramıyla ilgili tartışmalar şöyle sıralandı:

- Devlete ait veriler özel sektör tarafından kopyalanmamalıdır. Bu veriler kullanarak devlete meydan okuma gibi durumların önüne geçilmelidir.
- Devlet halktan aldığı vergileri etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Örneğin devletin paylaştığı açık verinin düzenlenmesi maliyetli ve bu veri sadece belli bir ticari kesimin işine yarıyorsa devlet bu veriyi kullananlardan verinin maliyetini almalıdır.
- Data paylaşımından sağlanan gelirler kâr amacı gütmeyen kurumlara aktarılmalıdır.
- Her veriye herkesin ulaşması gibi bir durum söz konusu olamaz. Bu noktada veri kısıtlı olarak paylaşılmalı ya da kısıtlı sayıda kişi ile paylaşılmalıdır.
- Açık verilerin ulaştırılmaya çalışıldığı hedef kitle bazı verileri ek süreçlerden geçirmeden anlayamaz (Analizler, uygulamalar). Örneğin tıbbi, biyolojik ve ekolojik veriler vb. Bu durumlar göz önünde bulundurulmalıdır.

Kalkınma Bakanlığı Kalkınma Araştırmaları
Merkezi Başkanı Emin Sadık Aydın:

Türkiye’de veri paylaşımına ilişkin yasal ve idari engeller konusunda bir çalışma planlıyoruz

İlk defa “açık veri” konusunu 2006-2010 dönemini kapsayan BTS’de ele aldıklarını ancak kayda değer bir gelişme yaşanmadığını söyleyen Aydın, 2014-2018 dönemini kapsayan BTS’de “Kamu Verisinin Paylaşımı” eylemine yer verildiğini belirtti. Türkiye’de kamu verisinin paylaşılmasını doğrudan düzenleyen hukuki ve idari bir düzenleme bulunmadığına dikkat çeken Aydın, veri setlerinin paylaşıldığı bir portalı hizmete açmayı, özel sektör, STK ve üniversitelerin destekleyeceği bir ekosistem kurmayı amaçladıklarını açıkladı.

“Açık veri ve iş fırsatları” temalı “Dosya” sayfalarımız için Kalkınma Bakanlığı Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Kalkınma Araştırmaları Merkezi Başkanı Emin Sadık Aydın’dan katkı aldık. 2010-2014 Mart ayına kadar DPT Bilgi Toplumu Daire Başkanlığı görevini yürüten Aydın, sözlerine bilgi toplumunda temel kaynağın bilgi; bilgi toplumunun gelişmesini sağlayan faktörün ise bilişim teknolojileri olduğuna değinerek başladı.

“Verileri açık hale getirmek bilgi toplumu yolunda ilerlemenin önemli kilometre taşlarından biridir” diyen Aydın, kamunun oldukça geniş bir alanda verinin sahibi ve kullanıcısı konumunda olduğunu anlattı.

Bakanlığın açık veri konusunu ilk defa 2006-2010 Bilgi Toplumu Stratejisi (BTS) eki Eylem Planı’nda ele alındığını anımsatan Aydın, “81 nolu ‘Kamudaki Sayısal Bilginin Paylaşımı ve Tekrar Kullanımına Yönelik Esasların Belirlenmesi’ eylem ile kamu sektörü bilgisinin uluslararası gelişmeleri yansıtabilecek şekilde yeniden kullanımının sağlanması için bir çalışma yapılması amaçlandı. Fakat bu konuda günümüze kadar kayda değer bir gelişme yaşanmadı” dedi.

Aydın, 2014-2018 dönemini kapsayan BTS ve Eylem Planı’ndaki “Kamu Hizmetlerinde Kullanıcı Odaklılık ve Etkinlik” ekseninde “Kamu Verisinin Paylaşımı” eyleminin yer aldığına işaret etti.

Aydın, bu eylem kapsamında “kamu verisinin paylaşımı ve yeniden kullanımına ilişkin politikaların geliştirilmesi; buna dayalı olarak kamu verisinin üçüncü taraflarca yeni katma değerli ürün ve hizmetler için yeniden kullanılmasına ilişkin yasal ve idari düzenlemelerin yapılması, ayrıca gerekli teknik altyapının oluşturulması”nın planlandığını aktardı.

Türkiye’de kamu verisinin paylaşılması ve yeniden kullanımını doğrudan düzenleyen herhangi bir hukuki ve idari düzenleme bulunmadığına dikkat çeken Aydın, kamu verisinin yeniden kullanımına ilişkin ilke, usul ve esasları belirleyeceklerini açıkladı. Bu çalışmada, kamunun yanı sıra özel sektör, STK ve üniversitelerin katkısını beklediklerini belirten Aydın, Türkiye’de veri paylaşımına ilişkin yasal ve idari engeller konusunda da bir çalışma yapılmasını planladıklarını bildirdi.

Kamu verisinin paylaşımı konusunda atılan ilk adımların hukuki düzenlemeler özellikle de “Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Yasa”nın çıkarılması olduğunun altını çizen Aydın, Türkiye’de küresel örnekler temel alınarak hazırlanmış, verinin yeniden kullanımı amaçlı, sadece istatistiki olarak özetlenmiş veriye değil kişisel ve hassas bilgilerden arındırılmış ham veriye de yer veren bir açık kamu verisi kataloğu bulunmadığını kaydetti.

Belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hangi teknik standartlarda veri paylaşabilecekleri ve verinin güncel tutulması konularında kamuya yol gösterecek bir rehber oluşturmayı planladıklarından söz eden Aydın, kamu verisinin paylaşımı için gerekli olacak altyapının teknik özelliklerini belirleme ve veri setlerinin paylaşıldığı bir portalı hizmete açmayı tasarladıklarını duyurdu.

Talep tarafı konusundaki planlarına ilişkin olarak da Aydın, “Kamu verisinin yeniden kullanımını tetikleyecek yazılımcı, uygulama geliştiriciler başta olmak üzere özel sektör, STK’lar ve üniversitelerin destekleyeceği bir ekosistem kurmayı amaçlıyoruz. Yurtdışı örneklerde olduğu bu alana ilişkin eğitimler, ödüllü yarışmalar ve devlet teşvikleri en önemli araçlardan birkaçı” açıklamasında bulundu.

Aydın, yapılması gerekenleri “Kamu verisinin yeniden kullanımı

için gerekli yasal ve idari altyapı kurmamız, yeniden kullanıma açılacak verileri belirlememiz, hangi kurumun hangi tarihte hangi verisini açacağını bir takvime bağlamamız, açık veri kataloğu oluşturmamız ve kamu verisinin yeniden kullanımını tetikleyecek ekosisteminin geliştirilmesi için çalışmalarda bulunmamız gerekiyor” şeklinde özetledi.

-Açık veri nedir? Açık veri ve bilgi toplumu ilişkisi nedir?

-Açık veri, herhangi bir telif hakkı, patent ya da diğer kontrol mekanizmalarına tabi olmaksızın herkes tarafından ücretsiz ve özgürce kullanılabilen, tekrar kullanılabilen ve dağıtılabilen veridir. (Open Knowledge Foundation)

Bilgi üretiminin, dağıtımının, değişiminin ve kullanımının; dönüşümü ve etkileşimi sağlayan en önemli ekonomik, toplumsal ve kültürel etkinlik haline geldiği, bilginin; sermaye, insan gücü ve maddi kaynakların yanında stratejik bir üretim faktörü olarak kullanıldığı toplumlara “Bilgi toplumu” deniliyor. Bir başka deyişle bilgi toplumu, “teknoloji ve bilgi temelinde şekillenen ve itici gücünü küreselleşmenin dinamizminden alarak gelişme gösteren sanayi sonrası toplum” biçimidir.

Bilgi toplumunda temel kaynak bilgi; bilgi toplumunun gelişmesini sağlayan faktör ise bilişim teknolojileridir. Temel kaynağın bilgi olduğu bir durumda, bu kaynağın işlenmemiş, ham halini oluşturan verilere ulaşma adına bu verileri açık hale getirmek bilgi toplumu yolunda ilerlemenin önemli kilometre taşlarından biridir.

-Açık veri konusu bakanlığınız çalışmalarında hangi bakış açısıyla ele alınmaktadır?

-Kamu kurumları çok farklı alanlarda sunduğu, elektronik ortama taşınmış ya da taşınmamış hizmetlerin icrası sırasında pek çok bilgiyi üretip topluyor, depoluyor, kullanıyor ve hizmetin yerine getirilmesini sağlayacak ölçüde paylaşıyor. Bir diğer deyişle kamu, oldukça geniş bir alanda içeriğin sahibi ve kullanıcısı konumunda. Kamu kurum ve kuruluşlarının kanunlarla belirlenmiş temel fonksiyonlarını icra ederken, başlangıçtaki veya sonraki üretim, toplama, işleme, saklama, finanse etme yoluyla edinmiş olduğu bilgi veya bilgiye dayalı

ürün/hizmetler, “kamu sektörü bilgisi” olarak adlandırılıyor. Bu bilgilerin bilgiyi üreten veya tutan kamu kurumunun kendisinin, diğer kamu kurumlarının, işletmelerin veya bireylerin ticari olan veya olmayan bir amaç için kullanılmasına ise “yeniden kullanma” deniliyor. Burada yeniden kullanım, bilgilerin kopyalanması, yayımlanması veya yayılması suretiyle gerçekleşebiliyor.

Katma değer yaratacak, üretime konu olabilecek içeriğin büyük bir bölümünü oluşturan kamu sektörü bilgisinin sayısal ortamda mevcut olması, bilgiye kolay erişim, bilginin ticari olan veya olmayan amaçla yeniden kullanımı ve katma değerli türevlerinin üretimi bakımından bir avantaj sağlıyor. Bu açıdan bakıldığında, günümüzde iki tür teknolojik gelişmenin kamu bilgilerinin içeriği ve rolünü değiştirdiğini söylemek mümkün.

Bunlardan birincisi kamu kaynaklarının sayısallaştırılması veya sayısal ortamda üretime imkân veren teknolojiler, diğeri ise bilginin hızlı biçimde yayılmasını sağlayan genişbant internet teknolojileridir. Bilgi ve

iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, bir yandan bu bilgilerin elektronik ortamda üretilmesi ve saklanması imkânlarını sunarken, bir yandan da bu bilgilerin ilgili kesimlerce kullanılabilme imkânını artırmaktadır.

Açık veri konusu, Bakanlığımızda ilk defa 2006-2010 Bilgi Toplumu Stratejisi eki Eylem Planı’nda ele alındı. 81 nolu “Kamudaki Sayısal Bilginin Paylaşımı ve Tekrar Kullanımına Yönelik Esasların Belirlenmesi” eylem ile kamu sektörü bilgisinin uluslararası gelişmeleri yansıtacak şekilde yeniden kullanımının sağlanması için bir çalışma yapılması amaçlandı. Fakat bu konuda günümüze kadar kayda değer bir gelişme yaşanmadı.

Bakanlığımız tarafından, 2006-2010 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı’nın uygulamasının tamamlanması sonrasında, ülkemizin 2014-2018 döneminde takip edeceği bilgi toplumu stratejilerinin ve buna yönelik eylemlerin tanımlandığı Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı çalışmaları geçtiğimiz iki yıl içinde yoğun biçimde sürdürüldü ve son aşamaya getirildi. Strateji bilgi toplumuna dönüşüm çerçevesi ile ülkemizin büyümesi ve istihdamının artırılması odağında sekiz ana başlık, Bilgi Teknolojileri Sektörü; Genişbant Altyapısı ve Sektörel Rekabet; Nitelikli İnsan Kaynağı ve İstihdam; BİT’in Topluma Nüfuzu; Bilgi Güvenliği ve Kullanıcı Güveni; Bilgi ve İletişim Teknolojileri Destekli Yenilikçi Çözümler; İnternet Girişimciliği ve e-Ticaret ile Kamu Hizmetlerinde Kullanıcı Odaklılık ve Etkinlik olarak belirlenmiştir.

Söz konusu stratejinin hayata geçirilmesi için 73 eylemden oluşan bir taslak eylem planı tasarlandı. “Kamu Hizmetlerinde Kullanıcı Odaklılık ve Etkinlik” ekseninde yer alan taslak eylemlerden biri de “Kamu Verisinin Paylaşımı” eylemidir. Bu eylem kapsamında kamu verisinin paylaşımı ve yeniden kullanımına ilişkin politikaların geliştirilmesi; buna dayalı olarak kamu verisinin üçüncü taraflarca yeni katma değerli ürün ve hizmetler için yeniden kullanılmasına ilişkin yasal ve idari düzenlemelerin yapılması, ayrıca gerekli teknik altyapının oluşturulması planlanıyor.

-“Kamu verisinin paylaşımı” eylemini nasıl hayata geçirmeyi düşünüyorsunuz?

-Türkiye’de kamu verisinin paylaşılması ve yeniden kullanımını doğrudan düzenleyen herhangi bir hukuki ve idari düzenleme bulunmuyor. Bu kapsamda işe kamu verisinin yeniden kullanımına ilişkin ilke, usul ve esasları belirleyerek başlamayı düşünüyoruz. Bu çalışmaya, merkezi ve yerel kamu kurumlarının yanı sıra özel sektör, sivil toplum kuruluşları (STK) ve üniversitelerin de katkı vermesini bekliyoruz. Bu konuyla bağlantılı olarak ülkemizde veri paylaşımına ilişkin yasal ve idari engeller konusunda da bir çalışma yapılmasını planlıyoruz. Özellikle hukuk kökenli uzmanların da yer alacağı bir çalışma grubuyla, kamu kurumlarının veri paylaşımını sınırlayan düzenlemeler belirlenerek bu engeller ortadan kaldırılmaya çalışılacak.

ABD ve İngiltere’de uygulamalar baktığımızda, kamu verisinin paylaşımı konusunda atılan ilk adımların hukuki düzenlemeler özellikle de “Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Yasa”nın çıkarılması olduğu görülüyor. Türkiye’de kişisel verilerin korunmasına ilişkin yasal düzenleme çalışmaları, 2000’li yılların ilk yarısından itibaren gündemde olması ve müteaddit defalar tasarı olarak TBMM’ye sunulmasına rağmen henüz tamamlanamadı. Bununla birlikte 2010’da Anayasa’da yapılan bir düzenlemeyle “kişisel veriler”, temel bir hak olarak koruma altına alındı.

Ülkemizde henüz küresel örnekler temel alınarak hazırlanmış, verinin yeniden kullanımı amaçlı, sadece istatistiki olarak özetlenmiş veriye değil kişisel ve hassas bilgilerden arındırılmış ham veriye de yer veren bir açık kamu verisi kataloğu bulunmuyor. Gelişmiş ülkelerde kamu veri kataloğları, 2009 yılından itibaren kurulmaya başlanmış, bu kataloğlarda binlerce veri seti paylaşılmıştır. Bu bağlamda kamunun elindeki verilerin envanterinin çıkarılması, bu envanterden yeniden kullanıma açılacak verinin tanımının yapılması ve “Kamu Veri Kataloğu”nun oluşturulması gerektiğini düşünüyoruz. BM e-devlet gelişme endeksinde en üst sırada yer alan 10 ülkede, bu verilerin yayınlanacağı açık veri kataloğları 2012 sonu itibarıyla oluşturulmuştur.

Kamu kurumlarının belirlenen usul ve esaslar dâhilinde, hangi teknik standartlarda veri

paylaşabilecekleri ve verinin güncel tutulması konularında kamu kurumlarına yol gösterecek bir rehber oluşturmayı, kamu verisinin paylaşımı için gerekli olacak altyapının teknik özelliklerini belirlemeyi ve veri setlerinin paylaşıldığı bir portalı hizmete açmayı tasarlıyoruz.

Daha sonra kamu kurumları ile uzlaşılarak belirlenmiş takvim dâhilinde söz konusu kurumlardan ellerindeki verileri paylaşmalarını isteyeceğiz.

Buraya kadar anlatılanlar kamu verisini elinde bulunduran kesim olan devlete ilişkin kısım yani arz tarafı ile ilgiliydi. Bir de olayın doğal olarak talep tarafı var. Bu aşamada, kamu verisinin yeniden kullanımını tetikleyecek yazılımcı, uygulama geliştiriciler başta olmak üzere özel sektör, STK'lar ve üniversitelerin destekleyeceği bir ekosistem kurmayı amaçlıyoruz. Yurtdışı örneklerde olduğu bu alana ilişkin eğitimler, ödüllü yarışmalar ve devlet teşvikleri en önemli araçlardan birkaçı.

Ayrıca, veri setlerinin paylaşıldığı portalı, kalıcı ve fonksiyonel hale getirmek için kullanıcı memnuniyetinin periyodik olarak ölçmeyi ve kullanıcılardan alınan geri bildirimler doğrultusunda geliştirmeyi amaçlıyoruz.

Sonuç olarak kamu verisinin yeniden kullanımı için gerekli yasal ve idari altyapı kurmamız, yeniden kullanıma açılacak verileri belirlememiz, hangi kurumun hangi tarihte hangi verisini açacağını bir takvime bağlamamız, açık veri katalogu oluşturmamız ve kamu verisinin yeniden kullanımını tetikleyecek ekosisteminin geliştirilmesi için çalışmalarda bulunmamız gerekiyor.

-Paylaşımı öngörülen kamu sektörü verileri nelerdir?

-Ülkemizde paylaşımında fayda görülen kamu sektörü verileri olarak aşağıdaki veriler söylenebilir:

Coğrafi Veriler; Ulaşım ve Trafik Verileri; Mali Veriler; Bilimsel ve Akademik Veriler; Adalet Sistemi Verileri; Eğitim Sistemi Verileri ile Yasal Veriler.

Kamu sektörü verileri yukarıda sayılanlarla sınırlı olmayıp kapsamı, sektöre ve sunulacak hizmete göre genişletilebilir. Yenilikçi teknolojiler, bu bilgilerin kullanım alanlarını günden güne

geliştirerek yeni hizmetlerin sunumuna imkân tanımaktadır.

-Kamu verisinin paylaşımının avantajları nelerdir? Devlet elindeki veriyi niye açık hale getirir?

-Bilgi ekonomilerinde rekabetçi üstünlük sağlayan kamu verilerinin yararlarını şöyle sıralayabiliriz:

*Ekonomik değer: Kamu verilerinin yeniden kullanımı ile katma değerli yeni ürün ve hizmetlerin üretilmesi, verilere ulaşma ve verileri kullanmadaki işlem maliyetlerin azaltılması,

*Kamuda şeffaflığın ve hesap verebilirliğin artması,

*Katılımcılığın artması

Bu noktada, 2014-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı hazırlık çalışmaları sırasında danışmanlık aldığımız yüklenici firmanın özellikle ekonomik etki konusundaki birkaç bulgusuna değinmekte fayda var: Avrupa Komisyonu Bilgi Toplumu Genel Müdürlüğü tarafından 2000 yılında PIRA International adlı firmaya yaptırılan "Avrupa'daki Kamu Bilgisinin Ticari Kullanım için Yaygınlaştırılması" adlı çalışmada; Avrupa Birliği (AB) genelinde devletin kamu bilgileri için yaptığı yatırımın değerinin 9,5 milyar Avro, ekonomide bu bilgilerin katma değerli kullanımı ile yaratılan ekonomik değer ise 68 milyar Avro olduğu tahmin edilmiş.

Uygulama açısından AB'den oldukça farklı olan,

açık erişim rejiminin yaygın olduğu ve kamu kurumlarının telif hakkının bulunmadığı ABD'de ise tahmini yatırım değeri 19 milyar Avro iken tahmini ekonomik değer 750 milyar Avro'dur. İngiltere hükümeti 15 binin üzerinde veri tabanını data.gov.uk'de kullanıma açmıştır. Hükümetin açıklamalarına göre bu verilerin 2011 yılında ekonomiye katkısı 16 milyar sterlidir. Bu makro etkilerinin yanında sektörel bazda etkilere baktığımızda Minnesota eyaletinde City of Duluth, açık verilerin yolculara daha kolay ve güvenilir bilgiye erişim imkânı sağladığını ve yolcu sayısında yüzde 12'lik bir artışa neden olduğu görülmüştür.

Kamu verisinin paylaşımı ile elde edilecek siyasi kazanımlara baktığımızda kamuoyunun doğru

ve zamanında bilgilendirilmesini sağlayacak raporlama ve bilgilendirme mekanizmalarının kurulması, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerinin sağlanabilmesinin en önemli araçlarından. Bu raporlar ve bilgilendirmeler sayesinde kamuoyu, idarelerin yürüttükleri hizmetlere yönelik önemli bilgileri elde edebiliyor ve kamuoyu denetiminde önemli mesafe kaydediliyor.

Diğer taraftan, 8 ülkenin katılımı ile kamu yönetiminde şeffaflığın artırılması, yolsuzlukla mücadele, yönetişimin güçlendirilmesi için yeni teknolojilerin kullanılması amacıyla Açık Yönetim Ortaklığı (Open Government Partnership) girişimi başlatıldı. Türkiye'nin de üye olarak taahhütte bulunduğu faaliyetler arasında kamu bilgisinin paylaşımına da yer veriliyor.

Bir ülkedeki karar alma süreçleri ve alınan kararların uygulanmasında, ilgili tüm paydaşların etkin rol oynaması olarak tanımlanan yönetim olgusu, dünyada yaşanan gelişmeler paralelinde Türk kamu yönetimi anlayışında da yer buldu. Ülkemizde kamu kurumlarının açık veri politikaları sonucunda ellerindeki verileri paylaşmaları ile vatandaşların doğru veriye dayalı olarak karar vermeleri ve yönetim süreçlerine aktif katılımı konusunda ilerleme kaydedileceği düşünülüyor.

-Söz konusu eylemin hayata geçirilmesinin önündeki olası riskler nelerdir?

-Bilginin ekonomiye kazandırılması düşünce ve uygulamaları, doğası gereği beraberinde çeşitli kısıtlama ihtiyaçlarını da gündeme getiriyor. Kısıtlar bilginin mahremiyeti, ticari sırların ve özel hayatın korunması, devletin güvenliği, fikri mülkiyet gibi kavramlar ekseninde gelişirken bu çerçevede özellikle hukuk alanında yeni düzenlemeler ihdas edilip önleyici bir taktikle olası zararların önüne geçecek yapılar kuruluyor.

Demokrasi ve insan hakları konuları da kamu sektörü bilgisinin yeniden kullanılmasında dikkate alınması gereken başlıklardır. Kamu sektörü bilgisine erişim ve kullanımın kolaylaştırılmasında, kullanıma açılacak bilgilerin farklı kategorilere ayrılacak nitelikte olması nedeniyle, erişim düzenlemeleri farklı düzeylerde uygulanabiliyor. Bu durumda yeniden kullanıma açılacak bilgilerin esas ve usullerini belirleyen düzenlemeler ilgili oldukları alanın hassasiyetlerine özgü tasarlanmalı. Aksi halde, kamunun elinde bulunan ve özel koruma gerektiren, vatandaşların şahsi durumlarını ilgilendiren bilgilerin paylaşılmasıyla, bireylerin kendileri hakkında tutulan bilgilerin nasıl kullanılacağı konusunda belirleme hakkını ifade eden mahremiyet hakkı arasında bir çatışma ortaya çıkar. Kamu bilgilerinin paylaşılmasında bu hassas dengenin gözetilmesi oldukça önemlidir.

Kamu verisinin katma değerli hizmetlerin üretilmesi amacıyla yeniden kullanımı, büyük ekonomik etkisi olabilecek, birçok kurumun aktif çabası ve eşgüdümünü gerektiren bir alandır. Maalesef ülkemizde birlikte çalışma kültüründeki eksikliklerden kaynaklanan handikapları, kamu verisinin paylaşımı gibi kurumlar arası koordinasyon gerektiren konularda da yaşıyoruz.

Ayrıca devlet olarak bizim kamunun elindeki verileri açmamız tek başına bir anlam ifade etmiyor. Talep tarafını oluşturan özel sektör, STK'lar, üniversiteler ve vatandaşlar tarafından bu verilerin katma değerli ürün ve hizmet sunumu için yeniden kullanılması gerekliliği var.

Aksi halde yukarıda saydığımız ekonomik ve siyasi avantajlardan mahrum kalma riskimiz var.

TÜBİTAK-BİLGEM YTE'den
Müberra Sungur:

Mevzuatta, kamu verisinin ücretli ya da ücretsiz olarak paylaşılmasına yönelik netlik oluşturulmalı

TÜBİTAK BİLGEM
Yazılım Teknolojileri Araştırma Enstitüsü

Açık veri uygulamalarında vatandaş odaklılıktan öte, vatandaş tarafından yönlendirilen bir yaklaşım benimsenmesini öneren Sungur, açılacak verinin bütünlüğü ve doğruluğuna, gizlilik ve mahremiyeti gözetilen bileşenlerden veya anonim versiyonlardan oluşmasına dikkat edilmesi gerektiğini vurguladı. Sungur, açık verinin hangi standartta açılacağı ve sürecin denetimi ile ilgili bir düzenleme eksikliğinin "internette kontrolsüz bir veri çöplüğüne" yol açabileceği uyarısında bulundu.

"Dosya" sayfalarımıza "Açık veri" konusunda bazı çalışmalar yapıp farkındalık toplantıları düzenleyen TÜBİTAK-BİLGEM Yazılım Teknolojileri Araştırma Enstitüsü (YTE) Proje Yöneticisi Müberra Sungur ve ekibi, Enstitü adına sorularımızı yanıtladı.

Temel faaliyet alanlarından birinin e-Dönüşüm olduğunu anlatan Sungur, YTE'nin, Türkiye ve dünyada bu alanda gerçekleşen çalışmaları yakından izlediği, öne çıkan yöntemleri kamunun gündemine getirerek tartışılmasının sağlanması için çalışmalar gerçekleştirdiğini söyledi. "Açık Devlet ve Açık Veri" konusunda da farkındalık yaratmak ve mevcut durumu değerlendirecek toplantılar gerçekleştirdiklerinden, konuyu yurtdışındaki platformlarda da ele aldıklarından söz eden Sungur, açık veri kavramına ilişkin bir farkındalığın oluşmaya başladığı, kamu sektörü verisine

yönelik eylemlerin tanımlandığı ancak konunun diğer ülkelerde geldiği düzeyde kamu hizmetlerine henüz yansımadağının görüldüğünü belirtti. Sungur, "Farkındalığı arttırmak için bilgilendirme toplantıları düzenlemeye devam etmek, kalıcı bilgi olması adına kılavuzlar hazırlamak faydalı olacak" dedi.

Açık veri konusunda Türkiye'de kamunun yürüttüğü bazı çalışmaları değinen Sungur, mevzuatta kamu verisinin ücretli ya da ücretsiz olarak paylaşılmasına yönelik netliğin oluşturulmasının kamu açısından belirleyici olacağını vurguladı. Sungur, "Açık veri konseptine dair yanlış algılamaları değiştirmek ve farkındalığı arttırmak için ülkemizden ve diğer ülkelerden uygulama örneklerini sunmak faydalı olabilir. Açık veri uygulamalarında vatandaş odaklılıktan öte, vatandaş tarafından yönlendirilen bir yaklaşım benimsenmesi önerilebilir" diye konuştu. Açık verinin temel hedefinin, "ekonomik değer yaratmak ve bu çerçevede yenilikçi çözümlere altlık oluşturmak" olduğuna işaret eden Sungur, öncelikle açılacak verinin bütünlüğü ve doğruluğu sağlanmış olması gerektiğinin altını çizdi.

"Ayrıca açılacak verinin kurumsal sır, kişisel veri gibi gizlilik esaslarını ve mahremiyeti gözetilen bileşenlerden veya anonim versiyonlardan oluşmasına dikkat edilmeli" diyen Sungur, verinin hangi standartta açılacağı ve sürecin denetimi ile ilgili bir düzenleme eksikliğinin

"internette kontrolsüz bir veri çöplüğüne" yol açabileceği uyarısı yaptı. Verilerin bir ücret karşılığı satılmasının açık veri konseptine aykırı bir durum olduğunu belirten sözlerini "Açık veri paylaşımı, verinin hangi standartlarda üretileceği ve hangi koşullarda paylaşılacağı ile ilgili düzenlemelerin hayata geçirilmesi ve sorumlu kurumun belirlenmesi sonrasında yaygınlaşmalı" değerlendirmesiyle tamamladı.

-Günümüzde veri yönetimi ve veri paylaşımının niçin önemli? Farklı ülkelerin örnek uygulamalardan kısaca söz eder misiniz?

-Veri ve kayıt yönetimi, tarihte toplumsal hayatın söz konusu olduğu her dönemde öne taşıdı. Ancak, 21.yy, veriyi yönetmek için bize gerekli teknolojinin sunulduğu bir çağ oldu. Bununla birlikte 21.yy, yönetilecek olan veri çok çeşitlendi, karşılıklı bağımlılıklar arttı ve veri hacmi muazzam büyüdü. Küresel veri büyüklüğü her 2 yılda yaklaşık 2'ye katlanıyor. Teknoloji ile çevrelenmiş etrafımıza baktığımızda bu eğilimin devam edeceğini söyleyebiliriz.

Özellikle Anglo-Sakson ülkelerde bu konuya ilişkin önemli politikalar geliştirildiği görülüyor. Bu politikalarla eşzamanlı olarak da farklı mobil uygulamalar sunulduğu biliniyor. Birleşmiş Milletler (BM), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (The Organisation for Economic Co-operation and Development- OECD) ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlar da bu alanda bir standartlaşma sağlamak için önemli çalışmalara imza atıyorlar.

-İnternette yaptığımız araştırmalarda Başbakanlık ve TÜBİTAK BİLGEM Yazılım Teknolojileri Araştırma Enstitüsü (YTE) işbirliğiyle, 20 Mart 2013'te "Kamu Yönetiminde Gelişen Trendler: Açık Devlet ve Açık Veri" konulu bir panel düzenlendiğini öğrendik. Kamu kurumlarından strateji geliştirme ve bilgi işlem daire başkanları ile uzmanların katıldığı böyle bir panelin düzenlenme amacı ve hedefi neydi? Panele ilişkin kısa bir bilgi verir misiniz?

-Yazılım Teknolojileri Araştırma Enstitüsü (YTE), temel faaliyet alanlarından birini e-Dönüşüm olarak belirlemiş olup, kurumsal e-Dönüşüm ve ulusal e-Devlet çalışmalarına önem vermekte olan bir kurumdur. Bu kapsamda YTE, gerek Türkiye'de, gerekse dünyada bu alanda gerçekleşen çalışmaları yakından takip ediyor, ilgili yerlerde öne çıkan başlıkları farklı yöntemler ile kamunun gündemine getirerek

tartışılmasının sağlanması için çalışmalar gerçekleştiriyor. Bu kapsamda gerçekleştirilen "I. Kamu Kurumları Farkındalık Günleri" çalışmasında, ana başlık olarak "Açık Devlet ve Açık Veri" konusu ele alındı. Bu etkinlik ile, e-Devlet alanında öncülük eden ülkelerde daha da yoğun olarak gündeme gelen Açık Veri ve Açık Devlet kavramları hakkında farkındalık yaratmak, Türkiye'deki ve dünyadaki mevcut durumu kamunun üst düzey yöneticileri ile paylaşmak hedeflendi. Türkiye'de bu alanda çalışmalar yürüten ana paydaşlar bir araya getirilerek farkındalık yaratılmaya çalışılmış ve mevcut durum değerlendirmeleri tüm yöneticiler ile paylaşıldı. Gerçekleştirilen panele kamu kurumlarından strateji geliştirme ve bilgi işlem daire başkanları ve uzmanları düzeyinde toplam 121 kişilik katılım sağlandı.

Türkiye'deki mevcut durumu tariflemek ve deneyimlerini paylaşmak üzere, Başbakanlık Teftiş Kurulu, Başbakanlık e-Devlet Danışma Grubu, Açık Yönetim Ortaklığı Girişimi (OGP) Türkiye temsilciliği, Kalkınma Bakanlığı Bilgi Toplumu Dairesi ve TÜBİTAK-BİLGEM-YTE temsilcileri panele konuşma ve sunumları ile katkı sağladılar. Ayrıca, yurtdışından tecrübe aktarımını gerçekleştirmek üzere Amerika Birleşik Devletleri Yönetim ve Bütçe Ofisi'nden uzmanlar video konferans aracılığı ile panele katkıda bulundu.

YTE, bu panel çalışmasına ek olarak konuyu uluslararası platformlara da taşıdı. Örneğin, 21-22 Mayıs 2013 tarihleri arasında Kazakistan'da

düzenlenen ASTEX (Astana Smart Technologies Exhibition) 2013 Konferansı'na, Kazakistan Ulaştırma Bakanlığı tarafından konuşmacı olarak davet edilen e-Dönüşüm Birim Yöneticisi Mustafa Afyonluoğlu, "Smart Government" oturumunda, "Açık Veri ve Açık Devlet'e ilişkin Türkiye'nin mevcut durumu ve deneyimlerini paylaştı.

-Türkiye'deki özellikle kamu kurumlarında, "Açık Devlet ve Açık Veri" konularında yeterli farkındalık var mı? Farkındalığı arttırmak için neler yapılmalı?

-Genel itibarıyla açık veri kavramına ilişkin bir farkındalığın oluşmaya başladığı görülüyor. Son dönem kamu politikalarında da kamu sektörü verisine yönelik eylemler tanımlandı. Ancak konunun diğer ülkelerde geldiği düzeyde kamu hizmetlerine henüz yansımadağı görülüyor. Farkındalığı arttırmak için bilgilendirme toplantıları düzenlemeye devam etmek, kalıcı bilgi olması adına kılavuzlar hazırlamak faydalı olacak.

- Açık veri konusunda Türkiye'nin durumunun hiç iç açıcı olmadığı, altyapı, veri dizileri, yazılım, veri hizmetlerinin yetersiz olduğu ifade ediliyor. Türkiye'nin mevcut durumunu değerlendirir misiniz?

-Türkiye, Eylül 2011 tarihinde imzaladığı

Açık Yönetim Ortaklığı "Open Government Partnership-OGP" mektubu ile bu alandaki gelişmeleri önemli bulduğunu ifade etti. Diğer ülkelerde de izlenen yol haritasının benzeri dahilinde sorumlu kurumun belirlenmesi, gerekli standartların oluşturulması ve ilgili portalların hayata geçirilmesi gibi adımların gerçekleştirilmesi bekleniyor.

-2014-18 dönemini kapsayan 10. Kalkınma Planı'nın 410. Maddesinde şöyle deniliyor: "Katma değerli yeni hizmetlerin üretimi amacıyla ticari değeri olan veriler başta olmak üzere kamu sektörü bilgisinin paylaşımı ve yeniden kullanımı sağlanacaktır." Peki bu kim tarafından, nasıl ve ne zaman sağlanacaktır?

-2014-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı Taslağında yer alan "Kamu Verisinin Paylaşılması" başlığı ile tanımlanan 68 no'lu Eylem, 10. Kalkınma Planı doğrultusunda bu yöndeki politikayı belirliyor olacak.

- Oxford Internet Institute tarafından hazırlanan, 70 ülkenin açık veri uygulamasını gösteren infografikte, Türkiye nasıl yer alıyor?

-İlgili çalışma İngiltere merkezli kâr amacı gütmeyen bir kuruluş olan Open Knowledge Foundation tarafından 2013 yılında “Açık Veri Endeksi” başlığıyla hazırlandı. 70 ülke üzerinden hazırlanan endekste Türkiye yer almadı.

- Şeffaf, güvenilir, hesap verebilir ve katılımcı bir yönetim anlayışının gerek kurumsal düzeyde gerekse kamu yönetimi genelinde yerleştirilmesi ve “Açık veri” konusunda devletin politika ve öncelikleri neler olmalı? Bu kapsamda alınacak önlemler ve önerileriniz nelerdir?

-Mevzuatta kamu verisinin ücretli ya da ücretsiz olarak paylaşılmasına yönelik netliğin oluşturulması kamu kurumları açısından belirleyici olacak.

Açık veri konseptine dair yanlış algılamaları değiştirmek ve farkındalığı arttırmak için ülkemizden ve diğer ülkelerden uygulama örneklerini sunmak faydalı olabilir. Açık veri uygulamalarında vatandaş odaklılıktan öte, vatandaş tarafından yönlendirilen bir yaklaşım benimsenmesi önerilebilir.

- Açık veri kullanımını kim, neden tercih ediyor? Açık veri kullanımı kime, nasıl bir yarar sağlıyor?

-Açık verinin en sade anlamda temel hedefi, ekonomik değer yaratmak ve bu çerçevede yenilikçi çözümlere altlık oluşturmaktır. Bu tanım çerçevesinde açık veri, günlük hayatı kolaylaştıracak bir kullanıma sahip olabileceği gibi ticari bir faaliyet ya da akademik bir araştırmada da kullanılabilir. Örneğin bir şirket mekânsal veriler ile diğer şirket bilgileri ve sosyo-ekonomik verileri örtüştürerek pazarlama ve ürün stratejisi için karar destek sistemi sağlayabilir. Bir vatandaşın otobüs dolmuş geçiş saatlerini gerçek zamanlı olarak alması günlük hayatı oldukça kolaylaştırır. Ancak açık veri konsepti daha da ötesini hedefliyor. Hedeflerden biri, kamu kurumları tarafından yürütülen faaliyetlerin

daha şeffaf ve hesap verebilir olmasının önünü açmaktır. Burada önemli olan husus açık verinin toplumun genel kullanımına açılmış olmasıdır. Hangi amaçla kullanılacağı yaratıcılık ve açık veri çeşitliliğe bağlı olacaktır.

- Birçok yararının yanında açık veri için söylenebilecek sakıncalar nelerdir?

-Demokratik yönetim anlayışının bir gereği olarak öne çıkan açık veri konsepti, küresel ilgiyi beraberinde getirdi. Ancak açık veri ile birlikte, farkında olunması gereken bazı hususlar söz konusu. Öncelikli olarak açılacak verinin bütünlüğü ve doğruluğu sağlanmış olmalı. Ayrıca açılacak verinin kurumsal sır, kişisel veri gibi gizlilik esaslarını ve mahremiyeti gözetem bileşenlerden veya anonim versiyonlardan oluşmasına dikkat edilmeli. Anonimleştirilen bazı verilerin sosyal ağlar vasıtası ile tekrar tekilleştirilebildiğine dair bazı araştırmalar da bulunuyor. Öte yandan verinin hangi standartta açılacağı ve sürecin denetimi ile ilgili bir düzenleme eksikliği internette kontrolsüz bir veri çöplüğüne sebep olabilir. Bu durum faydadan çok bu verilere güvenerek iş yürütecek taraflarda zarara sebebiyet verebilir.

-Devlet elindeki veriyi neden açar ya da veri neden açılır? Veri, hangi durumda açık sayılır? Devlet hesap verebilirlik açısından hangi verileri, nasıl paylaşmalı?

-Devlet, elindeki veriyi kamu yararı adına açar. Burada kamu yararı; şeffaflık, hesap verebilirlik, hizmetlerde etkinlik veya katma değer üretme olarak tanımlanabilir. İhale sonuçlarını açarak şeffaflık sağlanabilir. Kamu harcamalarını

paylaşarak hesap verilebilirlik sağlanabilir. Bir faaliyet alanındaki mevzuat güncellemelerini ve kuralları hızlıca paylaşarak hizmetlerde etkinlik sağlanabilir. Doktor iletişim listeleri paylaşarak kişinin en yakındaki tercih edeceği doktora gidebilmesi sağlanabilir.

Uluslararası kabullere göre açık verinin farklı olgunluk düzeyleri var. Ancak verinin açık olması şu temel prensipleri gerektiriyor: Veri, herkes tarafından erişilebilir, kullanılabilir ve paylaşılabilir olmalı. Verinin kullanılabilir, tutarlı ve amaca uygun olması katma değer yaratabilmesi için işin özünü teşkil eder. Ayrıca olgunluk düzeyinin bir göstergesi olarak açık veri “machine-readable” yani sistemler tarafından doğrudan anlaşılabilir formatta olmalı.

-Açık verinin düzenlenmesi bir maliyet gerektiriyor. Bu nedenle toplanan verilerin kullanmak isteyenlere bir ücret karşılığı satılması öneriliyor. Peki, veri paylaşımından sağlanan gelirler nereye aktarılmalı?

-Verilerin bir ücret karşılığı satılması genel olarak açık veri konseptine aykırı bir durum.

-Her veriye herkesin ulaşması gibi bir durum doğru değil. Bu noktada hangi veriler, hangi kriterlere göre ve kimlerle paylaşılmalı?

-Açık veri kriterlerini (kurumsal sır, kişisel veri, mahremiyet dikkate alınarak bütünlük ve tutarlık içeren hatasız verilerden ekonomik fayda yaratılması vb.) sağlayarak kullanıma açılan verilere herkes ulaşabilmeli. Belli bir kesimin kullanımına açılacak veri, açık veri değil, önceden tanımlanmış faaliyet alanlarında kullanılmak üzere hazırlanan veri setleridir. Örneğin, sadece sağlık sektörü şirketlerine ya da sadece avukatlara açılacak bir

veri seti açık veri olmaz.

- Açık veriler hangi kriterler gözetilerek ve nasıl bir süreçten geçirilerek ilgili kitlelere ulaştırılmalı?

- Açık veri denilince, kurumların elindeki tüm verilerin açık şekilde paylaşılması kesinlikle anlaşılmalıdır. Burada temel kriter paylaşılan verinin kişisel bilgi içermemesi, anonim olması ve tutarlılığıdır. Verinin açıklığı söz konusu olduğundan verinin tutarlı olması, kurumun itibarı ve sağlanması hedeflenen ekonomik değer açısından çok önemli taşır. Ulusal ve kurumsal bazlı veri sahipliği çalışmaları ile bu tutarlılık sağlanabilir.

-Açık veri paylaşımı nasıl bir yapı oluşturulduğu/sağlandığında gerçekleştirilmelidir?

-Açık veri paylaşımı, verinin hangi standartlarda üretileceği ve hangi koşullarda paylaşılacağı ile ilgili düzenlemelerin hayata geçirilmesi ve sorumlu kurumun belirlenmesi sonrasında yaygınlaşmalı.

- Türkiye, açık veri kullanımında nerede? Dünya pazarındaki yeri ve konumu nedir? Ülkemizde açık veri hangi sektörlerde hangi oranlarda kullanılıyor?

-Kamu kurumlarımız kurumsal iş uygulamaları ve e-devlet hizmetlerinin yaygınlaşmasıyla büyük ölçekli ve çok çeşitli veri setleri üretir duruma geldi. Bu veri setlerinin açık veri konseptine uygun olarak düzenlenmesi ve tutarlılığının sağlanması ile birlikte konunun dünyadaki gelişimine paralel olarak öncelikle meteoroloji, ulaştırma ve kamu maliyesi gibi alanlardaki faaliyetlerle gelişmekte olduğu görülüyor.

Açık veri- Açık erişim: Dünya ve Türkiye

Gültekin Gürdal,
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
Kütüphane ve Dokümantasyon
Daire Başkanı

Bilgiye erişimin önündeki engellerin kaldırılması; gerek üretilen bilginin niteliğinin yükselmesine, gerekse yüksek katma değerli ürünler ve hizmetlerle toplumun hızlı biçimde gelişip kalkınmasına imkân sağlayacaktır. Bu nedenledir ki gelişmiş toplumlar, kamu kaynaklarıyla, yani vatandaşın vergileri ile desteklenen bilimsel yayınlara ve araştırma verilerine herkesin ücretsiz olarak erişebilmesi için yasal düzenlemeler yapmakta ve bu konuda çok önemli teşvikler uygulamaktadırlar. Açık veri; telif hakları, patent veya diğer kontrol mekanizmalarının kısıtlamaları olmaksızın, belirli bir verinin, herkes tarafından istedikleri gibi kullanma ve yayınlatabilmeleri için ücretsiz ulaşılabilir olması fikridir. İsteyen herkes tarafından ücretsiz olarak erişilebilen, tekrar kullanılabilen ve paylaşılabilen araştırma veya gözlem sonuçları açık veri olarak tanımlanmaktadır. Açık veri inovasyonu teşvik etmekte, etkinliği arttırmakta ve ekonomik kalkınmayı teşvik etmektedir.

Büyük veri hareketinin önemli bir kısmı, vatandaşların kendi hükümetleri ve kamu hizmetleri ile ilgili paylaştıkları kişisel olmayan bilgilerin toplumun yararına kullanılmasıdır. Açık hükümet verileri muazzam bir kaynaktır. Hükümet olağan çalışma faaliyetlerinin bir parçası olarak büyük miktarda yüksek kaliteli veri toplar. Bu verilerin açık olması, yeniden kullanılabilir biçimlerde ve uluslararası standartlarda kullanıma sunulması birçok potansiyel fayda sağlamasının yanı sıra girişimciliği ve inovasyonu da teşvik edecektir. Teknik, hukuki, sosyal ve piyasa ile ilgili çok sayıda zorlukları olmasına rağmen, açık verinin birçok faydası etkin bir şekilde vatandaşlara transfer edilebilir. Açık Bilgi Vakfı'nın (Open Knowledge

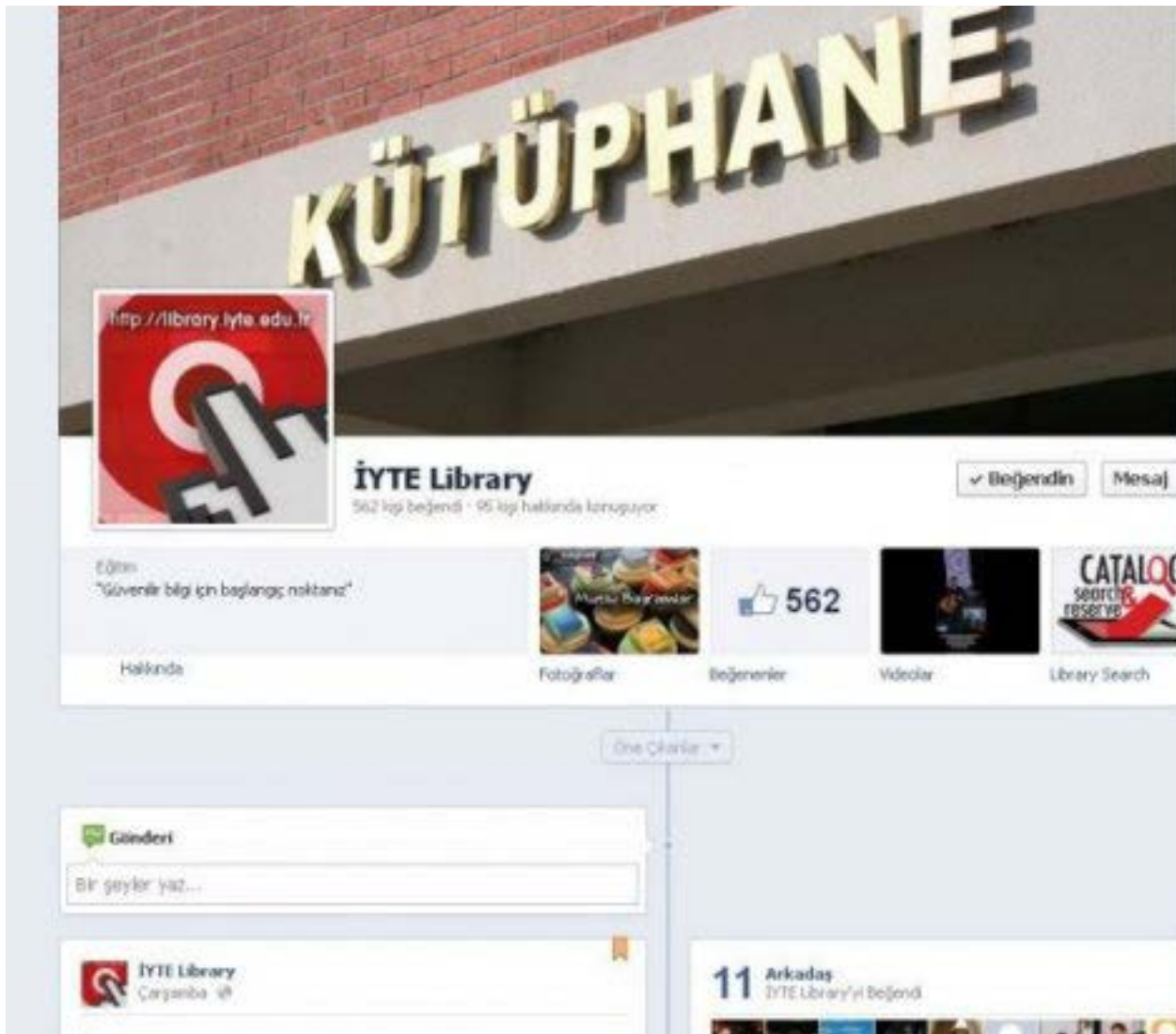
Foundation-OGP) kurucularından Rufus Pollock'a göre verinin yararlı uygulamalar ve hizmetler oluşturmak için şirketler, bireyler ve kâr amacı gütmeyen sektörlerle açılması aynı zamanda demokrasinin teşvikini, hükümetin katılımını, şeffaflık ve hesap verilebilirliği sağlar. AB'nin "Açık Veri Stratejisi" açılış konuşmasında; petrolün siyah altına benzetildiği gibi, verinin de dijital çağda yeni bir önem ve değer kazanacağını ifade eden Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı Neelie Kroes, "Veri altındır... Onu işlemeye başlayalım" çağrısı yapmıştır. Avrupa Komisyonu Genel Müdürlüğü'ne göre Kamu Sektörü Bilgileri (PSI) Avrupa'daki bilgilerin tek büyük kaynağıdır ve bu bilgiler

dijital haritalar, meteorolojik, yasal, trafik, mali, ekonomik ve diğer verileri içerir. Bu ham verilerin çoğu yeniden kullanılabilir ya da günlük kullanım için yeni ürün ve hizmetlere entegre edilebilir. Örneğin; araç navigasyon sistemleri, hava tahminleri, finans ve sigorta hizmetleri gibi. Şirketlerle ilgili veriler, suç ve adalet istatistikleri, gözlem verileri, eğitim verileri, finans ve sözleşme verileri, yer/mekân verileri, küresel kalkınma verileri, hesap verebilirlik ve demokrasi ile ilgili veriler, sağlık verileri, bilim ve araştırma verileri, istatistikler, toplumsal hareketlilik ve kalkınma verileri, ulaşım ve altyapı verileri açık veri olarak kullanılabilir. Verilerin bilgiye dönüşebilmesi, kullanılabilir olması ancak açık veri yönetimi ile mümkündür. Veri yönetimi; veri yönetim planlaması, veri yaratma/tanımlama, veri belgeleme, veriye erişim, veri kullanım ve paylaşımı, etik ve entelektüel mülkiyet, depolama ve yedekleme, uzun dönemli koruma stratejilerini kapsamaktadır. Veri yönetimi ile bilimsel buluşların artması sağlanabilir, araştırma yapmak kolaylaşır ve araştırmaların etkisi artar. "Open data access policies and strategies in the European Research Area and beyond" verilerine göre; ABD'de yılda 60 milyar dolar, AB FP7'de 50 milyar avro, H2020'de 70 milyar avro araştırma gideri olarak kullanılmakta ve yıllık veri artışı yüzde 30 civarında gerçekleşmektedir. "Büyük veri" herkese açıldığı takdirde Avrupa'da yılda 150-300 milyar avro tasarruf sağlanacağı tahmin edilmektedir. Türkiye'de e-dönüşüm projesi çerçevesinde altyapı, birlikte çalışabilirlik, üst veri şemaları vb. gibi konularda yararlı çalışmalar yapılmış olmasına rağmen açık veri konusunda alt yapı, veri dizileri, yazılım ve veri hizmetleri yetersiz durumdadır. Şifreyle kişilerin e-devlet hizmetlerine ve kendi verilerine erişebilmesi mümkün ancak tüm kamu verileri herkese açık değildir. Akademik camiada ortak çıkarların yaratılması amacıyla bilginin paylaşılmasına armağan edilmiş toplumsal bir hareket olan Açık Erişim; yaklaşık 10 yıldır yoğun bir şekilde dünyanın

gündeminde ve bugün dünyada pek çok bilim insanı, yayınevi ve araştırmacı tarafından desteklenmektedir. Açık Erişim, 2001 yılında yayımlanan "Budapeşte Açık Erişim İniyatifi" bildirisinde "Bilimsel literatürün İnternet aracılığıyla finansal, yasal ve teknik bariyerler olmaksızın, erişilebilir, okunabilir, kaydedilebilir, kopyalanabilir, yazdırılabilir, taranabilir, dizinlenebilir, tam metne bağlantı verilebilir, yazılıma veri olarak aktarılabilir ve her türlü yasal amaç için kullanılabilir biçimde kamuya ücretsiz açık olması" biçiminde tanımlanmıştır.

AB Ufuk2020 Çerçeve Programı kapsamında AB destekli projelerin çıktıları açık erişim olmak zorundadır. ABD, İspanya, Yunanistan, İtalya gibi ülkeler kamu kaynaklarıyla desteklenen araştırma çıktılarına açık erişimi zorunlu hale getirmişlerdir. Günümüzde birçok üniversite açık erişimi, araştırmacıların destek alabilmelerinde ve akademik yükseltmelerde ön koşul olarak sunmaktadır.

Türkiye'de de açık erişim yaklaşık 10 yıldır gündemde. 2006 yılında; Türkiye'de açık erişim arşivi oluşturma süreçlerine yönelik çeşitli düzeydeki girişimlere temel oluşturmak, destek olmak, önerilerde bulunmak, örnek uygulama ve eğitimler çerçevesinde edinilen tecrübeleri paylaşmak üzere, ANKOS (Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu) çatısı altında Açık Erişim ve Kurumsal Arşivler (AEKA) adıyla bir çalışma grubu kuruldu. ANKOS AEKA Grubu, Açık Erişim ve Kurumsal Arşivler konusunda Türkiye'de bilgi profesyonelleri arasında farkındalık yaratmak, ilgili uygulamalarda ANKOS - bilgi profesyoneli - araştırmacı işbirliğini sağlamak, yurt içi ve yurt dışında bu konuda faaliyet gösteren kurumlar ile işbirliğine gitmek misyonuyla çalışmalarını her geçen gün arttırarak sürdürmektedir.

TÜBİTAK ULAKBİM tarafından Eylül 2013 tarihinden itibaren yürütölmeye başlanan DergiPark Projesi ile ulusal akademik dergilerin kalitesini ve uluslararası etkisini artırmak amacıyla elektronik ortamda bir dergi yönetim sistemi kuruldu ve zamanla Türkiye’deki tüm akademik dergileri kapsamalı planlanan dergi barındırma hizmeti verilmeye başlanmıştır.

2014 yılında; kamu kaynaklarıyla desteklenen araştırmalar sonucunda üretilen bilimsel çıktıların açık erişim olması, açık erişim yayınlar ve yayıncılık ile ilgili politikalar oluşturulması, Kurumsal Akademik Arşivler ve Ulusal Akademik Arşiv sistemlerinin kurulması çalışmalarına YÖK bünyesinde başlandı ve bu çerçevede konunun uzmanlarından oluşan bir çalışma grubu kuruldu. “Yükseköğretim Akademik Arşiv Projesi” ile Türk Yükseköğretim Sistemin ürettiğı bilimsel tüm çıktıların, üniversiteler tarafından oluşturulacak Kurumsal Akademik Arşivler aracılığı ile toplanması, düzenlenmesi, uzun süreli saklanması ve YÖK Başkanlığı’nda kurulacak Yükseköğretim Akademik Arşiv sistemi üzerinden merkezi olarak harmanlanıp ulusal ve uluslararası tüm kullanıcıların erişimine sunulması hedeflenmektedir. Böylelikle küresel anlamda büyük bir rekabetin yaşandığı yükseköğretim alanında, üniversitelerimiz daha görünür hale gelecek ve bu görünürlük yapılan çalışmaların paylaşılmasına ve kalitenin yükselmesine, üniversiteler ile sanayi arasında bir ara yüz oluşturulmasına katkıda bulunacaktır. Bu çalışmaların bir sonraki adımı kamu kaynakları ile üretilen araştırma verilerinin açık erişim standartlarına uygun biçimde paylaşımı olacaktır. Konulan uzun dönemli hedef ise bu ulusal akademik arşivde bilimsel çalışmalarını paylaşmak isteyen ülkedeki tüm kamu ve özel sektör kuruluşlarını entegre etmektir. Üniversitelerimizin senatolarınca kabul edilen açık erişim politikaları bu çalışmanın başarısı için son derece önemlidir. Bu konuda ilk adım üniversite senatosundan açık erişim

politikasını geçiren ve mensuplarınca yapılan yayınların zorunlu olarak açık erişim arşivinde depolanmasına karar veren İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Rektörlüğü’nden gelmiştir. Tüm üniversitelerimize örnek oluşturan bu Politikanın ardından buğüm 25 civarında üniversitemiz benzer kararları almış ve sayı her geçen gün artmaya devam etmektedir. Geline nokta bugün 120 civarında üniversitemiz Açık Erişim arşivlerini kurmuş ve veri girişine başlamıştır.

Aynı zamanda; Türkiye’de gerek açık erişimin alt yapısı gerekse politikalarla ilgili AB destekli 3 proje vardır: Açık erişim politikalarıyla ilgili Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Bölümü’nün ortağı olduğu MedOANet (Mediterranean Open Access Network) projesi”, açık erişim alt yapıyla ilgili İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Kütüphanesinin ortağı olduğu OpenAIREplus (Open Archives Infrastructure for Research in Europe) projesi ve MedOANet’in devamı niteliğinde, Avrupa ülkelerindeki açık erişimle ilgili gerek fon sağlayan gerekse açık arşivleri olan (örneğin üniversiteler) anahtar kurumları belirleyerek bu kurumlar aracılığıyla ilgili ülkelerde açık erişim politikalarının ve stratejilerinin geliştirilmesine yardımcı olma amacındaki PASTEUR4OA (Open Access Policy Alignment Strategies for European Union Research) projesi.

Özellikle “OpenAIREplus” AB’nin kendi büyük verisini oluşturmak amacıyla kurulmuş tüm Avrupa’daki açık Erişim Arşivlerini harmanlayan bir sistem olarak tasarlanmıştır. Bugün yaklaşık 8 milyonun üzerinde yayını ve veriyi içermektedir. H2020 çerçeve programı kapsamında da proje devam edecektir. Yine bu proje kapsamında CERN ev sahipliğinde oluşturulan açık veri arşivi ZENODO (<http://zenodo.org/>) istenilen büyüklükte veriyi tüm ülkeler için arşivleme hizmeti vermektedir. Günümüzde en önemli güç bilgidir ve bu gücü ortaya çıkarmanın yolu da kayıt altına almak ve araştırmacıların erişimine sunmaktır. Bu hususta Türkiye’nin yapması gerekenler aşağıda verilmiştir:

- Kamu kaynaklarıyla desteklenen tüm çalışma ve araştırmalardan üretilen yayınlara ve araştırma verilerine açık erişim yasayla düzenlenmeli.
- Bu yayınlar ve veriler açık arşivler aracılığıyla uluslararası standartlarda kullanıma açılmalı.
- Yayınlarla ve verilere açık erişim araştırma desteğı alabilmede ön koşul olmalı.
- Desteklenen araştırma önerilerinde veri yönetim planı sunulması zorunlu olmalı.
- Ülke içinde fon sağlayan ve AB projelerini koordine eden bir kuruluş olarak TÜBİTAK açık erişim ve açık veri konulu girişimlerde daha aktif rol almalı.
- Uzun dönemli bu verilerin korunabilmesi için teknik altyapılar kurulmalı.
- Dünyada ve özellikle AB’de konu ile ilgili standartları düzenleyen tüm çalışmalar izlenmeli ve ülke olarak bu çalışmalara aktif olarak destek verilmelidir.

TAGES Yönetim Kurulu Başkanı
Leyla Arsan:

Açık veri, 21. yüzyıldaki düşünce biçimlerinin çok ötesine geçen bir düşünce biçimi oluşturdu

TAGES

Kamu ve özel sektörde, “açık veri” konusunda bir farkındalık olmadığı, herhangi bir politika ya da strateji oluşturulmadığına işaret eden Arsan, öncelikle bir “Açık Veri Enstitüsü” kurulması, bilgilenme çalışmaları yapılması ve farkındalık yaratılması gerektiğine dikkat çekti. Arsan, Türkiye’nin imza attığı “Açık Devlet İşbirliği” anlaşmasına sahip çıkarak taahhütlerini yerine getirmesinin önemini vurguladı.

“Açık veri ve iş fırsatları” konulu “Dosya” sayfalarımıza, Avrupa Birliği CIP Programı destekli CitySDK Projesi’nde İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile birlikte ortak olarak görev alan, İstanbul ulaşımına çözüm sağlayacak uygulamaların geliştirilmesini teşvik etmek amacıyla HACKATHONIST uygulama geliştirme yarışması düzenleyen TAGES, Endüstri ve Bilgi Teknolojileri Araştırma Geliştirme Uygulama A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Leyla Arsan, sorularımızı yanıtlarak katkı verdi. İstanbul merkez olmak üzere, Ankara ve Milano’da bağlantı ofisleri bulunan şirket, 2002’den beri, AB Çerçeve Programı ile ilgili projeler geliştiriyor. Horizon2020, Eurostars, Eureka, Leonardo da Vinci Programı başta olmak üzere AB Hayat Boyu Öğrenim Programları, Türkiye’ye yönelik diğer AB fonları, ulusal destekli projeler, işbirliği ağları ve inovasyon geliştirme konusunda danışmanlık yapıyor. TAGES, Türkiye’de yenilikçi bilgi ve teknolojiyi evrensel boyutlarda üretmek ve yaygınlaştırmak yoluyla, dünyanın önde gelen uluslararası düzeyde teknoloji projeleri geliştiren ve danışmanlık veren şirketlerinden biri olmayı hedefliyor. Hazırladıkları CitySDK Projesi’nin başarılı bulunup fonlandığını anlatan Arsan, böylece ilk “Açık veri” projesine başladıklarını, bu projeye daha önce çok fazla bilgi olmadıkları “açık veri” ile ilgili çok şeyi öğrendikleri ve bu konuda Avrupa’da çevrelerini genişlettiklerinden söz etti. “Açık veri, inovasyonu artıracak ve ekonomideki her sektörde dönüşümü sağlayacak potansiyele sahiptir” diyen Arsan, kamunun özellikle “ekonominin diğer paydaşlarının” bilgidan değer elde etmelerini sağlamak üzere kritik bir role sahip olduğunu söyledi.

Dünyanın en büyük kurumlarının “Açık veri” inisiyatifleri bulunduğuna değinen Arsan, “Açık veri, 21. yüzyılı ‘olsa iyi olur’ tarzı ihtiyaçların çok ötesine geçmiştir” dedi.

Açık verinin, API adı verilen, açık standart ve açık lisanslara sahip açık geliştirme platformlarıyla sunulduğunu belirten Arsan, “Bu da bugünkü düşünce biçimlerini değiştiren ve çok ötesine geçen ağlarla ve ilişkisel düşünceyi tetikleyen bir yapıdır. Günümüzde büyük, küçük tüm kurumların bu düşünce biçimiyle hareket etmeyi öğrenmesi gerekmektedir. Kurumlar açık veri ile hizmet inovasyonunu gerçekleştirebilirler” diye konuştu.

“Açık veri” ile “kamu verisinin çok geniş bir kapsamda erişilebilir, kişiler ve makinelerce kullanılabilir, teknolojik, yasal ve kullanılabilirlik engellerinden arınmış” olabileceğine değinen Arsan, “Açık veri”nin, sadece ekonomik değer yaratmayacağı aynı zamanda sosyal değer de yaratacağını vurguladı.

Türkiye’de bu konuda herhangi bir politika ya da strateji oluşturulmadığına işaret eden Arsan, “Açık veri”nin öneminin de kamu tarafında kavrandığı konusunda ciddi şüpheleri olduğunu kaydetti. Devletin halen kamu verisini vatandaş, sanayi ve iş dünyasına satmayı düşündüğünü, verinin açık bir şekilde paylaşımını sakıncalı bulduğunu anımsatan Arsan, “Açık veri”nin, 21. yüzyıldaki düşünce biçimlerinin çok ötesine geçen bir düşünce biçimi oluşturduğunun altını çizdi.

Verilerin her yerde ve birbirleriyle ilişkilendirilip analiz edilerek bilgi ve işe dönüştürülebildiğini ifade eden Arsan, “Bu anlamda inanılmaz yeni ve farklı iş olanakları oluşuyor. Verinin her yerde olduğu, paylaşıldığı ve kullanıldığı ve bunların çok hızlı bir biçimde yapıldığı yeni bir dünyanın içindeyiz. Yeni nesil tu

bunların çok ötesinde, bu şekilde yaşıyor ve bu şekilde düşünüyor. Dolayısıyla bizim yeni nesle uyum sağlamaya çalışmamız gerekiyor. Devlet inşaat ekonomisini bırakarak, veri ekonomisine geçiş sağlarsa ülke inanılmaz gelişir ve zenginleşir. Ancak bunu anlatmamız bizim için çok zor maalesef” değerlendirmesinde bulundu.

Açık veri konusunda şirketlerde de herhangi bir farkındalık oluşmadığı, “verinin açıkça paylaşılacağını hayal bile edemediklerini” gördüğünü söyleyen Arsan, ancak, şirketlerin artık yeni teknolojilerle kendileri veri oluşturarak bunu açık veriye dönüştürüp kamuya hizmet sağlayarak yeni veri güdümlü ekonomiyi yaratacak potansiyele sahip olduklarını bildirdi.

Arsan, açık verinin iş fırsatları yaratmasına ilişkin olarak da şunları söyledi: “Açık verinin açık sistemlerde olması, yenilikçi ve açık platformlarda çok kolay ve hızlı geliştirmeler yapılabilmesi ile hayal bile edilemeyecek kadar büyük iş fırsatları ortaya çıkmış olacak, istihdam artacak ve ekonomide ve özellikle bilişim ekonomisinde patlama olacaktır. Yeter ki; devlet bu vizyona sahip olabilsin ve bunu görsün.”

“Veri her şeydir” diyen Arsan, Türkiye’de bir açık veri politikası olmadığına, bu konuda da hiçbir çalışma yapılmadığına, Bilgi Toplumu Stratejisi’nde “kamu verisinin kamuya paylaşılması” gerektiğinin belirtildiğini ancak bunun sahiplenilmesinin esas olduğuna işaret etti.

70 ülkenin yer aldığı “Açık Veri Endeksi”ndeki 700 veri setinden 84’ünün açıldığını, Türkiye’nin bu endekste yer almadığını kaydeden Arsan, Türkiye’de öncelikle bir “Açık Veri Enstitüsü” kurulmasında yarar olduğuna dikkat çekti. Bu konuda bilgilendirme çalışmalarının yapılması ve farkındalık oluşturulmasını öneren Arsan, Türkiye’nin önce imza attığı “Açık Devlet İşbirliği” anlaşmasına sahip çıkıp oradaki taahhütlerini yerine getirmeye başlamasının önemli olduğunu vurguladı.

-Türkiye’de yenilikçi bilgi ve teknolojiyi evrensel boyutlarda üretmek ve yaygınlaştırmak yoluyla, dünyanın önde gelen uluslararası düzeyde teknoloji projeleri geliştiren ve danışmanlık veren şirketlerinden biri olmayı hedefliyorsunuz. Bu çerçevede TAGES olarak kamu ve özel sektörde “Açık veri” olarak adlandırabileceğimiz verileri kullanarak yaptığınız çalışma, uygulama ve projeler var mı? Türkiye’de bugüne kadar hangi “açık veri”leri kullanarak hangi uygulama ve projeleri geliştirdiniz? Bu çalışma, uygulama ve projeleri bizimle kısaca paylaşır mısınız?

-Avrupa Birliği (AB) CIP Programı destekli CitySDK (www.citysdk.eu) adlı proje kapsamında tüm şehirlerde uygulanabilecek, şehirlerin açık verilerini kullanan açık ve standart bir servi geliştirme kiti geliştirildi. Bu servis geliştirme kiti ile turizm, katılımcılık ve ulaşım konularında

akıllı şehir uygulamalarını çok hızlı geliştirmek mümkün. Projede, Amsterdam, Barselona, Manchester, Lizbon, Helsinki, Roma, Lamia ve İstanbul pilot şehirler olarak yer aldı. Her şehir kendi verilerini “açık veri” standartlarına uygun bir şekilde hazırladı ve API’lar oluşturuldu. Türkiye’den bizim şirketimiz TAGES ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) bu projede ortak olarak görev aldı. İBB 20’den fazla ulaşım aracının olduğu İstanbul’daki 11-16 civarında ulaşım ile ilgili kurumdan verileri toplayarak tüm verileri CitySDKAPI’nda kullanılacak şekilde “açık veri” standardına göre hazırladı. Bu verileri de TAGES’in CitySDK’ı yazılım ve uygulama geliştiricilere yaygınlaştırmak ve İstanbul ulaşımına çözüm sağlayacak uygulamaların geliştirilmesini teşvik etmek amacıyla düzenlediği HACKATHONIST adlı uygulama geliştirme yarışmasında açtı. HACKATHONIST 2013 ve 2014’te olmak üzere 2 kez düzenlendi. Yarışmaya katılan geliştiriciler

İstanbul toplu ulaşım, trafik, ilgi noktaları, bölgesel ve park verilerine ulaşarak, İstanbul’da yaşayan vatandaşlarını yaşamını kolaylaştıran ve belediye başta olmak üzere vatandaşlara hizmet sağlayan yerel kamu otoritelerinin karar verme ve çözüm geliştirme süreçlerine etki edecek olan farklı mobil ve web uygulamaları geliştirdiler. Aynı zamanda yazılım dışında sensör ve arduino gibi cihazlar kullanarak da farklı çözümler oluşturdular.

-Şirket olarak “açık veri”yi kullanmaya ne zaman ve hangi uygulama/proje ile başladınız? Hedefiniz neydi? Bu alanda ne gibi çalışmalarda bulundunuz?

-“Açık veri”yi biraz önce anlattığım proje ile kullanmaya başladık. Hedefimiz şehirlere yönelik bir akıllı şehir ve açık inovasyon projesi yapmaktı, Avrupa’daki diğer kurumlarla ortak bir proje hazırladık ve CIP’den fonlatmak üzere başvurduk, proje eşik değerini geçmesine rağmen fonlanmadı ve bir sonraki çağrıya bir daha başvuruda bulunduk. Ancak bu arada projeyi ve konusunu biraz daha geliştirdik. Avrupa’daki “Açık veri” toplulukları ve çalışmaları çok aktif hale gelmişti ve akıllı şehir uygulama geliştirme teknolojileri de hızla geliyordu, bu doğrultuda CitySDK Projesi’ni hazırladık ve sunduk. Başarılı oldu ve fonlandı ve böylelikle biz de ilk “Açık veri” projemize başlamış olduk. Daha önce bu konuda çok fazla bilgili değildik, ancak projeye “Açık veri” ile

ilgili her şeyi öğrendik ve bu konuda Avrupa’da çevremizi genişlettik.

-Hackathonist 2014 projesinde “açık veri” kullanıldı mı? Proje hakkında da kısa bir bilgi alabilir miyiz? Amaç ve hedefiniz nedir? Proje kapsamında ne gibi çalışmalar yaptınız? Hackathonist 2015’in tarihi belli oldu mu?

-CitySDK Projesi, bu bilgileri kapsıyor. Hackathonist 2015 yapılacak, ancak “Akıllı şehir”lere yönelik IoT(Internet of Things) ve Sosyal Medya kullanımının birlikte olduğu RADICAL adlı bir platformun kullanılması olacak. Veriler kullanılacak ancak bunlar “Açık veri” değil, sosyal medya verileri olacak ve 7 ayrı ülkenin şehirlerine ait akıllı şehir servislerinin geliştirilmesi için farklı ülkelerin uygulama geliştiricilerine yönelik olacak. Türkiye’den de uygulama geliştiricilerin katılımına açık olacak.

-Günümüzde veri yönetimi ve veri paylaşımı niçin önemli? Açık verinin önemi ve ülkeye katkısı nedir? Ekonomik büyümeye açık verinin etkisi ne ve nasıl olabilir? Açık verileri kullanarak ekonomik büyümeyi maksimize edebilmek için uygulaması gereken politika ve stratejiler konusunda ne gibi önerileriniz olur?

-Veri güdümlü ekonomiler devasa büyüklükteki ekonomik hareket ve büyüme fırsatları sağlar. "Açık veri", inovasyonu artırmayı ve ekonomideki her sektörde dönüşümü sağlayacak potansiyele sahiptir. Kamu burada özellikle ekonominin diğer paydaşlarının bilgidan değer elde etmelerini sağlamak üzere kritik bir role sahiptir. Kamu değer yaratılmasını sağlar, riskleri yönetir ve "açık veri" paydaşlarını devreye sokar. MCKinsey'nin yakın zamanlardaki yayınladığı bir raporda da belirtildiği üzere, açık verinin kullanımının artmasıyla oluşan bilgi ve artırdığı performans ve inovasyon küresel boyutta yıllık 3 Trilyon. ABD'dan fazla bir ekonomik değer yaratacak boyuta gelmiş durumda. Öyle ki; bu bilgi elektronik olarak okunabilir, çok geniş kitlelerce çok az ya da sıfır maliyetle erişilebilir, paylaşılabılır ve dağıtılabılır bir bilgidir. Açık verinin değer kaynakları; tüketici finansı ve ürünleri, eğitim, elektrik, sağlık ve bakım, petrol, gaz ve ulaşım gibi konularda yeni ve artan ciolar, tasarruflar

ekonomik kazanımlardan oluşmaktadır. Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler, Beyaz Saray, New York şehri ve ABD Federal Hükümeti gibi dünyanın en büyük kurumlarının "Açık veri" inisiyatifleri bulunuyor. Artık diyebiliriz ki; "Açık veri, 21. yüzyılı 'olsa iyi olur' tarzı ihtiyaçların çok ötesine geçmiştir. Açık veri, açık API adını verdiğimiz, açık standartlar ve açık lisanslara sahip açık geliştirme platformları ile sunulmaktadır. Bu da bugünkü düşünce biçimlerini değiştiren ve çok ötesine geçen ağlarla ve ilişkisel düşünceyi tetikleyen bir yapıdır. Günümüzde büyük, küçük tüm kurumların bu düşünce biçimiyle hareket etmeyi öğrenmesi gerekmektedir. Kurumlar, "açık veri" ile hizmet inovasyonunu gerçekleştirebilirler.

Dünyadaki kazanımlara bakarsak;

- Finlandiya'da coğrafik verilerle yapılan çalışmalar sonucunda, KOBİ'ler açık verilere ulaşarak ve verilere para ödemeyi reddederek yüzde 15 büyümüşler, etkisi ilk yılda görülmüş, ikinci yılda daha da güçlenmiş.

- İspanya'da kamu verisinin yeniden kullanımıyla, 5000'den fazla yeni istihdam yaratılmış.
- Danimarka'da 2002'de verilerin açılmasıyla, 2005-2009'da 62 Milyon Avro fayda sağlarken, 2002-2009 yılları arasında 2 Milyon Avro'luk harcamaya karşılık, yatırımın geri dönüşü 2010'da 14 Milyon fayda sağlamış.
- İngiltere'de 300 bin otobüs durağına ait bölgesel veriler paylaşılmış, halk bu verilerin 18 binini düzeltmiş ve sonuçta resmi olarak verilerde doğruluk sağlanmış.
- Manchester'da açık veri ile yerel yönetimlerde verimliliği artırarak ve finansal ve operasyonel maliyetleri düşürerek yılda 8,5 Milyon İngiliz Sterlini tasarruf sağlanmış.
- İngiltere'de 2004'te Kalp Cerrahisi Sir Bruce Keogh'un diğer cerrahların kinik sonuçları ile ilgili verilerini açtırmamasından 7 yıl sonra, ameliyatlarda hayatta kalma oranlarında şaşırtıcı sonuçlar elde edilmiş.
- ABD'de Memphis'te açık veri üzerinde yapılan tahminsel analizlerle 2006 ve 2010 yılları arasında suç oranında yüzde 30, şiddet suçlarında ise yüzde 15 düşüş olmuş.

-Açık veri, üretimi ve kullanımı açısından Türkiye'nin büyük bir potansiyeli olduğu doğrudur ancak gelecekte bu alanda önemli yatırımların yapılacağını kimin tarafından belirtildiğini bilmiyorum. Devletin böyle bir politikası ve stratejisi mi var, bu konuda herhangi bir Bakanlık inisiyatifi ele alarak bir çalışma mı başlattı? Bu konuda öncelikle beni aydınlatırsanız çok sevinirim. Zira, Türkiye'de bu konuda herhangi bir politika ya da strateji oluşturulmuş değildir. "Açık veri"nin öneminin de kamu tarafında kavrandığı konusunda ciddi şüphelerim var. Zira devletimiz halen kamu verisini vatandaşına ve sanayisine, iş dünyasına satmayı düşünmektedir. Verinin açık bir şekilde paylaşımını da sakıncalı bulmaktadır. Birçok kamu kurumu yetkilisinin her veri paylaşılmalı gibi mesajları bulunmaktadır. Öncelikle kamu yetkililerinin bu tür olumsuzluk çağrıştıran açıklamalar yapmadan önce açık verinin ne olduğu konusunda bir çalışma yapması gerekmektedir. Bunu anladıklarında bu tarzda açıklamalar yapma gereksinimi de duymayacaklardır. Verilerin açılması için zihniyetlerin de açılması gerekmektedir.

"Açık veri", çok geniş bir kapsamda erişilebilir, kişiler ve makinelerce kullanılabilir, teknolojik, yasal ve kullanılabilirlik engellerinden arınmış olabilen kamu verisidir.

"Açık veri", sadece ekonomik değer yaratmaz. Aynı zamanda sosyal değer de yaratır. Posta kutunuzda bulacağınız bilgilerden arama motorlarında bulacaklarınıza kadar her tür bilgi için veriye ulaşmak gerekir. Bunu da sağlayan devlettir. Aynı zamanda açık veri, saydamlığı ve katılımı da beraberinde getirir. Vatandaşların devletin yaptıklarından haberdar olması gerekir. Bunu da kamu verisi ve bilgisine serbestçe erişerek ve bunu da diğer vatandaşlarla paylaşarak yapabilir.

Ayrıca, devlet artık vatandaşlarının ve yerel iş dünyasının ne istediğini artık daha hızlı anlamının yollarına sahiptir. Bu da teknoloji ve açık veri ile mümkündür.

- Açık veri üretimi ve kullanımı açısından Türkiye'nin büyük bir potansiyeli olduğu ve gelecekte bu alanda önemli yatırımlar yapacağı belirtiliyor. Bu konudaki görüş ve değerlendirmelerinizi alabilir miyiz?

Yukarıda da söz ettiğim gibi, açık veri, 21. yüzyıldaki düşünce biçimlerinin çok ötesine geçen bir düşünce biçimi oluşturmuştur. Artık aklınıza gelen fikirleri anında üretime, işe ve yeniliğe dönüştürme olanağı var. Bunu sağlayan birçok yeni teknoloji, araç ve ortamlar var. Bugün Google veri güdümlü ekonominin gelişmesine çok katkı sağlamıştır. Artık veriler her yerde ve birbirleriyle ilişkilendirilebiliyor, anlaşılabilir ve analiz edilerek bilgiye ve işe dönüştürülebiliyor. Bu anlamda inanılmaz yeni ve farklı iş olanakları oluşuyor. Dünyada sadece bu konuya odaklı bilimsel araştırmalar ve teknoloji geliştirme çalışmaları projeler yapılıyor. Artık verinin her yerde olduğu, paylaşıldığı ve kullanıldığı ve tüm bunların çok hızlı bir biçimde yapıldığı yeni bir dünyanın içindeyiz. Yeni nesil tüm bunların çok ötesinde, bu şekilde yaşıyor ve bu şekilde düşünüyor. Dolayısıyla bizim yeni nesle uyum sağlamaya çalışmamız gerekiyor. Devlet inşaat ekonomisini bırakarak, veri ekonomisine geçiş sağlarsa ülke inanılmaz gelişir ve zenginleşir. Ancak bunu anlatmamız bizim çok zor maalesef.

- Türkiye’de açık verinin henüz firmalar tarafından iş fırsatı olarak görülmemesi, hizmet ve uygulamalara girmemesinin nedenlerini nasıl sıralayabiliriz?

-Veri konusunda şirketlerde yıllardır bir belli bir düzeyde bir bilinç vardır ancak verilerin satın alınması gerekliliği ya da zaten hiçbir kurum veri paylaşmadığı için verilere ulaşma sorunu bunu işe dönüştürmeye önemli bir engeldir. “Açık veri” konusunda da şirketlerde herhangi bir farkındalık oluşmamıştır. Biz bazı şirketlerle bu konuda konuştuğumuzda zaten verinin açıkça paylaşılacağını hayal bile edemediklerini görüyoruz. Ancak satın alınabileceğini düşünabiliyorlar, en azından satılmalı diye düşünüyorlar. Bunda ekonomideki güçlüklerin, genelde veri ve bilgi gizliliğinin çok yaygın olmasının ve toplumun satın almaya meyilli tüketim toplumu olmasının çok büyük payı var. Devlet de bu konuda bir adım atmayınca, şirketlerin bu konuda yapabileceği hiçbir şey yok. Dolayısıyla hayal bile edemiyorlar. Ancak, şirketler artık yeni teknolojilerle kendileri veri oluşturarak bunu açık veriye dönüştürüp yeni veri güdümlü ekonomiyi yaratacak potansiyele sahipler. Özellikle IoT adını verdiğimiz Internet of Things yani “Nesnelerin İnterneti” teknolojisi ile bunu sağlamak mümkün. Şirketler, veri toplayabilir, bu verileri belli standartlara dönüştürebilir, bunu devlete hizmet olarak sağlayabilir. Ayrıca, bu verilerle analizler yaparak ve uygulamalar geliştirerek yine işe dönüştürebilir. Devlet kamu verilerini paylaştığında ise, verilerin analizi, uygulamalar geliştirilmesi ile inanılmaz bir iş potansiyeli oluşturulmuş olacaktır. Özellikle yeni girişimciler ve gençler bunun için hazır işgüçleridir. Açık verinin açık sistemlerde olması, yenilikçi ve açık platformlarda çok kolay ve hızlı geliştirmeler yapılabilmesi ile hayal bile edilemeyecek kadar büyük iş fırsatları ortaya çıkmış olacak, istihdam artacak ve ekonomide ve özellikle bilişim ekonomisinde patlama olacaktır. Yeter ki; devlet bu vizyona sahip olabilsin ve bunu görsün.

-“Açık veri”nin Türkiye’de de yeni bir iş fırsatı oluşturabilmesi için, devlete ve özel sektöre ne gibi sorumluluklar düşüyor? Açık verinin kamu ve firmalar tarafından kullanılabilmesinin önündeki engeller nelerdir? Ne gibi yasal düzenlemeler yapılmalı?

- Öncelikle, toplum genelinde bir farkındalık

oluşması gerekiyor. Vatandaşın, özel sektörün, akademinin ve yerel yönetimin merkezi yönetimden bu konuda talepte bulunması gerekiyor. Bunun için tüm bu kesimlerde farkındalığın artırılması şart. Sivil toplum bu konuda öncü olmalıdır. Ancak, bu işler öyle bugünden yarına olmaz, bizim ülkemizde de genelde hiçbir şey planlı olmaz, ancak iş başa düşünce olur. Bununla birlikte aynı zamanda devletin bu konuda biraz daha bilgi sahibi olması, politika ve strateji oluşturması gerekir. Bu doğrultuda yapılması gerekenleri biz “Avrupa Dijital Gündemi’ne Uyum” adlı raporumuzda yazdık. (www.dijitalgundemtr.com) raporun 124. sayfasında bu konuda politika önerilerimizi yazdık. Ülkeye kazanımlarını da 41. sayfadaki “Akıllı Devlet” başlığı altında belirttik. Politika önerilerimizi şöyle özetleyebilirim:

- Türkiye “Veri Güdümlü Ekonomi”ye geçiş için, politikalarını düzenlemelidir. Bunun için hem kamu, hem akademi, hem özel sektör tarafında medyayı da işin içine katarak bu konuda acil olarak çalışmalara başlamalıdır. Özellikle, “Büyük Veri” konusunda teknolojik gelişmelerin ötesinde verinin kullanımı ve

ticareti ile ilgili mevzuatların oluşturulması gerekmektedir.¹

- Türkiye’nin 2011 yılında imzaladığı Açık Devlet İşbirliği protokolünde, tüm diğer ulus devletler gibi yapılmasını taahhüt ettiği çalışmaları uygulamaya almalıdır.
- “Açık Veri” kavramını yaygınlaştırmak ve kullanıma üzere, bu konudaki yasal düzenlemeler yapılmalıdır. “Açık Veri” standardı Avrupa düzeyinde ISA Programı² tarafından ulusal yönetimlere ortak veri standardı oluşturma konusunda kolaylık sağladığından, ISA Programı’ndan yararlanmak için çalışmalar yapılmalıdır.
- “Açık Veri” kullanımını yaygınlaştırmak üzere farkındalık çalışmaları yapılmalıdır.
- Veri ile ilgili Kamu-Özel İşbirliği platformu oluşturulmalı ve Avrupa’daki Veri Kamu-

¹ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/communication-data-driven-economy>

² <http://ec.europa.eu/isa/>; http://ec.europa.eu/isa/documents/isa_lexuriserv_en.pdf

Özel İşbirliği Platformu ile uyum çalışmaları yapılmalıdır. Bu platform kendi araştırma stratejisini de ortaya koymalıdır.

- Türkiye’nin bir “Açık Veri” portalının olması hedeflenmelidir. Daha önce Açık Devlet İşbirliği protokolü çerçevesinde hedeflenmiş olan saydamlık platformuna bütünleşmiş bir portal olarak düşünülebilir.
- Açık Veri mobil uygulamalar gibi veri güdümlü sektörlerde yatırım tetikleyen yenilikçi katma değerli ürün ve hizmetlerde kullanım için bir temel oluşturur. Verilerin belli bir standartta açılması yeterli değildir. Bu anlamda, hava, trafik, emlak değer verileri ve haritalara kısacası Açık Veri’ye daha kolay erişimin de aynı zamanda sağlanması ve erişim rehberi oluşturulması gerekmektedir. Bu rehberde lisanslama, veri seti ve maliyet gibi konuların nasıl olması gerektiği açıkça belirtilmiş olmalıdır.³

- Açık veri, dünya ve Türkiye’de öncelikle hangi alanlarda kullanılıyor? Kamu ve özel sektör (firmalar) açık veriye neden ilgi gösteriyor?

- “Açık veri” söyleşinin başında söz ettiğim dünya örneklerine baktığımızda, birçok alanda kullanılıyor. Bunu daha iyi irdeleyebilmek için öncelikle hangi verilerin açık veri standardına getirilip paylaşıldığına bakalım: coğrafik, ulaşım, sağlık, finansal, istatistik, bilim, hava, çevre ve kültür. Açık veri ekosistemindeki aktörler ise; yerel yönetimler ve belediyeler, oyun geliştiriciler, yazılımcılar, iş dünyası, devlet, tasarımcılar, analistler, eğitimciler, vatandaşlar, emekliler, bilim insanları ve gazeteciler. En çok kullanılan alanlar; Akıllı Şehirler, Veri Gazeteciliği, Kamuda Verimlilik, Finans ve Sağlık alanları.

Veri her şeydir. Kont Cavour’un da dediği gibi; “Bir şeyi sayabiliyor ve ölçebiliyorsanız o şey hakkında fikir sahibisiniz demektir, bir şeyi sayamıyor ve ölçemiyorsanız o şey hakkında hiçbir şey bilmiyorsunuz demektir.” Sanırım bu söz, durumu çok net özetliyor. Herhangi bir kişi ya da kurum neden veri ya da bilgiye ulaşmak istemesin? Veri her şeydir. Veri bizim yaşamda yaptıklarımızın ve yapacaklarımızın kanıtıdır.

³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:345:0090:0096:EN:PDF>

Veri olmazsa biz fikir sahibi de olamayız, ne iş yapabiliriz ne de sokağa çıktığımızda ne yapacağımızı bilemeyiz. Veri aynı zamanda yol göstericidir. Bu kadar önemliyken, şirketler bunda neden bir fayda görmesin?

- Açık veri kullanımını kim, neden tercih ediyor? Açık veri kullanımı kime, nasıl bir yarar sağlıyor? Birçok yararının yanında açık veri için söylenebilecek sakıncalar nelerdir?

- Sakınca kısmına gelince, sorun da zaten burada. Saydamlığı sakınca olarak görüyorsak o zaman ciddi bir demokrasi problemimiz var demektir. Bazı kimseler açık verinin ne içerdiğini bilmeyen kimseler, kişisel verilerin de paylaşıldığını ya da gizliliği ile ilgili problem olacağını düşünüyorlar.

Oysa kişisel veriler gizlidir ve açık veri kamu verisi demektir ve kamu verisi kişisel verileri barındırmaz, genel verileri barındırır. Örneğin; bir otobüs durağında belli bir gün ve saatte kaç kişi olduğunu açık veri ile bilebilirsiniz ancak bu kişilerin kimler olduğunu o kişi bunu kendisi isteyerek paylaşmadıkça bilemezsiniz.

Saydamlık tersine birçok sorunu da ortadan kaldırır. Çünkü paylaşmayan, açık olmayan ve sürekli gizleyen sorun yaratır.

- Türkiye, açık veri kullanımında nerede? Dünya pazarındaki yeri ve konumu nedir? Ülkemizde açık veri hangi sektörlerde hangi oranlarda kullanılıyor?

-Türkiye’de bir açık veri politikası olmadığı için, bu konuda da hiçbir çalışma yapılmış değil. Aslında verilerin standartlaştırılması ile ilgili bir takım çalışmalar var. Coğrafik verilerin standartlaştırılması Çevre Bakanlığı tarafından yapıldı ancak veriler paylaşılmıyor, böyle bir niyet de yok. Satma gibi bir niyetleri var. İstanbul Büyükşehir Belediyesi CitySDK Projesi kapsamında ulaşım verilerini standart hale getirerek kullanıma açtı ancak proje sonunda geri kapadı. Çünkü yasal olarak bunu yapması mümkün

değil. Ancak standart hale getirdiği bu verileri özel sektöre satarak gelir elde edebilir. Ancak bu da kamu verisinin kamuya paylaşılması ilkesine aykırıdır. Bilgi Toplumu Stratejisi’nde kamu verisinin kamuya paylaşılması gerektiği belirtiliyor ancak bunun sahiplenilmesi esastır.

Dünyada “Open Data Index” dediğimiz “Açık Veri Endeksi”nde 70 ülke yer alıyor. Bu ülkelerdeki 700 veri setinden 84 açılmış

durumda. Türkiye bu endekste yer almıyor. Open Knowledge Foundation’ın Open Data Census veritabanında Türkiye istatistik ve coğrafik verileri ile yer alıyor ancak durum bölümünde bu verilerin açılıp açılmayacağı belli değil ifadesi yer alıyor. Open Data Barometer’da da Türkiye henüz hazır olmayan ülkeler arasında yer alıyor. Hazırlılık parametreleri ise; hükümet, vatandaşlar ve sivil toplum, girişimler ve iş dünyası, hesap verebilirlik, sosyal politika, inovasyon, siyaset, sosyal ve ekonomik hazırlılığı olarak belirlenmiş.

-Şeffaf, güvenilir, hesap verebilir ve katılımcı bir yönetim anlayışının gerek kurumsal düzeyde gerekse kamu yönetimi genelinde yerleştirilmesi ve“Açık veri” konusunda devletin politika ve öncelikleri neler olmalı? Bu kapsamda alınacak önlemler ve önerileriniz nelerdir?

- Politika önerilerinden biraz önce söz ettim. Ancak, Avrupa Dijital Gündemi’ne Uyum Raporu’nun mutlaka okunması gerekir. Zira, orada Açık Veri dışındaki diğer konularda önerdiğimiz politikalar, saydam, güvenilir, hesap verebilir ve katılımcı bir yönetim anlayışının oluşmasına katkı sağlayan niteliktedir. Özellikle kolektif algılama konusu burada önem taşıyor.

-Veri, hangi durumda açık sayılır?Devlet hesap verebilirlik açısından hangi verileri, nasıl paylaşmalı?

- Kamuya ait olan kişisel olmayan tüm verilerdir. Verinin toplandığı yere göre belli standartlar var ve bu standartlara göre veri setlerinin oluşturulması gerekiyor. Bu veri setlerinde yer alacak bu veriler.

Bu çok detay bir soru, konuya göre değişir ama hesap verebilir olabilmek için kişiye özel olmayan

tüm kamu verileri paylaşılabılır olmalıdır.

- Açık veriler hangi kriterler gözetilerek ve nasıl bir süreçten geçirilerek ilgili kitlelere ulaştırılmalı?

-Türkiye’de öncelikle bir Open Data Institute (Açık Veri Enstitüsü) kurmakta fayda var. İngiltere merkezli bu enstitü dünyanın birçok yerinde kuruluyor. Bu konuda bilgilenmek, çalışma yapmak gerekir. Sonrasında farkındalık oluşturulmalı ki, devlet neyi nasıl yapacağını bilsin.

-Açık verinin düzenlenmesi bir maliyet gerektiriyor. Bu nedenle toplanan verilerin kullanmak isteyenlere bir ücret karşılığı satılması öneriliyor. Peki, veri paylaşımından sağlanan gelirler nereye aktarılmalı?

- Devlet bu işe yatırım yapmak zorunda. Vatandaş vergisini ödüyor, serbestçe veriye erişimi de hak ediyor. Devletin vatandaşı ve iş dünyasını bir gelir kapısı olarak görmesi yerine hizmet götüreceği bir yer olarak görmesi gerekiyor.

-Türkiye’de açık veri konusunda hangi kurum liderlik üstlenmeli? Kamunun elindeki verilerin yönetimi için nasıl bir altyapı kurulmalı, hizmetler geliştirilmeli? Bu veriler nasıl kullanıma açılmalı? Açık veriye ilişkin hangi yasal ve mevzuat düzenlemeleri ile değişikliklerin yapılması gerekir?

-Önce devlet imza attığı “Açık Devlet İşbirliği” anlaşmasına bir sahip çıksın ve oradaki taahhütlerini yerine getirmeye başlasın. Bu konuda yapılması gerekenler resmi olarak yazılı ve devlette bir yerlerde var. 4736 sayılı yasa siz de yazmışsınız açılış bölümünde. Bu yasa önemli. Bizim bugüne kadar pratikte karşılaştığımız yasa bu. Ancak engelleyici başka yasa ve düzenlemeler varsa onlara da mutlaka bakılmalıdır.

Günler geçiyor

EVET günler geçiyor şurada 2023 yılına birkaç ay sonra sekiz yıl kalacak. Acaba biz bu sekiz yılda önümüzde bulunan altı yedi ülkeyi geçip ilk on ekonomi arasında yerimizi alacak mıyız? Yoksa bu hedefimiz de geçmişte koyduğumuz birçok hedef gibi söylenmiş ama söylendikten sonra tavsayarak unutulmuş hedeflerimiz arasında mı olacak?

Rekortmen atletler çok iyi bilirler ki eğer bir rekordan söz ediliyorsa o rekorun gerçekleşme zamanı gelmiştir. Türkiye'nin on büyük ekonomiden birisi olması artık konuşuluyorsa bunun olma olasılığı da var demektir. Eğer devletler sıralaması aşılmaz olsaydı yirmili sıralardan kopup gelen Kore'nin şimdiki yerine ulaşması hiçbir zaman mümkün olmayacaktı. Kore bu işi başarmış. Şimdi soru şu: Biz başarabilir miyiz ya da başarı yolundaki engeller ne?

Birinci etmen: İklim

Hava koşulları olarak iklimden söz etmiyorum. Ülkede var olan yatırım ortamının ikliminden söz ediyorum. Parası çok olan birisinin yatırım yerine rantıye ile daha güvenli ve daha rahat bir yaşam sürmesi olası iken yatırımcıyı rantıye olmaya iten o iklimden. Ilıman yani istikrarlı bir iklim bekleyen yatırımcının her sabah döviz de beklenen gelişmelerle fırtınalı bir denizde yolculuk yapan gemi gibi ayakta kalma savaşımı vermesine neden olan iklimden.

İkinci etmen: Kaynaklar

Temel bilimlerde başarılı olamayan bir ulusun uygulamalı bilimlerde başarılı olması, uygulamalı bilimlerde başarılı olamayan bir ulusunda uygulamada başarılı olması beklenemez. Bu varsayımı insana indirgediğimizde ise şöyle söylememiz gerekir: "Temel eğitimi sağlam bir temele oturmeyen bir insana daha sonra çok iyi formasyon kazandırmak oldukça zordur." Bu durumun sonucu iş yaşamımıza şöyle yansır: "İşler kendilerini yerine getirecek uzmanlar beklerken, insanlar kendilerine uygun iş bulamamaktadırlar." Yani insanlar işsiz, işler insansız. Kaynak olarak iyi bir insan kaynağına sahip olmamız bizi nitelikli ürün üretmekten mahrum kılmakta ya da nitelikli işgücü piyasasının istikrarsızlaşmasına neden olmaktadır.

Üçüncü etmen: Araçlar

Eski bir atasözü var, "kem alet ile keramet olmaz" diye. Bugün dünyada rekabet, verimlilik olgusu üzerinden yürümektedir. Verimlilik ise son değerlendirmede yatırım ikliminin iyi olduğu bir ortamda nitelikli kaynakları işleyerek kaliteli üretimi rakiplerinize göre daha kısa bir sürede yapmaktan geçmektedir. Bu tanım, sanayi toplumunun tanımı olsa da bilgi toplumunda durum sadece işlenen kaynağın nitelik farkından başka bir şey değildir. Ülkemiz hiçbir zaman makine üreten, makineleri yapan bir ülke olmadı. Dolayısı ile son teknoloji üretim araçları, her zaman o araçları üreten ülkelerin elinde kaldı. Ya da biz o araçları daha sonraki modelleri çıkmadan kullanır hale gelemedik. Bu sürenin bazen bir ay bazen bir sene sonra kullanmak biçiminde oluştuğunu gördük.

Günler geçiyor. Yarın uyandığımızda takvimler 2023'ü gösterecek ve biz bugün ne yaptıysak o gün sıralama endeksindeki yerimizden doğru ya da yanlış yapmış olduğumuzu anlayacağız.

Nezih KULEYIN
nezih@semor.com.tr

AB'nin “Dijital Gündemi”ne iki yeni yönetici

Oettinger, “Dijital Gündemi ve Toplum”; Ansip ise, “Dijital Tek Pazar” adlı yeni birimin başına getirildi.

A

vrupa Birliği (AB) Komisyonu’nun yeni organizasyonu, 10 Eylül 2014’te açıklandı. Temmuz ayında başkanlığa seçilen eski Lüksemburg Başbakanı Jean-Claude Juncker, Kasım 2014’den başlayıp önümüzdeki 5 yıl boyunca AB Komisyonunun kurallarını koyacak olan isimleri yayınladı. Buna göre Avrupa’nın bilişim ve haberleşme hedeflerini belirleyen ve “Digital Agenda” olarak adlandırılan birimlerin yeni iki yöneticisi de belli oldu.

“Dijital Ekonomi ve Toplum” olarak adlandırılan yeni birimin başına getirilen Günther Oettinger, 2005 – 2010 Baden-Württemberg Eyaleti Başbakanı ve 2010-14 AB Komisyonu’nda Enerji Direktörlüğü görevini sürdürüyordu. Estonya’nın 2005 – 2014 Başkan Yardımcısı Andrus Ansip ise, “Dijital Tek Pazar” adlı yeni birimin başına geçti.

Ayrıca Carlos Moedas, Ar-Ge ve inovasyondan sorumlu bakan olurken Başkan Birinci Yardımcısı olan Hollanda’nın eski AB ve Dışişleri Bakanı Frans Timmermans, “temel haklar ve özgürlükler” konularından sorumlu olacak.

“Digital Agenda”yı, uzun zamandır aynı anda Komisyon Başkan Yardımcılığı görevini de yürüten Neelie Kroes yönetiyordu.

Türkiye’de işçi ölümleri veritabanı oluşturuldu

Herkese açık olan veri tabanı, Soma faciası ve madencilik sektörünün yanı sıra 20 işkolundaki güncel verileri kapsıyor.

13 Haziran 2014 tarihinde Araştırmacı Gazetecilere Soma Bursu kapsamında, Kopenhag merkezli Niras ve Londra merkezli BBC Media Action tarafından geliştirilen Objective Programı desteğiyle “Türkiye’de Madenciliğin Açık Veritabanı ve 20 işkoluna yönelik işçi ölümleri verileri” Projesi, hazırlandı.

Dağ Medya’nın hazırladığı, “Türkiye’de Madenciliğin Açık Veritabanı ve 20 İş Koluna Yönelik İşçi Ölümleri Verileri” projesi, sistematik bir şekilde kötü çalışma koşullarına kurban giden işçilerin ölümlerini daha görünür kılmak, daha fazla bilgiyi daha doğru bir şekilde temin edip, filtreleyip, toplayıp sunmak için geliştirildi. Proje, düzenli olarak gelişmeye, açık kaynak verilerin kamu yararı için düzenli bir şekilde takip edilmesini hedefliyor.

Projenin başlıca veri kaynakları; Maden İşleri Genel Müdürlüğü, Türkiye Taşkömürü Kurumu, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu, Maden Mühendisleri Odası, Etimaden İşletmeleri Genel Müdürlüğü, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü olarak sıralanıyor.

İşçi ölümlerinin ana sayfada görünür kılındığı, grafik ve kodlarla açık kaynağa dönüştürüldüğü projenin elektronik tabloları ise, her ay düzenli olarak 20 işkolunun ölüm sayılarını tutan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi Kurumu’nun desteğiyle oluşturuldu. Bir diğer önemli açık kaynak ise üniversitelerin maden mühendisliği bölümleri, akademisyenlerin açıklamaları ve raporları. Medya tarafından sağlanan, basında çıkan, devletin web sitelerinde yayımladıkları açık yayınları, üniversitelerin açık raporları, düşünce kuruluşlarının, maden mühendisleri odalarının açık bültenleri de bu veritabanının oluşmasını sağladı.

Veritabanında ayrıca büyük bir Soma dosyası da mevcut. Soma’da hayatını kaybeden işçilerin isimleri, ölümleri sonrası yapılan haberler, bölgede kimler ne yapıyor sorusuna yanıt veren kurum ve kuruluşların haritaları, ölen işçilerin interaktif haritada coğrafi olarak dağılımı ve bu verilerin hepsine Word, Excel ortamlarında ulaşılabilen bir alan yer alıyor.

300 verinin olduğu veritabanında MySQL kullanıldı ve veriler düzenli olarak güncelleniyor.

Veritabanı için: <http://madencilik.dagmedya.net/proje-/proje-hakkinda--dataveri-55.html>

5G'ye olan ihtiyaç giderek artıyor!...

Artan veri boyutu nedeniyle dünyada yaklaşık 5 yıldır üzerinde durulan ve 2020'ye yönelik bir çalışma olan 5G'nin geliştirilmesi için, AB'nin yanı sıra Japonya, Güney Kore ve Çin'de ortak çalışmalar yürütülüyor. Türkiye'de ise kullanıcıların yüzde 58'i, 4G'yi 2015'te göreceğine inanıyor.

Fatma Ağaç

Toplum olarak telekomünikasyon alanında henüz tam olarak 3 nesil (generation-G) teknolojisini tanıyıp yaygınlaştıramamışken dünya, 4G ve 5G'den söz ediyor. Birçok ülkenin kullanmaya başladığı ancak ülkemizin henüz gündemine girmeyen 4G teknolojisinin ardından şimdi de 5G gündemde. 3G teknolojisinin devamı olan 4G, cep telefonu ile internete bağlananlar ve video seyredenler için oldukça büyük bir avantaj sağlıyor. 4G'ye göre çok daha hızlı bir teknoloji olan 5G ile, dünya üzerinde birbirine bağlanmış durumdaki milyarlarca cihaz, sorunsuz idare edebilecek akıllı bir iletişim ağı haline gelecek. Telefon ve tabletler sadece bir iletişim aracı olmaktan çıkıp adeta portatif birer asistana dönüşecek. Hem kullanıcı sayısı hem de kullanıcı başına veri (data) kullanım oranı artacak. 5G teknolojisi kısa mesafe iletişim fırsatlarını ön plana çıkartırken, 2G, 3G ve 4G olmak üzere tüm nesil bantları da birbirlerine tamamlayıcı olarak kullanabilecek. 5G ile deprem, milli maçlar, milli kutlamalar gibi veri trafiğinin en çok arttığı dönemlerde oluşabilecek iletişim sıkıntısının da önüne geçilecek.

TBD BİLİŞİM Dergisi'nin Ekim 2014 sayısının "Gündem" konusu olarak 5G'yi belirledik. Küresel ölçekte 5 yıldır birçok şirket ve resmi kurum, 5G mobil hızlı iletişim çalışmaları sürdürüyor. Geçtiğimiz yıl 60 milyonu geçen 4G mobil iletişim abone sayısının 2020 yılına kadar hızla artması bekleniyor. Ancak söz konusu yıla gelindiğinde kullanıcıları 5G isimli çok daha yeni bir teknoloji bekliyor.

5G mobil sistemlerin temel hedefi, herkesin, her yerde her türlü bilgiye sınırsız erişimi ve her türlü veriyi paylaşabilmesi olarak ifade ediliyor. 5G sistemlerinin Uzun Vadeli Dönüşüm

5G

Gündem:
5. Nesil
teknoloji

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ 127

CROWD'da çalışıyor. Avea, bu iki oluşuma Türkiye'den dahil edilen tek GSM operatörü olarak, 5G'nin gerçek ortamda test edilme sürecine yakından tanıklık edecek.

5G nedir?

4G teknolojisinin ardından çeşitli araştırmacılar, artan veri boyutlarından dolayı yeni bir sistemin daha gerekli olduğu kararına vardılar ve geliştirilecek olan bu beşinci nesil sisteme de 5G adını verdiler. 5.

kablosuz haberleşme sistemi olarak bilinen hizmet, 2020 yılına yönelik bir çalışma. 3G veri aktarım hızı saniyede 28 megabit, 4G'de bu hız 100 megabit, 5G'de ise bu hız gigabit seviyesinde. İlk haberleşme sisteminden bu yana istatistiklerden görülen o ki her 10 yılda bir yeni bir haberleşme sistemi geliştiriliyor. İsveç'in en büyük güvenlik ve iletişim şirketi olan Ericsson'un liderliğinde devam eden 5G sisteminin geliştirilmesi için, AB ülkelerinin yanı sıra Japonya, Güney Kore ve Çin ile ortak çalışmalar yürütüyor.

5G sisteminin geliştirilmesi sırasında ise çeşitli tartışmalar meydana geliyor ve bu tartışmalar genellikle 2 zıt görüş etrafında toplanıyor: 5G'ye ihtiyacımız şu anda yok diye düşünenler ve 4G'nin modası çoktan geçti ve 5G sistemi geliştirilmeli diye düşünenler. Ancak çeşitli araştırmalar gösteriyor ki önümüzdeki 5 yıl içinde 4G sistemi, artan ihtiyaçlar doğrultusunda yeterli olmayacak.

5G teknolojisi 2020'de geliyor

Küresel ölçekte 5 yıldır bir çok şirket ve resmi kurum 5G mobil hızlı iletişim çalışmaları sürdürüyor. 1G'nin tanıtıldığı 1981 yılından

sonra ortalama her on yılda bir mobil iletişim hızlandı. Buna göre ara bağlantı türleri hariç 2G, 1992'de; 3G, 2001'de ve 4G de 2012'de mobil dünyada yaygınlık kazanmaya başladı. Geçtiğimiz yıl 60 milyonu geçen 4G mobil iletişim abone sayısının 2020 yılına kadar hızla artması bekleniyor. Ancak söz konusu yıla gelindiğinde kullanıcıları çok daha yeni bir teknoloji bekliyor olacak; 5G. Güney Kore'de 2008 yılında başlayan 5G çalışmalarının da katkısıyla Samsung, 2 kilometrelik mesafede 28 Ghz spektrumunda 1 Gbps hıza ulaştığını açıkladı. 4G'nin 3G'ye göre teorik olarak 10 kat, 5G'nin de 4G'ye göre 10 kat hızlı olduğu düşünüldüğünde 5G'nin gelecekte çok daha yüksek hızlara çıkabileceği tahmin ediliyor.

Öte yandan bu hıza ulaşmak için aynı anda 60'tan fazla baz istasyonunun kullanılmış olması da ticari olarak kullanıma açılması öngörülen 2020 yılında, 5G'ye yönelik özgül soğurma oranı (Specific Absorption Rate-SAR) tartışmalarını yeniden alevlendireceği iddia ediliyor.

4G nedir?

Haberleşme teknolojilerinde 4G, dördüncü nesil kablosuz teknolojisi olarak karşımıza çıkıyor. Mobil elektronik haberleşme sistemindeki gelişmeler ve artan veri trafiği doğrultusunda ortaya çıkabilecek ihtiyaçları karşılamak için 4. Nesil (LTE) teknolojisi gündeme geliyor. Dördüncü neslin diğer telekomünikasyon standartları gibi hücresel bir ağ sistemi kullanması ve üçüncü nesilde ortaya çıkan kapsama alanı sorunu başta olmak üzere bazı sorunları çözmesi bekleniyor. 2G ve 3G teknolojilerinin devamı niteliğinde olan bu teknoloji, diğer GSM standartlarında olduğu gibi hücresel ağ sistemini kullanıyor. 3G teknolojisindeki kapsama alanı sorunlarını da bu dördüncü nesil teknolojinin çözmesi bekleniyor. 4G sistemi, 2G ve 3G'den daha

yüksek veri hızları temeline dayanır ve herhangi bir zamanda, herhangi bir yerde çoklu kitle iletişimi ile kullanıcılara hizmet verebilir.

4G uygulamasının 2015 yılında yürürlüğe gireceği söyleniyor. Tam oturmasıyla beraber 2016 yılında tüm Türkiye'de kullanılabilir hale geleceği belirtiliyor. 4G sistemi, IP tabanlı olarak hizmet sağlıyor ve bu hizmeti de IPv6 standartları çerçevesinde gerçekleştiriyor. Böylece çok sayıda kablosuz cihaz doğrudan adreslenebilir bir protokol kullanılarak birbirine bağlanabiliyor. 4G bağlamında, IPv6 daha dayanıklı, daha güvenli ve iletim kabiliyeti daha yüksek uygulamalar sağlıyor.

4G sisteminin şu anda mevcut olduğu ülkeler listesi ise şöyle: Afganistan, Afrika, Avustralya, Hollanda, Brezilya, Kanada, Fransa, Hindistan, Endonezya, İrlanda, İtalya, Kazakistan, Malta, Arabistan, Belçika, Yeni Zelanda, Pakistan, Filipinler, Polonya, Romanya, Rusya, Norveç, İsveç, İspanya, Güney Kore, İsviçre, İngiltere, Amerika.

Türkiye, 4G teknolojisini istiyor

2014 Ericsson ConsumerLab "Türkiye 3G Kullanıcı Eğilimleri ve Beklentileri Araştırması"na göre Türkiye'de mobil servislerin kullanımı bir hayli aktif. Akıllı telefon üzerinden sosyal ağ kullanımı, anlık mesajlaşma, mobil oyun ve uygulama indirme gibi servislerin kullanım sıklığında Türkiye; İngiltere, Amerika ve Almanya gibi ülkelere daha ileride.

İnternet tabanlı iletişim hizmetleri yükselişte. Gelenekselden vazgeçmeyen internet iletişim servisleri kullanıcıları, aynı zamanda her 10 mesajdan 4'ünü ve her 10 telefon görüşmesinden 3'ünü internet üzerinden yapıyor.

Türkiye'de 4G'ye olan ilgi giderek artıyor; kullanıcıların yüzde 58'i ise 2015'te 4G'yi Türkiye'de göreceğine inanıyor.

(Long Term Evolution- LTE) şebekeleri ile uyumlu çalışacağı belirtiliyor. Ulaştırma, Haberleşme ve İletişim Bakanı Lütfi Elvan, mobil elektronik haberleşme sistemindeki teknolojik gelişmeler ve artan veri trafiği sebebiyle ileride ortaya çıkabilecek ihtiyaçları karşılamak için 4. nesil mobil elektronik haberleşme teknolojisi olarak kabul edilen LTE teknolojisinin yetkilendirilmesi konusunda çalışmalara başladıklarını açıkladı. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun (BTK) yayımladığı "Elektronik Haberleşme Sektöründe Teknolojik Gelişmeler ve Eğilimler Raporu"na göre, genişbant ve hızın önemsendiği internetin geleceği olan "5'inci Nesil Mobil Haberleşme Sistemleri"ne ihtiyaç giderek artıyor.

Türk Telekom (TT), 5G teknolojileri geliştirmek üzere Avrupa ICT Endüstrisi ve Avrupa Komisyonu ortaklığı ile kurulan 5G-PPP Organizasyonu'nda üye konumunda bulunuyor. Türk Telekom Grubu'nun mobil iletişim şirketi Avea'nın CEO'su Erkan Akdemir, 4G'ye hazır olduklarını belirtti. Avea, iki yıldır Avrupa Çerçeve Programları kapsamında iki ayrı projede çalışıyor. Avrupa Birliği (AB) tarafından yürütülen MOTO Projesi ile Avrupa için 5G'nin yol haritasını çizen konsorsiyuma giren Avea, bir süredir de 5G projesi olan

5G

Gündem:
5. Nesil
teknoloji

Avea CEO'su Akdemir:

İleride oluşacak 5G çalışmalarına, Türkiye'den katılan firma olarak öncülük ediyoruz

MOTO Projesi'yle Avrupa için 5G'nin yol haritasını çizen konsorsiyuma girdikleri ve 5G projesi olan CROWD'da çalıştıklarına işaret eden Akdemir, Avea'nın 5G'nin gerçek ortamda test edilme sürecine yakından tanıklık edeceğini vurguladı.

Türk Telekom A.Ş. (TT) Grubu'nun mobil iletişim şirketi olan Avea'nın CEO'su Erkan Akdemir, sorularımızı yanıtlarak 5G konulu "Gündem" sayfalarımıza katkı verdi. İki yıldır Avrupa Çerçeve Programları kapsamında iki ayrı projeye katıldıklarını, Avrupa Birliği (AB) tarafından yürütülen MOTO Projesi ile Avrupa için 5G'nin yol haritasını çizen konsorsiyuma girdiklerini, bir süredir de 5G projesi olan CROWD'da çalıştıklarını belirten Akdemir, bu iki oluşuma Türkiye'den dahil edilen tek GSM operatörü olarak, 5G'nin gerçek ortamda test edilme sürecine yakından tanıklık edeceklerini söyledi. Fransa, İtalya ve İspanya gibi Avrupa'nın teknoloji devlerinin yanı sıra önde gelen araştırma kurumları ve üniversitelerinin

bulunduğu MOTO projesinde Avea'nında yer aldığına dikkat çeken Akdemir, Türkiye'de ilk defa LTE-Advanced için deneme iznini 2013 Aralık ayında aldıklarını, 4 Nisan 2013'te sistemle ilgili test ve demoları tamamladıklarını bildirdi.

IMS (IP Multimedia Subsystem) altyapısını Türkiye'de ilk kuran ve devreye alan operatör olduklarını vurgulayan Akdemir, sektörde ticari LTE Advanced Cat 6 akıllı telefon ve modem üzerinden 300 Mbps veri indirme hız testini gerçekleştiren ilk operatör olduklarını kaydetti. 5G konusunda yapılan çalışmaları yakından izleyip doğrudan katkı sağlayarak bu çalışmalara yön vermeyi ve bu teknolojileri rakiplerinden daha önce sunmayı hedeflediklerinin altını çizen Akdemir, "5G'nin standartlaşmasına katkıda bulunacak projelerde yer alarak, ileride oluşacak 5G çalışmalarına, Türkiye'den katılan firma olarak öncülük ediyoruz" dedi.

-Mobil elektronik haberleşme sistemindeki gelişmeler ve artan veri trafiği doğrultusunda ortaya çıkabilecek ihtiyaçları karşılamak için yapılan 4. Nesil (LTE-Long Term Evolution) teknolojisi olarak kabul edilen teknolojiye ilişkin yaptığınız çalışmalar ne aşamada?

-Türkiye'de ilk defa LTE-Advanced için deneme iznini geçtiğimiz yılın Aralık ayında aldık. Bir başka ifade ile rakiplerimizden 6 ay önce, deneme izinlerimizi alarak, 4 Nisan 2013'te sistemimizle ilgili test ve demolarımızı tamamladık. Gerçekleştirdiğimiz bu çalışmayla, bu servisi deneyen Türkiye'de ilk, dünyada ise sayılı operatörler arasında yer aldık. Bunların yanında, Avea olarak; VoLTE, RCS ve LTE ile

birlikte hayatımıza girecek diğer servislere imkân sağlayan IMS (IP Multimedia Subsystem) altyapısını Türkiye'de ilk kuran ve devreye alan operatörüz.

Yine geçtiğimiz günlerde Teknoloji Merkezi'mizde Türkiye'de ilk kez hem dünyanın ilk ticari ve en hızlı Wi-Fi destekli LTE-A Cat 6 modemi ve dünyanın ilk ticari genişbant LTE-A (Cat 6) akıllı telefonu ile LTE-A üzerinden noter huzurunda hız testi gerçekleştirdik. Böylece sektörde ticari LTE Advanced Cat 6 akıllı telefon ve modem üzerinden 300 Mbps veri indirme hız testini gerçekleştiren ilk operatör olduk.

5G

Gündem:
5. Nesil
teknoloji

Türkiye'nin ilk lisanslı Ar-Ge Merkezine sahip operatörü olarak, gelecek odaklı vizyonumuzla her zaman daha gelişmiş teknolojileri üretme noktasında öncü adımlar attık; atmaya da devam ediyoruz. Hali hazırda sunmakta olduğumuz 3G hizmeti, 4G ile rekabet edebilecek veri hızına sahip çift taşıyıcılı HSPA+ teknolojisi seviyesindedir. Geçtiğimiz yıl 3G hizmetimizi belirli noktalarda çoklu anten (MIMO) teknolojisini de devreye alarak daha da hızlandırdık.

Yol haritamızı LTE'nin daha gelişmiş sürümü olan LTE-Advanced'e göre planlarken yatırımlarımızı da bu doğrultuda sürdürüyoruz. Bu kapsamda, istasyonlarımızı sadece yazılım değiştirilerek LTE'e geçebilecek özellikte kurarken; veri taşıyıcı ve işleyici sistemlerimizi de buna uygun teknoloji ve mimariyle oluşturduk. Gerçekleştirdiğimiz çalışmayla, bu servisi açık alanda veren Türkiye'deki ilk, dünyada ise sayılı operatörler arasındayız.

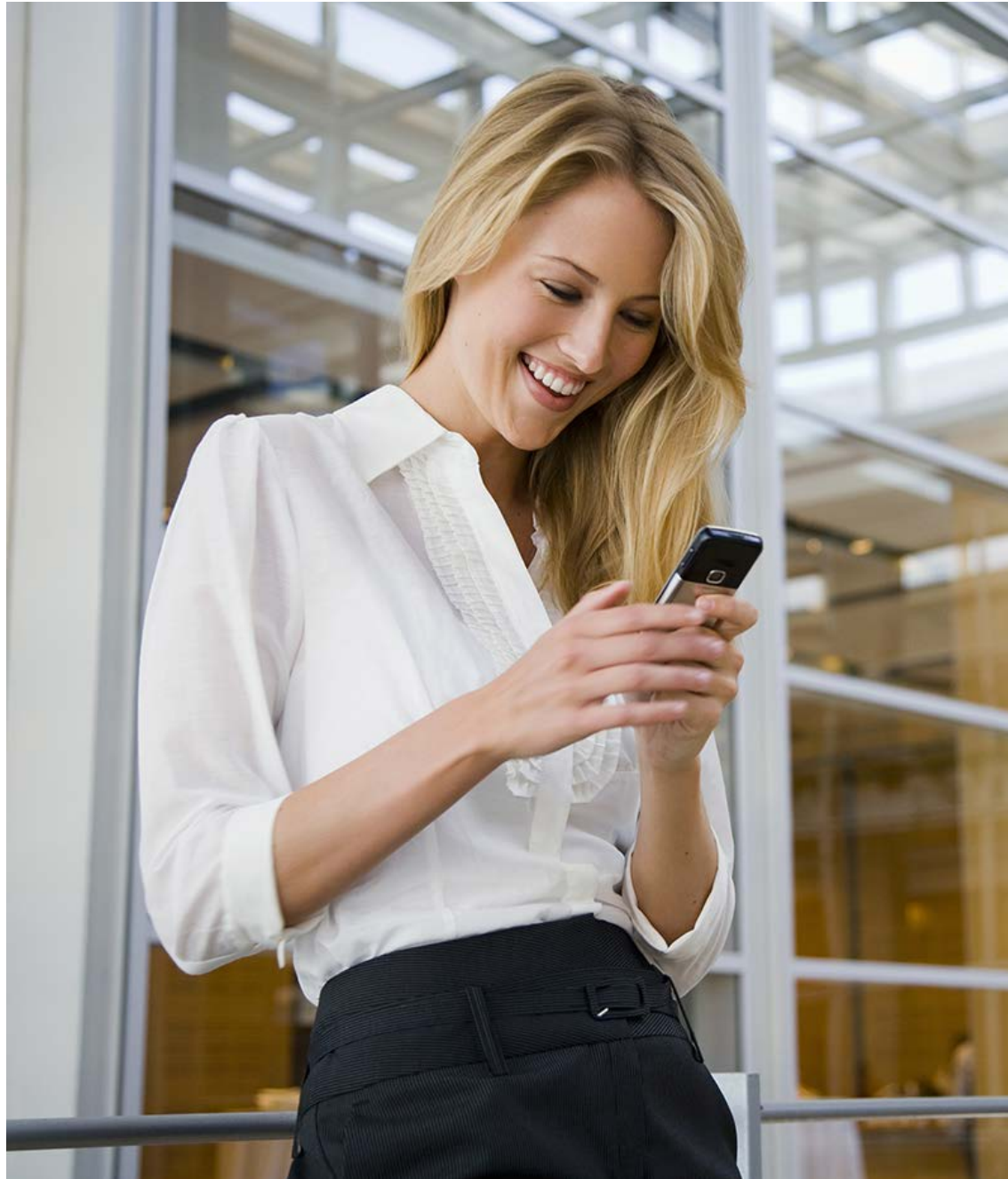
Mobil işletmeci tarafında hali hazırda yürümekte olan IMS altyapı; uçtan uca IP ve fiberin baz istasyonlarına yaklaşma işlemlerinin tamamlanmış olması gerekiyor. Bu açıdan Avea şebekesi 4G'ye hazır diyebiliriz.

-Dördüncü neslin diğer telekomünikasyon standartları gibi hücresel bir ağ sistemi kullanması ve üçüncü nesilde ortaya çıkan kapsama alanı sorunu başta olmak üzere bazı sorunları çözmesi bekleniyor. 4G neleri getirecek? Avantajları ne olacak?

-Radyo erişim teknolojisi, spektrum esnekliği ve basitleştirilmiş mimarisiyle 4G olarak adlandırdığımız LTE teknolojisi; mobil genişbant veri erişiminin daha da hızlanmasına ve yaygınlaşmasına olanak sağlayacak yeni nesil bir bağlantı teknolojisidir. Yüksek aktarım hızlarıyla, 3G'den çok daha gelişmiş bir deneyim sunmakta olan LTE'nin, daha çok video odaklı bir teknoloji olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü 4G, farklı erişim teknolojisiyle (OFDMA) daha geniş bantlarda çok daha hızlı veri iletişimine imkân sağlıyor. Ayrıca, M2M uygulamalarında yüksek performans sunan LTE, tüm bu özellikleriyle daha keyifli oyun deneyimi ve daha kaliteli iletişim fırsatı sunmaktadır. Ancak buradaki en önemli nokta; tüm bu hizmetler mevcut spektrum lisansları ile değil; verilecek ek frekans bantları ile sağlanabilir.

Öte yandan, LTE teknolojisinin profesyonel yaşama da verimlilik katacağına inanıyoruz. Profesyonel yaşamın gerektirdiği birtakım

ihtiyaçlar, LTE ile birlikte mobil yöntemlerle giderileceği için kaynakların etkin kullanımı sağlanırken; zamandan ve iş gücünden de önemli ölçüde tasarruf edilmiş olacak. Tüm bunların yanı sıra daha gelişmiş bir müşteri hizmeti sunulacağı için müşteri memnuniyetinde de önemli ölçüde artış olacak. Temmuz (2014) sonu itibarıyla 111 ülkede 318 adet LTE şebekesi bulunuyor ve yılsonuna kadar bu sayının 350 şebekeye ulaşması bekleniyor. Bu rakamın 2017 sonu itibarıyla 900 milyon kullanıcıya ulaşması bekleniyor. Önümüzdeki dönemde bu sayı daha da artacak.

2014 yılının ilk 7 ayında Türkiye'de 1.2 milyon adet LTE uyumlu cihaz satışı gerçekleşti. Bu rakam, toplam akıllı cihaz satışının yüzde 21'ini oluşturuyor. Akıllı cihaz penetrasyon oranıyla, pazardaki lider operatör olarak LTE cihaz destekli cihazları portföyümüzde sunuyoruz. Mevcut durumda Avea portföyünde 24 adet LTE destekli cihaz yer alıyor. LTE destekli cihazların adedi ise tüm cihaz portföyümüzün yüzde 56'sını oluşturuyor. Avea olarak akıllı telefon sahiplik oranını son 3 yılda yüzde 47'ye yükselterek bu alandaki liderliğimizi sürdürüyoruz ve akıllı telefona geçecek yeni kullanıcılara LTE uyumlu cihazları tercih etmelerini tavsiye ediyoruz. Hem

bireysel hem de kurumsal müşterilerimiz için birçok yeniliği de beraberinde getirecek olan LTE teknolojisini önemsiyoruz ve tüm müşterilerimize bu deneyimi en iyi şekilde yaşatabilmek için hazırlıklarımızı bu doğrultuda sürdürüyoruz.

Veri odaklı 4G şebekesi üzerinden ses servisinin kalite garantisi ile taşınmasını sağlayan VoLTE teknolojisi ise Güney Kore, Amerika Birleşik Devletleri, Almanya ve Azerbaycan'da kullanılıyor. Hong Kong, Japonya, Avusturalya, İsveç, Rusya, Birleşik Arap Emirlikleri, Hollanda, Slovenya ve Kanada'da bu yıl VoLTE'nin kullanılmaya başlanması planlanıyor.

LTE ve VoLTE teknolojileriyle hiç şüphesiz ki daha fazla kapasite ve 10 kat daha hızlı mobil internetle yepyeni bir deneyim yaşayacağız. 5-10 ms'lere düşen minimum gecikme süresi ile yükselen veri indirme hızı, büyük dosya ve video'ları saniyeler içinde indirmeye imkan verilecek. 3G'den farklı olarak veri yükleme hızında da kayda değer iyileşmeler göreceğiz. Çektiğimiz fotoğrafları,

videoları anında paylaşabilirken; bağlantı süresinin iyileşmesine paralel olarak, online oyun deneyiminde de yeni bir deneyim yaşayacağız. LTE teknolojisi, M2M (makineden makineye) ekosistemleri için enerji sektöründe 'akıllı sayaç ve akıllı şebeke', perakendede 'otomatlar ve POS cihazları' gibi çözümlerin yanı sıra otomasyon inşası, sağlık, nakliye sektörleri ve endüstriyel işlemlerde de yeni fırsatlar yaratıyor; evlerdeki elektronik eşyaların ısıtma/soğutma sistemlerinin uzaktan yönetimi ve güvenlik sistemlerinden sağlık sektöründeki uygulamalara kadar pek çok yeni iş imkânı doğuruyor.

Kısaca temel avantajları şöyle sıralayabiliriz: Büyük dosya transferi; Her yerden şirket ağına hızlı bağlantı; Gerçek zamanlı veri paylaşımı; Video konferans ve telekonferansta hızlı ve kaliteli bir iletişim; Gelişmiş multimedya entegrasyonu; Verilere uzaktan ulaşım; Maliyet düşüşü; Kaynakların verimli kullanılması; Zaman tasarrufu; Yeni fırsatlar ile Gelişmiş müşteri hizmeti.

-Küresel ölçekte 5 yıldır birçok şirket ve resmi kurum, 5G mobil hızlı iletişim çalışmaları sürdürüyor. Geçtiğimiz yıl 60 milyonu geçen 4G mobil iletişim abone sayısının 2020 yılına kadar hızla artması bekleniyor. Ancak söz konusu yıla gelindiğinde kullanıcıları 5G isimli çok daha yeni bir teknoloji bekliyor olacak. Türkiye'nin 5G ile ilgili şimdiden bir planı var mı?

-5G teknolojisi, gelecekte mobil operatörlerin ses, mesajlaşma gibi tüm hizmetleri ve kampanyaları internet hizmeti üzerinden şekillendirmesine olanak sağlayacak. 5G teknolojisiyle çok daha hızlı internet kullanımı mümkün olacak.

4G'ye göre çok daha hızlı bir teknoloji olan 5G, bağlanmış durumdaki milyarlarca cihazı, sorunsuz idare edebilecek akıllı bir iletişim ağı haline gelecek. Telefonlar ve tabletler sadece bir iletişim aracı olmaktan çıkıp adeta portatif birer asistana dönüştükçe; hem kullanıcı sayısı hem de kullanıcı başına data kullanım oranı artacak. 5G teknolojisi kısa mesafe iletişim fırsatlarını ön plana çıkartırken, 2G, 3G ve 4G olmak üzere tüm nesil bantları da birbirlerine tamamlayıcı olarak kullanabilecek. Bu özelliği sayesinde daha çok data kullanımı mümkün hale gelerek kapasite de artırılmış olacak. Böylece depremler, millî maçlar,

5G

Gündem:
5. Nesil
teknoloji

milli kutlamalar gibi data trafiğinin en çok arttığı dönemlerde oluşabilecek iletişim sıkıntısının da önüne geçilecek.

Avea olarak iki yıldır Avrupa Çerçeve Programları kapsamında iki ayrı projede çalışıyoruz. Avrupa Birliği (AB) tarafından yürütülen MOTO Projesi ile Avrupa için 5G'nin yol haritasını çizen konsorsiyuma girmiştik, bir süredir de yine 5G projesi olan CROWD'da çalışıyoruz. Avea, bu iki oluşuma Türkiye'den dahil edilen tek GSM operatörü olarak, 5G'nin gerçek ortamda test edilme sürecine yakından tanıklık edecek. Fransa, İtalya ve İspanya gibi Avrupa'nın teknoloji devlerinin yer aldığı projede Avea, aynı zamanda Avrupa ülkelerinden katılan tek mobil operatör olma unvanını da taşıyor. Avea'nın yanı sıra Avrupa'nın önde gelen araştırma kurumları ve üniversitelerinin bulunduğu MOTO Projesi kapsamında, giderek artan veri trafiğini ve

operatörlerin şebekelerine düşen yükü fazla arttırmadan yönetmenin yolları araştırılıyor. Özellikle, mobil cihazların kendi aralarında doğrudan iletişim kurarak oluşturacakları şebekeler ve WiFi erişim noktalarının kullanımıyla, ADSL hatlarına yük boşaltma seçenekleri üzerinde duruluyor.

MOTO Projesi'nde bu yıl "cihazdan cihaza" iletişimi gerçekleştirerek baz istasyonlarında oluşacak yükü azaltmaya yönelik projenin demo çalışması gerçekleştirildi. Bu yeni yöntemle, kalabalık alanlarda operatörlerin kapasite yükünün artırılması hedefleniyor. Bundan sonraki süreçte, MOTO uygulamasının Avea sistemleri ile entegrasyonunu ve gerçek ortamlarda test edilmesi sürecini gerçekleştireceğiz. MOTO offloading çözümleriyle operatörler, veri kullanmak isteyen kullanıcı kitleleri için bant genişliği ayırma sürecini esnek ve verimli bir

şekilde gerçekleştirebilecekler. Ayrıca herhangi bir servis bloklaması ya da fazla altyapı sağlamaksızın, trafik sıçramalarını da kontrol edebilir duruma gelecekler.

Denetleme kriterlerinde çok iyi notlar aldığımız CROWD Projesi'yle de giderek artan ağırlıktaki erişim ağları, heterojen ağ yapılarında enerji verimliliği ve ağ performansını öne çıkaracak operatörler için geleceğin internet ağ teknolojisi oluşturmanın yolları araştırılacak. Özellikle, çok yoğun heterojen ağlarda, mobil kullanıcıların deneyim kalitesini arttıracak akıllı erişime dayalı teknoloji çözümleri üzerinde çalışmalar gerçekleştirilecek.

Ayrıca, TT, 5G teknolojileri geliştirmek üzere Avrupa ICT Endüstrisi ve Avrupa Komisyonu ortaklığı ile kurulan 5G-PPP organizasyonunda üye konumunda bulunuyor.

Altyapı, kamu ve özel sektör ortaklığı olan, AB Komisyonu ile endüstri üreticileri, telekomünikasyon operatörleri, servis sağlayıcılar, küçük ve orta ölçekli işletmeler tarafından başlatılan 5G- PPP, önümüzdeki 10 yıllık dönemde yaygın yeni nesil iletişim altyapılarına yönelik çözümler, ağ yapıları, teknolojiler ve standartlar sağlayacak. Akıllı şehirler, e-sağlık, akıllı ulaşım, eğitim, eğlence ve medya gibi alanlarda fırsatlar sunacak.

-5G mobil sistemlerin temel hedefi herkesin, her yerde her türlü bilgiye sınırsız erişimi ve her türlü veriyi paylaşabilmesi olarak ifade ediliyor. 5G sistemlerinin LTE şebekeleri ile uyumlu çalışması ve yüksek frekanslarda ise yeni bir Telsiz Erişim Teknolojisi geliştirilmesinden söz ediliyor. Kavramsal olarak tartışma safhasında bulunan konu ülkemize ne gibi fırsatlar yaratabilir?

-5G mobil iletişim sistemleri henüz kavramsal analiz ve tartışma aşamasında olmasına rağmen öncü Ar-Ge kuruluşları bu konuda çalışmaya başlamış olup bu konuda AB Ar-Ge fonları için proje önerileri gönderilmeye başlanmıştır. Bu doğrultuda Avea olarak hem uluslararası hem de ulusal projelerimizle 5G mobil iletişim teknolojilerinde kullanılacak yeni haberleşme ve mobil şebeke altyapılarına yönelik çalışmalarımızı başlattık. Örneğin, TÜBİTAK destekli yeni bir projemizde 10Gb/s ve üstü mobil veri hızı vadeden henüz frekans tahsisi yapılmamış TeraHertz seviyesindeki çok yüksek frekans bantlarında yenilikçi telsiz erişim teknikleri geliştirilmesi üzerine çalışmaya başladık.

Avea olarak 5G konusunda yapılan çalışmaları çok yakından takip ederek ve bu çalışmalara doğrudan katkı sağlayarak geleceğin mobil iletişim teknolojilerinin servis sağlayıcısı olmanın yanında yön vereni olmayı ve bu teknolojileri rakiplerimizden çok daha önce sunmayı hedefliyoruz. 5G'nin standartlaşmasına katkıda bulunacak projelerde yer alarak, ileride oluşacak 5G çalışmalarına, Türkiye'den katılan firma olarak öncülük ediyoruz.

5G teknolojilerinin henüz kavramsal tartışma aşamasında olması Avea'nın ve Türkiye'nin nitelikli Ar-Ge gücünün ortaya çıkarılması ve ülkemizin 2023 hedeflerine erişebilmek için ülkemize global katma değer sağlanması için kaçırılmaması gereken bir fırsattır.

5G

Gündem:
5. Nesil
teknoloji

Avea, AB Destekli 5G Projesi'nde Türkiye'yi temsil edecek

CROWD projesi, 5G teknolojisine paralel olarak heterojen ağ altyapısını kullanacak olan tüketicilerin internete kesintisiz, her yerde ve en yüksek kalitede erişmelerine olanak sağlayacak.

Avea, AB destekli, Avrupa'da 5G (5. kablosuz haberleşme sistemi) Projesi'nin yol haritasını çizecek olan "Connectivity Management for Energy Optimised Wireless Dense Networks'de (CROWD)" Türkiye adına dahil oldu.

Türk Telekom Teknoloji Grup Başkanı Coşkun Şahin ve Avea IT Grup Direktörü Egemen Kurdoğlu ev sahipliğinde, CROWD Proje Yöneticisi Arianna Morelli'nin katılımıyla gerçekleştirilen basın toplantısında, 5G'nin yol haritasının belirlenmesinde bugüne kadar gerçekleştirilen çalışmalar hakkında bilgi verildi. Avea, yoğun heterojen ağlarda daha akıllı bağlantı ve hareketlilik yönetimi çözümleri tasarlayarak, mobil kullanıcıların kullanım deneyimini artıracak çalışmalar gerçekleştirecek ve çok yoğun heterojen 5G altyapıları için en düşük maliyetle en yüksek servis kalitesini sağlayan teknolojileri ortaya çıkaracak. Proje, Temmuz 2015'e kadar devam edecek.

Avea, proje dahilinde mobil kullanıcıların deneyimini iyileştirecek çalışmalar içerisinde yer alacak. Avea, 5G'ye yönelik bu atılımıyla çok yoğun heterojen 5G altyapılar için en düşük maliyetle, en yüksek servis kalitesini sağlayan teknolojilerin ortaya çıkmasına katkıda bulunacak. TT Teknoloji Grup Başkanı Şahin, CROWD gibi büyük bir Ar-Ge projesinde yer almanın hem Avea hem de Türkiye açısından çok önemli bir atılım olduğunu belirterek konuşmasına şöyle devam etti:

"4G'ye oranla yaklaşık 10 kat daha hızlı bir teknoloji olan 5G, bu teknolojiye bağlanan milyarlarca cihazı, sorunsuz bir şekilde idare edebilecek akıllı bir iletişim ağı olacak. Teorik olarak, 3G'de 7.2 megabit olan hız, 4G'de 100 megabite kadar çıkabiliyor. 5G teknolojisiyle ise veri

transferi oranı 1 Gigabit'lik seviyeye taşınacak. 10 kat daha hızlı olan 5G teknolojisiyle çok daha hızlı internet kullanımı mümkün olacak. 2020 yılında hizmete girmesi öngörülen 5G ile birlikte telefon ve tabletlerin klasik kullanımlarının ötesinde, kablosuz 'Nesnelerin İnterneti (IoT)' yaşamımıza girecek. Bu sayede günlük yaşamda kullandığımız birçok nesne mevcut internet ağına dahil olabilecek. Bu gelişmeyle beraber mobil yaşamı tamamen destekleyen pil tüketiminden gecikmeye ve kapasiteye kadar birçok boyutta iyileşmeler yaşanacak." Önümüzdeki yıllarda data trafiğinin artışı sürdürmesi ve data kullanımına yönelik katma değerli servislerin artmasının beklendiğini ve mobil ağ altyapısının da farklı kablosuz haberleşme teknolojilerini içeren heterojen ağlara dönüştüğünü belirten Şahin, konuşmasına şöyle devam etti:

"CROWD projesi, 5G teknolojisine paralel olarak heterojen ağ altyapısını kullanacak olan tüketicilerin internete kesintisiz, her yerde ve en yüksek kalitede erişmelerine olanak sağlayacak. Projeye Türkiye'den katılan tek operatör olmamız, bu teknolojileri rakiplerimize göre çok daha kısa sürede hayata geçirebilmemizi gerçekleştirecek. 5G teknolojilerinde ortaya çıkacak bu yoğun

heterojen altyapıyı, Avealılar'a en yüksek kalitede, en uygun şartlarda biz sunacağız. Projenin ortaya koyduğu çözümler, yakın gelecekte daha da yaygınlaşacak olan akıllı-şehir teknolojilerinde Avea'nın öncü rol oynamasını da kolaylaştıracak." Şahin, "Bu da aslında çok şaşırtıcı değil çünkü 81 ilde müşterilerimize 2 kat hızlı internet sunuyoruz. Son 4 yıldır Ar-Ge yatırımlarına yaklaşık 122 milyon lira bütçe ayırdık. Türkiye'de, yeni nesil teknolojilerin öncüsü olmak için çalışıyoruz. 3G'de iki kat hızlı internet'le sektöre öncülük ederken, 4G ve 5G'ye yönelik çalışmalarımıza da hızla devam ediyoruz" dedi.

CROWD'un Proje Yöneticisi Arianna Morelli ise Avea'nın projedeki önemine değinerek, şunları kaydetti:

"Projede Avea gibi hem Ar-Ge'ye yaptığı ciddi yatırımlarla hem de akıllı telefon penetrasyon oranıyla uzun süredir lider bir GSM operatörü ile işbirliği yapmak oldukça önemli. Bu anlamda Avea'nın bakış açısı ve teknik donanımı projemiz için önemli ve stratejik. Türkiye'nin sahip olduğu potansiyeli düşündüğümüzde, Türkiye'nin de projeye dahil olması önemli bir unsur ve projenin Avea ve Türkiye için değeri bu anlamda ayrıca önemli."

5G

Gündem:
5. Nesil
teknoloji

Siber evrende güvenliğin sağlanması, milli çözümlerin geliştirilip kullanılmasıyla mümkün

Siber suçların küresel ekonomiye yıllık 400 milyar ABD dolarının üzerinde bir maliyeti olduğuna dikkat çekilirken siber güvenliğin gerçek anlamda sağlanmasının ancak bu alanda milli çözümlerin geliştirilip kullanılması ile mümkün olduğu vurgulanıyor.

Bilgi Güvenliği Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Hamdi Atalay, siber güvenlikle ilgili güncel araştırmaları, sonuçları ve ülkeler arasındaki siber savaşların etkilerini derleyip yorumladı.

6 milyarı insan, 4 milyarı da makine/cihaz olmak üzere toplam 10 milyar olması beklenen bağlanabilen nesne sayısının 2020 yılında 50 milyara ulaşacağı tahmin ediliyor (Ericsson). Bağlantılı (connected) hale gelecek 7'den 70'e tüm insanlar ile çeşitli iş ve ev aletleri, arabalar, algılayıcılar, ölçme ve izleme sistemleri vb. tüm bu nesneler bir yandan sürekli veri üretirken diğer yandan da bu verileri paylaşarak olağanüstü bir trafik oluşturmaktadırlar.

İnternet ile başlayan ve olağanüstü hızla genişleyen "Siber evren"de üretilen, saklanan ve iletilen bu verilerin büyüklüğü 2005 yılında 130 Exabyte (milyar Gigabyte), 2010 yılında 1.227 Ebyte iken; 2015 yılında 8.590, 2020 yılında ise 40.000 Ebyte değerine ulaşması beklenmektedir.

Araştırmacılar tarafından yayınlanan verilere göre, siber evrende 1 dakika içinde yaklaşık 650 bin Gbyte internet trafiği oluşturan 200 milyon elektronik posta gönderilmekte, 100 bin tweet atılmakta, 20 milyon fotoğraf görüntülenmekte, YouTube'a 48 saatlik video yüklenip 1.3 milyon video izlenmekte, Google'da 2 milyondan fazla arama yapıp Facebook'a 277 bin giriş yapılmaktadır.

Bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde işten eğlenceye, eğitimden ticarete hayatımızın hemen hemen her alanını içine alan ve "Siber evren"; sağladığı pek çok imkân ve kabiliyetin yanında gerçek dünyadaki tüm tehdit ve tehlikelere açık olduğu gibi kendine özgü özellikleri dolayısıyla ortaya çıkan yeni tehdit ve tehlikeleri de içinde barındırmaktadır.

Bu tehdit ve tehlikeler şunlardır:

- Sistemlere yetkisiz erişim,
- Bilgilerin değiştirilmesi, yok edilmesi ya da bozulması,
- Bilgilerin çalınması, ifşa edilmesi ya da satılması,
- Sistemlerin bozulması ya da hizmetin engellenmesi.

Siber tehditler; kişilerin, kurumların ve ülkelerin bilgi varlıkları ve teçhizatlarını hedef alan, onların mahremiyet, güvenlik ve iş görmesini bozan her türlü siber saldırılar ve yetkisiz müdahalelerdir. Siber saldırıları gerçekleştirenlere bağlı olarak bu saldırılara motivasyonları da değişmektedir. Motivasyonlarına bağlı olarak saldırıları ve saldırganları 3 ayrı grupta değerlendirmek mümkündür.

Birinci grup, amatörler tarafından yapılan bireysel saldırılar daha çok kendini ispat, aktivist hacker (hacktivist) grupları tarafından yapılan saldırılar daha çok propaganda (dini ya da siyasi) veya protesto amaçlı nispeten masum sayılabilecek niteliktedir.

İkinci grup, tüm dünyada suç olarak kabul edilebilecek ve organize profesyoneller tarafından yapılan saldırılarda vardır; bunların arkasında suç örgütleri, çeşitli kurumlar hatta ülkeler yer alabilmektedir. Amaç ve motivasyonları maddi kazanç elde etmek (örneğin banka hesaplarından para çalmak), ticari sırları elde etmek, teknolojik bilgileri çalmak vb. olabilmektedir.

Üçüncü grubu ise ülkelerin resmi, yarı resmi ya da gayri resmi yapılarının başka ülkelere yönelik saldırıları oluşturmaktadır. Bunun bir diğer adı da “Siber savaş”tır. Bu saldırılarda amaç, hedef alınan ülkenin kritik altyapılarını ve kritik projelerini çökmek, bu yolla o ülkeye zarar vermektir.

Kritik altyapıların bilgi ve iletişim teknolojilerine bağımlılığı her geçen gün artmaktadır. Dolayısıyla bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik tehditler, hayatın her alanını ilgilendiren bir boyut ve öneme sahiptir. Bu nedenle “siber güvenlik” konusu artık hem bireyler hem kurumlar hem de ülkeler için çok önemli ve öncelikli hal almış durumdadır.

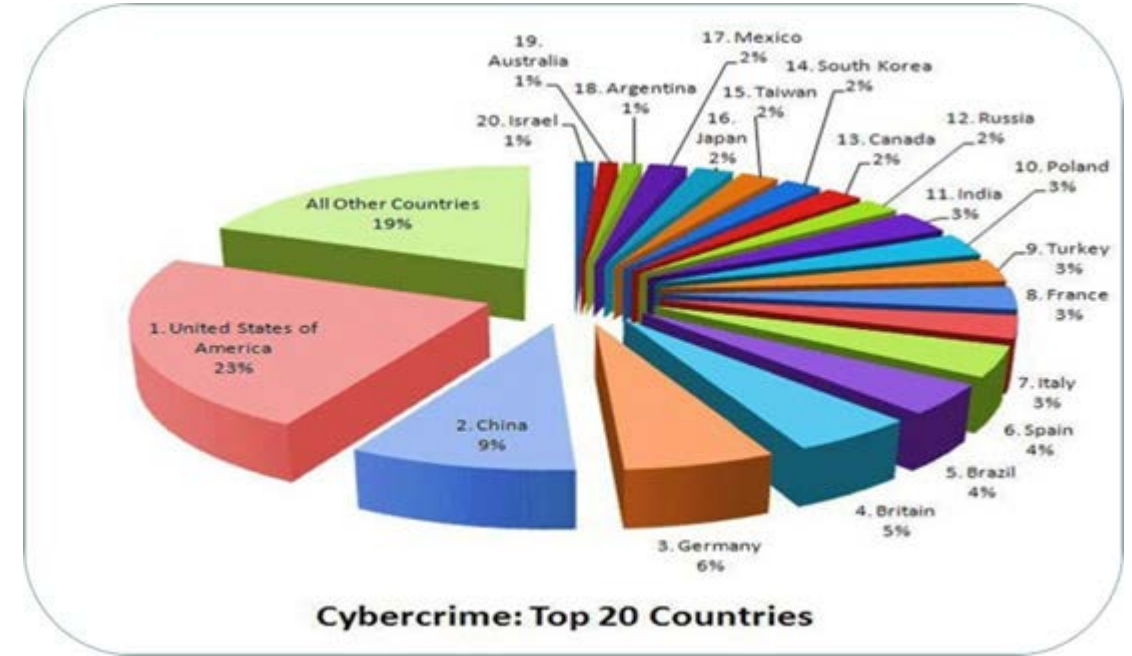
Kişilik haklarının ihlali, iş ve işlemlerin aksaması, kişisel ve kurumsal mağduriyetler gibi yansımaların yanında önemli ölçüde maddi kayıplara da neden olan bu tehdit ve tehlikelerin verdiği zararın küresel bazda yüzlerce milyar dolar olduğu hesaplanmaktadır.

2013 yılında 2-3 trilyon ABD doları büyüklüğe ulaştığı hesaplanan küresel bilişim pazarının yüzde 15-20’lik kısmının siber suç maliyeti olduğu tahmin edilmektedir. Siber güvenliğe yapılan küresel harcamaların ise bunun yanında oldukça küçük, 60 milyar dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir (IDC).

McAfee tarafından yapılan bir çalışmaya (Economic Impact of Cyber Crime - Aug2014) göre, siber suçların küresel ekonomiye olan yıllık maliyeti (iyimser tahminlerle 375 milyar, kötümser tahminlerle 575 milyar dolar olmak üzere) 400 milyar ABD dolarının üzerindedir.

Dünyanın çeşitli yerlerinde milyonlarca bilgisayar sistemi ve web sitesi çöktürülmüş, yüz milyarlarca dolarlık iş kaybına neden olan çeşitli saldırılar gerçekleştirilmiştir. Yine bu maliyetin içinde değişik ülkelerdeki yüz milyonlarca (örneğin Türkiye’den 54 milyon, ABD’den 40 milyon, Çin’den 20 milyonun üzerinde, G.Kore’den 20 milyon, Almanya’dan 16 milyon) kişinin çalınan kimlik bilgilerinin yarattığı maliyet de yer almaktadır.

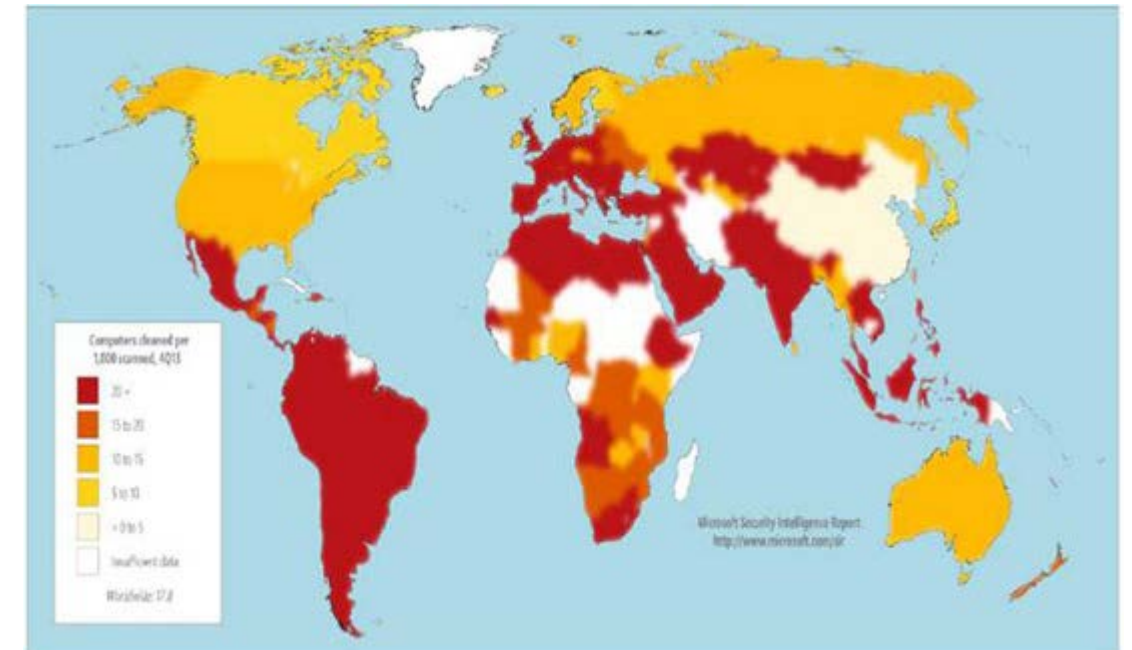
Önemli bir kısmı açıklanmamasına rağmen 2013 yılında ABD’de 3 binden fazla şirketin saldırıya uğradığı (hacked); bir İngiliz şirketin tek saldırıda 1,3 milyar dolar, İran körfezinde iki bankanın birkaç saat içinde 45 milyon dolar, Brezilya’da bazı bankaların milyonlarca dolar parasal zarara uğratıldığı kamuoyuna mal olmuş bilgilerdir.

2013 yılında gerçekleştirilen siber saldırıların yüzde 54’ünün ABD’yi hedef aldığı, Rusya ve Hindistan’ın onu takip ettiği tespit edilirken siber saldırıların yaklaşık yarısının Çin’den kaynaklandığı, ABD’nin yüzde 19 ile onu takip ettiği tespit edilmiş durumdadır.

Siber suçların gerçekleştiği ilk 20 ülke içinde ABD 1., Çin 2. Almanya 3. İngiltere 4., Brezilya 5., İspanya 6., İtalya 7., Fransa 8., Türkiye ise 9. sırada yer almaktadır.

Microsoft tarafından yayınlanan “Security Intelligence Report H2/2014”a göre kötücül yazılımlar tarafından etkilenen bilgisayarların dünya haritası aşağıdaki gibidir;

Symantec tarafından yayınlanan “2014 Internet Security Threat Report”a göre;

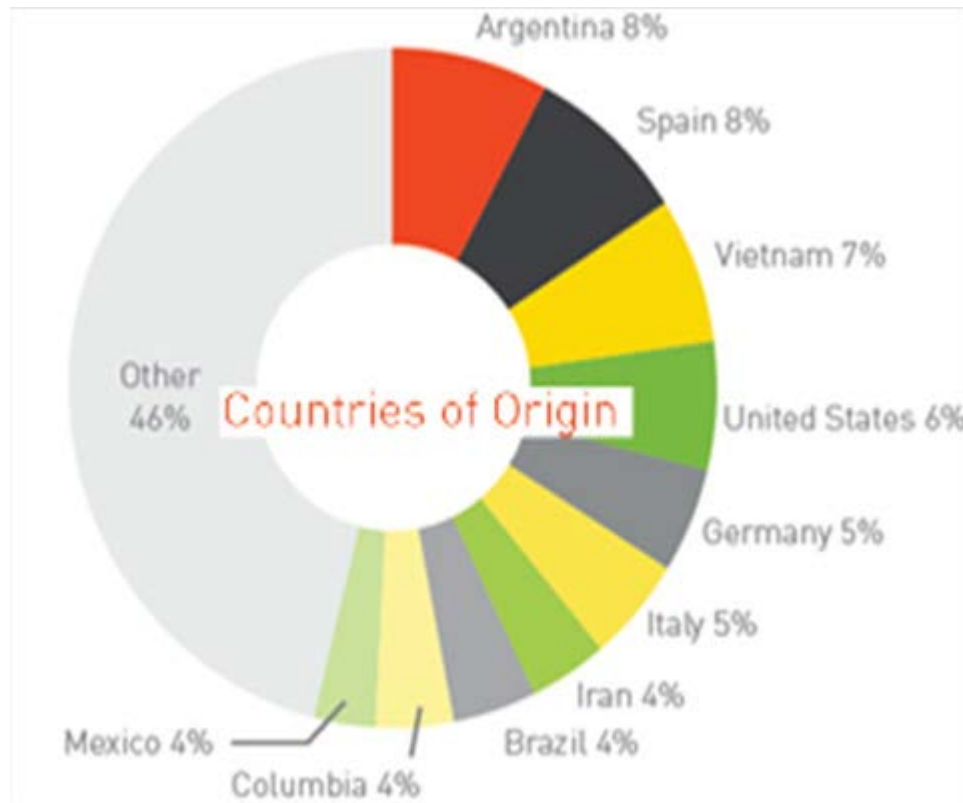
- Hedefli saldırılar (targeted attacks) bir önceki yıla göre yüzde 91 artış göstermiştir,
- Bir yıl içinde 500 milyonun üzerinde kişinin kimlik bilgileri yayınlanmıştır,
- Mobil kullanıcıların yüzde 38’i son bir yıl içinde siber suç muhatabı olmuştur,
- Elektronik posta trafiğinin yüzde 62’si istenmeyen postalar (spam) oluşturmaktadır,

Siber suçlar, bedeli açıkça ilan edilen çok düşük ücretlerle internet üzerinden servis olarak (Crime-as-a-Service / Attacks-as-a-Service) sunulmaktadır. Örneğin,

- Elektronik posta şifresinin kırılması, 150-400 Dolar
- Saldırı için ele geçirilmiş bilgisayar grubu (Botnet) sağlanması, 300 400 Dolar
- Bir hafta boyunca istenen hedefe DDOS saldırısı, 500 Dolar

Elektronik posta trafiğinin yüzde 62’sini oluşturan ve elektronik haberleşme şebekelerine önemli ölçüde yük getiren istenmeyen posta (spam) sayısı günlük 55 milyar seviyelerinde seyretmektedir.

Sayısı günde 55 milyar seviyelerindeki istenmeyen elektronik postalara kaynaklık eden ilk on ülke; yüzde 8 ile İspanya ve Arjantin, yüzde 7 ile Vietnam, yüzde 6 ile ABD, yüzde 5 ile Almanya ve İtalya, yüzde 4 ile İran, Brezilya, Kolombiya ve Meksika olarak sıralanmaktadır.

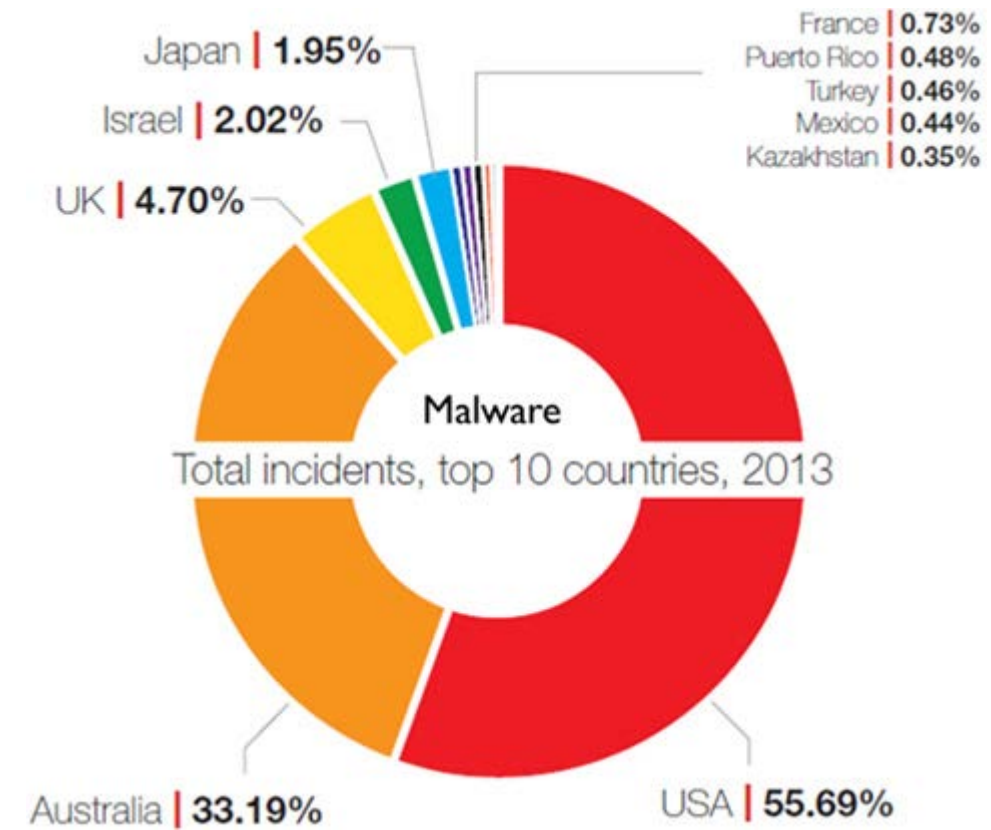
Bununla birlikte bulaştıkları bilgisayarlara zarar veren, onların kötü niyetli kişilerce ele geçmesini sağlayan ya da içindeki bilgilere yetkisiz erişim sağlayan kötücül yazılımlar (malware) çıg gibi büyümektedir.

RedSocks tarafından yayınlanan “Malware Trend Report Q1 2014”a göre;

- 2014 yılının ilk çeyreğinde Ocak ayında 7 milyon, Şubat ayında 5.2 milyon, Mart ayında ise 8.2 milyon olmak üzere toplam 20 milyonun üzerinde yeni kötücül yazılım tespit edilmiştir.
- Kötücül yazılımlar içinde en yaygın ve tehlikeli olanların başında gelen tespit edilmiş Truva Atları (Trojans) toplam sayısı 2014 yılının ilk çeyreğinde yaklaşık 9,5 milyon adettir. Bunların içinde “Trojan.Generic.10391474”, yaklaşık 140 bin adet ile en çok kullanılan olmuştur.
- Yılın ilk çeyreğinde tespit edilebilmiş olan yeni arka kapı (backdoor) ve köle bilgisayar grubu (botnet) toplam sayısı yaklaşık 550 bin adettir.
- İlk kez ortaya çıkan siber tehditlerin Ocak ayında yüzde 29’u, Şubat ayında yüzde 35’i, Mart ayında ise yüzde 26’sı yakalanamamıştır. Diğer bir deyişle yeni tehditlerin 3 de 1’i tespit edilememiştir.

Fortinet tarafından yayınlanan “Threat Landscape Report 2014”a göre;

2014 yılının ilk yarısında kötücül yazılımların neden olduğu olayların gerçekleştiği ilk on ülke içinde ABD yüzde 55 ile 1., Avustralya yüzde 33 ile 2., İngiltere yüzde 4 ile 3., İsrail yüzde 2 ile 4., Japonya yüzde 1.9 ile 5., Fransa yüzde 0,7 ile 6., Porto Riko yüzde 0.4 ile 7. ve Türkiye yüzde 0.4 ile 8. sırada yer almaktadır.

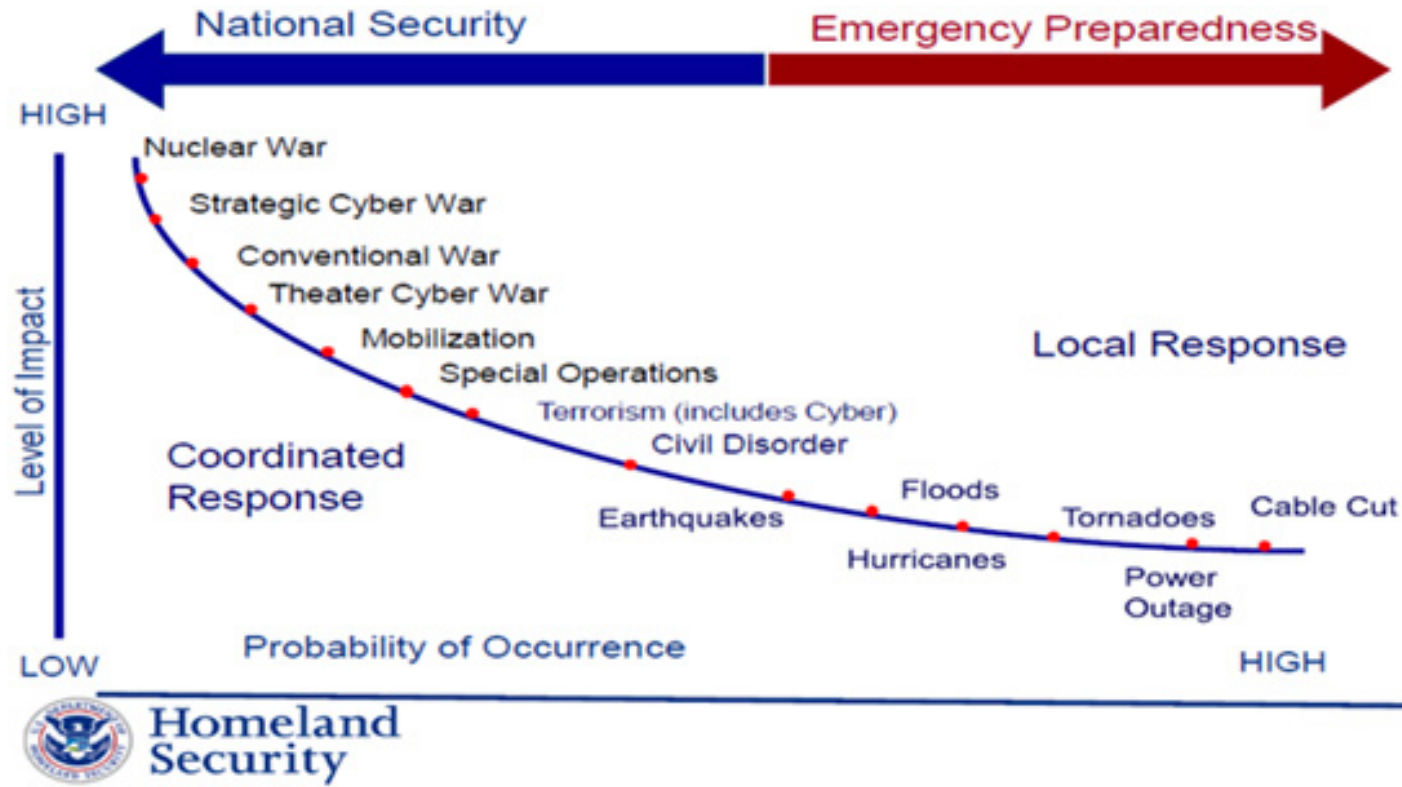

Bazıları doğrudan bir ülkeyi, bazıları kurumları hedef alan; bazıları ortaya çıkan ancak bir kısmı kamuoyuna yansımayan tüm bu saldırılar, bazı ülkeler arasında siber savaşın sürdüğünün delilidir.

“Siber savaş”, bir ülkenin başka bir ülkenin bilişim ve iletişim sistemlerine zarar vermek veya onları kullanım dışı bırakmak amacıyla internet veya iletişim ağları ve bilgisayarları kullanarak müdahale etmesi olarak tanımlanmaktadır. Geleneksel kara, deniz, hava savaşlarında olduğu gibi siber savaşta da uygun yetkinlik ve

teçhizata sahip ordular kullanılmaktadır. “Siber ordu”, ülkeyi ya da kurumu siber dünyadan gelebilecek tehdit ve saldırılara karşı koruyacak ve gerektiğinde karşı siber saldırılar gerçekleştirebilecek yetenekteki bilgi güvenliği uzmanlarından oluşturulmaktadır.

İlk siber ordu yıllar önce ABD tarafından gizli olarak kurulmuştur. ABD savunma bakanlığı Pentagon siber uzayın kara, hava, deniz gibi yeni bir savaş alanı olduğunu doktrin olarak kabul etmektedir. Siber saldırılar sonucu ticari anlamda 400 milyar USD zarara uğradığını iddia eden ve siber saldırıları terörizmden daha ciddi bir tehdit olarak niteleyen ABD, siber güvenlik alanında en dikkat çekici yatırımları yapan ülkelerin başında gelmektedir. Geçen yıla göre 2014 bütçesinde, sağlıktan sosyal güvenliğe, uzay araştırmalarından Ar-Ge’ye birçok alanda kısıntıya giderken siber güvenlik harcamalarında 800 milyon USD (yüzde 21) artış ile 4.7 milyar USD planlanmaktadır.

ABD Ulusal Güvenlik teşkilatı Homeland Security tarafından Siber Savaş (Cyber War), Nükleer savaştan sonra en yüksek etkiye sahip savaş türü olarak nitelendirilmektedir. ABD bu niteleme doğrultusunda askeri ve sivil savunma kurumlarını yeniden yapılandırmakta ve yeni stratejik planlar oluşturmaktadır. Benzer şekilde NATO içinde de Siber Savunma Yönetim Otoritesi (NATO Cyber Defence Management Authority) altında bir yapılanma oluşturulmuştur. Dünyada mevcut siber güvenlik kurumları; İngiltere’de CESG, Almanya’da BSI, Fransa’da ANSSI, Çin’de PLA olarak sayılabilir.

Halen dünyada en güçlü “Siber ordulara” sahip ülkeler olarak ABD, Çin, Rusya, K.Kore, İran ve İsrail öne çıkmaktadır. Bu ülkeler arasında bir siber savaşın olduğu da herkes tarafından kabul edilmektedir. Özellikle ABD ile Çin arasında süren, siber casusluğu da içinde barındıran bir siber savaşın uzunca bir zamandır sürmekte olduğu bu konu ile ilgili herkesin malumudur.

Sonuç

Kişilerden kurumlara, kurumlardan tüm ülkeye varan boyutu ile “siber güvenlik”, ulusal güvenliğin en önemli unsurlarından biri haline gelmiştir. Dolayısıyla bu konuda oluşacak herhangi bir zafiyet doğrudan ülke güvenliğine tehdit anlamına gelmektedir.

Siber güvenlik, bir risk yönetim sürecidir. İnsandan başlayıp cihaz/altyapı ile devam eden, süreçler ve uygulamalar ile vücut bulan bu olguda strateji ve politikalar büyük önem taşımaktadır. Bu sürecin en zayıf halkası insandır. Bu süreçte kullanıcı, uygulayıcı ve karar verici konumundaki her insanın konunun öneminin farkında olmasına, bilgi ve bilinç düzeyinin artırılmasına ihtiyaç vardır.

Doğru politika ve stratejilerin belirlenip, uygun süreç ve teknolojilerin seçilmesi ile uygulamaya geçilmesi; süreç ve sonuçların sürekli izlenip periyodik olarak gözden geçirilmesi başarının anahtarıdır.

Kurumsal güvenlik için kullanılan siber güvenlik teknolojilerine her boyutu ile hâkim olmak gerekmektedir. Yeterince hâkim olunamayan siber güvenlik teknolojilerinin kullanılması (backdoor vb. riskleri nedeniyle) bizatihi siber güvenlik risk ve tehdidi oluşturabilir.

Ulusal güvenliğin önemli unsurlarından biri haline gelen siber güvenliğin gerçek anlamdağlanması, ancak bu alanda milli çözümlerin geliştirilip kullanılması ile mümkündür.

KAYNAKÇA:

- Symantec - 2014 Internet Security Threat Report
- Prolexic - Quarterly Global DDoS Attack Report Q2 2014
- RedSocks - Malware Trend Report Q1 2014
- Prolexic - Q2 2014 Global DDoS Attack Report
- McAfee - Economic Impact of Cyber Crime - Aug2014
- Microsoft - Security Intelligence Report H2/2014
- Fortinet - 2014 Threat Landscape Report

On-line itibarınızı karalatmayın!

Arzu Kılıç
arzu.kilic@tbd.org.tr

Değerli okurlar,
Günümüzde artan İnternet kullanımıyla kurum, şirket ve kişiler için on-line itibar yönetimi gerekli oldu. "On-line itibar yönetimi"ni, "dijital PR yönetimi" diye de adlandırabiliriz aslında. On-line itibar yönetimi, "bir marka, kurum ya da kişinin bireyler üzerinde bıraktığı izlenim ve etki" olarak tanımlanıyor. Kurum/şirketler, on-line itibar yönetimini kullanarak hedef kitleleriyle birebir iletişim halinde olabiliyor ve itibarını yönetebiliyorlar.

İnternet kullanımının her geçen gün artması, şirketler arasında rekabet ortamının giderek artması, tüketicilerin bir marka ile ilgili İnternet'te araştırma yaptığına karşısına çıkan olumlu/olumsuz yorumlar, şirketler hakkındaki asılsız iddialar gibi birçok nedenden dolayı on-line itibar yönetimi ihtiyaç haline geldi. On-line itibar yönetimi alanında hizmet veren Rubbit şirketinin Türkiye Genel Müdür Yardımcısı Emre Teker ile konu hakkında söyleşi yaptık. Rubbit'in olumsuz içeriklere müdahale, sahte sosyal hesabı kapatma, özel hayatı koruma ve ücretsiz danışmanlık gibi hizmetleri bulunuyor.

Rubbit, sosyal paylaşım siteleri, forum ve blogların sayısının her geçen gün artmasıyla, marka ve şahıslara ait İnternet üzerinde yer alan olumsuz yorum ya da asılsız haberlere müdahale edip krizleri yönetebiliyor. Kişi ve kurumlara zarar veren İnternet üzerinde çıkan olumsuz yayınları Amerika üzerinden müdahale edip kaldırebildiklerini anlatan Teker, Türkiye'de şu an 35 milyon İnternet kullanıcısına dikkat çekerek İnternet çağının en büyük probleminin kişi ve kurumlar hakkında çıkan yalan ya da yanıltıcı haberler olduğunu söyledi.

On-line itibar yönetimi konusundaki söyleşimize geçmeden önce Rubbit ile ilgili bilgi vermek istiyorum sizlere.

ABD LasVegas merkezli olan şirket, on-line itibar yönetimi ve telif hakları koruma konusunda dünyanın en önde gelen şirketi arasında yer alıyor. İtibar yönetimi ve telif hakları konusunda uzman birçok hukukçu ve teknik personel ile çalışıyor. 2011'de Türkiye ofisini açan Rubbit LLC., Türkiye'nin en önde gelen isim, şirket, televizyon kanalları, yapımcıları, meslek birliklerine ve daha birçok kuruluşa hizmet veriyor.

Keyifli okumalar dilerim.

Ayrıntılı bilgi için:
www.rubbit.com.tr

Rubbit Türkiye Genel Müdür
Yardımcısı Teker:

“Doğru zamanda, doğru müdahaleler yaparak kurum ve kişilerin on-line itibarını yönetiyoruz.”

İnternette kurum ve kişilere ait algının yönetilmesi çalışmalarının “on-line itibar yönetimi” başlığı altında yer aldığını belirten Teker, Türkiye’de 36 milyon İnternet kullanıcısı olduğu ve bunların on-line dünyayı fazlaca önemsemeleri gerektiğini söyledi. Teker, İnternet, bulut teknolojisi ya da benzeri sistemlerde her zaman risklerin olduğu ve olacağının altını çizdi.

-Son zamanlarda dijital dünya ile gerçek dünya giderek iç içe geçmekte. Günümüzde markaların bu konuda hassasiyetleri oldukça arttı. Artık strateji belirleme süreçlerinde bu konunun markalar için önemli bir rehber olduğunu söyleyebiliriz. Online İtibar Yönetimi nedir ve markalar neden online itibar yönetimi yaptırmalılar? Kurumunuzun bu alandaki hizmetleri nelerdir?

- On-line dünya, son derece hızlı bir biçimde büyümeye ve gelişmeye devam ediyor. Bu doğrultuda var olan İnternet mecralarında kurumların ve kişilerin nasıl algılandığı, nasıl konuşulduğu ve tüm bu mecralardaki algının yönetilmesi çalışmaları on-line itibar yönetimi başlığı altında yer almaktadır.

Türkiye’de 36 milyon İnternet kullanıcısının olduğunu biliyoruz. Bu rakam bize kurumların ve kişilerin on-line dünyayı fazlaca önemsemeleri gerektiği gerçeğini gösteriyor. Rubbit, merkezi Amerika’da olan dünyanın en büyük on-line itibar yönetimi şirketlerinden bir tanesi. Rubbit, kurumların ve kişilerin on-line mecralardaki durumlarını analiz eder ve mevcut risk arz eden içerikleri tespit eder. Sonrasında bu içerikleri Amerika ve Türkiye’den bilişim hukuk ağını (network) kullanarak kaldırılması işlemlerini yürütür. Rubbit, İnternet’teki her mecra ya merkezinin Amerika’da olması sebebiyle müdahil olur ve buralardaki itibar zedeleyici içeriklerin kaldırılmasını sağlar. Aynı zamanda şirket ve kişilerin son dönemde İnternet’te sıklıkla yaşadığı sorun olan sahte sosyal medya hesaplarının kapatılması, şirketlere ait markaların İnternet’te korunması hizmetlerini de vermektedir.

-Sosyal medyada, şirketler İnternet’te haklarında çıkan olumsuz eleştirilere karşı neler yapmalılar?

-Şirketlerin böyle durumlar da izleyebilecekleri iki yol söz konusu; ilk olarak içerikler asılsız, şirket itibarını zedeleyip maddi ve manevi zarara yol açabilecek içeriklerse bu içeriklerin kaldırılmasını sağlamalıdır. Biz Rubbit olarak böyle durumlarda ilk şu soruyu soruyoruz; İlgili olumsuz içerikler firmayı maddi manevi zarara uğrıyor mu? İnternette kaldığı müddetçe bu risk devam edecek mi? Aynı zamanda hukuken içeriklerin kaldırılmasında bir sıkıntı yoksa bu içeriklerin doğru zamanda mutlaka İnternet’ten kaldırılması gerekir.

Rubbit bugüne kadar kazandığı deneyimle on-line kriz yönetimi konusunda dünyanın en iyi hukuk ağına ve ekibine sahip. Bu sayede doğru zamanda doğru müdahaleleri yaparak kurumların ve kişilerin on-line itibarını yönetiyoruz.

İkinci olarak da etkin olan olumsuz eleştiri ve içeriklerin aktif olarak yönetilmesi ve bu içeriklere doğru kaynaklardan doğru zamanda cevap verilmesi seçeneği ve bu sürecin yönetilmesidir. İçeriğin durumuna göre zaman zaman bu yöntem on-line itibar yönetiminde de uygulanmakta ve olumlu sonuçlar alınmakta.

-Bilindiği üzere dünyada bulut teknolojisinin kullanımı giderek artıyor. Bulut teknolojisi için bazı şirketler “kendi kişisel bilgisayarınızdan bile daha güvenli” tarzında açıklamalar bile yapıyorlar. Ancak son zamanlarda Jennifer Lawrence, Kate Upton, Selena Gomez, Kim Kardashian, Amber Heard, Rihanna gibi dünyaca ünlü kişilerin cep telefonlarından çok özel fotoğrafları İnternette yayıldı. Sizce bulut teknolojinin akıbeti ne olacak?

-Aslında teknolojiler hizmete sunulur. Sanal dünyada açıkları tespit edilirse ya bu açıklar giderilmeye çalışılır ya da açıkların devam etme riski varsa yeni uygulamalar getirilerek açıkları olan sistemler kapatılır. Tahmin ediyorum ki şu an bu açıklar giderilmeye çalışılıyor. Eğer giderilirse sistem aktif olarak yeniden kullanılacaktır. Ama bilinmesi gereken önemli konu şudur ki; böyle sistemlerde hiçbir zaman risk sıfır olmaz. İnternet’te, bulut teknolojisi ya da benzeri sistemlerde her zaman riskler vardır ve olacaktır da.

Beldelerin büyükşehir katılımında bilgi sistemi entegrasyonu-geçiş süreci

Doç.Dr. M. Kemal Öktem

kemalok@hacettepe.edu.tr

Hacettepe Üniversitesi Siyaset Bilimi
ve Kamu Yönetimi Öğretim Üyesi

6360 sayılı Büyükşehir Yasası ile beldeler mahalleye dönüşüp büyükşehir katılırken bilgi sistemi entegrasyonu-geçiş süreci ile yasal –yerel düzenlemelerde, e-devlet süreçlerinin de geliştirilmeye açık ve hazır olabilmesi önem taşıyor.

Yeni Büyükşehir Yasasıyla (6360), beldenin mahalleye dönüşüp büyükşehir katılımında bilgi sistemi entegrasyonu-geçiş süreci konusuna gerek olduğunu yöresel örneklerde yaşandığını gözlemleyen bu çalışma, gözlemlerle bazı e-entegrasyon sorunlarını belirlemek ve öneriler getirmeye çalışmak üzere sunulmuştur.

Yasaların ve özellikle bu örneğimizde ele alınan büyükşehir belediyesi yönetimine dair kanunun amacı, “hukuki statüyü düzenlemek, hizmetlerin planlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesini sağlamaktır (Kanun No.: 5216, 10/7/2004; R.G.: 23/7/2004 Sayı :25531) (md. 1).” Bu kanun, büyükşehir belediyesiyle büyükşehir belediyesi sınırları içindeki belediyeleri kapsar (md.2)”. “On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” (No. 6360, 12/11/2012).

Bu kanunla; “Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van illerinde, sınırları il mülki sınırları olmak üzere aynı adla büyükşehir belediyesi kurulmuş ve bu illerin il belediyeleri büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür. Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya ve Samsun büyükşehir

belediyelerinin sınırları il mülki sınırlarıdır. Sayılan illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalle olarak, belediyeler ise belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı bulundukları ilçenin belediyesine katılmıştır. İstanbul ve Kocaeli il mülki sınırları içerisinde bulunan köylerin tüzel kişiliği kaldırılarak bağlı bulundukları ilçe belediyesine mahalle olarak katılmıştır. Sayılan illerdeki il özel idarelerinin tüzel kişiliği kaldırılmıştır. Sayılan illerin bucakları ve bucak teşkilatları kaldırılmıştır” (md.1).

Özellikle sahil kent (kasaba), belediye, beldelerdeki sorunlar çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Denizin coğrafi etkisi ve getirdiği güçlüklerle doğal sınırlar, radyo ve televizyon yayınlarında, yıllardır kapsama alanı ve dış-komşu ülke güçlü frekans yayınlarının baskınlığı, etkisi gibi tecrübeler bilinmektedir. Artık, yeni yeni yatırımlarla, cep telefonu altyapı yatırımlarıyla sorun azaltılmaya çalışılmaktadır. Ancak, internet erişim hız ve gücü daha belirgin ölçüde geçen

yıllara dek, eksikliği hissedilen bir konu olarak yaşanmaktaydı. Güncel altyapı çalışmaları, bu tür sorunları azaltmayı hedeflemektedir.

Bu örnekteki gibi illerde, sahilde sakin bir kasaba/kentin yaz dönemi gibi yüksek mevsimlerde hızla ve onlarca kat artan nüfus değişkenliği yaşaması ve bu duruma tedbir almakta görülen gecikmeler, konunun geleneksel doğasında yaşanagelen, biraz da kanıksanan, hoşgörülen bir hal alabilmektedir. Kimi şirin küçük beldelerin birer belediye olarak kalıp kalmaması sorusu, Fransa örneğinin savunularca bir demokrasi sorunsalına gönderme yapılarak, korunması gereği tartışmalarına neden olmuştur. Kim görüşlere göre ise, ölçek ekonomisi, verimlilik gibi nedenlerle, büyümek, büyükşehir katılmak, araç-gereç-bütçe-uzman personel gibi olumlu getiriler beklentisi ile – ve çağın artan / büyüyen nüfus dolayısıyla büyüyen şehir eğilimi, uygulamada yasanın da yürürlüğe girmesiyle yaşanan gerçeğe hızla dönüşmektedir.

Ancak, kaldırılan belde belediyesinin boşalttığı ve ilçe belediyesine devrettiği binalar, - yerinde bir karar ve ihtiyaç olarak görüldüğü gibi – iletişim-şube-mahalle erişim hizmet noktaları olarak kalmıştır. Bu dönüşüm yaşanırken; temel hizmetlerden, örneğin su, ilçe yetki ve sınırını aşan, büyükşehir su idaresinin yetkisindeki bir temel hizmet alanına dönüşmüş, tabii olarak birim maliyeti artmış ve fakat sayaç-sayaç okuma-ücretlendirme hizmetleri gibi uç hizmet noktalarına erişim ve bağ kurma imkanları, geçiş döneminin bir problemi olarak ortaya çıkmıştır.

Su hizmeti, belde kaldırıldığı için, ilçeye devri olamayacağından, oradan da hemen büyükşehir devredilen bir hizmet alanıdır. Ancak, sayaç okuma ve bedel ödeme hizmeti, beldeye yüzlerce kilometre uzaktaki büyükşehir belediyesi tarafından karşılanacaktır. Bu geçişi, eski belde-şimdiki mahalle hizmet binasında birkaç personelle yürütülen geçici hizmet bankosunda karşılanan bir straji ile çözülmeye çalışılmaktadır.

Yüksek mevsimde, artan nüfus ile gelen vatandaşın, su bedeli ödeme talebini karşılamakta zorlanan tecrübeler yaşandığı görülmektedir. Bu uzun kuyruklar oluşumu, ülkemiz insanı ve medyanın sitemine maruz kalmadan önce, geliştirilebilecek e-entegrasyon alanları olduğu verisini sağlamaktadır. Hizmet kalitesini artırırken, maliyet ve bedelleri azaltabilecek önlemler üzerine araştırmalar yapılabilir. Araştırma sorularına örnek olarak böylesi bir liste ile başlanabilir:

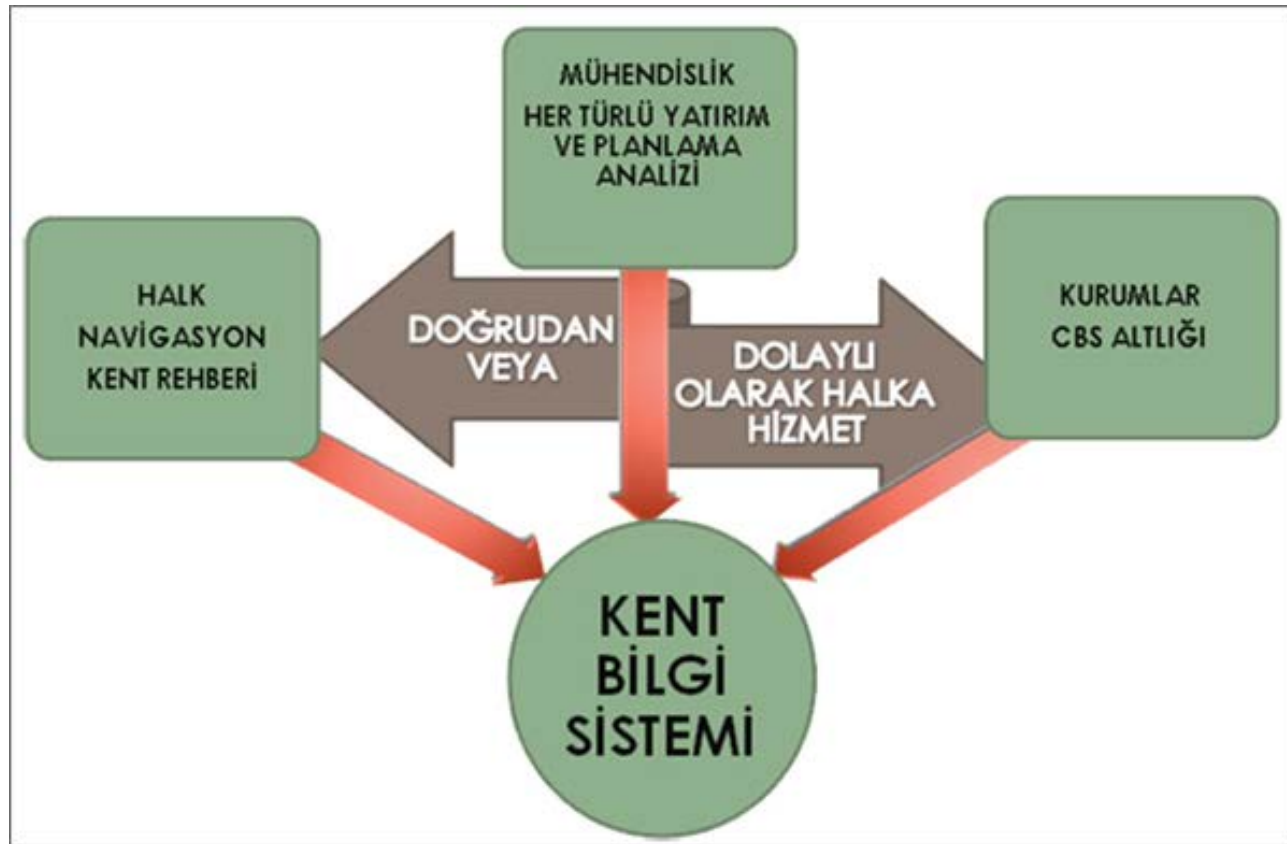
- Mekanik sayaçtan kaynaklı sorunlar ve seçenekler,
- Dönemsel kullanım nedeniyle vatandaşın

mağduriyetini önlemeye yönelik önlemlerin eksikliği,

- Mevsimlik nüfus artışı nedeniyle oluşan kamu hizmet beklenti trafiğinin artışı,
- Kamu hizmet bedelini banka otomatik ödemesiyle yapılamaması (banka otomatik ödeme sisteminin de geçişe hazır edilememesi ve birkaç ay sürebileceği açıklamaları yapılmaktadır),
- Vatandaşın elden bizzat su bedeli ödemesi gereği nedeniyle oluşan araç ve karayolu trafiği, mahalle hizmet binasının araç trafiğine hazır olmayışı- işaret, işaretçi, yol şerit, trafik ışık, yönlendirme ve denetimlerinin yetişememesi nedeniyle trafik ekiplerinin yanlış park cezası uygulaması yöntemiyle biriken sorunlardan habersiz olarak süreç yönetimi yerine yanlış sevk edilen sonuçları giderme zorunda kalışı, vb.

Yerel yönetim, katılım ve demokrasi alanında araştırmalar ve çözümler, temel hizmetlerin kalitesini artırabilir. Vatandaş memnuniyeti, marka şehir haline gelen beldelerin gelişimi, ulusal ve uluslararası tanıtıma katkısı, “insani gelişme” göstergelerini olumlu yönde etkileyebilir. Yasal –yerel düzenlemeler aşamasında, e-devlet süreçlerinin de geliştirilmeye açık ve hazır olabilmesinin önemi vurgulanabilir...

İnsanoğlunun bilim ve teknolojiyle imtihanı

Duydunuz mu? Amerika’da maymunlara kafa nakli yapıldı ve kafalar farklı bedenlerde yaşadı.

Üç-boyutlu yazıcıda canlı kalp ve kulak üretilip canlıya nakledildi ve çalıştı.

Yine üç-boyutlu yazıcı ile silah üretildi ve böylece silah üretimi bireyselleşti.

50 bin yıl önce Sibiry’a da ölmüş olan kızın gen haritası parmak kemiğinden çıkartılabildi.

Peki, şu habere ne dersiniz: Curiosity isimli keşif aracı Mars’a iniş yaptı. Amerikalılar, gezegende daha önce yaşam olduğu ve su yataklarının bulunduğunu Dünya’ya ilan etti. Bu arada Almanlar da Antarktika likeninin (mantar ve yosun ortakyaşarlığı), simüle edilmiş Mars koşullarına uyum sağlayabildiğini gösterdi.

Kısaca Mars’ta su, hava ve güneş var. Fotosentez yapabilen liken de komşudan gönderilince, “Eee ne duruyorsun, helva yapsana!” diyebiliriz soğuk yüzlü komşumuza.

Tabii, bu gelişmelerin uzun vadeli sonuçları muamma... Atom bombası, yapımından sadece iki yıl sonra Hiroşima’nın üstüne atılmıştı...

Ayfer Niğdelioğlu
ayfer.nigdeli@gmail.com

Genetik dünyamıza hoşgeldiniz! Hızlı, azgın ve kontrolsüz. Geleceğin dünyası değil bu... Şimdiki dünya!

Bilimde, özellikle genetik bilimde yaşanan gelişmelere temkinli yaklaşalım diyen bir yazar tanıtmak istiyorum bu yazıda. Harvard Tıp mezunu, E.R. dizisinin yaratıcısı. Amerika’nın en entellektüel best-seller yazarı. Pek çok romanından en bilineni Jurassic Park. Ayrıca 1995 yılında görüntü efektleri dalında Oscar ödülü sahibi: Michael Crichton.

Yazarımızın romanlarının altyapısını kaos teorisi oluşturuyor. Bu teoriyi; Vikipedi şöyle açıklıyor:

“Yapısal olarak bir fizik teorisi ya da matematiksel bir tümevarım değil, fiziksel gerçeklik parçalarının bir bütün olarak eğilimini açıklamaya yarayan bir yöntemdir.”

Bu cümleden bir şey anladınız mı? Tercüme edeyim: Doğanın falsolu vuruşlarla insanoğlunu ters köşeye yatırması.

Bilimsel çalışmaların hesaplanabilir/öngörülebilir sonuçlarının, sayısız değişkenle sabote edilebileceğini, özellikle biyoteknolojik araştırmaların telefon teknolojisi gibi araştırmalarla bir tutulamayacağını, mutlaka bir otoritenin denetimde olması gerektiğini savunuyor yazarımız.

Crichton, Fuzuli'nin dediği gibi "Söylesem faydası yok, sussam gönül razı değil" üslubuyla kaygılarını Jurassic Park'ta şu cümlelerle anlatmış:

"Dünyanın turistik Dinozor Merkezini inşa edip patentini alalım. Japonlar böyle yerlere bayılırlar. En az 50 tane Japonlar alır. İstedğimiz fiyatı koyarız. Ayrıca albümler, bardaklar, tişörtler satılacak. Video oyunları yaparız, peluş oyuncaklar da..."

Sonra da küçük boylarını üretelim. Hangi çocuk evinde dinozor beslemek istemez? Sadece InGen'e ait patentli küçük dinozorlar..."

İkinci Dünya Savaşı'ndan beri gerçekten önemli buluşların (Lazer, transistör, mikroçip, hologram, çocuk felci aşısı) hepsinin özel araştırma laboratuvarlarında yapılması üniversiteleri ülkelerin beyni olmaktan çıkardı.

Bugün bilim insanlarının komite toplantılarında ve form düzenleyerek geçirecek zamanları yok. Çünkü patronları yatırımlarının karşılığını en kısa sürede almak istiyor.

Muhtemel sonuç: İnsan ömrünün 120 yıla çıkması çok yakındır.

İyi haber: Gençlik çağı 50 yaşlarında başlar.

Kötü haber: Her sokakta 3-5 Frankensteinvari komşumuz olur.

Sokak deyince bir başka kitaptan söz etmek geldi

aklıma: Kurmaca Kişiler Kenti. Türk diline çok büyük katkıları olan hocam Emin Özdemir'in özgün bir çalışması.

Klasik roman kahramanlarını tanırız; Don Kişot, Anna Karenina, Körlük'teki Doktorun Karısı, Oblomov, Kuyucaklı Yusuf, Raskolnikov, İnce Memed, tutunanlar, tutunamayanlar...

Hocamız bu roman kişilerini teker teker evlerinde ziyaret ediyor. Sohbetin arasında kâh Don Kişot'un ağzından Shakespeare'in 66. sonesini dinliyoruz:

Bıktım artık dünyadan, bari ölüp kurtulsam

Bakın, gönlü ganiler sokakta dileniyor.

İşte kırtipillerde bir süs, bir giyim kuşam.

İşte en temiz inanç kalleşçe çiğneniyor.

İşte utanmazlıkla post kapmış yaldızlı şan.

İşte zorla satmışlar kız oğlan kız namusu.

İşte gadre uğradı dört başı mamur olan.

İşte kuvvet körtopal, devrilmiş boyu bosu.

İşte zorba, sanatın ağzına tıkaç tıkmış.

İşte hüküm sürüyor, çılgınlık bilgiçlikle.

İşte en saf gerçeğin adı saflığa çıkmış.

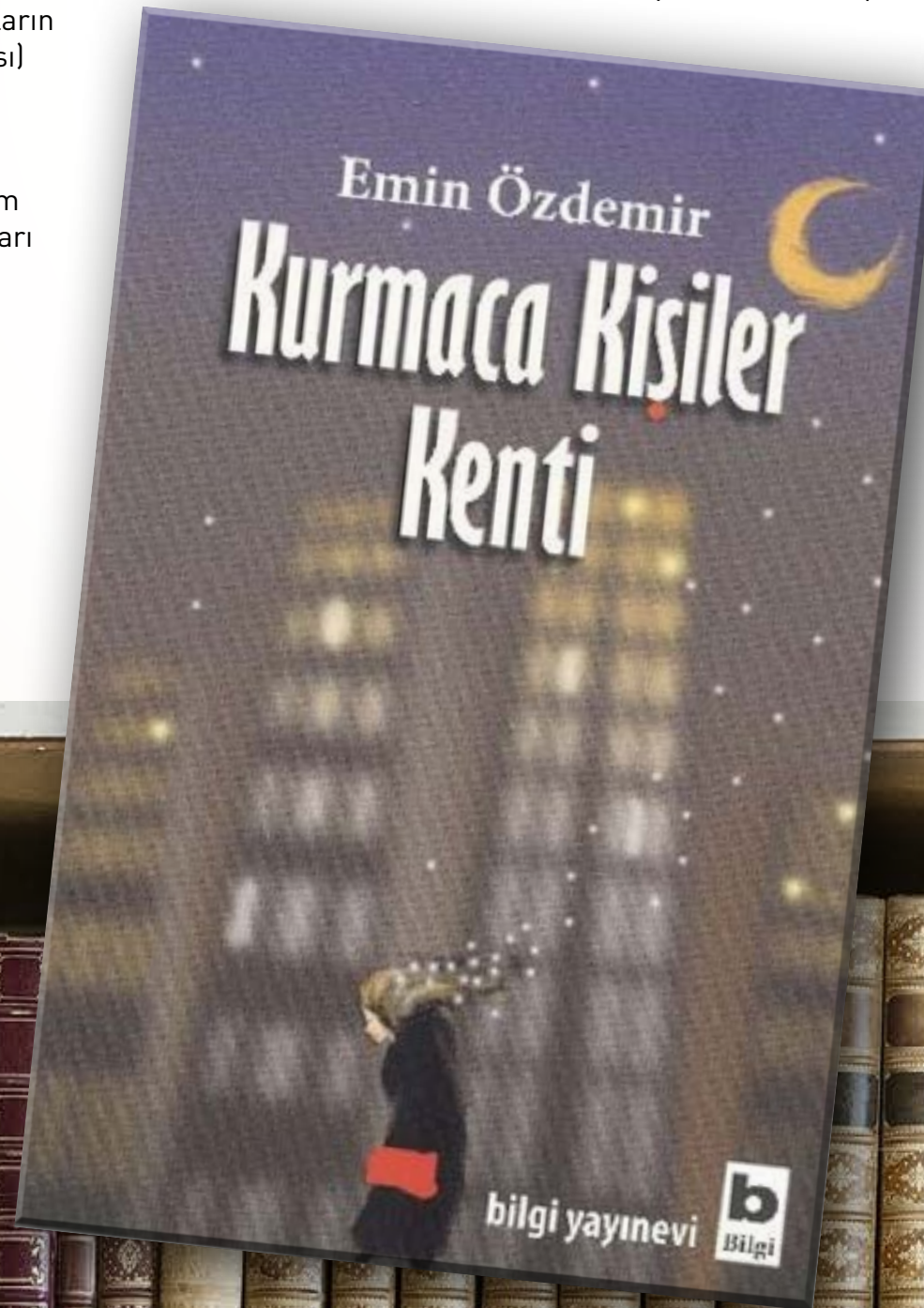
İşte kötü bey olmuş, iyi kötüye köle.

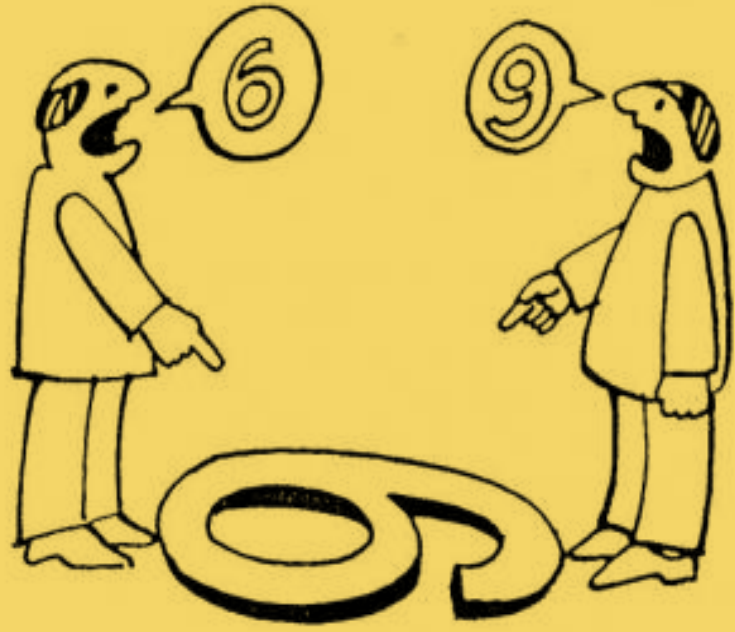
Bıktım artık dünyadan ben kalıcı değilim.

Gel gör ki ölüp gitsem, yalnız kalır sevgilim.

Kâh Milen Kundera "roman"ın işlevini söylüyor: "Roman, gerçekliği değil varoluşu inceler. Varoluş, olup bitenler değildir. İnsan olanaklarının alanıdır, insanın olabileceği her şey, yapabileceği her şeydir."

Emin Hocamın kentinde kurmaca kişiler yaşıyor ama... Ne dersiniz, çevremizealıcı gözle birbaksak Ayşe'nin içindeki Madam Bovary'i, Zeynep'de Lady Macbeth'i, Ahmet'in hırs bürümüş gözlerinde Kaptan Ahad'ı göremez miyiz?

İnsan beyni, algıladığı ölçüde düşünür

Mehmet Altuğ Akgül

TBD Genç Üyesi

mehmetaltugakgul@gmail.com

İnsan varsa, iletişim vardır. İletişim varsa algı vardır. Yani insan varsa algı da olmak zorundadır. İşte algınızın bu kadar değerli oluşu ve çevredeki her şeyin sizin algınızı yönetmeye çalışmasının sebebi budur.

Toplumsal yaşamın sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için en önemli araç olan iletişim genel olarak, insanların birbirleriyle fikirlerini paylaşması, sorunlarını çözmesi ve birbirlerini etkilemesi çerçevesinde tanımlanabilir. İnsanın toplum içinde bulunduğu konumlar, diğer insanlarla paylaştığı duygu ve düşüncelerin her biri iletişim değerine sahiptir.

İletişimin temel işlevi, iletişim kurulacak kişilere karşı belirli bir etki yaratmaktır. Başka bir deyişle insanların birbirleriyle iletişim kurarken asıl amaçları, karşı tarafta istenen etkiyi bırakabilmek, kişileri ve kitleleri istenilen doğrultuda yönlendirmektir.

Kitlelere bir şeyi yaptırabilmek için üç etkili yol mevcuttur; para ile satın alma, zor kullanma ve inandırmak. Bu üç yol içerisinde en etkili ve kalıcı olanı ise kitleleri belirlenen şeye inandırmaktır. İşte tam bu noktada "algı" işin içine girer. Algı, bir şeye dikkati yönelterek o şeyin bilincine varma, idrak olarak tanımlamaktır. Her algının bir anlamı vardır. İnsan beyni, algıladığı ölçüde düşünür. Düşündüğü ölçüde uygular.

"Algı yönetimi" kavramı, ilk kez ABD Savunma Bakanlığı içindeki birimler tarafından kullanılmıştır ve tanımı şöyle yapılmıştır: Algı yönetimi, yabancıların her seviyedeki istihbarat birimleri ve liderleri de dahil olmak üzere, bu ülkedeki geniş kitleleri, kendi hedefleri doğrultusunda tavır almaları ve resmi adımlar atmalarının sağlamak amacıyla, seçilmiş bilgi akışını ve somut belgeleri yönlendirerek ya da reddiyesini oluşturarak, kitlelerin hislerini, güdülenmelerini, düşünce sistemlerini etki altına almaya çalışmak için yürütülen eylemlerin tamamıdır.

Algı yönetimi, çeşitli yolları kullanarak, gerçekleri yansıtmak, gerçeği gizleme,

yönlendirme ve çarpıtma gibi davranışları bünyesinde barındırır. Bu tanıma göre hedef kitlenin görüşlerini etkilemek için yapılan aktivitelerin tamamını içerir.

Algıyı yönetmek, kitleleri yönetmektir

Algı yönetimi kimilerine göre olumlu, kimilerine göre ise olumsuz bir kavram olarak düşünülmektedir. Olumsuz düşünenlere göre algı yönetimi, hedef kitleyi belirli

bir çıkar politikası etrafında kandırmak, yönlendirmek ve amaca göre hareket etmesini sağlamaktır. Olumlu düşünenlere göre ise algı yönetimi, belirli bir ürünü veya hizmeti, kitlelere ulaştırabilmek, tanıtabilmek ve benimsetebilmek için kullanılacak en temel yoldur.

Algıyı yönetmek, iletişimin ne ölçüde sağlandığına bağlıdır. Eğer iletişim sağlıklı bir şekilde sağlanıyorsa, algı yönetimi kaçınılmazdır. Medya sektörünün, belirlenen iş hedeflerine ulaşmak için kullandığı en temel yol algı yönetimidir.

Bunun için ise belirlenen hedefin; algı yönetilecek kavram, ürün ya da hizmeti doğru ve tam bir şekilde alması gerekmektedir. Bunun için yazılı ve görsel medya aktif olarak kullanılmaktadır.

Algı yönetimi kalıplaşmış bazı aşamalar çerçevesinde gerçekleşir.

Doğru kavramları kullanmak

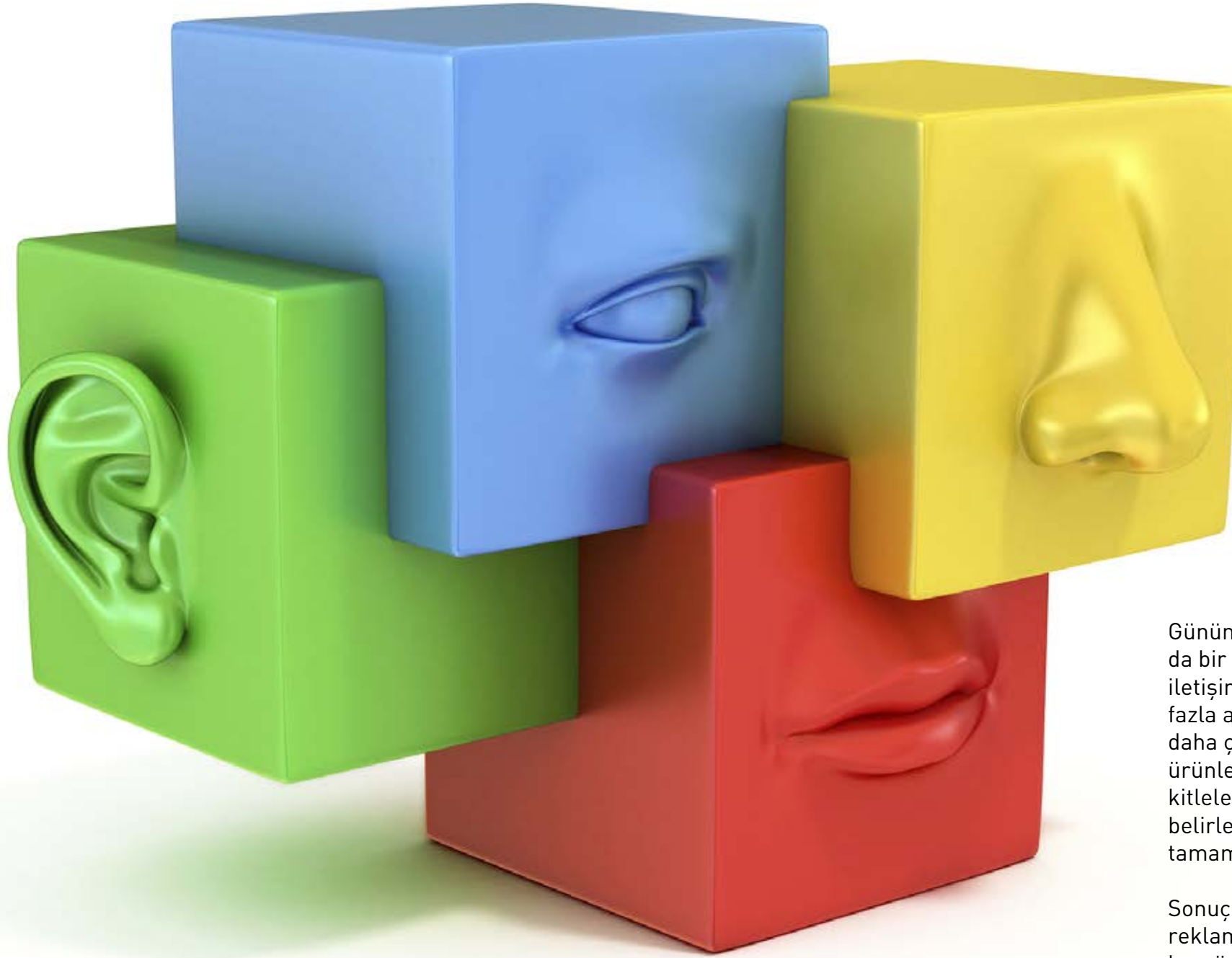
Hedef kitlenin algısını yönetebilmek için öncelikli olarak yapılması gereken, aktarılabilecek şeyleri doğrulara dayandırmaktır. Karşınızdaki kitle, aktardığınız şeylerin doğruluğunu ne kadar çabuk kabul ederse, algı yönetimi konusunda o kadar başarılı olursunuz. Diğer türlü yalancı veya sahtekâr statüsüne düşebilirsiniz.

Belirlenen hedefin sosyo-kültürel, etnik özellikleri ve eğitim durumlarına göre hareket etmek

Sağlıklı bir iletişim için, iletişim kurulacak topluluğun veya kitlenin her özelliği detaylı olarak analiz edilmeli, iletişimde kullanılacak bilgi düzeyi, verilmesi gereken mesajlar ve yönetilecek algının uygunluğu, hedef kitleye göre belirlenmelidir. Unutmayın ki, bir fikir, hizmet ya da ürün ne kadar mükemmel olursa olsun, bunları kullanacak kitlenin duyu ve düşüncelerine uygun değilse, başarılı olma şansınız yoktur.

Verilecek mesajın anlaşılır ve açık olması

Bir insan, günde ortalama beş bin civarında reklam ve mesaja maruz kalmaktadır. Bu yoğun karmaşa arasında sizin insanlara sunduğunuz ürünün verdiği mesajın, belirlenen toplulukta nokta atışı bir etki bırakması ve diğer beş bin unsur arasında bir adım önde olması gerekmektedir. Bunun için de sadeliği esas almak en doğru çözüm olacaktır. Çünkü insanlar, gözlerine karmaşık gelen nesnelere bakmamayı tercih etmektedirler.

İnsan algısı seçicidir ve bu seçici özellik, algıladığı her nesneyi, mesajı ve buna benzer unsurları analiz eder. Bunun için insanların algısına seslenmek, o algıyı yönetebilmek için adeta bir kilit taşıdır.

Görselliğin ön planda olması

İnsanlar bir konuyu ortalama yüzde 23 işiterek, yüzde 77 görerek anlıyorsa algıyı yönetmek için kullanacağınız birincil yöntem görselliğe önem vermek olacaktır. İlk bakışta insan algısı parçaları değil, bütünü görür.

Örneğin, 25 fotoğrafı birleştirilerek bir A harfi yaptığınızı hayal edin. İnsanlar ilk bakışta 25 küçük fotoğrafı değil, o fotoğrafların oluşturduğu harfi algırlarlar. Bu yüzden verilecek mesajın, bütünü yansıtmaması gerektiğini sakın unutmayın. Görsel algının yönetimi, genel algının yönetiminin neredeyse tamamıdır. Bu yüzden kullanılacak görsellerin; tam bir uyum içinde olması, göze hitap etmesi ve yönetilecek algının tüm özelliklerini özetleyecek nitelikte olması gerekmektedir.

Bunu bir örnekle açıklayabiliriz. Mona Lisa tablosu yerine sadece Mona Lisa'nın ellerini ayrıntılı olarak gösteren büyütülmüş bir fotoğrafla karşılaştığımızda, daha önceden tablonun tamamını defalarca gördüğümüzden ve tablonun bütününe canlandırarak parçasal veriler zihninizde kayıtlı olduğundan, Mona Lisa'yı bütünsel olarak algılarız. Reklamcılar, bütünü en kolay algılanabilir parçasını izleyiciye verir ve bütünsel imge yaratılır. Yani insan kendiliğinden zihinsel bir sürece sokularak mesaj içeriğine dahil edilir. Doğal olarak bu durum, mesajın etkinliğini artırıcı bir rol oynar. Artık, birey mesajın parçası haline gelmiştir.

Günümüzde sıkça kullanılan "algı yönetimi" ya da bir başka deyişle "perception management", iletişim alanındaki önemini her geçen gün daha fazla artırmaktadır. İnsanların gerçeklerden daha çok, algılarına inanması; algı yönetiminin ürünlerin pazarlanması, fikirlerin geniş kitleleri etkileyebilmesi ve bir toplumun belirlenen hedefe göre hareket ettirilmesi tamamıyla algı yönetimine bağlıdır.

Sonuç olarak, çevrenizde gördüğünüz her reklam panosu, izlediğiniz her film/dizi, her broşür veya afiş, dinlediğiniz her müzik, okuduğunuz her kitap, konuştuğunuz her kişi sizin algınızı yönetmeye çalışmaktadır. Bu algı yönetimini karşıdaki insan çoğu zaman bilinçli olarak yapmaz. Ancak insan varsa, iletişim vardır. İletişim varsa algı vardır. Yani insan varsa algı da olmak zorundadır. İşte algınızın bu kadar değerli oluşu ve çevredeki her şeyin sizin algınızı yönetmeye çalışmasının sebebi budur.

Türkiye, uluslararası e-spor şampiyonasının ev sahibi

Dünya çapındaki ilk uluslararası e-spor şampiyonası olan PBIC 2014'e ev sahipliği yapan Türkiye, e-oyuna en çok zaman ayıran 3'üncü ülke.

Dünya genelinde 70 ülkede 84 milyonun üzerinde oyuncunun on-line olarak oynadığı bilgisayar oyunu Point Blank'ın 2010 yılından bu yana yapılan uluslararası şampiyonalarının bu yılki ev sahibi Türkiye oldu. Türkiye'nin dünya çapındaki ilk uluslararası e-spor şampiyonası olan Point Blank International Championship (PBIC), 27-28 Eylül 2014'te İstanbul Lütfi Kırdar Uluslararası Kongre ve Sergi Sarayı'nda yapıldı.

Uluslararası PBIC şampiyonasında ülkelerini temsil etmek için her yıl yaklaşık 3 bin ile 5 bin takımın yarıştığı turnuvaya Güney Kore, Tayland, Endonezya, Rusya, Türkiye, Brezilya, Latin Amerika, Malezya/Singapur ve Kuzey Amerika katıldı.

Türk takımları, Atanet Games ve Wild Fire'in yarıştığı, 9 ülkeden 10 takımın katılımıyla oyunsever ve en iyi Point Blank oyuncularını bir araya getiren PBIC 2014, çeşitli oyun, çekiliş ve muhteşem müziklerle birlikte görsel bir şölene dönüştü. 4 farklı dilde internet üzerinden canlı yayınlanan turnuvanın final maçında Rusya temsilcisi Aoexe, PBIC 2014'ün şampiyonu oldu.

Bu arada küresel araştırma şirketi Newzoo'nun yaptığı araştırmaya göre, günde toplam 39 milyon saat, e-oyun için zaman harcayan Türkiye, dünya oyun pazarının üçüncü sırasında yer alıyor. İnternet kullanıcılarının 22,5 milyonunun internette oyun oynadığı, yıllık ortalama 400-500 milyon doların internette oyun için harcadığı tahmin ediliyor.

Öte yandan geçtiğimiz haziran ayında "Dijital oyun pazarının gelişimi için yeni strateji" hazırlandığı duyuruldu. Ekonomi Bakanlığı ile Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Türkiye'de yerli oyun kültürünün geliştirilmesi ve "yabancı oyuncuların" yerlilerle ortaklık kurmasını teşvik etmek için yol haritası oluşturacak. Sektörün gelişimini destekleyecek "Oyun Sektörü Stratejisi" hazırlanacak ve bu strateji çerçevesinde ortaya konacak eylem planı önümüzdeki iki yılda hayata geçirilecek.

İletişimde bilişimin rolü irdelendi

**Ekonomi Gazetecileri
Derneği'nin düzenlediği
panelde uzmanlar "Her şeyi
sosyal medyada paylaşmayın"
uyarısında bulundular.**

Ekonomi Gazetecileri Derneği (EGD) CeBIT Bilişim Fuarı kapsamında, 12 Eylül 2014'te İstanbul Fuar Merkezi'nde "İletişimde Bilişimin Rolü" paneli düzenledi. EGD Başkanı Celal Toprak'ın moderatörlüğünü yaptığı panele Sabah Gazetesi Ekonomi Müdürü Şeref Oğuz, EGD Denetim Kurulu Üyesi Fikri Türkel ile Uyumsoft Bilgi Sistemleri ve Teknolojileri A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Önder konuşmacı olarak katıldılar.

İletişim teknolojilerindeki gelişmeleri, haberleşme tarihiyle ilgili bilgiler vererek değerlendiren Sabah Gazetesi Ekonomi Müdürü Oğuz, "Haberleşme 2000 yıl önce dumanla başladı, bugün bulut teknolojisine gelindi, dumandan geldiğimiz yere bakın! O zaman taş yazı yazılıyordu, şimdi de silikon tablete yazıyoruz. Geçmişte ne varsa bugün de aynısı var. Ona büyü diyorduk,

şimdi teknoloji diyoruz. Çünkü insan ihtiyaçları değişmedi” dedi.

“Bilişim” sözcüğünün Türkçe’ye Türkiye Bilişim Derneği (TBD) Onursal Başkanı Prof. Dr. Aydın Köksal tarafından kazandırıldığını anımsatan Oğuz, teknolojinin bilişim aşamasına gelene değin iletişim teknolojilerinin çeşitli evrelerden geçtiğini ifade etti. Teknoloji ve ekonomi ilişkisine de değinen Oğuz, bugüne gelindiğinde, insanlığın teknoloji ile nasıl baş edileceği sorunuyla karşı karşıya olduğunu belirtti.

Oğuz, iletişim teknolojisindeki gelişmeleri ise şöyle değerlendirdi:

“Bugün herkes yayıncı, herkesin ortalama okuru 120 kişiyle sınırlı olduğu bambaşka bir dünya var. Şu an 30 yıl önceki TRT’in elindeki teknolojinin kat kat fazlası herkesin cebinde. Bilginin baş edemeyeceğimiz şekilde çoğalması yüzünden referansların kaybolduğu bir zamanda yaşıyoruz. Hepimiz big dataya data kaydeden kişiler olduk, bilgi kirliliği ortaya çıktı.”

Bilginin “güç” olduğuna vurgulayan Oğuz, “Ancak nitelikli güce, bu işe metodoloji bulanlar kavuşuyor. İnsanlar referanssız bilgiler yayıyorlar. Gazetecilerin metodolojisi var. Herkes muhabirlik yapar hale geldi ama editörlük altın değerine çıktı. Yeni bir tehlike oluştu, eğer bilincimiz yoksa, bilinçsiz kurbanlar oluyoruz. Bu yüzden, önümüzdeki dönemlerde, felsefi, ahlaki ve ekonomik sorunlar olacağını düşünüyorum” diye konuştu.

Ekonomideki değişimin ana kaynağı big data

Devletin oluşturduğu “big data”yı ekonomideki değişimin ana kaynağı olarak değerlendiren Uyumsoft Başkanı Önder, konuşmasında şunları söyledi:

“Yaklaşık 70 yılda toplanan veri şu anda bir haftada toplanıyor. Artık big datanın sahibi olmak mı, onu yönetmek mi, onun içinde düzenleme yapmak mı önemli? Her biri ayrı ayrı uzmanlık gerektiren bir konu. Ancak big data artık, aynı anda takip edilip değerlendirilecek bir noktaya geldi. Artık big datayı yönetenler, dünyayı yönetiyorlar. Big datanın başka stratejileri var, izleme var, eğitim var, siyaset var”. Önümüzdeki dönemde big datayı yönetmenin önem kazandığını belirten Uyumsoft Başkanı Mehmet

Önder, 50’nin üzerinde veri tabanının birbirleriyle ilişkilendirildiğini belirtip bu verilerin üzerinden, ekonomik modeller, rekabet stratejileri, satın alma gibi süreçlerin hayata geçirildiğini bildirdi.

“Kendimizi stratejiyi yönetmeye odaklamalıyız. Aslında bu bilinmeyen bir konu değil. Geçmiş dönemin dinamikleri, stratejileri değişiyor” diyen Önder, Türkiye’nin 90 ülke ile 2016’da devreye girecek olan protokolü hakkında bilgi verdi. Önder, “Bunun anlamı bu 90 ülkede kurulan şirketlerden bu 90 ülke haberdar olacak, anında refleks gösterilecek. Kayıtdışı ile mücadelede bunun önemli katkıları olacak” diye konuştu.

Oyun mu çalışma mı?

Okur yazar yetkinliğinde Türkiye’nin 41’inci sırada yer aldığını belirten EGD Denetim Kurulu Üyesi Türkel ise, yeni dönemde “bilişim yetkinliği” gibi endekslerin ortaya çıkacağını savundu. Bilişimin eski paradigmaları ve iş yapış biçimlerini değiştirdiğini belirten Türkel, konuşmasına şöyle devam etti:

“Babam, evde bilgisayar başındayken oyun oynadığımı sanıyor. Baba çalışıyorum dediğimde, bunu anlamıyor.

Bu şekilde çalışmanın parasal rakamlarını ortaya koymuş olsak, onun anladığı çalışmayla kıyaslandığında kat kat fazla olduğu ortaya çıkar ama onun kuşağı bunu görmüyor.” Japonya’da 55 milyonluk tirajlı gazetelerin dijital dünyada tutunamadığına değinen Türkel, “Biz sosyal medyada Japonya’dan daha iyiyiz, ama bu avantajımızı katma değere dönüştürmemiz lazım” dedi.

Her şeyinizi sosyal medyada paylaşmayın

Panelin soru yanıt kısmında Önder, kötüye kullanıma işaret ederek, “Her şeyinizi sosyal medyada paylaşmayın. Mesela şirketler için bakalım, sonuçta neyimiz kalır, rekabet edecek!” diye uyardı.

Bugünden yarına gelecekte nelerin olacağını şimdiden bilinemeyeceğine işaret den Oğuz ise, bilginin önemine dikkat çekerek “Big datanın en kötü yanı bilgi kirliliğidir. Binlerce yıl öncesinden mesaj veren Cizreli İsmail’e, El Ceziri’ye kulak verelim; Hayata geçirilmemiş her bilgi, doğru ile yanlış arasında bir yerededir. İnsanı bilge olmaktan çıkarıp, malumat verenler konumuna getiren gidişatın farkında olalım” diye konuştu.

Örgütsel iletişimde dijital medyanın kullanımı: Görgül bir araştırma⁽¹⁾

Bu sayfalarımızda Halit Çağdaş tarafından hazırlanan “Örgütsel iletişimde dijital medyanın kullanımı: Görgül bir araştırma” adlı tezin, araştırmayı içeren “Büyükelçilikler ve dijital medya” bölümüne yer veriyoruz. Çağdaş, tezini TBD diplomat Yönetim Kurulu üyesi ve Türk Hava Kurumu Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dekanı Doç. Dr. İzzet Gökhan Özbilgin’in danışmanlığında 2014’te yazdı. Ankara’da diplomatik hizmet veren 115 büyükelçiliği kapsayan araştırma büyükelçilikler tarafından örgütsel dijital iletişimde kullanımları belirlenen web, Facebook, Twitter, Flickr, YouTube sayfaları ve blog servislerini içeriyor. Oldukça uzun olan araştırmanın birinci bölümünü aşağıda okurlarımızla paylaşıyoruz.

Halit Çağdaş
corumhalit@gmail.com

Gelişen dijital medya örgütsel iletişimin değişmesine, geleneksel iletişim ortamlarının sanallaşmasına yol açmaktadır. Dijital teknolojiler zaman ve mekân kısıtlarına takılmadan doğrudan iletişime imkân tanımaktadırlar. Online vatandaş sayısındaki artış, iç ve dış kamulara hizmet üreten büyükelçiliklerin dijital medya araçlarına ilgisini artırmıştır. Bu çalışmada örgütlerde dijital medya kullanımı büyükelçilikler örneğinde incelenmiş, elde edilen sonuçlar geliştirilen bir model ile değerlendirilerek elçiliklerin dijital medya kullanımı karşılaştırılmıştır. Bu kapsamda; çok az sayıda büyükelçiliğin dijital medya kullanımında önemli fark yarattıkları görülmüş, birçoğunun ise hala dijital medyanın günümüzde kabul edilen gücünü ve imkânlarını kullanamadıkları belirlenmiştir. Sonuç olarak; dijital medya ortamlarının kullanımının büyükelçiliklerin görevi kapsamında ciddi etkisi olduğu belirlenmiştir. Örgütlerde dijital medya kullanımı arttıkça daha verimli, etkin ve hızlı bir iletişim ortamı yaratılabileceği, hedef kitle ile etkileşimin üst seviyelere çıkartılabileceği görülmüştür. Büyükelçilikler örneğinde olduğu gibi tüm örgütlerin dijital medya kullanımı modeller oluşturularak karşılaştırılması, böylece dijital medyanın katkısının araştırılması önemli bir husustur.

Büyükelçilikler ve dijital medya

Devletlerin diplomasi faaliyetlerini yürüten örgütsel yapılara diplomatik kurum, kişilere ise diplomat denir. Diplomasi geleneksel olarak devletlerin diğer devletler ve ulus üstü yapılar karşısında temsilidir. Diplomasi sayesinde devletler birbirleriyle iletişim kurar, ilişki geliştirir, aralarındaki düşünce farklılıklarını azaltma yol ve yöntemlerini ararlar. Büyükelçilikler zamanla devletlerle-halklar arasındaki etkileşimin de aracı haline gelmeye başlamışlardır. Bu görev düzeni içerisinde büyükelçilikler dijital medyada meydana gelen gelişmelere kayıtsız kalamamış, geleneksel diplomasi anlayışı dijital ortamlara doğru kaymış, dijital platformlar aracılığıyla yürütülen ilişkileri ifade etmek için dijital diplomasi kavramı geliştirilmiştir. Büyükelçiliklerin örgütsel iletişimlerini önemli derecede etkileyen dijital iletişim; örgütsel süreçlerin olumlu yönde geliştirilmesini sağlamıştır.

Büyükelçilikler organizasyon yapıları itibarıyla sürekli iletişim halinde olan örgütlerdir. Büyükelçiliklerin dış ve iç iletişimde kullandıkları dile diplomasi dili denilmektedir. Diplomatik dil diplomatik terimlerden oluşan, diplomatların birbirleriyle ve diğer muhataplarıyla iletişimde kullandıkları özel terminolojiye sahip dildir. Bu özel terminoloji ve kurallar kapsamında en net

tavırlar, en sert sözler en nazik üsluplarla ifade edilebilmektedir. Her ne kadar diplomasinin özel bir terminolojisi olsa da durumlara göre dilin geliştirilmesi, hal ve vaziyete göre şekil alınması, tavır belirlenmesi iletişimin dinamik yapısından kaynaklanan ve diplomatik dili de etkileyen önemli bir özelliktir. "Diplomasi dilinin ve üslubunun ayrıca bir özelliği" olmadığını savunan Türkmen ise "Bireyler, kurumlar ve şirketler arasında sorunlar ortaya çıktığı zaman "koşullara göre" değişik yaklaşım ve üsluplara" başvurulduğunu belirtmektedir (Türkmen, 2014). Buradan yola çıkarak bir tanımlama yapacak olursak; durumlar karşısında oluşturulan, diplomatik iletişim üzerinde etki yaratan önemli taktiklerin ortaya çıkardığı, üslup ayarlı dile diplomatik dil denilmektedir.

Büyükelçiliklerin örgütsel iletişim dili, dolayısıyla diplomasi dili ve taktikleri II. Dünya Savaşı sonrasında önemli değişimler geçirmiştir. Soğuk Savaş'ın etkileriyle oluşan dil, 1980'lerden

itibaren yeni formlara bürünmeye, 11 Eylül sonrasında ise geçmişe göre bambaşka bir hal almaya, mikro ölçeklere kadar çeşitlenmeye başlamıştır. Büyükelçiliklerin Viyana Sözleşmesi ile belirlenen görev tanımları aradan geçen sürede fiiliyatta oldukça genişlemiş, önemli değişimler göstermiştir. Sözleşme diplomatik misyonların görev tanımlamasını devletle devlet arasındaki ilişkilere odaklarken, zamanla elçilikler devletlerle halklar arasındaki ilişkilerin tesisini de sağlayan organizasyonlar haline gelmişlerdir. Bu sebeple büyükelçilikler aynı zamanda birincil kamu diplomasisi organizasyonlarıdır. Kamu diplomasisi yabancı kamuoyları ile sürekli iletişim halinde olarak o ülkenin vatandaşlarını etkilemek ve merkez ülkenin çıkarları bağlamında görüş ve düşüncelerini değiştirmektir. Kamu diplomasisini uluslararası halkla ilişkiler olarak tanımlamak da mümkündür. Kamu diplomasisi süreci aynı zamanda mikro alanda iletişim sürecidir. Bu da büyükelçiliklerin örgütsel iletişim süreçlerinin

mikro alanları kapsayacak şekilde genişlemesini sağlamaktadır. Murrow'a göre "sadece iktidarlara değil aynı zamanda bilhassa iktidar harici kişilerle ve müesseselerle etkileşim ihtiva etmesiyle geleneksel diplomasiden farklılık arz eden" kamu diplomasisi diğerleri tarafından örnek alınma, taklit edilme, imrenilme, anlaşılma, sahiplenilme, ötekini ötekileştirmeden yönetebilme ve dünya siyasetinde yumuşak güç unsurlarıyla var olma sürecidir (Demir, 2012:13). Davutoğlu'na göre "Siyasi liderler ne karar alırlarsa alsınlar, diplomatlar bunu ne kadar beceriyle uygulamaya geçirirlerse geçirsinler eğer sağlıklı bir kamu diplomasisi gerçekleşmemişse siyasi hedeflerin toplum katında itibar görmesi ve toplum katında hayata geçirilmesi mümkün olmaz" (Davutoğlu, 2010:22). 2004 yılında Viyana Diploması Akademisinde konuşan Michael McClellan; "kamu diplomasisini bir devletin ya da hükümetin kendi lehine iç ve dış kamuoyu oluşturabilmek amacıyla uyguladığı stratejik programlar" olarak tanımlamıştır (Kamu Diplomasisi Enstitüsü, 2013). Dijital medya bu stratejik programlar için en hızlı gelişen araçlardandır. Büyükelçilikler her geçen gün dış kamulara ulaşmada dijital dünyanın imkânlarından daha fazla yararlanmaktadırlar. Sosyal medya büyükelçiliklere daha az maliyetle, daha kısa sürede akredite ülke vatandaşlarına ulaşma olanağı vermektedir. Sosyal medya potansiyel olarak maliyetsiz, diğer yöntemlere göre zamandan tasarruf sağlayan, bütçe imkânlarına takılmadan iş yapmak isteyen tüm örgütler için cazip araçlardır. Büyükelçilikler için dijital medyanın birincil aracı web siteleridir. Web sitesi olmayan bir büyükelçiliğin dijital dünyada dış kamularla irtibat kurması nerede ise imkânsızdır. Büyükelçilikler tarafından hazırlanmayan web siteleri vize işlemi takip eden aracı firmalar tarafından hazırlanmakta ve büyükelçiliklerin kendi sitesi gibi sunulabilmektedir. Bu ise büyükelçilik adına olumsuz bir tablonun ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir. Büyükelçilik web sitelerinin akredite ülke vatandaşlarının dili ile hazırlanmış olması, köken ülke vatandaşlarının dilini ve evrensel bir dil olarak İngilizceyi barındırıyor olması önemli avantajlar sağlayacaktır. Web sitelerinin yanında, bu

sitelerden link verilerek tabana yayılma aracı olarak kullanılacak olan Web 2,0 unsurları da büyükelçiliklerin örgütsel iletişimde dış kamularla irtibatlarını önemli derecede pozitif etkileme kabiliyetine sahiptir. Facebook, anlık mikro blok servisi Twitter, video paylaşımı ile tüm etkinlikleri irtibat halindeki kitlelere ulaştırmayı sağlayan YouTube, etkinliklerin görsel yönlerini fotoğraflar üzerinden takipçilerle paylaşmayı sağlayan Flickr ve bloglar her büyükelçiliğin sahip olması gereken, takipçilerle düzenli etkileşim sağlanabilecek araçlardır.

Büyükelçiliklerin dijital medya kullanımı

Dijital devrim ve sosyal medyanın yeni olanakları gerek makro gerekse mikro ölçekte iletişim platformlarını geliştirmekte ve çeşitlendirmektedir. Web sayfaları, Facebook, Twitter, YouTube, Flickr, elektronik günlükler örgütlerin dış kamularla irtibatlarında sürekli yararlandıkları dijital medya araçları olarak öne çıkmaktadır. Bilgi iletişim teknolojilerindeki sınırsız olanaklar diplomasi faaliyetini olumlu yönde etkilemektedir. Özellikle dijital medya imkânlarını iş süreçlerine katan büyükelçilikler diğerlerine göre önemli farklar yaratabilmektedirler. Bu bağlamda büyükelçiliklerin dış kamulara ulaşımında örgütsel iletişimin stratejik bir bileşeni olarak dijital medyadan yararlanma durumlarını anlamak, sosyal medya tercihlerini öğrenmek ve bu tercihlerin büyükelçilikler arasındaki durumunu ortaya çıkarmak amacıyla bir çalışma yaptık. Bu çalışma ile aşağıdaki hususlara yönelik çalışmalar amaçlandı:

- Büyükelçiliklerin web sayfası kullanımını tespit etmek ve büyükelçilikler arasındaki durumu karşılaştırmalı olarak ortaya çıkarmak,
- Büyükelçiliklerin sosyal medya tercih durumlarını sayısal olarak tespit etmek,
- Büyükelçilikler arasında sosyal medya platformlarının ağırlıklı kullanım durumlarını belirlemek,
- Büyükelçiliklerin hangi sosyal medya platformlarını bir arada kullanmayı tercih ettiklerini ortaya koymak,

e. Büyükelçiliklerin web sayfası ve sosyal medya arasında oluşturduğu uyum durumunu belirlemek.

Araştırma Ankara’da diplomatik hizmet veren 115 büyükelçilik kapsamında yapılmıştır. Araştırma büyükelçilikler tarafından örgütsel dijital iletişimde kullanımları tespit edilen web, Facebook, Twitter, Flickr, YouTube sayfaları ve blog servislerini kapsamaktadır. Diğer dijital iletişim platformları büyükelçiliklerce kullanımları olmaması dolayısıyla araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Araştırma dijital devlet, dijital şirket ve dijital vatandaşın yükseldiği bir ortamda büyükelçilikler örnekleminde tüm örgütsel yapılara ışık tutacak içerikte örgütsel iletişimde dijital medya araştırması olma niteliği taşımaktadır. Dijital medyanın işletme ve örgütlerde nicel ve nitel kullanımına ilişkin yapılan araştırmaların sayıları henüz oldukça azdır. Sosyal medya ve yeni iletişim teknolojileri alanında yazılmış tezler üzerinde yapılan incelemede büyükelçilikler örnekleminde dijital medya kullanımına yönelik herhangi bir Türkçe tez görülmemiştir. Benzer şekilde yurtdışında da bu anlamda çok az sayıda çalışma tespit edilmiştir. Bu bağlamda çalışma büyükelçiliklerin dijital medya panoramalarını görmelerine, Türkiye ve diğer ülkelerin dışişleri bakanlıklarının ve büyükelçiliklerin yeni medya alanındaki çalışmalarını değerlendirmelerine, diğerlerine göre konumlarını tespit etmelerine

imkân oluşturması açısından önemli görülmektedir. 115 ülkenin büyükelçiliği üzerinde yapılan bir inceleme olması sebebiyle de araştırma uluslar arası bir vizyon kazanmaktadır. Çalışmada elçiliklerin dış kamularla örgütsel iletişim faaliyetleri incelenirken sıradan bir internet ve sosyal medya kullanıcısının dijital diplomasi ağlarına takılma güzergâhı takip edilmiştir. Çalışma, elçiliklere ait web sitesi ve arama motorlarında yapılan tanımlamalar üzerinden yürütülmüştür. Elçilik web sitesi sosyal medya hesapları için kolayca tanımlanabilir linklere (bağlantılara) sahipse, ya da bu bağlantılara arama motorları üzerinden rahat şekilde ulaşılabilirse elçiliğin dış çevresiyle örgütsel iletişimde bu alanı kullandığı ve dijital diplomasi yürüttüğü tescillenmiştir. Görsel olarak yapılan birinci incelemede büyükelçiliklerin dış kamularla örgütsel iletişimde kullandıkları dijital medya araçları tespit edilmiştir. İkinci aşamada bu dijital araçların büyükelçilikler arasındaki kullanım durumları belirlenerek elçilikler arası durum karşılaştırmalı olarak ortaya çıkartılmıştır. Ankara’daki elçiliklerin sosyal medya kullanımları 23 nicel ölçüt üzerinde geliştirilen model çerçevesinde karşılaştırılmıştır. Model geliştirilirken büyükelçiliklerin özellikle dış kamularla iletişimlerinde birincil irtibat noktası olması sebebiyle web sayfaları merkez olarak değerlendirilmiş ve puanlamalar bu temel etrafında şekillendirilmiştir. Bulgular Tablo 4.1’de yer alan bölümler kapsamında ele alınmıştır. Bu kapsamda yapılan modelleme ile her bir büyükelçilik için dijital medya puanına ulaşılmıştır.

Web sayfası açısından

Büyükelçilikler için web sayfaları birincil dijital iletişim platformlarıdır. Büyükelçiliklerin dijital medya kullanımları ölçülürken web sayfasının varlığı örgütsel iletişimin verimliliği ve başarısı açısından merkez olarak kabul edilmiştir. Web sayfası olmayan bir büyükelçiliğe dijital açıdan ulaşım oldukça sınırlı ve kısıtlıdır. Web sayfasının yanında sosyal medya imkânlarını kullanmayan büyükelçiliklerin ise dijital iletişimleri oldukça yetersizdir.

Tablo 4. 1 : Büyükelçiliklerin Dış Kamularla İletişiminde Dijital Medya Kullanımları Değerlemesi.

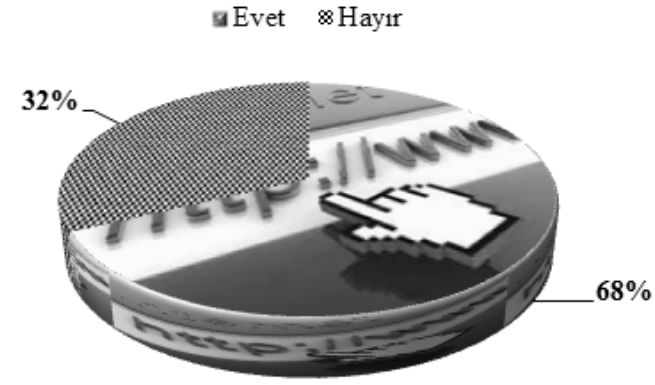
SORU	CEVAP	PUAN
A. Web Sayfası		
1. Web sayfası kullanımı	Evet	5
	Hayır	0
2. Web sayfasının Google’da ilk on arasında çıkma durumu	Evet	1
	Hayır	0
3. Türkçe dil desteği	Evet	1
	Hayır	0
4. Diğer dil destekleri	Her dil için	0,5
5. Web sayfasından sosyal medyaya link verme durumu	Evet	1
	Hayır	0
B. Sosyal Medya		
B-1. Facebook		
B1-1. Facebook hesabı kullanma durumu	Evet	1
	Hayır	0
B1-2. Facebook hesabı tescil durumu	Evet	1
	Hayır	0
B1-3. Facebook sayfası beğeni durumu	Her 100 beğeni	0,1
B1-4. Facebook hesabı hakkında konuşma (Etkileşim)	Her 100 etkileşim	0,1
B1-5. Facebook sayfası aktiflik durumu	Bir Gün	0,1
	Bir Hafta	0,1
	Bir Ay	0,1
B-2. Twitter		
B2-1. Twitter hesabı kullanım durumu	Evet	1
	Hayır	0
B2-2. Twitter hesabı tescil durumu	Evet	1
	Hayır	0
B2-3. Tweet durumu	Her 100 tweet	0,1
B2-4. Twitter’da fotoğraf ve video kullanımı	Her 100 fotoğraf	0,1
B2-5. Takip edilen kişi durumu	Takip edilen her 100 kişi	0,1
B2-6. Takipçi durumu	Her 100 takipçi	0,01
B2-7. Twitter aktiflik durumu	Bir Gün	0,1
	Bir Hafta	0,1
	Bir Ay	0,1
B-3. YouTube		
B3-1. YouTube kullanımı	Evet	1
	Hayır	0
B3-2. YouTube abone sayısı	Her 100 abone	0,1
B3-3. YouTube sayfa görüntülenme durumu	Her 1000 görüntülenme	0,01
B-4. Diğerleri		
B4-1. Flickr kullanımı	Evet	1
	Hayır	0
B4-2. Flickr’da fotoğraf paylaşım durumu (Sayısal)	Her 100 fotoğraf paylaşımı	0,1
B4-3. Blog kullanımı	Evet	1
	Hayır	0

Web sayfası kullanımı açısından

Araştırma sonucunda, 115 büyükelçilikten 78 büyükelçiliğin kendine ait bir web sayfası bulunduğu, 37 büyükelçiliğin ise bir web sayfasına sahip olmadığı tespit edilmiştir. Web sayfası bulunan 78 büyükelçilikten 40'ı aynı zamanda bir sosyal medya platformu kullanmaktadır. 38 büyükelçilik ise web sayfasına sahipken sosyal medyadan yararlanmamaktadır. Bir büyükelçilik ise web sayfası bulunmayıp sosyal medyadan yararlanmaktadır.

Şekil 4.1'de görülebileceği gibi web sitesi kullanan büyükelçiliklerin oranı yüzde 68 iken, kullanmayan büyükelçiliklerin oranı %32'dir. Bu büyükelçiliklerin aynı zamanda dijital diplomasi yapmadıkları düşünülmektedir.

Web sayfasının Google'da ilk on arasında çıkma durumu açısından

Büyükelçiliklerin web sayfası kullanım durumu nicel olarak ölçülürken sayfanın Google'da ilk on içerisinde çıkma durumu, Türkçe dil desteği, diğer dil destekleri ve web sayfasından sosyal medyaya link bağlantısı olup olmadığı incelenmiştir. Arama motorlarında bulunamayan büyükelçilik sayfalarına ulaşılmasının hayli zor olduğu araştırma kapsamında test edilmiştir. Ayrıntıları Ek-1'de görülebileceği gibi web sayfası bulunan 78 büyükelçilikten 59 tanesi Google araştırmalarında ilk on içerisinde bulunabilirken, 19 büyükelçilik Google'da ilk on içerisinde bulunamamaktadır.

Türkçe dil desteği açısından

54 büyükelçiliğin web sayfasında Türkçe dil desteği yer alırken, 24 büyükelçiliğin web sayfasında Türkçe dil desteği bulunmamaktadır. Macaristan Büyükelçiliğinin web sitesini sadece Türkçe olarak kullandığı tespit edilmiştir. Türkçe kullanmayan büyükelçiliklerin Türkiye vatandaşları ile örgütsel iletişimde bir eksiklikleri olduğu düşünülmektedir. Diğer dil destekleri açısından Web sayfası bulunan 78 büyükelçiliğin 77 tanesinin web sayfasında diğer dil destekleri (Ülke resmi

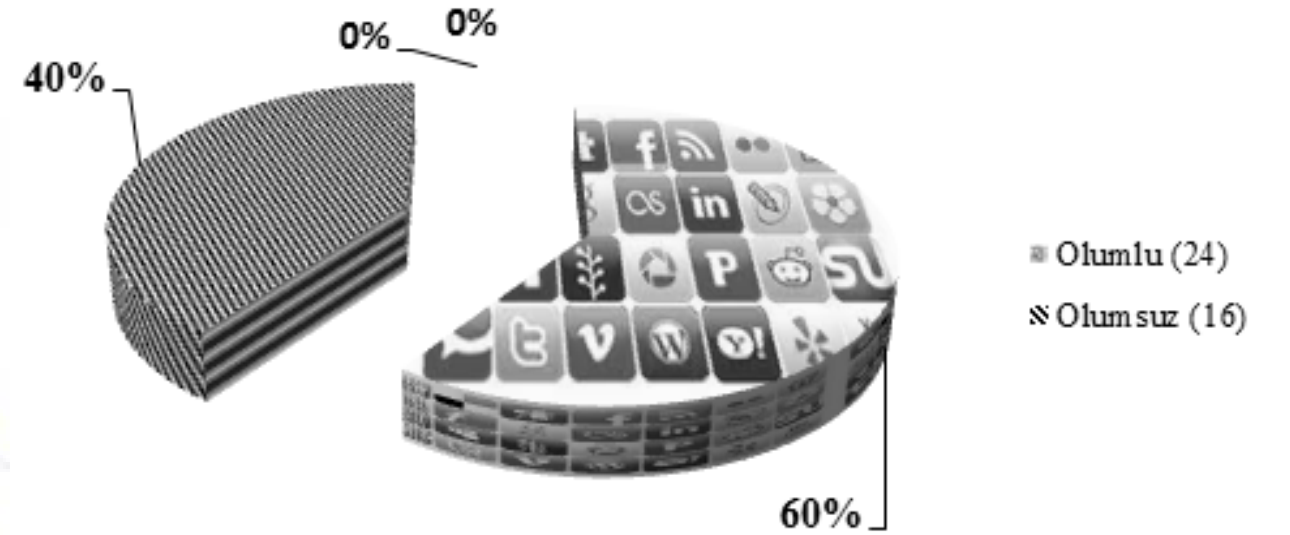
dilleri, küresel dil İngilizce gibi) bulunmaktadır. Belçika, Kosova ve Mısır Türkçe hariç üç farklı dil seçeneğine sahipken, 38 büyükelçiliğin Türkçe hariç iki dil desteği, 36 büyükelçiliğin ise bir dil desteği bulunmaktadır.

Web sayfasından sosyal medyaya link verme durumu açısından

Web sayfası bulunan 78 büyükelçilikten 24'ü sosyal medya platformlarına link vermiştir. Web sayfalarından kuruma ait sosyal medya araçlarına verilen linkler hem bu sosyal medya araçlarına ulaşımı kolaylaştırmakta, hem de kurumun örgütsel iletişimde önemli bir açık kapı görevi görmektedir.

Bazı büyükelçiliklerin kuruma ait sosyal medya platformu bulunmadığı için web sitelerinden ülke dışişleri bakanlıklarına ait sosyal medya linklerine yönlendirme yaptıkları belirlenmiştir. Bu büyükelçilikler kendilerine özel sosyal medya sayfaları bulunmadığı için ilgili platformu

kullanmıyor olarak kabul edilmiştir. Web sitesi bulunup sosyal medyayı kullanan 40 büyükelçilikten 24 tanesi bu sitelerden sosyal medyaya link vererek örgütsel iletişimi stratejik bir temele oturtmanın ilk adımlarından birini gerçekleştirmişlerdir. 16 büyükelçiliğin web sitesinde ise sosyal medyaya link bulunmamaktadır. Şekil 4.2'de yer aldığı gibi aynı anda hem web sayfası bulunan, hem de en az bir sosyal medya platformu kullanan büyükelçiliklerin %60'ının web sitesinden büyükelçiliğe ait sosyal medya platformlardan en az birine link verilmişken, %40'ının web sitesinde böyle bir işlevsellik izlenmemiştir. Link vermeyenler açısından web 1.0 ile web 2.0 kullanımı açısından bir koordinasyonsuzluk olduğu, stratejik bir uyum sağlanamadığı tescillenmiştir. Bir büyükelçiliğin ise sosyal medya linklerinden bazılarını kullanmasına rağmen web sayfasının olmadığı ya da web sayfasının bir arıza nedeniyle ulaşamaz halde bulunduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4.2 : Büyükelçiliklerin web sitelerinden sosyal medya araçlarına link verme durumları.

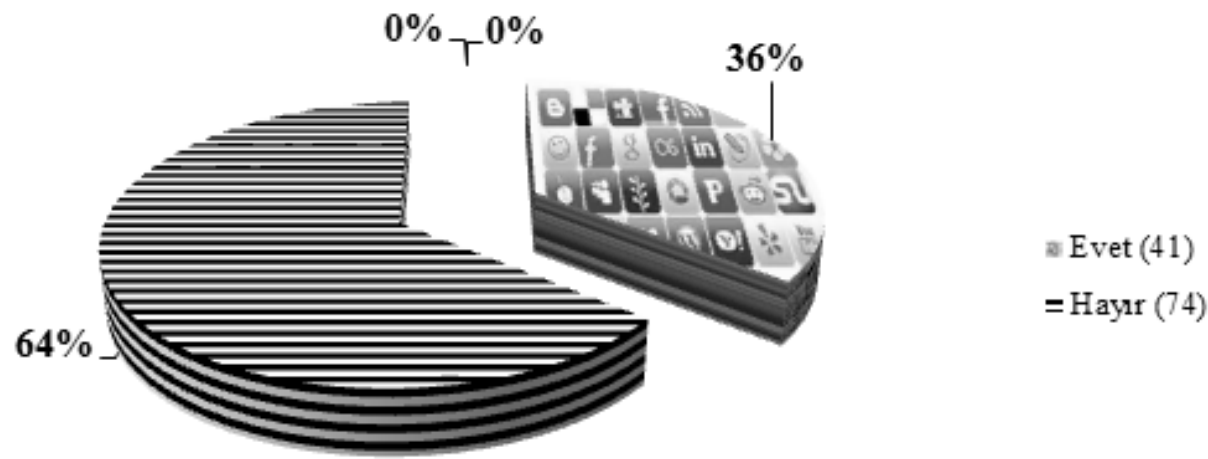

Sosyal medya açısından

Elçilikler açısından muhatap kitlenin ruh halinin ivedilikle kavranması, zamanın oluşturduğu sıkıntıların bertaraf edilmesi için dijital mecralar yadsınamayacak araçlardır. Ankara'daki 41 büyükelçilik en az bir sosyal medya aracını kamu diplomasisi süreçlerinde kullanırken, 74 büyükelçilik hiçbir sosyal medya platformundan yararlanmamaktadır.

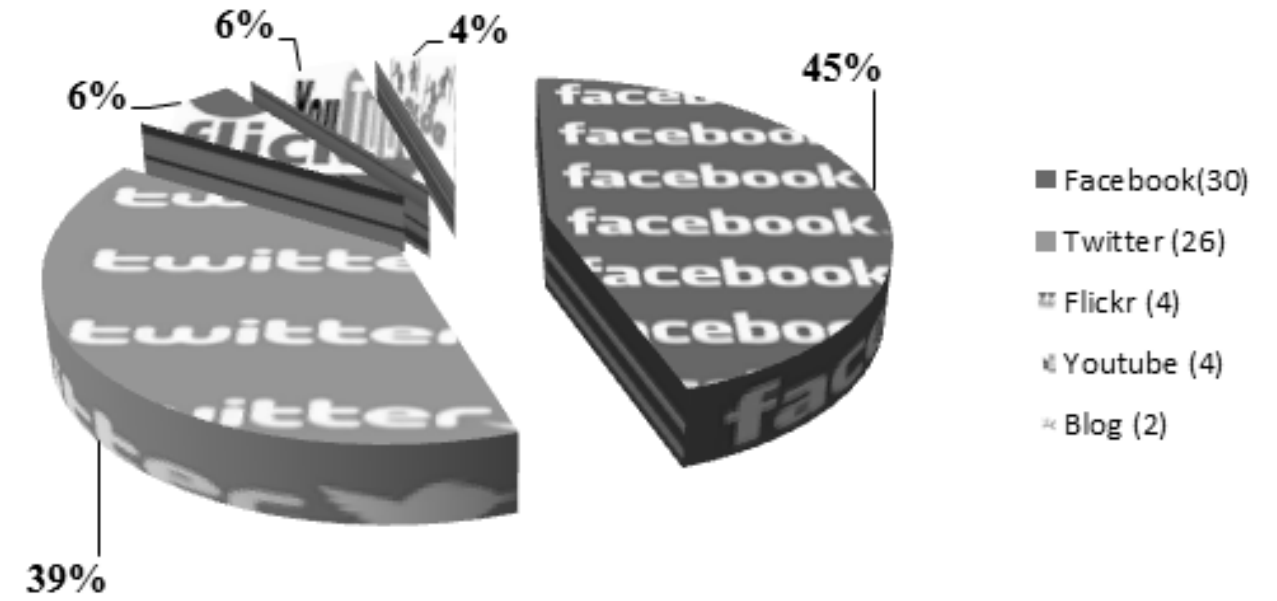
Şekil 4.3'te görüleceği gibi büyükelçiliklerin yüzde 36'sı en az bir sosyal medya platformunu örgütsel iletişim aracı olarak kullanırken, % 64'ü örgütsel iletişimde sosyal medyanın getirilerinden faydalanmamaktadır. Bir sosyal medya platformu kullanan 24 elçilik, iki platform kullanan 12 elçilik, üç platform kullanan 2 elçilik, dört platform kullanan 2 elçilik ve beş platform kullanan bir elçilik bulunmaktadır.

Sosyal medya platformlarının çeşitlilik kazanması, örgütsel iletişim açısından esneklik sağlamaktadır. Farklı sosyal medya araçları, hem farklı kitlelere ulaşmayı, hem de farklı yöntemler kullanabilmeyi mümkün kılmaktadır. Sözü yanına görselleştirmenin de eklenmesiyle büyükelçilikler için dijital diplomasinin etki derecesi artırılabilir. Elçiliklerin verimli bir dijital iletişim için birden fazla platform kullanması kaçınılmazdır. Birden fazla platform kullanımında katma değer yaratıldığı ve ortaya bir sinerji çıkarttığı düşünülmektedir. Araştırma ortaya koymuştur ki, birden fazla platform kullanan elçilikler, dijital diplomasi stratejisinin bileşeni olarak Facebook ya da Twitter'dan en az birini kullanmaktadırlar. Büyükelçilikler açısından Facebook ve Twitter en popüler iki platform olarak tescillenmiştir. 30 elçiliğin Facebook, 26 elçiliğin Twitter, 4 elçiliğin Flickr ve YouTube, 3 elçiliğin de blog hesapları bulunmaktadır.

Şekil 4.3 : Büyükelçiliklerin Sosyal Medya Kullanım Oranları

Örgütsel iletişim süreçlerinde sosyal medyayı kullanan büyükelçiliklerin hangi platformları tercih ettikleri Şekil 4.4'te yer almaktadır. Buna göre büyükelçiliklerin yüzde 45'i Facebook, %39'u Twitter, yüzde 6'sı Flickr, yüzde 6'sı YouTube ve yüzde 4'ü de blog hesabına sahip bulunmaktadır.

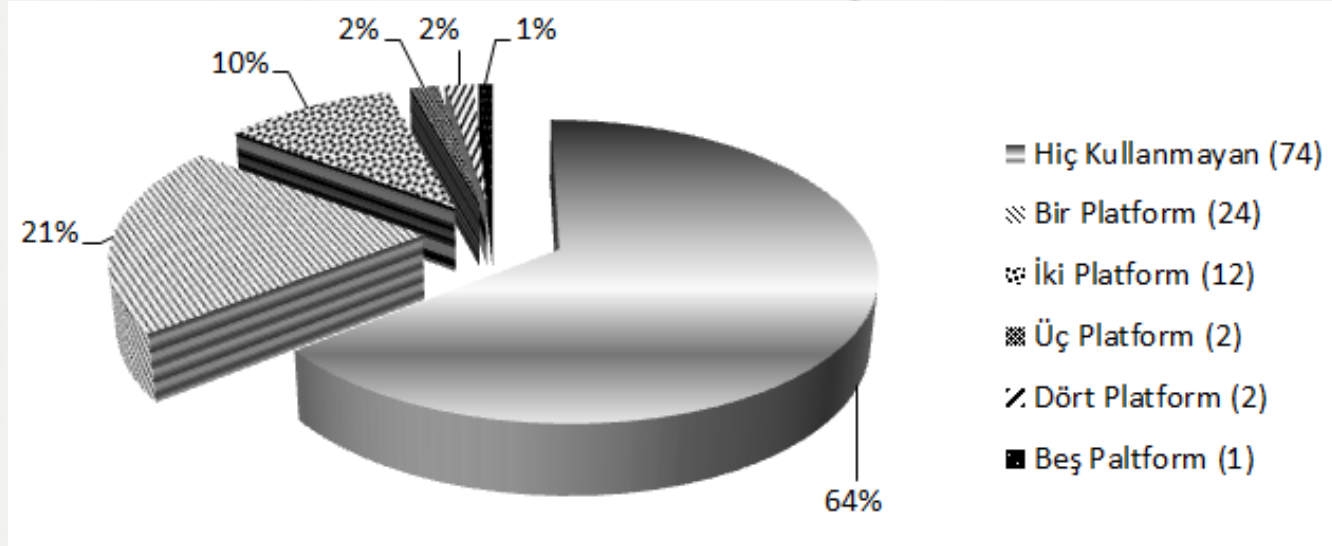
Şekil 4.4 : Büyükelçilikler Arasında En Popüler Sosyal Medya Platformları.

Çalışma kapsamında büyükelçiliklerin hangi platformları bir arada kullanmayı tercih ettikleri de incelenmiştir. Elde edilen veriler Tablo 4.2'de yer almaktadır.

Tablo 4.2 : Büyükelçiliklerin sosyal medya platformlarını bir arada kullanım tercihleri.

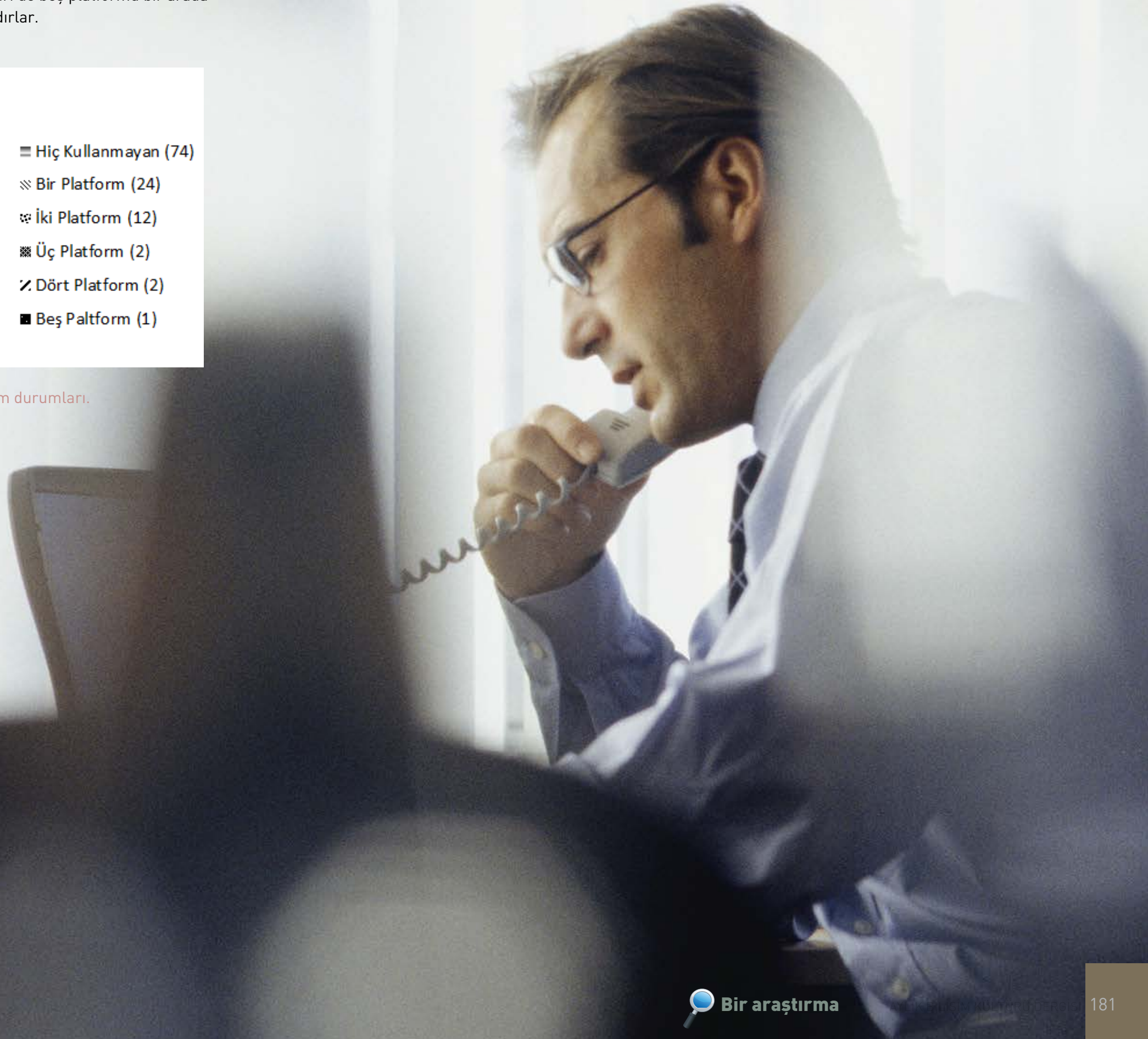
	Facebook Twitter	Facebook YouTube	Facebook Flickr	Facebook Blog	Twitter YouTube	Twitter Flickr	Twitter Blog	YouTube Flickr	YouTube Blog	Flickr Blog	Facebook Twitter YouTube
Elçilik	16	3	2	3	4	3	3	2	2	3	3
	Facebook Twitter Flickr	Facebook Twitter Blog	Facebook YouTube Flickr	Facebook YouTube Blog	Facebook Flickr Blog	Twitter YouTube Flickr	Twitter Flickr Blog	Facebook Twitter YouTube Flickr	Facebook Twitter YouTube Blog	Twitter YouTube Flickr Blog	Facebook Twitter YouTube Flickr Blog
Elçilik	2	3	1	2	2	2	2	1	2	1	1

Büyükkelçiliklerin yüzde 64'ünün örgütsel iletişim süreçlerinde hiçbir sosyal medya platformunu kullanmadıkları tespit edilmiştir. Şekil 4.5'te görüleceği gibi büyükkelçiliklerin %21'i bir platform, yüzde 10'u iki platform, yüzde 2'si üç platform, yüzde 2'si dört platform ve yüzde biri de beş platformu bir arada kullanarak örgütsel iletişim süreçlerinde sosyal medyadan faydalanmaktadır.

Şekil 4. 5 : Büyükkelçiliklerin sosyal medya platformlarını bir arada kullanım durumları.

[...devam edecek]

Giyilebilir teknolojiler, moda haftalarını süslüyor

Giyilebilir teknoloji ürünlerinin artması ile moda endüstrisinin teknoloji endüstrisinden pay almaya başladığı bu günlerde, yeni ürünler sadece teknoloji etkinliklerinde değil moda etkinliklerinde de tanıtılıyor.

Fatma Ağaç

Giyilebilir teknolojiler hayatımıza girmeye başladı. Artık moda sayfalarında ve moda haftalarında teknolojinin moda ile birleştiği ürünler boy gösteriyor. Henüz kavrayamamış olsak da birkaç yıl içinde giyilebilir teknoloji endüstrisi ekonominin önemli bir parçası olacak.

2014 yılında 8 milyar dolarlık bir pazara ulaşacağı tahmin edilen giyilebilir teknolojilerin, 2018 için de 101 milyar dolarlık bir pazardan söz ediyor. Dev teknoloji firmaları bu teknolojiyi geliştirmeye ve rekabette geri kalmamaya çalışıyor. Giyilebilir teknoloji ürünlerinin artması ile moda endüstrisinin teknoloji endüstrisinden pay almaya başladığı bu günlerde, yeni ürünler sadece teknoloji etkinliklerinde değil moda etkinliklerinde de tanıtılıyor.

Samsung Gear S'nin Eylül 2014'te piyasaya sunduğu Swarovski taşlara sahip üründe Swarovski'nin Crystal Fine Mesh kristalleri bulunuyor. Kristaller, doğrudan kayışın metal örgüsü ile bütünleşiyor. Ürünün kordonları Diesel markası taşıyor. Diesel Black Gold bayrağı altında tanıtılan yeni Gear S modellerinin 2015 ilkbahar aylarında piyasada olması bekleniyor. Ürün, 3G özelliği ile arama yapabilme, mesaj çekebilme, jiroskop, pusula, kalp ritim ölçer, ortam ışığı sensörü, UV sensörü ve barometre donanımlarının kullanımını en küçük ve şık halde sunuyor. Gear Fit, Samsung Gear teknolojisi ile tüketicilerin kişisel tarzlarından veya mobil bağlantılarından ödün vermeden fiziksel olarak aktif kalmalarına olanak sağlıyor. Kullanıcıların hareket halindeyken bile e-posta, SMS, çağrı, alarm, S-planner gibi Galaxy akıllı

telefonlardan gelen bildirimlere anında ulaşmalarını sağlayan Samsung Gear Fit tüketicilere günlük egzersiz bantlarından çok daha fazlasını sunuyor.

Apple'ın akıllı saati Watch içerisinde altın kasa da bulunan birçok farklı renk seçeneği ile tanıtıldı. Apple bu modeller için fiyat açıklamasa da bilgiler gelmeye başladı.

Intel ve Fossil Group, moda endüstrisine giyilebilir teknolojiler üretmek üzere işbirliği yaptıklarını duyurdu. Fossil Group, modaya uygun giyilebilir teknolojilerle geliştirilen ikonik moda markalarını portföyüne katmak üzere bundan böyle Intel ile birlikte çalışacak.

Intel ve Opening Ceremony kadınlar için tasarladıkları hem şık hem akıllı bileklik MICA ile moda ile teknolojiyi aynı noktada buluşturmuş. Amerika'nın önde gelen moda evlerinden olan Opening Ceremony, New York Fashion Week kapsamında düzenleyecekleri 2015 ilkbahar/Yaz koleksiyonlarında teknolojinin moda halini Intel desteğiyle sergileyecek. Kavisli safir cam dokunmatik ekranı bulunan MICA iki farklı tasarıma sahip; İlk tasarım Çin'den gelen inci, siyah su yılanı derisi ve Madagaskar'dan gelen lapis taşlarından oluşurken, ikinci tasarım Güney Afrika'dan Kaplan gözü, beyaz su yılanı derisi ve Rusya'dan gelen volkan camından (obsidyen cam) üretilmiş. Barneys New York da akıllı bilekliğe mağazalarında tüketicilerin beğenisine sunacak. Böylece Barneys New York, giyilebilir teknolojiyi müşterilerine ulaştıran ilk lüks perakendecilerden biri olacak.

Dünyaca ünlü moda markası Ralph Lauren de giyilebilir teknolojiler pazarına giriş yaptı. iOS sistemine bağlı olacak teknolojik t-shirt üreten marka, sporcuların kalp ritimlerini, eforlarını ve nabızlarını ölçebilecek.

Tablet veya akıllı telefon gibi mobil cihazlara bilgileri saklayabilen akıllı t-shirtler, Bluetooth bağlantısı aracılığı ile istenildiği anda bilgileri transfer edebilecek.

Acer'in selfie şapkası Londra Moda Haftası'nda podyumdaydı. Büyük bir şapkanın içerisinde yerleştirilmiş Acer Iconia tablet ile elde edilen

bu şapka, aynı zamanda bir ayna görevi de görebiliyor. Tasarımında Chirtian Cowan – Sanluis imzasını taşıyan selfie şapka teknolojinin moda ile nasıl birleştiğini ortaya koyuyor.

Londra merkezli bir giyilebilir teknoloji şirketi olan CuteCircuit, Londra Moda Haftası kapsamında bir elbiseyi tanıttı. Bu elbise istenildiği zaman farklı renklere geçiş yapabilen bir teknoBir iOS uygulamasına sahip.

Google'un kameralı ve ekranlı internet gözlüğü ve diğerleri... Teknoloji artık moda da önemli bir aktör.

